

Katedra demografie, Vysoká škola ekonomická v Praze

Ústav pro informace ve vzdělávání

PROGNÓZA LIDSKÉHO KAPITÁLU

obyvatelstva České republiky do roku 2050

Autorský kolektiv

doc. Ing. Jitka Langhamrová, CSc. – Fakulta informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze

doc. RNDr. Felix Koschin, CSc. (†) – Fakulta informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze

RNDr. Tomáš Fiala, CSc. – Fakulta informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze

doc. Ing. Jakub Fischer, Ph.D. – Fakulta informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze

Ing. Soňa Fořtová – Ústav pro informace ve vzdělávání

Bc. Vladimír Hulík – Ústav pro informace ve vzdělávání

RNDr. Eva Kačerová – Fakulta informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze

Mgr. Jitka Konrádová – Ústav pro informace ve vzdělávání

Ing. Petr Mazouch – Fakulta informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze

Ing. Mgr. Martina Miskolczi – Fakulta informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze

Mgr. Pavlína Šťastnová – Ústav pro informace ve vzdělávání

Autorský kolektiv vyjadřuje poděkování RNDr. Michaele Kleňhové za cenné připomínky a náměty při tvorbě konečné podoby publikace a Ing. Markétě Arltové, Ph.D. a Mgr. Michalu Vrabčovi, CSc. za provedení závěrečných úprav a přípravu publikace k tisku.

Publikace byla zpracována v rámci dlouhodobého výzkumného projektu 2D06026 Reprodukce lidského kapitálu financovaného MŠMT v rámci Národního programu výzkumu II.

Vážená čtenářko, vážený čtenáři,

dovolujeme si Vám nabídnout druhou, aktualizovanou verzi publikace „Prognóza lidského kapitálu obyvatelstva České republiky do roku 2050“. Problematika stárnutí populace je v současnosti v popředí zájmu nejen demografů. Stále častěji se můžeme setkat s názory, že v budoucnu nebude mít kdo pracovat, pesimistické vize hovoří o živořících důchodcích. Tyto představy vycházejí z demografických prognóz, ze kterých jednoznačně vyplývá, že bude přibývat starších lidí a naopak mladších bude v důsledku nízké plodnosti ubývat. Demografické prognózy samozřejmě vycházejí z určitých předpokladů o budoucím vývoji úmrtnosti, plodnosti a migrace. Jsou však pouze prognózou počtů osob a neberou v úvahu produktivní schopnosti člověka – tj. to, co se vkládá do produkce - nepracují s kvalitativní stránkou lidského kapitálu. Když začneme převádět prognózu počtů osob na prognózu kapitálu, který lidé představují, nebudou už závěry tak pesimistické.

Provedli jsme vylepšení naší prognózy z roku 2007 a předkládáme Vám publikaci, ve které vycházíme z nejnovější demografické projekce doplněné prognózou lidského kapitálu nejen za Českou republiku, ale i za jednotlivé kraje. Kromě aktualizované prognózy vývoje struktury vzdělanosti je publikace doplněna prognózou vývoje počtu 15letých a 19letých osob, tedy potenciálních "zákemců" o střední, resp. vyšší stupeň vzdělání. Přidali jsme aktuální údaje o počtu, ekonomické aktivitě, věkovém a národnostním složení cizinců. Migranti jako nový lidský kapitál jsou pro budoucí rozvoj regionů nezbytní, proto je třeba jim věnovat pozornost již dnes. S lidským kapitálem a jeho využitím souvisí i problematika nezaměstnanosti, proto aktualizovaná publikace obsahuje i grafy informující o uplatnění absolventů na trhu práce a jejich nezaměstnanosti.

Smyslem publikace je tedy především poukázat na to, jaké důsledky by mohl mít budoucí demografický vývoj z pohledu lidského kapitálu, a to nejen v celé České republice, ale i v jejích jednotlivých krajích (ukazuje se totiž, že kraje se výrazně liší právě v objemu lidského kapitálu, jímž disponují). Jsme přesvědčeni, že právě takové prognózy mají smysl. Vývoj lidského kapitálu je totiž možné různými opatřeními ovlivnit (na rozdíl od demografického vývoje, kde většina opatření populační politiky má zpravidla jen krátkodobý efekt). Protože lidský kapitál hodnotíme objemem a kvalitou vzdělávání (jinak to zatím nedokážeme), lze si taková opatření i relativně snadno představit – byť jejich realizace jistě nebude snadná.

Doufáme, že pro Vás tato publikace bude přínosná, a že v ní naleznete nové informace, které můžete využít pro rozvoj Vašeho regionu.

Jitka Langhamrová
vedoucí autorského kolektivu

Obsah

Lidský kapitál	7
Hlavní výsledky prognózy demografického vývoje	21
Výsledky analýzy a prognózy pro jednotlivé kraje ČR	51
Kraj Hlavní město Praha	52
Středočeský kraj	64
Jihočeský kraj	76
Plzeňský kraj	88
Karlovarský kraj	100
Ústecký kraj	112
Liberecký kraj	124
Královéhradecký kraj	136
Pardubický kraj	148
Kraj Vysočina	160
Jihomoravský kraj	172
Olomoucký kraj	184
Zlínský kraj	196
Moravskoslezský kraj	208
Prognóza demografického vývoje – podrobnosti	221
Prognóza výkonů vzdělávací soustavy – podrobnosti	235

Lidský kapitál

S růstem významu lidského kapitálu a jeho vztahu k ekonomickým veličinám je od počátku pochopitelně spojována též otázka měření lidského kapitálu. Existuje několik možností, jak lidský kapitál změřit, ale podstatným nedostatkem většiny z nich jsou chybějící údaje nutné pro kvantifikaci. Nejčastěji se k měření lidského kapitálu používá nejvyšší úroveň dosaženého vzdělání, nebo lépe řečeno počet let strávených studiem a případně i účast na dalším vzdělávání.

Vycházíme-li z předpokladu, že vzdělávání by mělo plnit funkci selektivní a funkci produktivní, pak lze říci, že selektivní funkce vybírá a „třídí“ jedince na základě jejich vrozených či v rodině získaných schopností, talentů a zejména motivace a funkce produktivní předpokládá, že škola k tomuto základnímu kapitálu přidává další hodnotu – rozvíjí a zdokonaluje dovednosti a znalosti. V případě ideálního fungování tohoto modelu by tedy pro zaměstnavatele bylo spolehlivým základním indikátorem úrovně lidského kapitálu předložení diplomu o absolvování některého ze vzdělávacích stupňů.

Na úrovni lidského kapitálu větší či menší měrou závisí hodnoty řady dalších socio-ekonomických ukazatelů, jako jsou produktivita práce, nezaměstnanost, ale i střední délka života. Závislost mezi úrovní vzdělání, tedy velikostí lidského kapitálu a ostatními socio-ekonomickými ukazateli je možné měřit několika způsoby. Například lze porovnat různé úrovně vzdělání a ostatních ukazatelů v čase nebo v prostoru a z těchto hodnot se pak pokusit modelovat vztah mezi jednotlivými proměnnými.

Pro takové srovnání jednotlivých ukazatelů, a zejména pro jejich predikci je nutné mít delší časovou řadu právě hodnot úrovně lidského kapitálu, na základě které se bude predikovat jejich vývoj.

Předmětem předkládaného materiálu je tedy predikce lidského kapitálu, to znamená úrovně vzdělanosti obyvatel starších 25 let v krajích České republiky do roku 2050. Základem takové prognózy musí být demografická prognóza a také nutně prognóza změny vzdělávacího systému, která bude v příštích obdobích realizována právě v České republice.

Metodika

Jak již bylo řečeno výše, základem celé prognózy vzdělanostní struktury je klasická demografická prognóza obyvatelstva celé ČR i obyvatelstva jednotlivých krajů vypočtená tzv. komponentní metodou. Tato prognóza byla zpracována ve dvou variantách. Jednou je mírně upravená (podle nejnovějších údajů) střední varianta prognózy Českého statistického úřadu, budeme ji označovat *varianta ČSÚ*. Druhá varianta vychází z předpokladu, že plodnost českých žen bude (s jistým zpožděním) kopírovat plodnost žen Nizozemska. (Nizozemsko bylo vybráno z toho důvodu, že se jedná o populaci, kde již byl dokončen přesun plodnosti do vyššího věku a plodnost je zde poměrně stabilní. Navíc se jedná o populaci geograficky nepřilíživě vzdálenou a co do velikosti v jistém smyslu srovnatelnou s Českou republikou.) Tato varianta je označovaná *varianta NL*.

Výchozí demografickou strukturou pro obě varianty prognózy bylo složení obyvatelstva České republiky a jejích krajů podle pohlaví a jednotek věku k 1. 1. 2009. Obě varianty předpokládají další růst plodnosti, i když mírnějším tempem než v posledních letech. V obou variantách se rovněž uvažuje pokračování růstu střední délky života. I nadále předpokládáme, že Česká republika zůstane zemí imigrační. Očekáváme však, že migrační přírůstky budou výrazně nižší než v letech 2007 a 2008 (kdy se pohybovaly okolo 70–80 tisíc osob ročně).

Trendy populačního vývoje jsou v obou variantách prognózy totožné, předpokládané tempo vývoje se však liší. Nizozemská varianta předpokládá vyšší růst plodnosti, rychlejší růst střední délky života i vyšší migrační přírůstek než varianta ČSÚ. Podrobnější popis scénářů demografického vývoje použitých pro výpočet prognózy je uveden v závěrečné části této publikace.

Získaná populační prognóza byla základem pro prognózu výkonů vzdělávací soustavy. Ve studii jsou použity dva různé přístupy k popisu úrovně lidského kapitálu. V obou případech bereme v úvahu pouze formální vzdělávání. První je založen na klasické struktuře vzdělanosti obyvatelstva rozdělené na čtyři stupně:

- základní vzdělání (do této skupiny zahrnujeme i osoby s nedokončeným základním vzděláním),
- střední vzdělání a střední vzdělání s výučním listem („střední vzdělání bez maturity“),
- střední vzdělání s maturitní zkouškou („střední vzdělání s maturitou“)
- terciární vzdělání („vyšší vzdělání“), tedy vzdělání na konzervatoři, vyšší odborné škole a vysokoškolské.

Odhad počtu osob v základním vzdělávání je asi nejjednodušší částí prognózy, protože existuje dobrá evidence a základní vzdělávání je v České republice povinné. Podobně jako v dalších vzdělanostních stupních, i zde se používá metoda propustnosti mezi jednotlivými ročníky. Počet absolventů je tedy ovlivněn počtem přijatých a prostupností mezi ročníky.

V případě středoškolského vzdělávání (a vzdělávání na konzervatořích) je základním faktorem pro odhad počtu absolventů počet nově přijatých. Ten je odhadován na základě podílu absolventů předcházejícího vzdělávacího stupně. Počet žáků je kalkulován na základě prostupnosti mezi ročníky a počet absolventů je určen jako podíl žáků z posledního ročníku.

Asi nejsložitější situace je na úrovni terciárního vzdělávání. V případě vyšších odborných škol se opět vychází z počtu absolventů předchozího stupně vzdělávání – z počtu maturantů, z prostupnosti mezi jednotlivými ročníky a také se předpokládá, že studenti studují standardní dobu určenou pro absolvování studia. V případě vysokých škol vycházíme z čistých měr vstupu na vysoké školy a počet absolventů je potom odhadován pomocí míry dokončování studia. Tento postup je nový a detailnější, umožňuje ho analýza a zpracování dat sbíraných v rámci SIMS¹.

Výsledkem této prognózy je počet absolventů jednotlivých stupňů studia v jednotlivých letech, pro které je kalkulována prognóza.

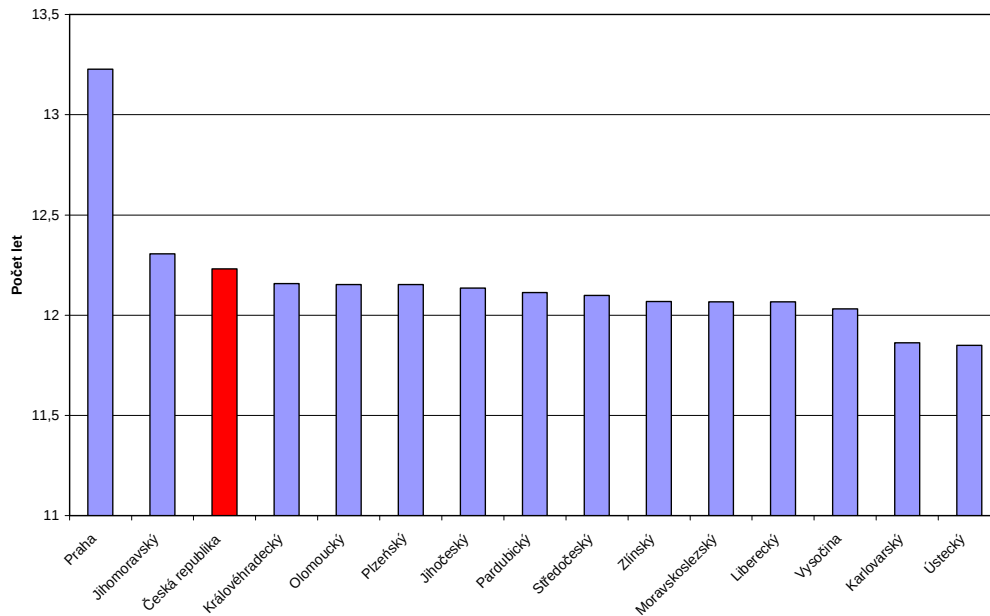
Na základě znalosti vzdělanostní struktury obyvatelstva ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB), znalosti rozdílné úmrtnosti obyvatelstva podle pohlaví a vzdělání, základní demografické prognózy a prognózy počtů absolventů jednotlivých vzdělanostních stupňů můžeme zkonstruovat prognózu obyvatelstva podle vzdělání, jejímž výsledkem bude vzdělanostní struktura obyvatelstva České republiky až do roku 2050.

1 Sdružené informace matrik studentů

Při takové prognóze uvažujeme, že všechny osoby se rodí jako osoby se základním vzděláním a v okamžiku absolvování vyššího stupně vzdělání "migrují" do příslušné vyšší vzdělanostní skupiny. Realizace takové prognózy je tedy modelováním dalších čtyř podpopulací (rozlišených úrovní vzdělání).

Druhý způsob popisu úrovně lidského kapitálu je založen na výpočtu průměrné doby formálního vzdělávání obyvatelstva. Tento ukazatel vychází z „ocenění“ jednotlivých stupňů studia lety, která jsou nutná pro jejich absolvování. Při znalosti počtu obyvatel, kteří mají určitý stupeň vzdělání, můžeme odhadnout celkovou dobu, kterou strávilo obyvatelstvo ve škole, a pak z této hodnoty vypočítat, kolik let připadá v průměru na jednu osobu. Takto tedy dostáváme průměrný počet let, které strávily osoby ve vzdělávání v jednotlivých krajích. Obrázek 1 zobrazuje úroveň této průměrné doby v jednotlivých krajích České republiky na základě údajů ze Sčítání lidu v roce 2001. Lze vidět, že nejvyšší hodnota průměrného počtu let stráveného ve (formálním, tj. uskutečňovaném v institucích našeho školského systému) vzdělávání je v Praze, kde je tato hodnota přibližně 13,2 roku. Následuje s odstupem Jihomoravský kraj s hodnotou 12,3 roku. Hodnota za celou Českou republiku je 12,2 roku a další regiony mají hodnoty jen velmi málo odlišné. Výjimkou jsou kraje Karlovarský a Ústecký, které jsou výrazně pod úrovní ostatních regionů s hodnotami přibližně 11,8 roku.

Obrázek 1: Průměrný počet let strávený ve formálním vzdělávání v krajích České republiky (stavy k 1. 3. 2001)

Hodnocení přínosu vzdělání k ekonomickému růstu

Jedním z významných faktorů ekonomického růstu v České republice je rostoucí úroveň vzdělání obyvatelstva. Je zřejmé, že osoba s vyšším dosaženým vzděláním může dosahovat vyšší produktivity práce (vzhledem k možnosti

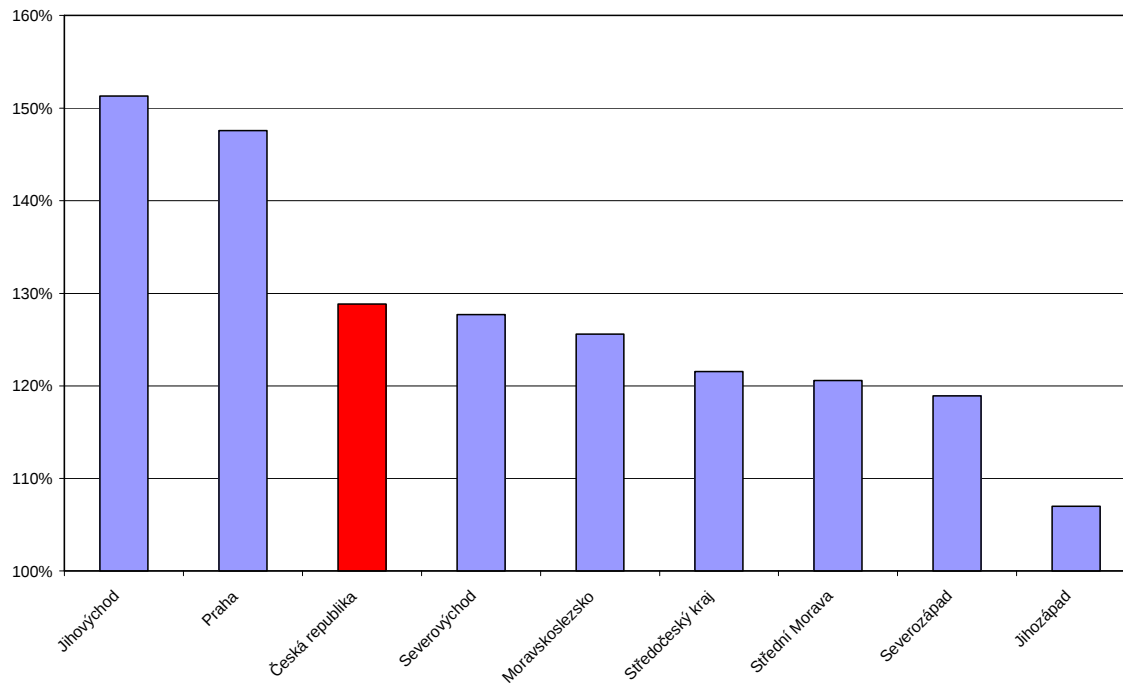
podílet se na výrobě zboží či poskytování služeb s vyšší přidanou hodnotou). Dále osoby s vyšším dosaženým vzděláním mají i vyšší zaměstnanost, tj. i objem jejich práce (z hlediska odpracovaných dnů či hodin) je vyšší než u osob s nižším vzděláním a i tímto druhým kanálem tak lépe vzdělané osoby působí na ekonomický růst měřený hrubou přidanou hodnotou, resp. hrubým domácím produktem.

Pokusíme se tyto vztahy kvantifikovat s použitím prostorového srovnání. Odlišnosti v ekonomickém růstu v jednotlivých regionech České republiky vysvětlíme pomocí rozdílů v průměrné vzdělanosti obyvatelstva.

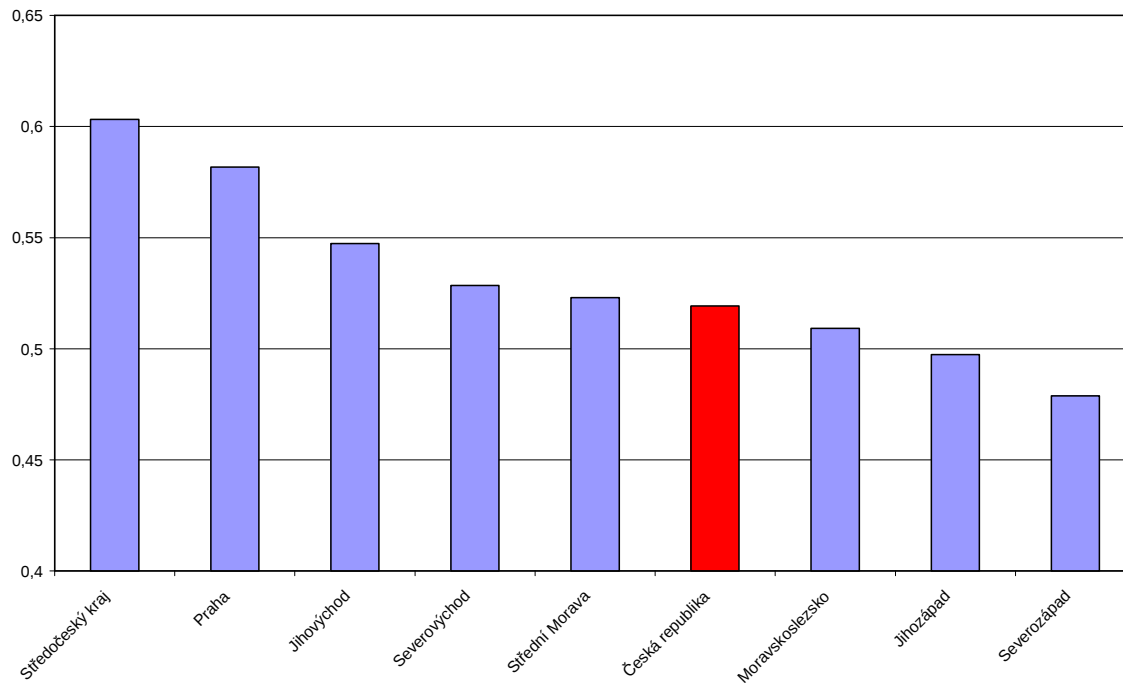
Vysvětlovanou proměnnou je celkový růst regionálního hrubého domácího produktu (RHDP) v letech 1995 až 2005 (Obrázek 2), který je vypočten vynásobením meziročních indexů reálného růstu RHDP v jednotlivých regionech. Protože je ekonomický růst ovlivněn i řadou dalších faktorů mimo vzdělávání, byl pro porovnání a pro odstranění tzv. zdánlivé korelace použit nikoli celkový růst RHDP, ale odchylky růstu RHDP od průměrného růstu v České republice (v podobě indexů).

Jako vysvětlující proměnná slouží změna průměrné délky vzdělávání obyvatelstva staršího 15 let v letech 1991 a 2001 (Obrázek 3). Ta je vypočtena na základě údajů o nejvyšším dosaženém vzdělání zjišťovaném v rámci Sčítání lidu, domů a bytů v letech 1991 a 2001. Opět bylo použito očištění o průměrný nárůst průměrné délky vzdělávání v celé České republice. Pro analýzu vztahu mezi oběma veličinami byla použita lineární regrese (Obrázek 4).

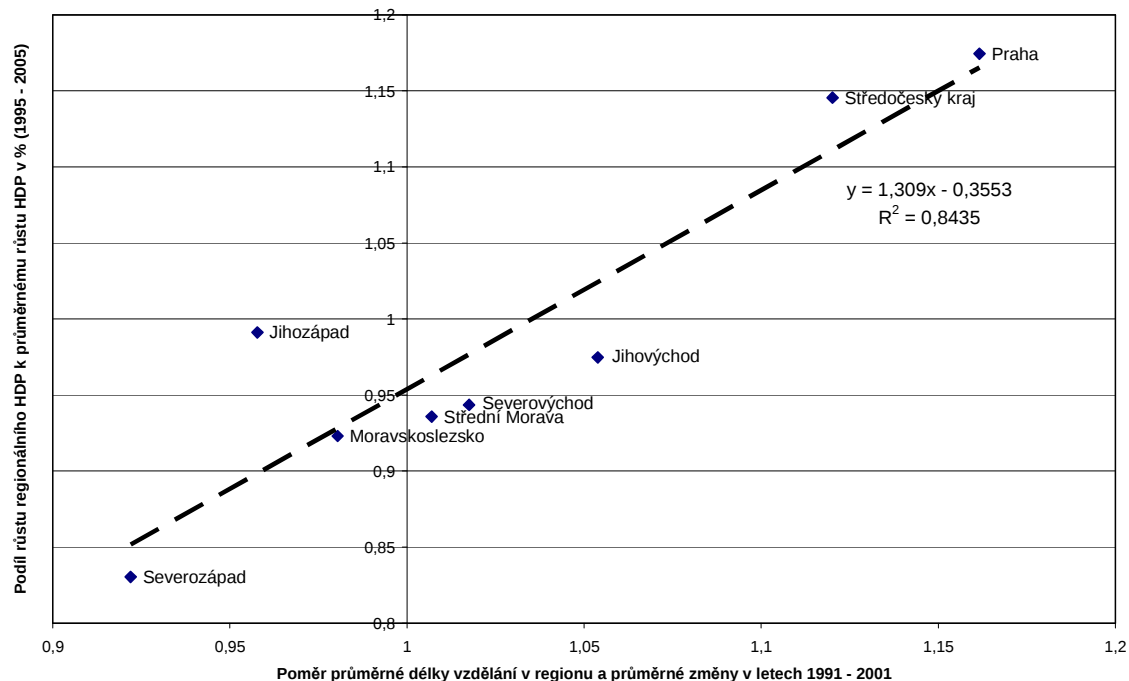
Obrázek 2: Růst regionálního HDP v letech 1995–2005

Obrázek 3: Růst průměrné délky vzdělání mezi lety 1991 a 2001

Obrázek 4: Vztah mezi růstem regionálního HDP a růstem průměrné délky vzdělávání

Mohlo by se zdát, že data z roku 1991 – 2001 pro hodnocení vzdělanosti a 1995 – 2005 pro hodnocení ekonomické úrovně jsou zastaralá. Bohužel, v souladu s našimi dosavadními poznatky, jediná vhodná dostatečně podrobná a validní data pro analýzu úrovně vzdělanosti v regionálním členění nabízí Sčítání lidu, domů a bytů, konané jedenkrát za deset let (naposledy v roce 2001).

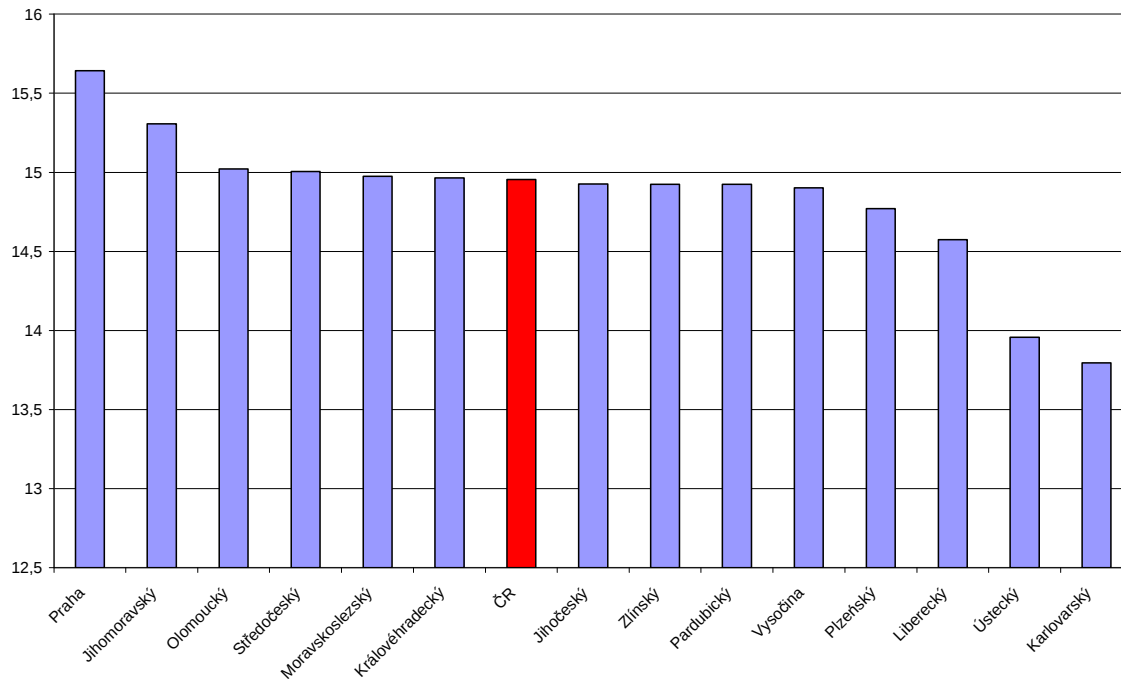
Z tohoto důvodu jsou použity i odhady HDP za období 1995 – 2005 (přestože již existují novější), tak aby vzdálenost mezi časovými obdobími u obou sledovaných ukazatelů byla co nejnižší (jakkoli existuje časové zpoždění mezi oběma ukazateli). Odhady HDP před rokem 1995 nepovažujeme s ohledem na jejich konstrukci za příliš spolehlivé.

Zatímco v regionu Severozápad vzrostla během sledovaného období průměrná délka vzdělání o 0,48 roku, v Praze vzrostla během téhož období o 0,58 roku a v regionu Střední Čechy dokonce o 0,60 roku. RHDP reálně vzrostl v regionu Severozápad o 7,0 %, zatímco v Praze o 47,6 % a ve Středních Čechách o 51,3 %. Je tedy vidět, že i malé změny ve vzdělání mohou působit poměrně výrazné rozdíly v tempu ekonomického růstu. Přitom je třeba si uvědomit, že ony změny ve vzdělání zase nejsou „tak malé“. Během deseti let se průměrná délka vzdělání v České republice zvýšila o 0,52 roku, nicméně tento půlrok přibyl v průměru všem obyvatelům starším 15 let. Vzhledem k tomu, že obyvatelstvo nad 30 let už se v České republice (formálního) vzdělávání téměř neúčastnilo, je ono půlroční navýšení důsledkem prudké změny dosažené úrovně vzdělání v rámci nejmladší generace.

Pokud by hypoteticky v nějakém regionu došlo k dvojnásobnému zvýšení průměrné úrovně vzdělání ve srovnání s celou republikou, pak by za jinak stejných podmínek rostl reálný hrubý domácí produkt v regionu o 130 % rychleji než v celé republice! Z toho vyplývá, že regiony s nižším růstem průměrné vzdělanosti budou s největší pravděpodobností dosahovat také nižších hodnot růstu hrubého domácího produktu. Nevyvážený růst vzdělanosti v jednotlivých regionech pak může vést k dalšímu prohlubování regionálních nerovností z hlediska ekonomického růstu.

Jestliže by se tedy udržely předpoklady prognózy vzdělanosti uvedené v předchozí kapitole, pak by úroveň vzdělanosti vyjádřená průměrnou délkou formálního vzdělávání jedince v roce 2050 dosahovala úrovně zobrazené v Obrázku 5.

Obrázek 5: Prognóza vzdělanosti v jednotlivých krajích České republiky v roce 2050

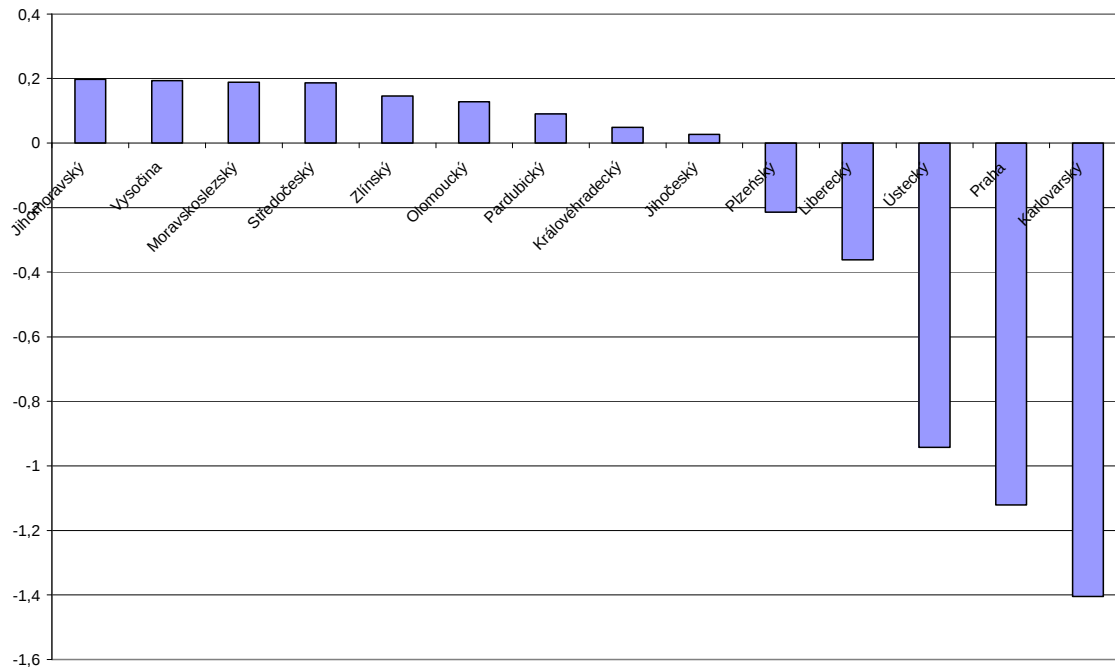
Je vidět, že všem regionům opět dominuje Praha, která by za necelých 50 let dosáhla úrovně 15,6 roku, následovaná opět Jihomoravským krajem s hodnotou 15,3 roku. Proti roku 2001 je patrné „rozevírání nůžek“ mezi regiony, které již v roce 2001 měly vyšší úroveň vzdělanosti, a regiony s nižší úrovní. Na konci tohoto žebříčku je opět dvojice Ústecký a Karlovarský kraj, které by měly „ztrátu“ na Prahu téměř 1,8 roku a na průměr přibližně 1,2 roku.

Při aplikaci regresního vztahu uvedeného výše lze předpokládat, že u těchto krajů dojde k dalšímu zpomalování ekonomického rozvoje, a to zejména vlivem pomalého růstu úrovně lidského kapitálu v regionu.

Na Obrázku 6 lze pozorovat velké rozdíly dané zejména propadem úrovně růstu lidského kapitálu, který bude mít za následek stále se zvyšující rozdíly v ekonomické výkonnosti regionu. Zatímco kraje, které můžeme označit jako moravské, se podle tohoto modelu v budoucnu budou ekonomicky rozvíjet nad úrovní České republiky, a to zejména díky nadprůměrnému růstu úrovně lidského kapitálu (až o 0,2 procentního bodu nad průměr), pak další kraje budou pod úrovní průměru. Nejhuře na tom bude region Karlovarský, který bude ročně ztrácet více než 1,4 procentního bodu proti průměru celé České republiky, což z dlouhodobého hlediska může znamenat značné socio-ekonomické problémy v regionu.

Poznamenejme ještě, že při zpracování výhledu pro rok 2050 pracujeme se vzdělanostní strukturou populace 25leté a starší a že do propočtů zahrnujeme i odhady délky dalšího vzdělávání dospělých dle šetření Další vzdělávání dospělých 2007. Počty hodin zjištěných podle věkově-vzdělanostních skupin pak umožňují odhadnout délku dalšího vzdělávání (formálního i neformálního) po ukončení studia, přičemž počty hodin jsou přepočteny přes ECTS kredity na ekvivalenty počtu let vysokoškolského studia.

Obrázek 6: Roční odchylka od průměrného růstu hrubého domácího produktu v jednotlivých krajích ČR

Hlavní výsledky prognózy demografického vývoje

Na první pohled se jedná o dvě diametrálně odlišné varianty vývoje. Podle upravené střední varianty projekce ČSÚ se počet obyvatel ČR (Obrázek 7) během následujících 20 let přiblíží k 11 milionům, ale poté začne stagnovat či dokonce mírně klesat. Naproti tomu podle varianty NL, předpokládající vyšší plodnost, rychlejší růst střední délky života i vyšší migrační přírůstek, počet obyvatel ČR trvale poroste a překročí hranici 12 milionů.

Zcela rozdílný charakter má i vývoj počtu živě narozených a zemřelých (Obrázek 8). Podle varianty ČSÚ nastane zhruba za 10 let okamžik, kdy počet živě narozených bude opět nižší než počet zemřelých a tento stav zůstane zachován trvale, přičemž rozdíl se bude stále zvyšovat. Podle varianty NL nastane tento okamžik zhruba až o 5 let později, rozdíly nebudou příliš výrazné a vzhledem k vyšší plodnosti a migraci lze koncem první poloviny tohoto století opět očekávat kladný přirozený přírůstek obyvatelstva.

Je těžké říci, která z uvedených variant vývoje je více pravděpodobná. V minulé době jsme byli svědky několika krátkodobých změn trendů demografického vývoje. Málokdo očekával tak velký pokles plodnosti v 90. letech, opětovný růst na počátku 21. století byl také o něco vyšší, než se předpokládalo. Je otázkou, zda letošní stagnace plodnosti je pouze krátkodobým přerušením dalšího růstu či zda se jedná opět o dlouhodobou změnu předchozího trendu. Rovněž migrační přírůstek v předchozích dvou letech byl nečekaně vysoký, jeho další vývoj asi do značné míry závisí na dalším vývoji ekonomické situace v ČR i ve světě. Označovat dnes některou z variant za reálnou, by bylo trochu troufalé, protože jediným argumentem je víra v reálnost zvolených předpokladů – samozřejmě nikoli slepá víra, ale víra podložená analýzami a úvahami. Zkušenost nás ale učí, že realita bývá téměř vždy jiná, než si ji dokážeme představit.

V každém případě je však zřejmé, že za předpokladu dalšího růstu plodnosti, růstu střední délky života a trvale kladného migračního salda nebude v České republice v nejbližších desetiletích docházet k úbytku obyvatelstva.

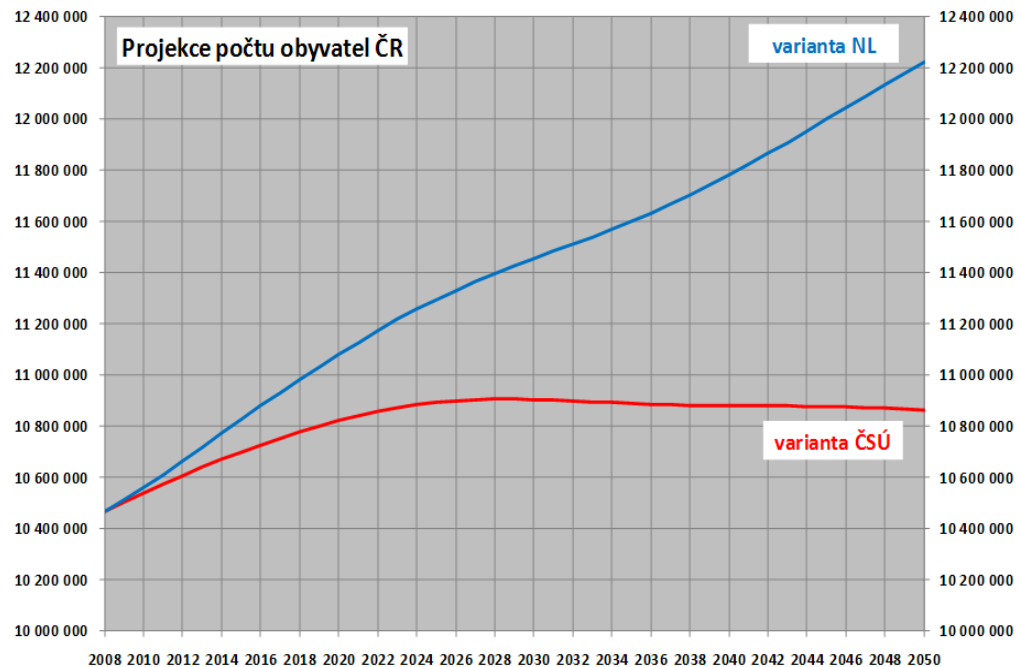
Je třeba si však uvědomit, že i přes poměrně velkou odlišnost výsledků prognózy počtu obyvatel (podle jednotlivých variant se v roce 2050 liší o téměř 13 %) budou rozdíly ve struktuře obyvatelstva podle dosažené úrovně vzdělání zanedbatelné a v grafech, které budou uvedeny v následující části, by nebyly vůbec patrné. Proto jsou tyto grafy i doprovodné texty uváděny pouze pro jedinou variantu (NL).

Podrobnější výsledky projekce pro jednotlivé kraje není možno vzhledem k omezenému rozsahu této publikace prezentovat. Uvádíme alespoň přehled předpokládaných změn počtu obyvatel v jednotlivých krajích během období projekce (Obrázek 9).

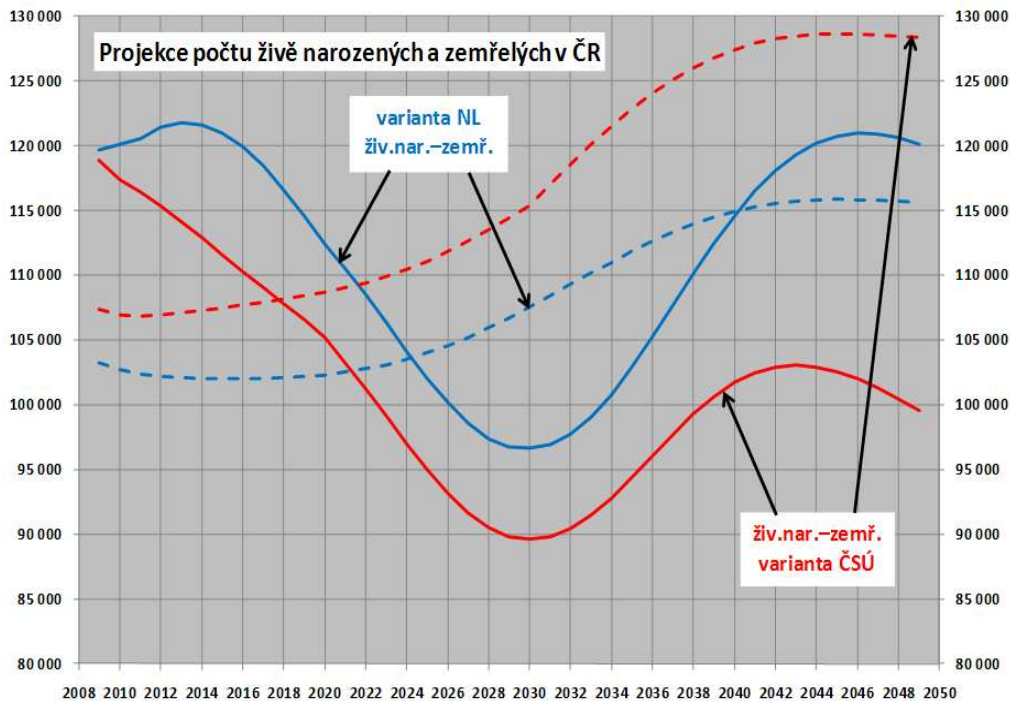
Vzhledem ke zvoleným scénářům je ve všech krajích nárůst počtu obyvatel při variantě NL vyšší než při variantě ČSÚ. Nejvyšší nárůst obyvatelstva lze předpokládat v Praze, Středočeském kraji a v Plzeňském kraji, tedy v českých krajích v okolí velkých měst. Nejnižší nárůst počtu obyvatel bude naopak v moravských krajích, při variantě ČSÚ se dokonce v těchto krajích (s výjimkou Jihomoravského) očekává mírný pokles obyvatelstva.

Poznamenejme však, že vývoj počtu obyvatel v jednotlivých krajích je poměrně výrazně ovlivněn nejen zahraniční, ale i vnitrostátní migrací, která je velmi obtížně prognózovatelná. Může být totiž značně ovlivněna též např. množstvím pracovních příležitostí, výstavbou nových bytů atd.

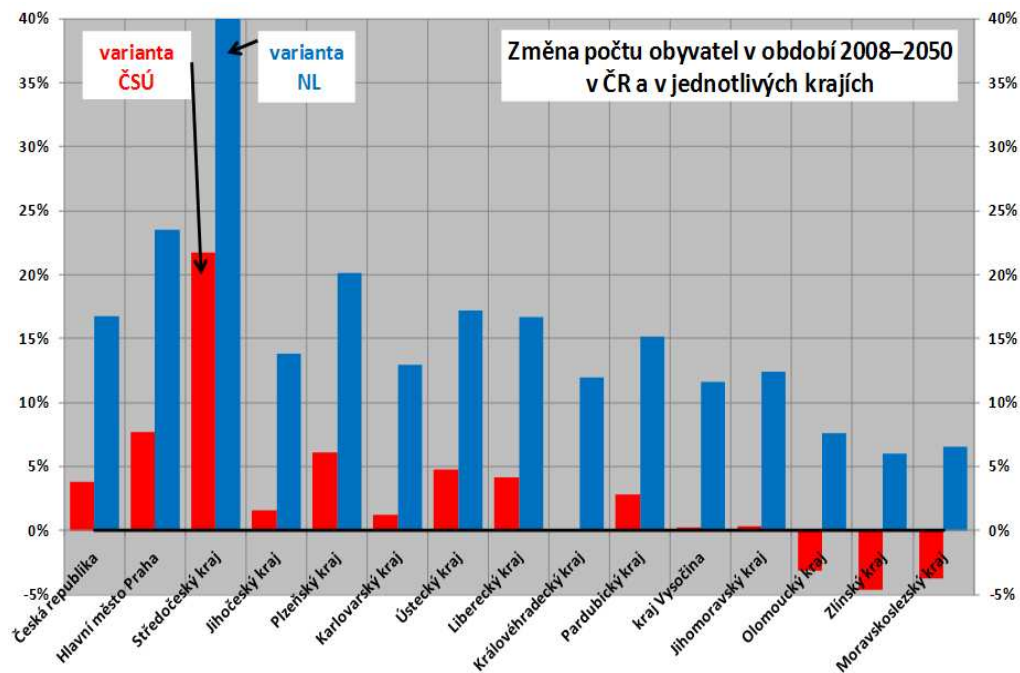
Obrázek 7: Očekávaný vývoj počtu obyvatel ČR

Obrázek 8: Očekávaný vývoj počtu živě narozených a zemřelých v ČR

Obrázek 9: Očekávané změny počtu obyvatel v ČR a v jednotlivých krajích

Struktura vzdělanosti v České republice

Česká republika jako celek je ovlivněna existencí krajů s extrémními hodnotami. Na jedné straně jsou zde kraje s velmi vysokou úrovní vzdělanosti, jako je Praha a Jihomoravský kraj, a na straně druhé to jsou kraje s velmi nízkou úrovní vzdělanosti v porovnání s ostatními kraji, jako je Karlovarský a Ústecký kraj.

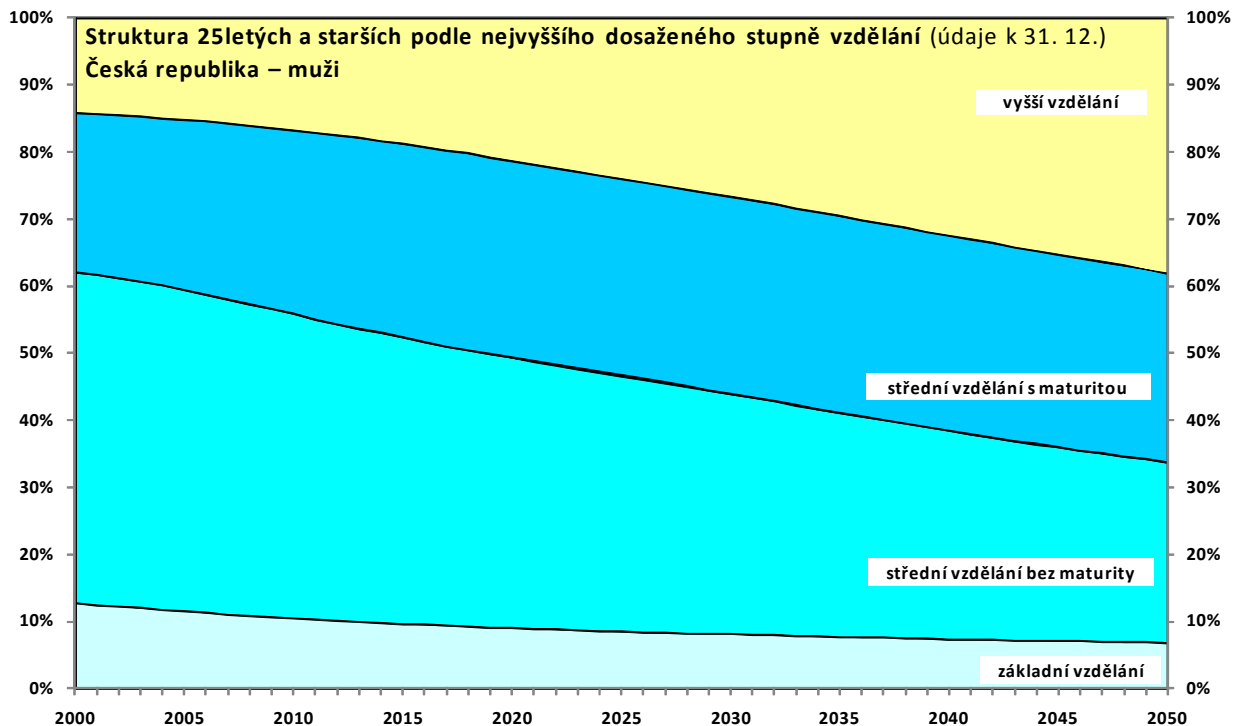
V současné době má populace v České republice vzdělanostní strukturu zobrazenou na Obrázek 10 a 11. Podíl osob starších 25 let s vyšším vzděláním je v případě mužů na úrovni vyšší než 16 %, u žen pak 13 %. Nejvyšší podíl má v případě mužů skupina osob, které mají střední vzdělání bez maturity, tento podíl je zhruba 45 %. U žen má tato skupina zhruba stejný podíl jako skupina osob se středním vzděláním s maturitou – v obou případech kolem 33 %. Podíl osob s nejnižším základním vzděláním je u mužů přes 10 % a u žen přes 21 %.

Prognóza budoucího vývoje až do roku 2050 vycházející ze současné situace předpokládá, že nejvýraznějším způsobem poroste podíl osob s dokončeným vyšším vzděláním. V případě mužů by tento podíl měl vzrůst až k hodnotě 38 %, u žen dokonce na o něco vyšší úroveň. U mužů bude tento růst kompenzován poklesem podílu dnes nejsilnější skupiny osob se středním vzděláním bez maturity, který se v průběhu doby bude snižovat z dnešních 45 % na přibližně 27 %. U žen je pak nárůst podílu nejvzdělanější skupiny kompenzován silným poklesem podílu skupiny s nejnižším vzděláním, tedy základním. Z dnešních téměř 22 % na budoucí hodnotu kolem 7 %.

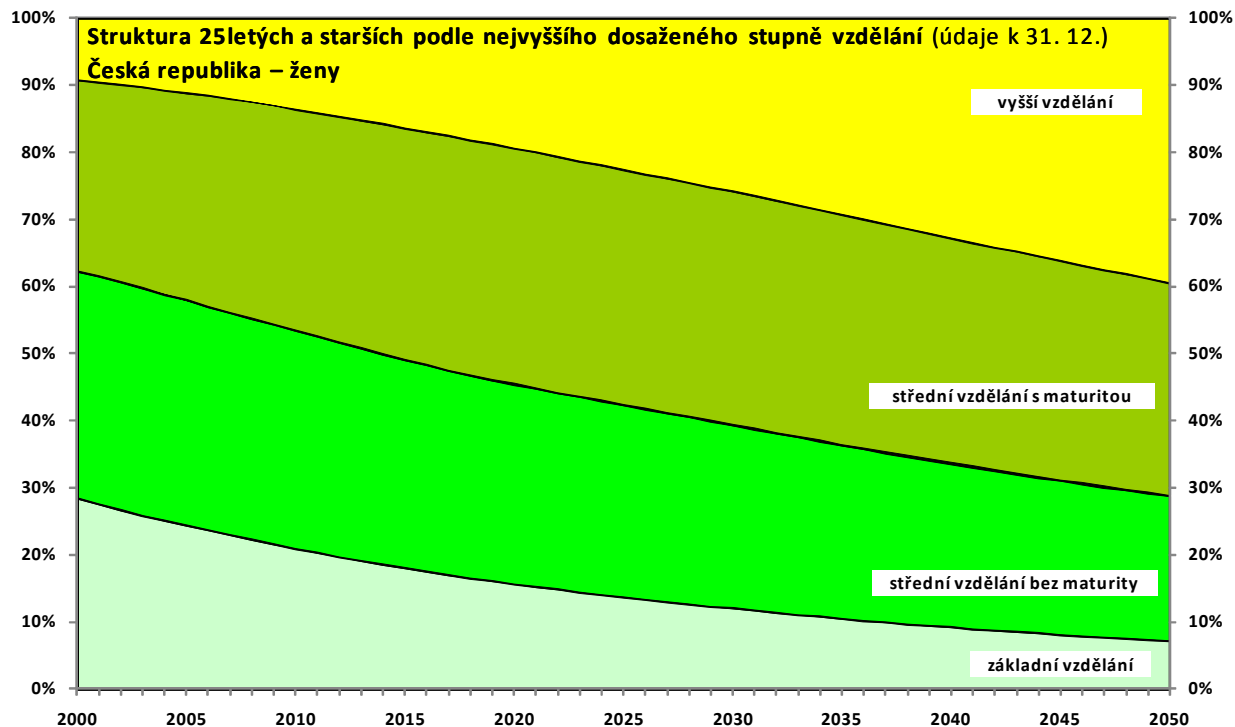
Počty 15letých osob (tj. potenciálních zájemců o střední vzdělání – Obrázek 12) poklesnou v nejbližších letech o více než 20 % a i po opětovném pozdějším nárůstu nepřekročí v budoucnu výrazněji současné hodnoty. Počty 19letých (tj. potenciálních zájemců o terciární vzdělání – Obrázek 13) poklesnou dokonce o 30 % a pravděpodobně se již na současnou úroveň nevrátí.

V případě srovnání dnešní a budoucí situace z pohledu růstu průměrné délky vzdělanosti můžeme pozorovat nárůst z dnešní hodnoty 12,8 roku až na hodnotu 14,95 roku v roce 2050. Tento nárůst – 2,15 roku – představuje průměrnou hodnotu, se kterou pak budeme porovnávat nárůst v jednotlivých krajích.

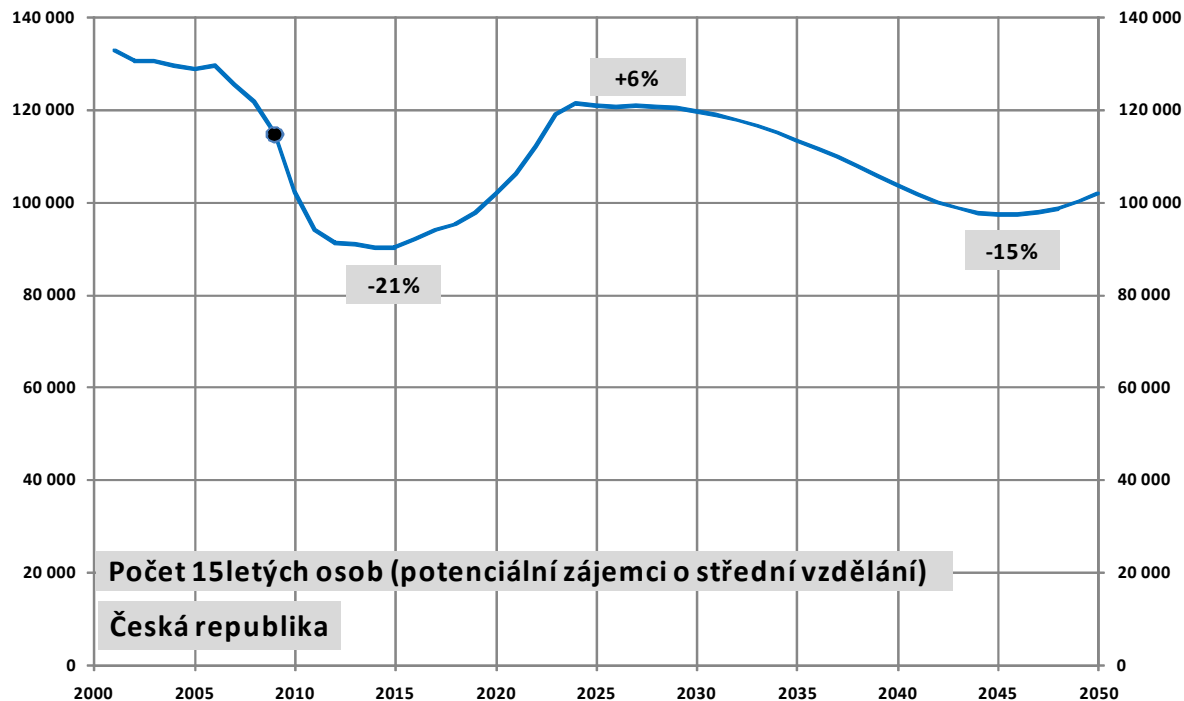
Obrázek 10: Očekávaný vývoj struktury vzdělanosti mužů v ČR

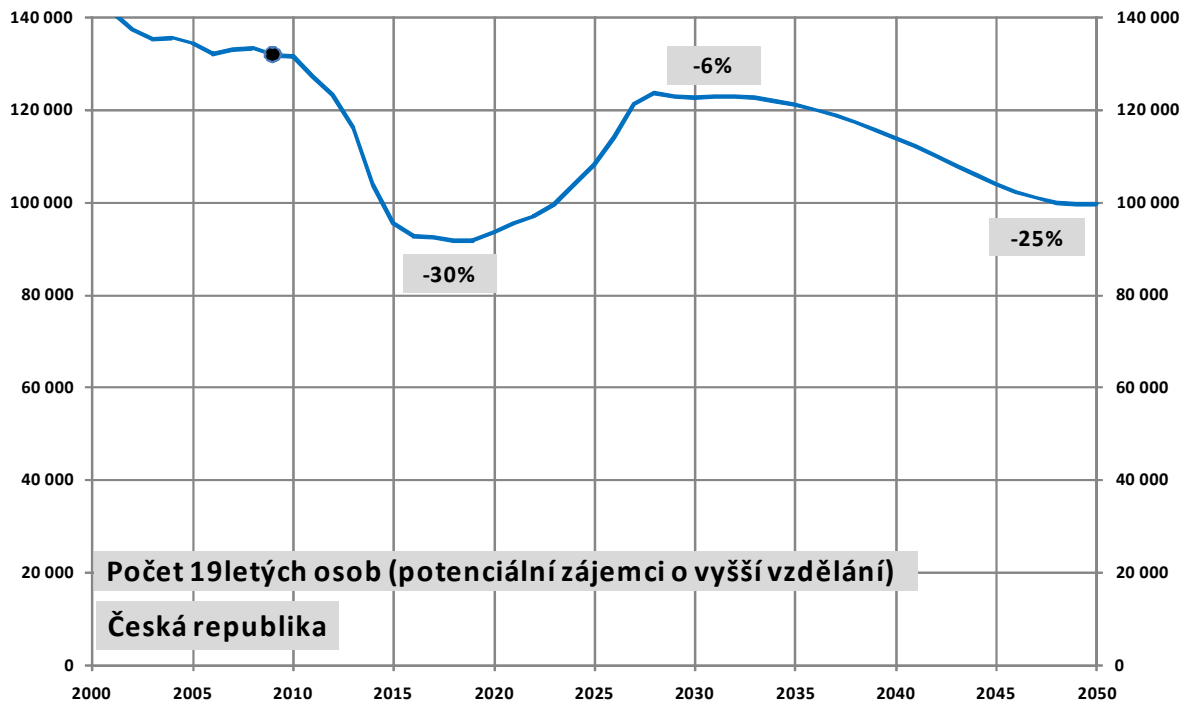
Obrázek 11: Očekávaný vývoj struktury vzdělanosti žen v ČR

Obrázek 12: Očekávaný vývoj počtů 15letých osob v ČR a odchylek od počtu k 1. 7. 2009 (v %)
(průměr variant ČR a NL)

Obrázek 13: Očekávaný vývoj počtů 19letých osob v ČR a odchylek od počtu k 1. 7. 2009 (v %)
(průměr variant ČR a NL)

Cizinci v České republice

Česká republika patří mezi země s relativně nízkým počtem cizinců. S podílem 3,8 % cizinců v populaci (v roce 2008) zaujímá mezi evropskými státy obdobnou pozici jako Portugalsko, Slovinsko či Malta a překvapivě jako Nizozemsko. Největší podíl cizinců mezi obyvateli jednoho evropského státu žije v Lucembursku, kde cizinci představují téměř 42 % obyvatelstva, dále v Lotyšsku a v Estonsku (téměř 20 % cizinců v populaci, drtivá většina z nich jsou Rusové). Naopak nižší podíl cizinců než v ČR je zaznamenáván např. v Maďarsku (necelá 2 %), na Slovensku, v Polsku, v Bulharsku a Rumunsku, kde cizinci představují necelé jedno procento z celkové populace.

Cizinci v populaci jsou vnímáni jako hrozba i jako přínos. Mysleli jsme si, že imigrací vyřešíme problém stárnoucí populace. Dnes už víme, že to možné není. Vnímáme, že někteří cizinci mají jiné kulturní návyky, které jim možná brání či ztěžují integraci. Na druhou stranu jako společnost stojíme zejména o vzdělané cizince, kteří vzdělání získali v domovské zemi, a jejichž vzdělání naši společnost vlastně nic nestálo. Bohužel údaje o vzdělání cizinců, kteří k nám přicházejí, se systematicky neshromažďují.

V České republice v devadesátých letech počet legálně usazených cizinců postupně vzrůstal. Mezi léty 1994 a 1999 se více než zdvojnásobil ze zhruba 100 tisíc na hodnoty kolem 200 tisíc pobývajících cizinců. V roce 2000 počet cizinců v ČR poklesl o 30 tisíc osob, přičemž tento vývoj se všeobecně přičítá změnám legislativy. 1. 1. 2000 vstoupil v platnost zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, v původní podobě, který podstatně zpřísnil vstupní a pobytový režim většiny cizinců v ČR. Některá ustanovení tohoto zákona byla zmírněna až novelou platnou od 1. 7. 2001, která měla za následek opětovný mírný nárůst počtu usazených cizinců. Ten pokračoval až do současnosti. K 31. 7. 2009 Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR v České republice evidovalo 439 762 cizinců, z toho 176 508 cizinců s trvalým pobytem, 263 254 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů (tj. přechodné pobyty občanů EU a jejich rodinných příslušníků, dále víza nad 90 dnů a povolení k dlouhodobému pobytu občanů zemí mimo EU). K 31. 7. 2009 byli v ČR nejčastěji zastoupeni občané Ukrajiny (133 773 osob, 30 %) a Slovenska (76 956 osob, 17 %). Dále následovala státní občanství: Vietnam (60 998 osob, 14 %), Rusko (29 144 osob, 7 %) a Polsko (20 700 osob, 5 %).

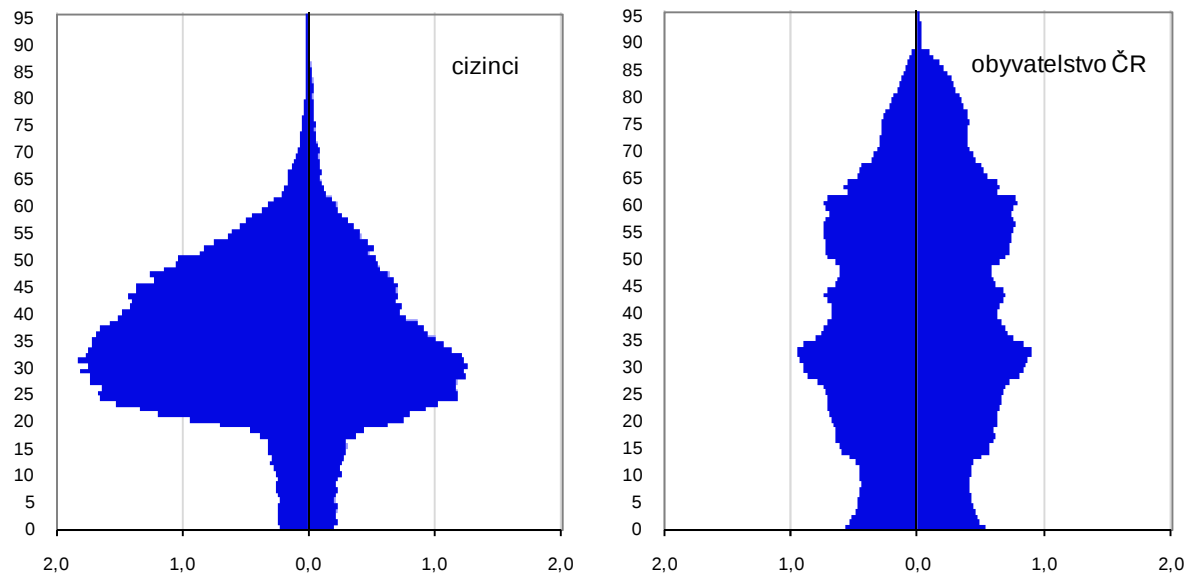
V souvislosti se vstupem ČR do EU došlo k rozšíření kategorií pobytu, kromě pobytů trvalých a víz nad 90 dnů jsou rozlišovány také pobyty dlouhodobé (pobyty navazující na víza nad 90 dnů) a pobyty přechodné pro občany EU a jejich rodinné příslušníky.

Věková struktura obyvatelstva ČR a cizinců zde žijících je značně odlišná. Věková struktura cizinců odráží zejména skutečnost, že naprostá většina těchto osob (86 %) se nacházela v produktivním věku (20–64 let), což do značné míry souvisí s častým ekonomickým motivem migrace. Pro srovnání osoby v produktivním věku tvoří v populaci ČR přibližně o 19 procentních bodů méně, tedy 65 %. V souladu s rostoucí délkou pobytu cizinců (např. cizinci s vietnamským státním občanstvím zde mají stále častěji trvalý a nikoli dlouhodobý pobyt) pak postupně vzrůstá v populaci cizinců podíl předproduktivní složky – ta je v populaci ČR zastoupena 20 % osob, v populaci cizinců pak 12 % osob. Odlišné věkové rozložení se ukazuje taktéž v kategorii osob nad 65 let, která je u cizinců zastoupena 2 %, v populaci ČR pak 15 % osob (údaje k 1. 1. 2009).

Struktura cizinců podle pohlaví je značně deformovaná. Ve věku mezi 35 a 50 let je mužů téměř dvakrát více než stejně starých žen. Rozdíly jsou zejména mezi cizinci s dlouhodobým pobytem, kteří sem přicházejí za prací. V roce 2008 v české populaci připadaly na 100 mužů 104 ženy, mezi cizinci to bylo 66 žen na 100 mužů a mezi Ukrajinci dokonce jenom 64 žen na 100 mužů. Cirkulační pracovní migrace je důvodem, proč v kategorii dlouhodobých pobytů připadá na 100 mužů pouze 52 žen. Značné rozdíly jsou mezi jednotlivými kraji, neboť v různých krajích jsou různě zastoupeni cizinci jednotlivých občanství a druhu pobytu. Také typy pracovní aktivity, na nichž se podílejí cizinci, nejsou ve všech krajích stejné a nepochybně se liší podle pohlaví. Nejméně žen na 100 mužů připadalo v Moravskoslezském kraji (50 žen) naopak nejvíce (83 žen na 100 mužů) v kraji Ústeckém.

Ve věkovém a pohlavním složení cizinců se odráží skutečnost, že velká většina jich přichází do České republiky za prací nebo studiem. Rozmístění cizinců žijících v České republice je značně nerovnoměrné. Nejvíce cizinců žije v Praze a Středočeském kraji, dále se ve zvýšené míře usazují ve větších městech a průmyslových oblastech. I v rozmístění cizinců existují rozdíly podle státních občanství. Občané sousedních zemí s ČR se obecně soustřeďují v blízkosti hranic ČR příslušným státem.

Obrázek 14: Věkové složení cizinců a obyvatel ČR k 1. 1. 2008 (v %)

Občané Ukrajiny jsou významněji zastoupeni pouze v Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji, občané Vietnamu jsou hojně usazeni v česko-německém pohraničí, občané Ruska jsou výrazně zastoupeni v Praze, Středočeském a Karlovarském kraji.

Složení cizinců z hlediska státního občanství se již od roku 1997 na prvních pěti místech nemění. V jednotlivých letech se pouze vystřídala na první pozici Ukrajina a Slovensko (Ukrajina zaujímala první pozici v roce 1998, 1999, 2000 a dále v letech 2004 a 2005) – a na třetí pozici Vietnam a Polsko (Polsko však zaujímalo třetí pozici pouze v roce 1997 a v letech tomuto roku předcházejících; v roce 1998 byla zjištěna již mírná početní převaha občanů Vietnamu). K 1. 1. 2008 byli v ČR nejsilněji zastoupeni občané Ukrajiny (126 721 osob, 32 %) a Slovenska (67 889, 17 %). Dále následovala státní občanství: Vietnam (51 101 osob, 12 %), Rusko (23 278 osob, 6 %) a Polsko (20 601 osob, 5 %).

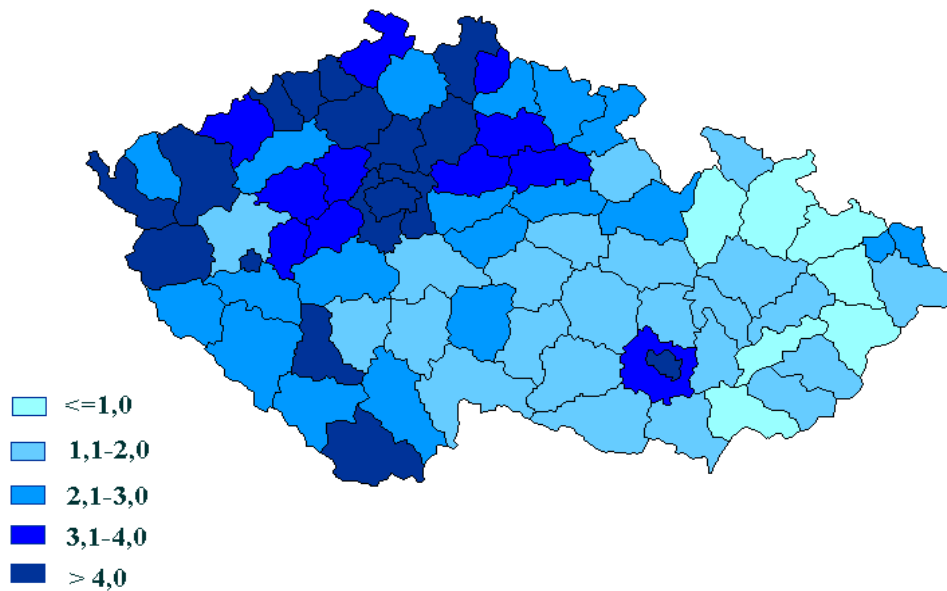
Tabulka 1: Cizinci pěti nejčastějších státních občanství žijících v ČR (stavy k 1. 1. daného roku)

Rok	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko
2005	78 263	47 354	34 179	16 265	14 747
2006	87 789	49 446	36 833	17 810	16 273
2007	102 594	58 384	40 779	18 894	18 564
2008	126 721	67 889	51 101	20 601	23 278

Tabulka 2: Cizinci v jednotlivých krajích ČR v letech 2001–2008 (stavy k 1. 1. daného roku)

Kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hl. m. Praha	57 583	61 477	70 978	69 115	77 922	89 997	103 482	129 002
Středočeský	26 993	26 418	27 038	29 847	31 127	35 304	42 588	50 273
Jihočeský	8 088	7 920	8 698	9 660	9 954	10 595	12 584	15 171
Plzeňský	8 913	9 785	10 815	12 687	12 530	13 206	15 432	20 986
Karlovarský	10 439	11 944	13 198	13 563	14 729	14 437	16 075	19 419
Ústecký	14 427	14 830	16 180	16 883	19 731	22 130	26 336	33 053
Liberecký	8 794	8 861	9 069	9 849	10 672	11 675	13 148	15 288
Královéhradecký	8 117	8 603	9 386	9 269	9 852	11 294	13 326	15 512
Pardubický	5 648	6 375	6 623	5 807	5 863	6 418	7 670	10 562
Vysočina	4 198	4 748	5 246	5 961	5 883	6 160	7 016	8 729
Jihomoravský	16 813	17 756	20 039	22 668	23 913	24 234	27 983	32 606
Olomoucký	6 197	6 182	6 910	7 038	7 103	7 497	8 499	10 322
Zlínský	7 057	7 714	8 262	8 115	6 374	5 926	6 596	7 639
Moravskoslezský	17 684	18 181	19 166	19 959	18 329	19 337	20 602	22 962
Nezjištěný	–	–	–	–	312	102	119	791
Celkem	200 951	210 794	231 608	240 421	254 294	278 312	321 456	392 315

Obrázek 15: Podíly cizinců v okresech České republiky (v %) – stav k 1. 1. 2009

Tabulka 3: Cizinci podle kraje a účelu pobytu (mezinárodní klasifikace) – stavy k 1. 1. 2008

Kraj	Účel pobytu	Celkem	Studium a praxe	Podnikání na ŽL	Zaměstnání	Ostatní ekonom. aktivity	Volné právo usídlení krajané	Povolání k trvalému pobytu	Rodinní příslušníci a sloučení rodiny	Azylovanti	Dočasná ochrana	Ostatní
Hl. m. Praha		129 417	4281	24 205	47 825	27	498	20 619	29 470	565	81	1 746
Středočeský		50 379	559	8 089	19 827	17	234	8 253	12 947	137	8	308
Jihočeský		15 185	679	1 610	4 539	7	48	2 916	4 338	20	3	1 025
Plzeňský		21 048	230	3 917	6 305	2	140	4 067	5 250	72	11	1 054
Karlovarský		19 442	107	3 130	1 926	1	112	4 598	8 271	27	4	1 266
Ústecký		33 360	128	6 536	6 407	18	188	5 355	10 457	337	17	3 917
Liberecký		15 442	207	2 129	4 740	5	98	2 775	5 119	200	5	164
Královéhradecký		15 594	199	3 001	5 301	2	64	2 162	4 525	125	–	215
Pardubický		10 588	79	1 640	4 818	5	61	1 174	2 704	29	3	75
Vysočina		8 752	22	1 970	3 402	2	26	1 147	2 107	24	1	51
Jihomoravský		32 835	634	5 062	12 264	8	157	4 702	9 240	332	21	415
Olomoucký		10 354	623	1 739	2 480	7	27	1 670	3 676	38	3	91
Zlínský		7 652	200	590	2 285	3	35	1 143	3 310	17	2	67
Moravskoslezský		23 049	550	2 127	7 286	17	56	3 061	9 620	116	45	171
Nezjištěný		1 248	21	265	329	–	1	36	96	468	14	18
Celkem		394 345	8 519	66 010	129 734	221	1 745	63 678	111 130	2 507	218	10 583

Tabulka 4: Vývoj počtu cizinců s povolením k pobytu v ČR v letech 2002–2008 (stavy k 1. 1. daného roku)

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Obyvatelstvo ČR	10 206 436	10 203 269	10 211 455	10 220 577	10 251 079	10 287 189	10 381 130
Cizinci celkem	212 069	232 932	241 934	255 917	280 111	323 343	394 345
Trvalý pobyt	69 816	75 239	80 844	99 467	110 598	139 185	157 512
Platný azyl	1 275	1 334	1 513	1 623	1 799	1 887	2 030
Přechodný/dlouhodobý pobyt	–	–	–	92 390	145 963	155 164	188 107
Vízum nad 90 dní	140 978	156 359	159 577	62 437	21 751	27 107	46 696
Trvalý pobyt (v %)	32,9	32,3	33,4	38,9	39,5	43,0	39,9
Platný azyl (v %)	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
Přechodný/dlouhodobý pobyt (v %)	–	–	–	36,1	52,1	48,0	47,7
Vízum nad 90 dní (v%)	66,5	67,1	66,0	24,4	7,8	8,4	11,8
Cizinci zahrnutí do stavu obyvatelstva ČR	163 805	179 154	195 394	193 480	258 360	296 236	347 649
V % z obyvatelstva ČR	1,60	1,76	1,91	1,89	2,52	2,88	3,35
Obyvatelstvo ČR a zbývající cizinci	10 254 700	10 257 047	10 257 995	10 283 014	10 272 830	10 314 296	10 427 826

Ekonomická aktivita cizinců na území České republiky

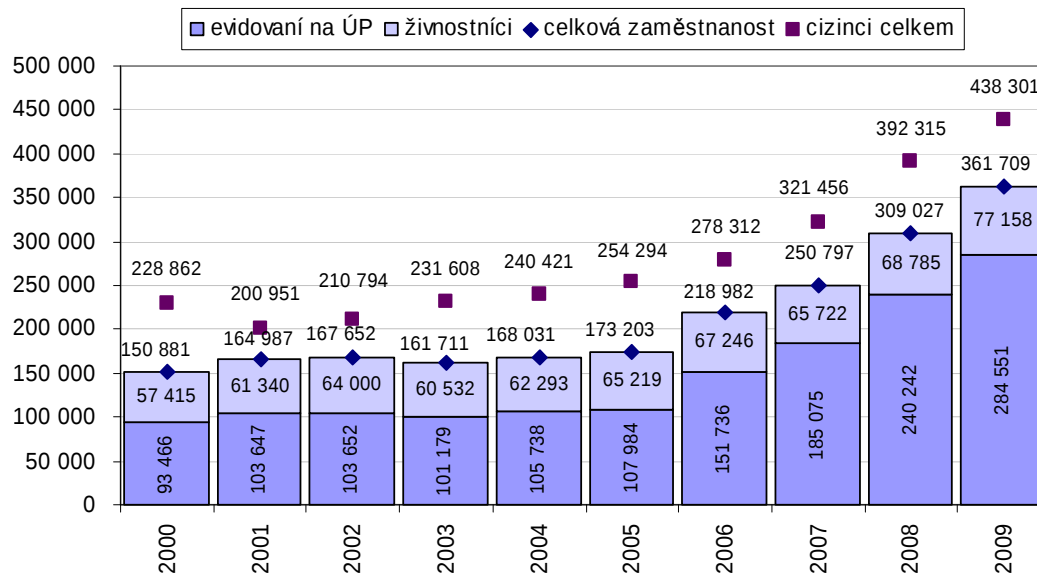
Účelem pobytu většiny cizinců v České republice je zaměstnání či podnikání na živnostenský list. Celková zaměstnanost² cizinců k 1. 1. 2009 činila 361 709 osob, přičemž 79 % těchto cizinců bylo evidováno úřady práce, tedy úřady práce jim vydaly povolení k zaměstnání. Mezi tyto cizince jsou řazeni cizinci v postavení zaměstnanců a nově podle zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti rovněž cizinci, kteří pracovali jako společníci obchodních společností, členové družstev či jako členové statutárních orgánů obchodních společností a družstev, a přitom se kromě účasti na řízení společnosti věnovali plnění tzv. běžných úkolů. Zbýlých 77 158 cizinců (tj. 21 % všech zaměstnaných cizinců) mělo platné živnostenské oprávnění.

Ze zemí EU je u nás zaměstnáno 156 959 osob, mezi nimi je 30,1 % žen. 15 931 osob podniká na základě živnostenského oprávnění (z toho 19,3 % žen). Úřady práce bylo k 1. 1. 2009 evidováno 141 028 osob, z toho 31,8 % žen. Slováků je nejvíce jak mezi živnostníky, tak i mezi ekonomicky aktivními v pozici zaměstnanců.

Ze zemí mimo EU bylo v ČR ke konci loňského roku ekonomicky aktivních 204 750 osob, z toho 33,7 % žen. Nejčastěji pocházeli z Ukrajiny, Vietnamu a Mongolska. Téměř 30 % z celkového počtu ekonomicky aktivních ze zemí mimo EU podnikalo na základě živnostenského oprávnění. Nejvíce mezi nimi byli zastoupeni občané Vietnamu, Ukrajiny a s velkým odstupem občané Ruska. Mezi občany Mongolska, kteří představují pátou nejpočetnější skupinu cizinců, bylo pouze 157 osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění. Téměř všichni zde žijící Mongolové jsou v postavení zaměstnanců. Úřady práce evidovaly 143 513 cizinců (tedy vydaly tolik povolení k zaměstnání cizinců), z nich 34,8 % žen.

² Údaje za celkovou zaměstnanost cizinců vycházejí ze dvou oddělených evidencí. Z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, které shromažďuje údaje vycházející z evidencí úřadů práce, a to údaje o vydaných platných povoleních k zaměstnání cizinců, údaje o počtu informací o nástupu občanů EU/EHP a Švýcarska k výkonu práce a z informací o nástupu k výkonu práce cizinců s trvalým pobytem z ostatních zemí. Druhým zdrojem jsou informace z Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, poskytujícího data o cizince s platným živnostenským oprávněním.

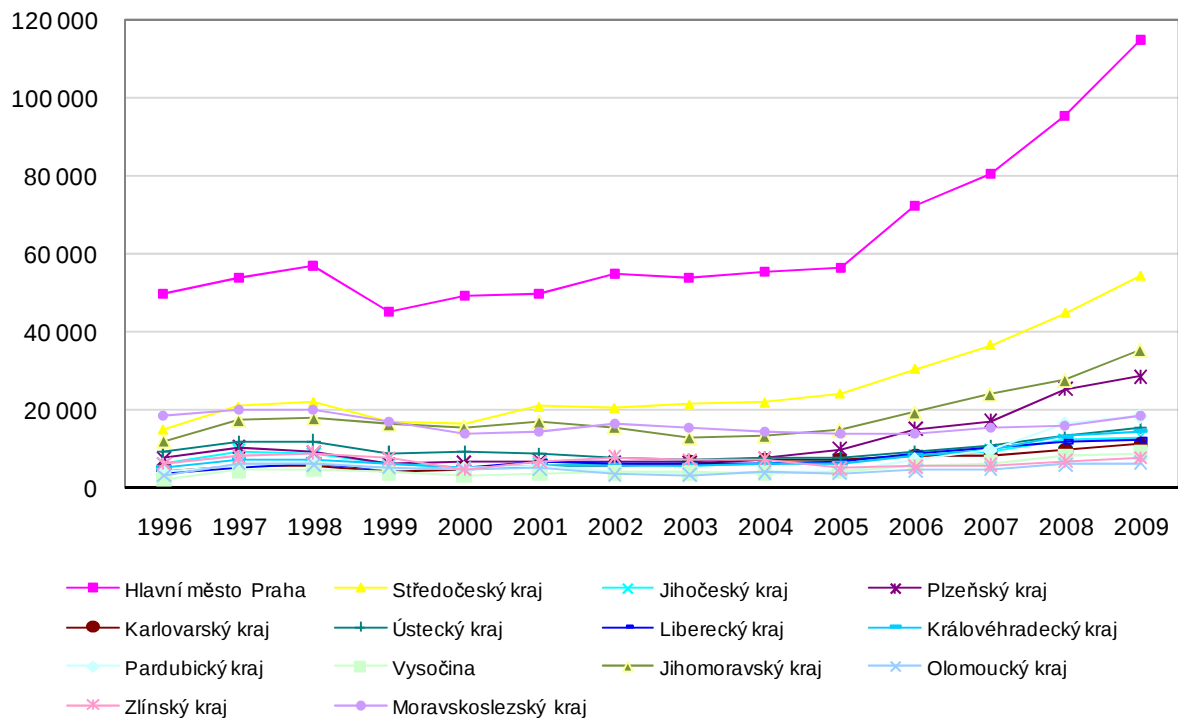
**Obrázek 16: Celková zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

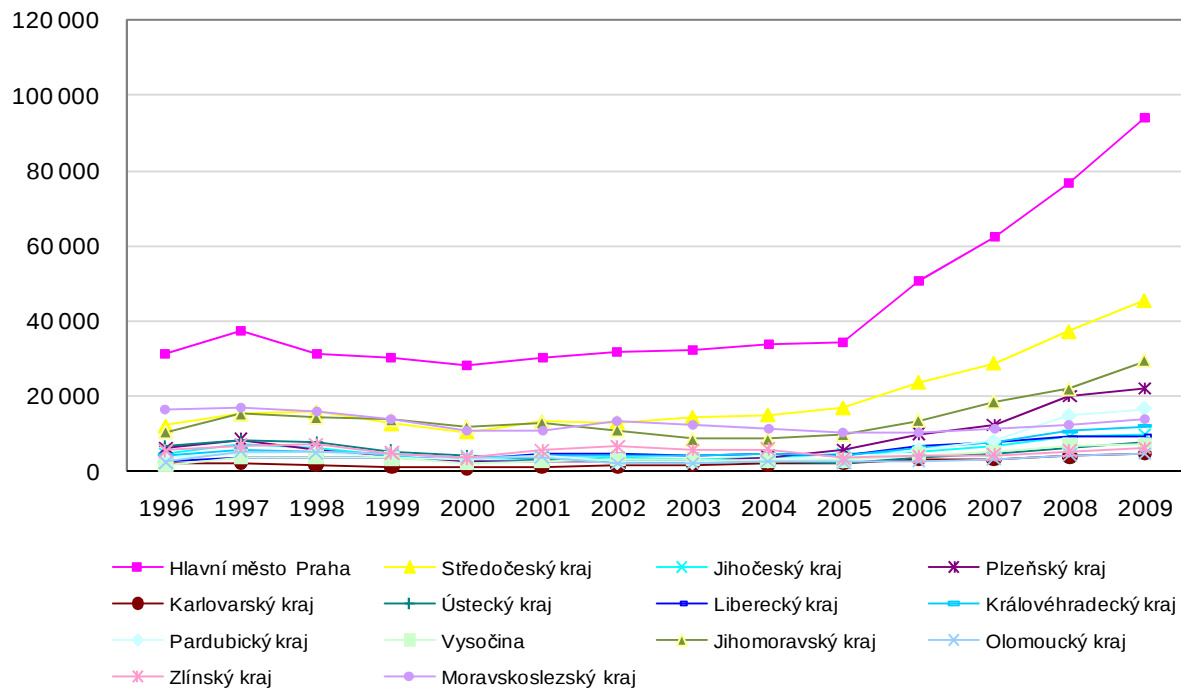
Tabulka 5: Zaměstnanost cizinců podle státního občanství v letech 2002–2009 (stavy k 1. 1. daného roku)

Státní občanství	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Slovensko	70 606	63 733	66 176	68 575	84 016	99 637	109 915	109 478
Ukrajina	39 063	39 005	41 241	41 885	61 195	67 480	83 519	102 285
Vietnam	20 466	20 231	21 201	22 229	22 876	23 602	29 862	48 393
Polsko	7 712	8 419	8 529	10 133	13 929	18 387	24 931	22 044
Mongolsko	1 204	1 375	1 594	1 789	2 013	2 973	7 057	13 157
Moldavsko	1 793	1 794	1 908	1 933	3 314	4 093	6 433	9 748
Bulharsko	2 986	2 989	2 884	2 764	2 823	2 859	6 319	6 066
Rusko	2 795	2 640	2 545	2 691	3 929	3 659	3 716	4 576
Německo	2 158	2 255	2 417	2 406	2 907	3 583	4 108	4 135
Rumunsko	942	910	877	798	1 146	1 453	4 538	3 876
Spojené království	1 343	1 399	1 455	1 263	1 699	2 163	2 446	2 835
Spojené státy	1 868	2 024	2 029	1 806	1 824	1 698	1 819	2 290
Čína	590	440	523	576	1 145	1 157	1 371	1 808
Bělorusko	1 474	1 574	1 329	1 198	1 362	1 387	1 568	1 771
Francie	745	839	870	669	849	1 243	1 446	1 727
Ostatní	10 075	10 351	10 778	10 923	12 464	14 043	18 528	26 553
Celkem	167 652	161 711	168 031	173 203	218 982	250 797	309 027	361 709

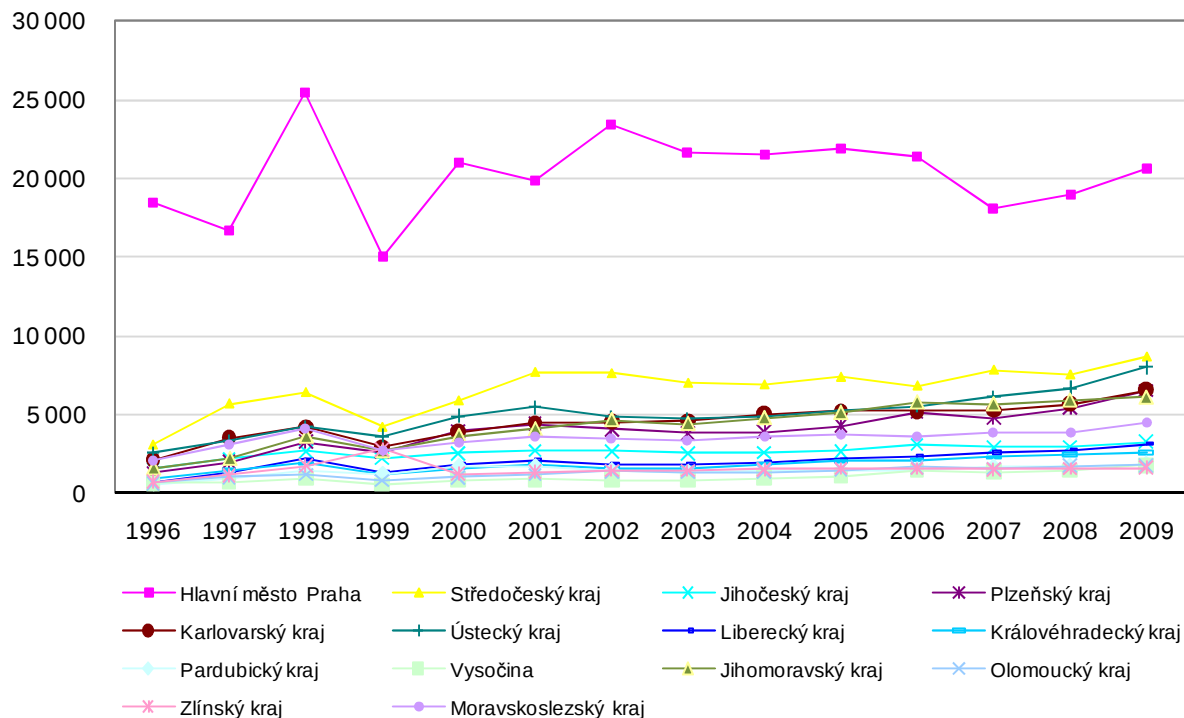
Obrázek 17: Celková zaměstnanost cizinců v krajích v letech 1996–2009 (stavy k 1. 1. daného roku)

Obrázek 18: Cizinci s povolením k zaměstnání v krajích ČR v letech 1996–2009 (stavy k 1. 1. daného roku)

**Obrázek 19: Cizinci s platným živnostenským oprávněním v krajích ČR v letech 1996–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

Uplatnění absolventů na trhu práce a jejich nezaměstnanost v ČR

Po absolvování školy může absolvent začít studovat další školu nebo vstoupit na trh práce. V tom druhém případě buď začne pracovat, nebo práci nenalezne a stane se nezaměstnaný. Jelikož nejsou k dispozici data o pokračování konkrétního jedince v dalším vzdělávání či jeho dalším pracovním životě, je potřeba učinit jisté zjednodušující předpoklady. Dalším případným rozšířením by mohlo být uspořádání výběrového šetření na toto téma.

Jako podklady pro analýzu uplatnění absolventů na trhu práce byla získána data o absolventech a o nezaměstnanosti. Vzhledem k tomu, že Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky publikuje údaje o absolventech a mladistvých dohromady (přesněji, tyto dvě kategorie se překrývají), byla pro další analýzu tato skupina zpracovávána dohromady. Informace z trhu práce se týkají dne 31.12. daného roku.

Informace o absolventech vysokých škol se neevidují po krajích, protože zde dochází k velkému pohybu mezi kraji: trvalý pobyt a místo studia VŠ se často liší. Počty vysokoškoláků – absolventů za celou Českou republiku byly pro účely některých výpočtů rozděleny ve stejném poměru, jako absolventi – dosažitelní uchazeči o zaměstnání.

Graf *Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti* zobrazuje absolutní počet všech dosažitelných³ uchazečů o zaměstnání a z toho počet absolventů a mladistvých. Tyto počty vyjádřené v procentech se pohybují od 5,60 % (pro Hlavní město Praha v roce 2008) do 10,21 % (kraj Vysočina v roce 2005). Graf dále obsahuje vývoj míry nezaměstnanosti (celkem) pro daný kraj s tím, že její vývoj je obdobný ve všech regionech: období 2005–2007 se vyznačuje klesající nezaměstnaností, v roce 2008 došlo k opětovnému nárůstu kvůli ekonomické krizi, tedy jedná se o tzv. „J-shape“. Absolutní počty dosažitelných uchazečů o zaměstnání i uchazečů – absolventů tento trend ve většině regionů kopírují a jak absolventi, tak neabsolventi jsou změnami na trhu práce zasaženi.

Graf *Umístitelnost absolventů a mladistvých* prezentuje celkový počet absolventů (SŠ, VOŠ, konzervatoře, VŠ) v jednotlivých letech a z nich podíl těch, kteří nenalezli zaměstnání ani nešli dále studovat, ale evidovali se na

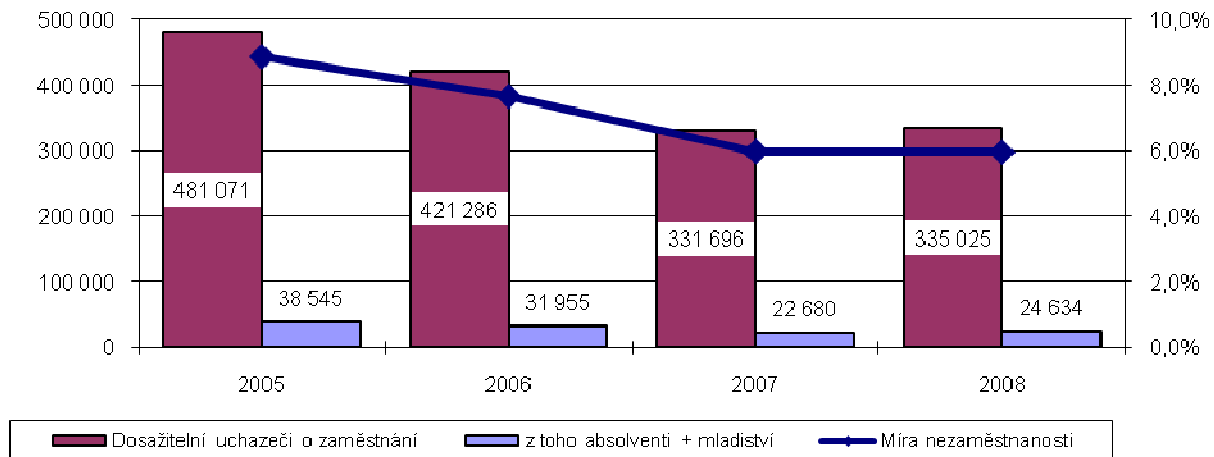
³ Změna metodiky výpočtu míry nezaměstnanosti od července 2004, kdy se sledují „dosažitelní“ uchazeči, nikoliv všichni

úřadech práce jako nezaměstnaní. Počet absolventů s malou výjimkou kontinuálně roste ve všech regionech. Podíl těch, kteří na trhu práce následně neuspěli, se pohybuje od 5 % do 31 %. Zde jsou regionální rozdíly více než patrné. Například v Hlavním městě Praha se podíl neumístěných uchazečů pohybuje v řádu procent, maximálně to byl 8,4 % v roce 2005, na konci roku 2008 již jen 4,81 %. Na opačné straně se nacházely kraje Ústecký, Moravskoslezský, Karlovarský. Tyto hodnoty přesně odpovídají žebříčku krajů dle celkové míry nezaměstnanosti. Trend podílu absolventů – uchazečů kopíruje již zmiňovaný J-shape podobně jako celková míra nezaměstnanosti, tedy rozdíl mezi „neabsolventskou“ populací a absolventy není na první pohled patrný, absolventi se uplatňují na trhu práce v průběhu sledovaného období stejnou měrou, jako je tomu u ostatní populace.

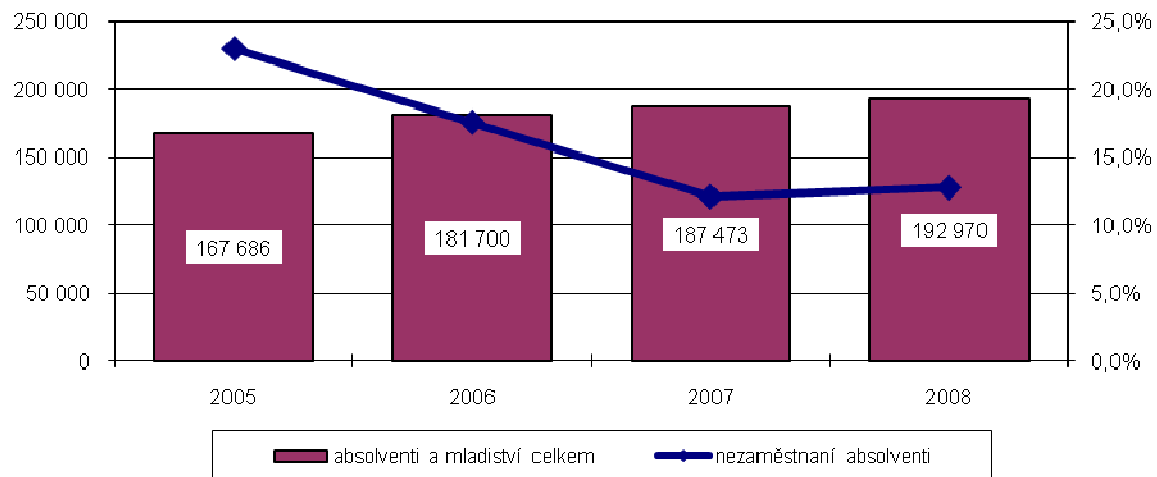
Výše uvedená analýza vycházela z následujících zdrojů dat:

- 1) ÚIV – data o absolventech
- 2) MPSV ČR – data o nezaměstnanosti
- 3) NÚOV – studie Nezaměstnanost absolventů škol SŠ a VOŠ (2009)
- 4) NÚOV – studie Uplatnění absolventů škol (2008)

Obrázek 20: Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2005–2008
(stavy k 31. 12. daného roku)

**Obrázek 21: Umístitelnost absolventů a mladistvých v ČR v letech 2005–2008
(stavy k 31. 12. daného roku)**

Výsledky analýzy a prognózy pro jednotlivé kraje ČR

Z důvodu omezeného rozsahu této publikace a v některých případech i z důvodu nedostupnosti některých dat na úrovni krajů uvádíme výsledky analýzy a prognózy pro jednotlivé kraje v poněkud stručnější podobě než pro celou Českou republiku. Všechny výsledky jsou prezentovány v podobě grafů a doplněny stručným komentářem.

Jedná se o následující grafy:

Očekávaný vývoj struktury vzdělanosti mužů v daném kraji v letech 2000–2050 (stavy k 31. 12. daného roku)

Očekávaný vývoj struktury vzdělanosti žen v daném kraji v letech 2000–2050 (stavy k 31. 12. daného roku)

Očekávaný vývoj počtů 15letých osob v daném kraji v letech 2001–2050 (stavy k 1. 7. daného roku, průměr variant ČSÚ a NL) a odchylek od počtu k 1. 7. 2009 (v %)

Očekávaný vývoj počtů 19letých osob v daném kraji v letech 2001–2050 (stavy k 1. 7. daného roku, průměr variant ČSÚ a NL) a odchylek od počtu k 1. 7. 2009 (v %)

Porovnání relativní věkové struktury cizinců v daném kraji a v celé ČR, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v daném kraji (stavy k 1. 1. 2008)

Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v daném kraji v letech 2000–2009 (stavy k 1. 1. daného roku)

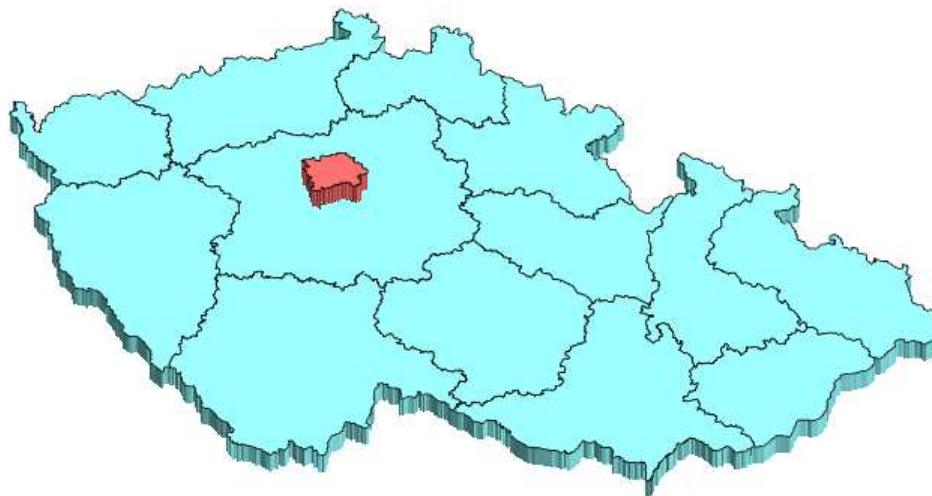
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech daného kraje k 1. 1. 2009

Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti v letech 2005–2008 (stavy k 31. 12. daného roku)

Umístitelnost absolventů a mladistvých v letech 2005–2008 (stavy k 31. 12. daného roku)

Vzhledem k velkému počtu nejsou v této kapitole grafy číslovány.

Kraj Hlavní město Praha

Struktura vzdělanosti v kraji Hlavní město Praha

Hlavní město Praha je velmi specifický kraj, který se od ostatních krajů značně odlišuje. Tento fakt je dán koncentrací vzdělávacích zařízení zejména terciárního stupně v hlavním městě. Jedinci, kteří zde absolvují vzdělávací proces, zde často zůstávají, čímž zvyšují úroveň vzdělanosti v této oblasti.

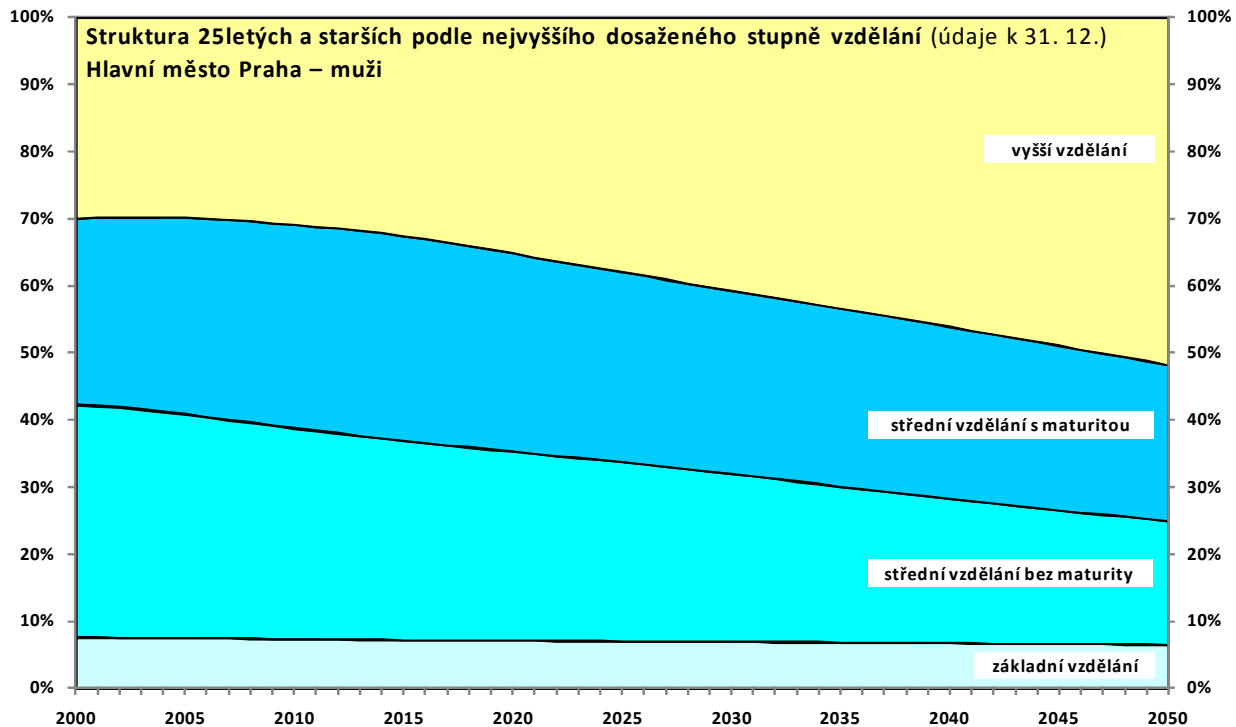
Zvláštní postavení Prahy je patrné již ze současného stavu – kolem 30 % mužů a více než 20 % žen starších 25 let má vyšší vzdělání. Ve srovnání s ostatními regiony je nižší podíl osob se základním vzděláním, a to pouze 7 % u mužů a 11 % u žen.

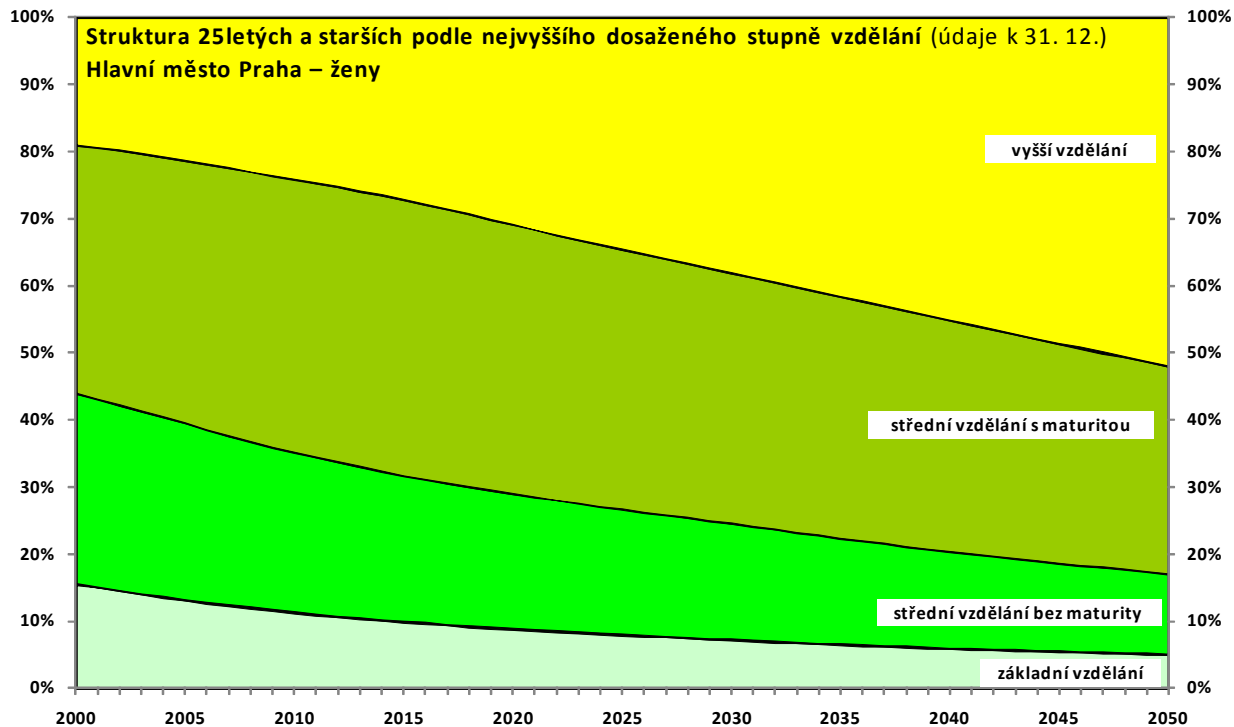
Do roku 2050 se zvýší podíly skupiny s vyšším vzděláním, na více než 50 % obyvatel starších 25 let. U mužů je vyšší podíl osob se středním vzděláním bez maturity než u žen, a to jak v současné době, tak i v období horizontu projekce. U obou pohlaví je také patrný pokles podílu osob se středním vzděláním s maturitou, u nichž se předpokládá, že budou v budoucnu pokračovat ve vzdělávání na vyšším stupni. Podíl osob se základním vzděláním bude patrně klesat až k hranici 5 %, což je hodnota, která se blíží podílu obtížně vzdělavatelných osob v populaci.

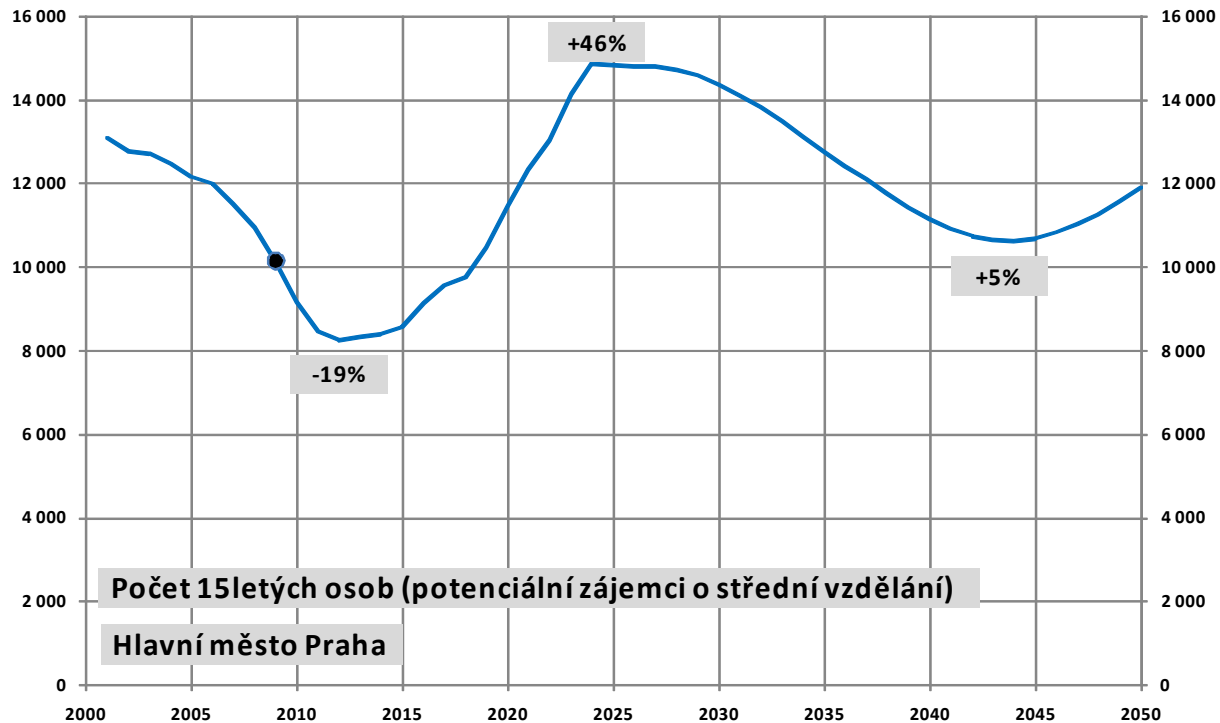
Počty 15letých osob sice poklesnou v nejbližších letech o téměř 20 %, později lze očekávat jejich výrazný nárůst. Počty 19letých poklesnou téměř o 35 %, jejich následný nárůst bude nižší.

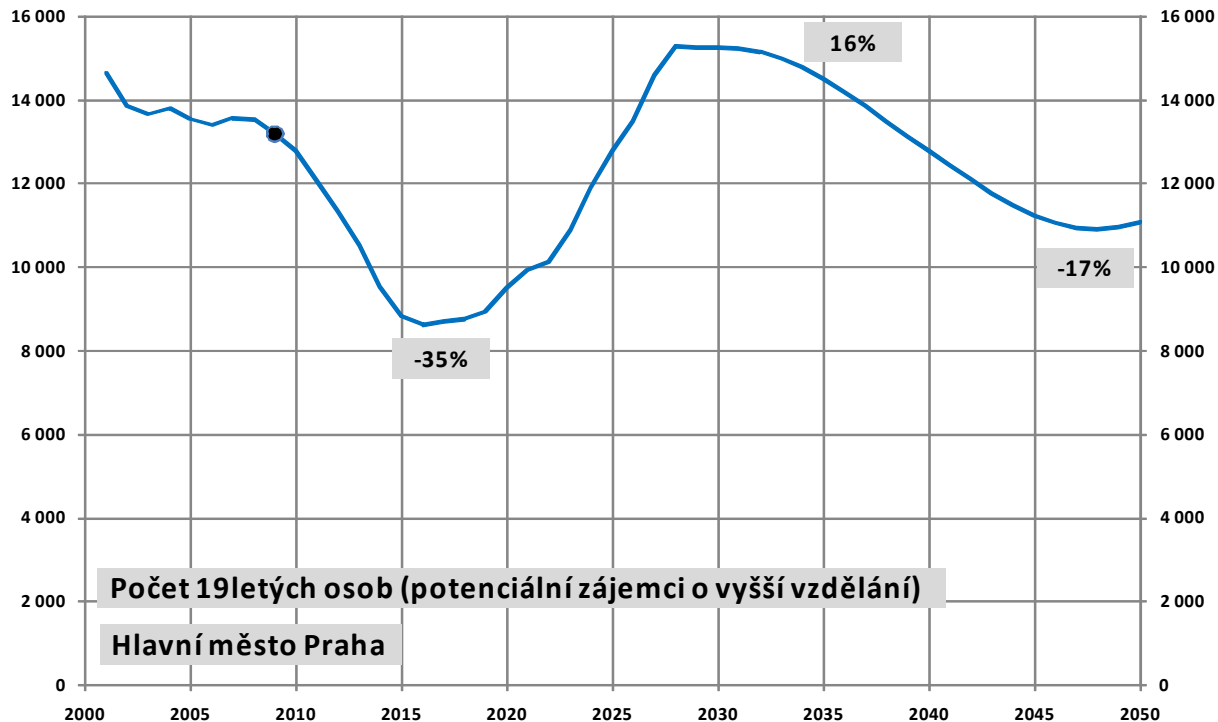
Nárůst počtu osob s vyšším stupněm vzdělání bude doprovázen růstem průměrné délky vzdělávání o přibližně 1,54 roku (v období 2001–2050), který je v porovnání s celou Českou republikou nižší.

Růst průměrné délky vzdělávání o hodnotu, která je nižší než celorepublikový průměr, by pro tento region znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl pomaleji než v případě celé České republiky, a to v přepočtu na jeden rok o více než jeden procentní bod, což v celém období až do roku 2050 činí propad o více než 40 procentních bodů oproti republikovému průměru. Tento scénář je do značné míry zapříčiněn vysokou úrovní vzdělanostní struktury v současnosti. Propad tohoto rozsahu je však pro Prahu spíše nereálný, protože zde bude jistě působit ještě celá řada jiných vlivů, než pouze změna vzdělanostní struktury.

Cizinci v kraji Hlavní město Praha

V kraji Hlavní město Praha žilo k 1. 1. 2009 142 085 cizinců, ženy tvořily 41 %.

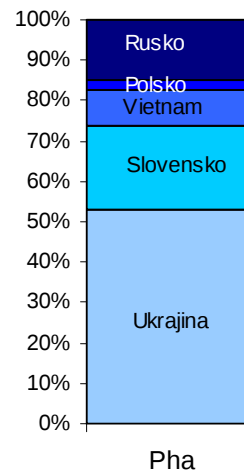
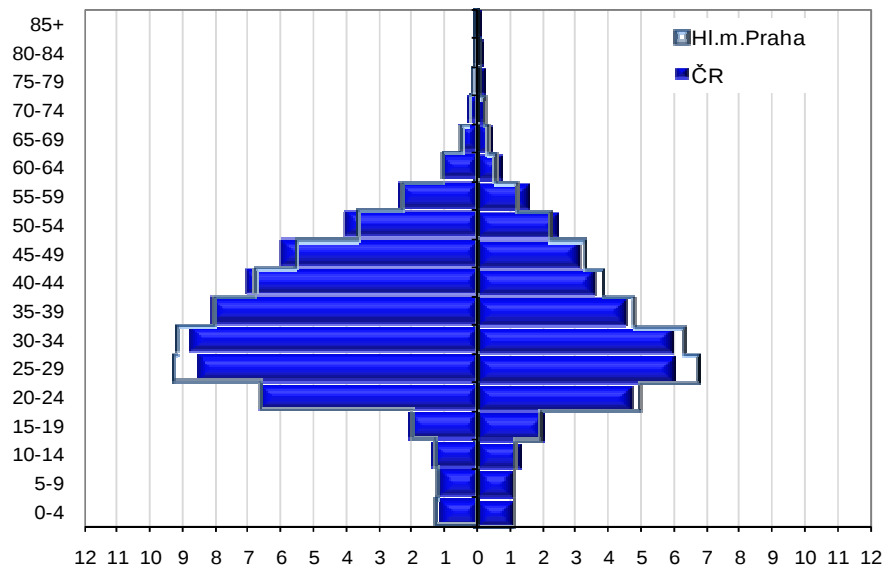
Ekonomicky aktivních cizinců bylo 114 784, z toho bylo 20 682 podnikajících na základě živnostenského oprávnění.

Věková struktura cizinců žijících v Hl. m. Praze se příliš neliší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR. Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 7,5 %, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 90,3 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 2,2 % ze všech cizinců žijících v Hl. m. Praha.

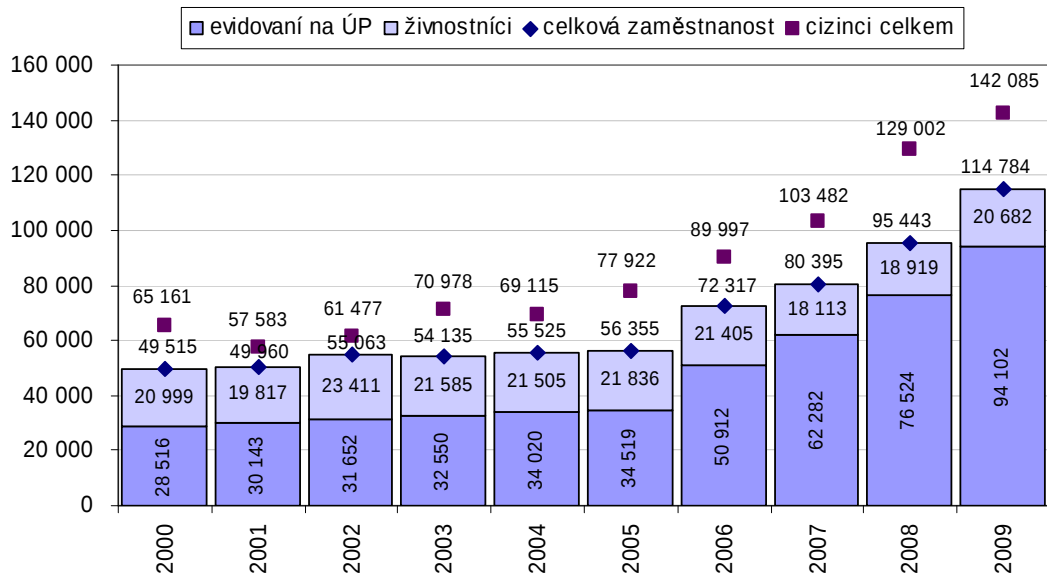
Specifika kraje:

- v porovnání s ostatními kraji má Hl. m. Praha nejvyšší podíl cizinců na obyvatelstvu kraje (10,5 %),
- relativně vysoký podíl cizinců, kteří tu jsou za účelem studia a praxe (3,3 %),
- nejvyšší podíl cizinců se státním občanstvím Ukrajiny ze všech bydlících občanů Ukrajiny v ČR (36,9 %),
- nejvyšší podíl cizinců se státním občanstvím Slovenska ze všech bydlících občanů Slovenska v ČR (26,5 %),
- nejvyšší podíl cizinců se státním občanstvím Ruska ze všech bydlících občanů Ruska v ČR (56,1 %),
- třetí nejvyšší podíl cizinců se státním občanstvím Vietnamu ze všech bydlících občanů Vietnamu v ČR (16,0 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v kraji Hlavní město Praha k 1. 1. 2008

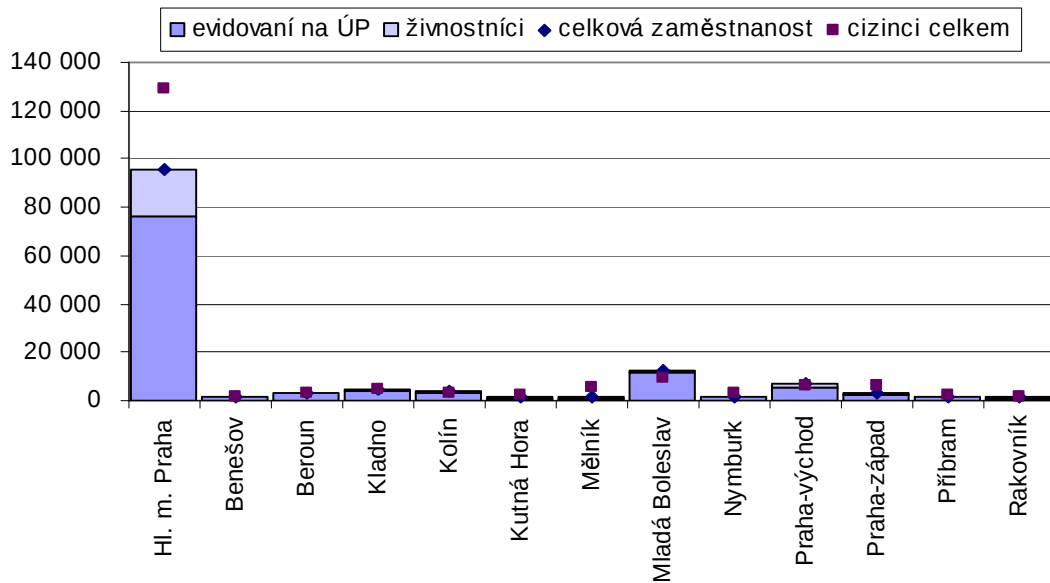

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v kraji Hlavní město Praha v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

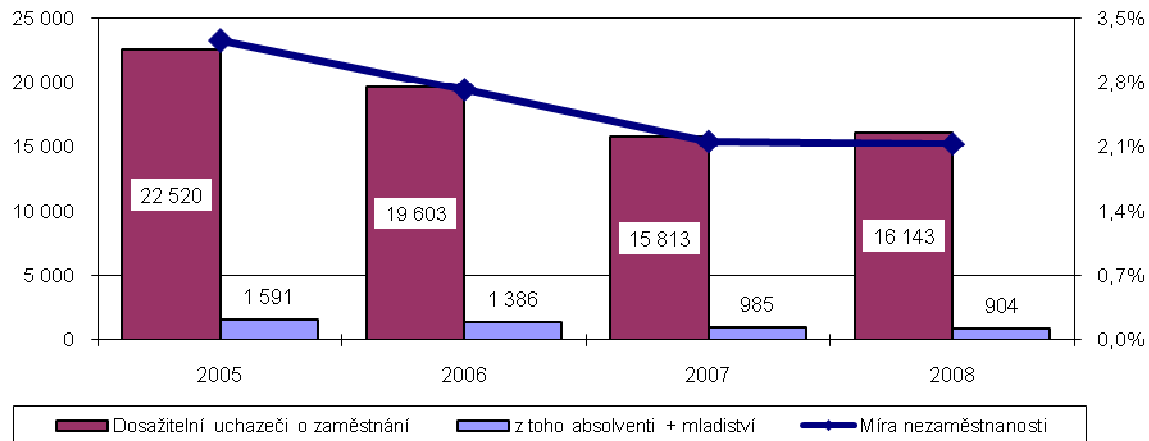

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

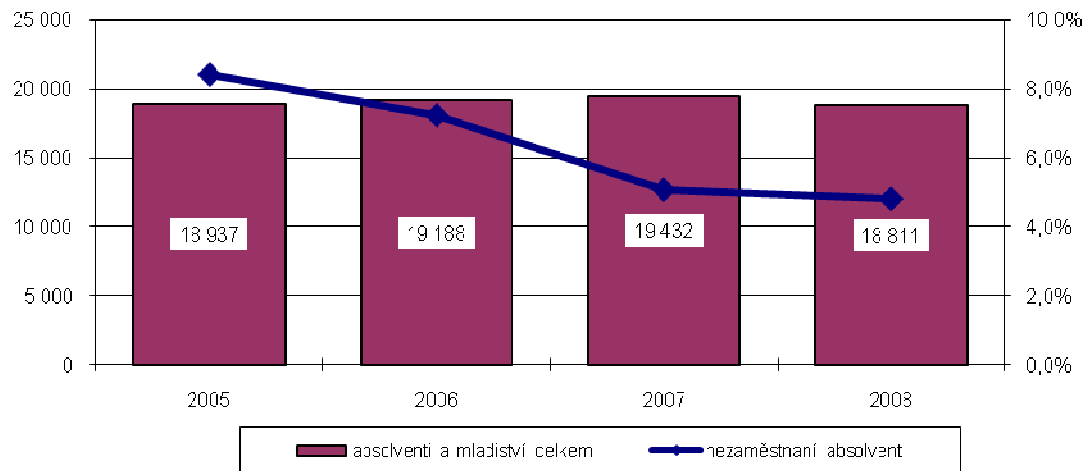
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v Hl. m. Praze a v okresech Středočeského kraje k 1. 1. 2009

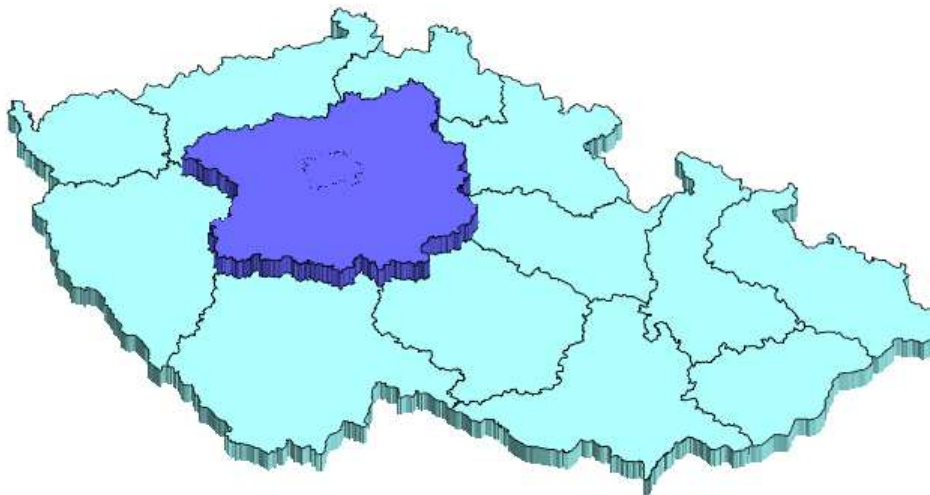
Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Umístitelnost absolventů a mladistvých HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Středočeský kraj

Struktura vzdělanosti ve Středočeském kraji

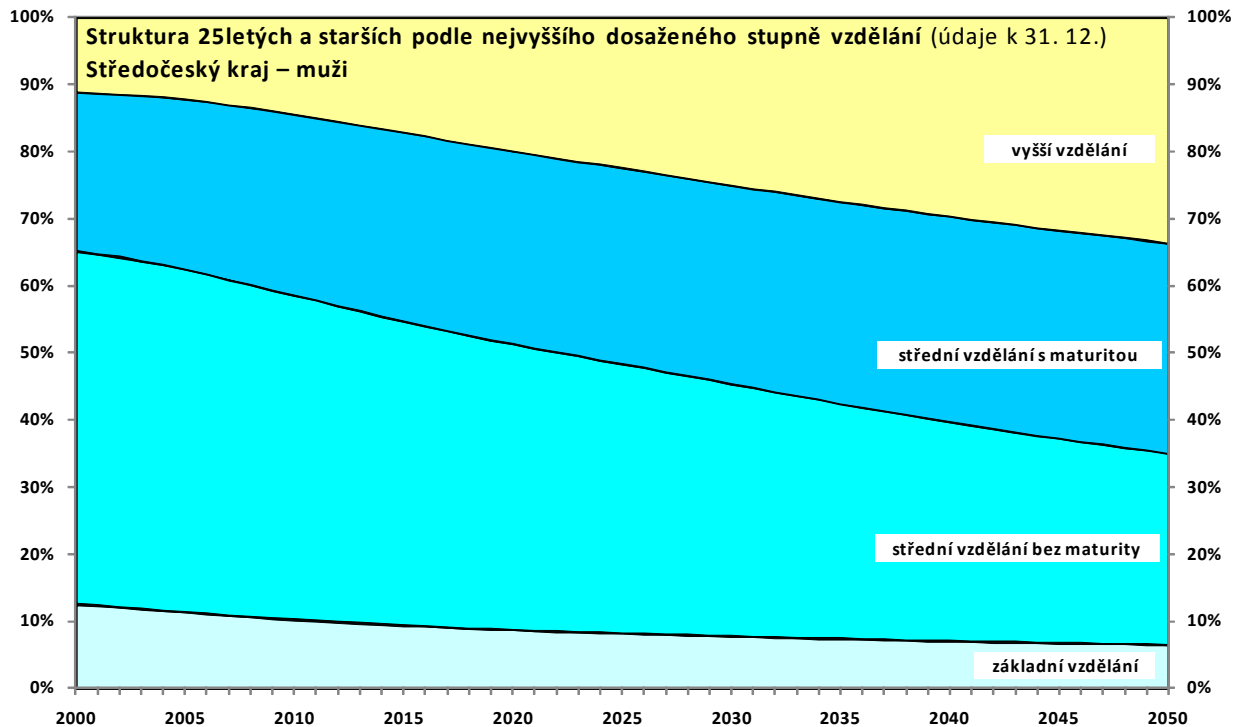
Středočeský kraj je vzhledem ke své poloze do značné míry ovlivněn situací v Praze. Podíl osob starších 25 let s vyšším vzděláním je zde podstatně nižší než v Praze, a to zejména v důsledku migrace vzdělanějších osob za práci do hlavního města. Podíl je u mužů v současné době stále pod 15 %, u žen těsně nad hranicí 10 %. Ve Středočeském kraji je také velmi vysoký podíl skupiny osob s nejvýše středním vzděláním bez maturity u mužů, která představuje téměř 60 % obyvatel starších 25 let. U žen je tato skupina zastoupena menším podílem (55 %), ale velmi vysoký je podíl žen s nejvýše základním vzděláním – přes 20 %.

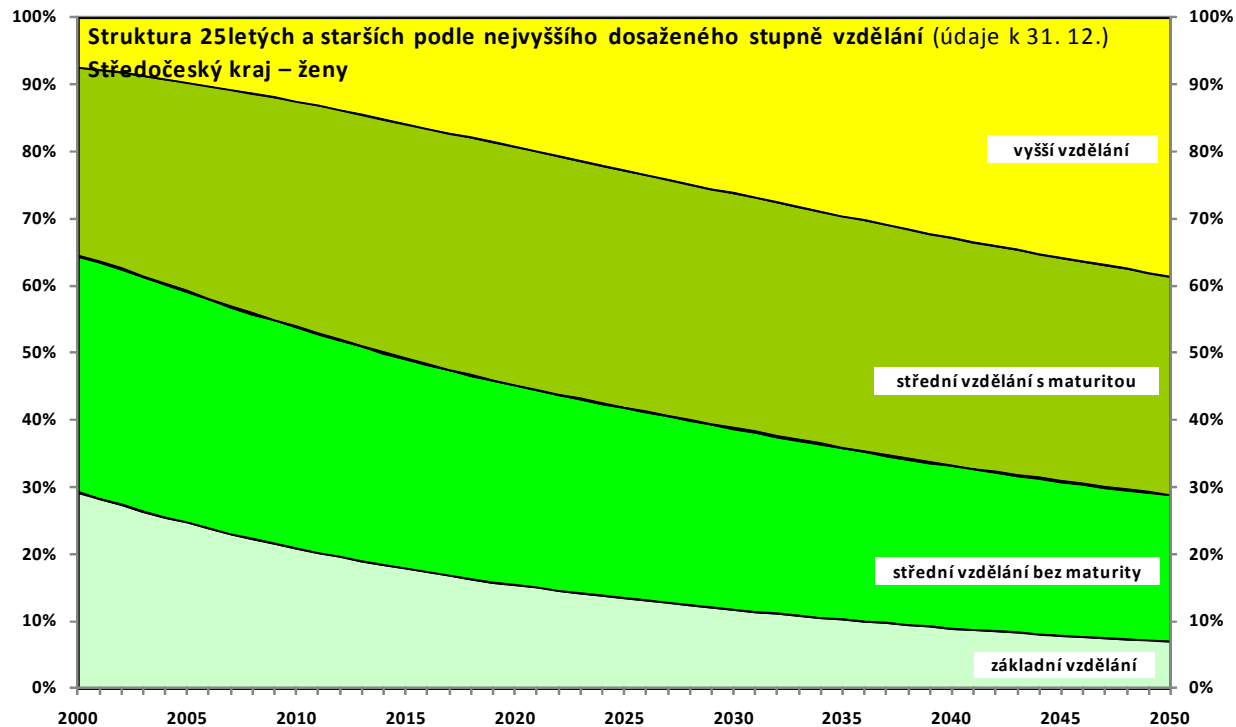
Prognóza vzdělanostní struktury předpokládá nárůst osob s vyšším vzděláním na úroveň téměř 35 % v případě mužů a 40% v případě žen. Nárůst v případě žen bude způsoben zejména vysokým úbytkem osob s nejnižším vzděláním (jedná se o starší generace, které budou postupně vymírat). Pokles podílu osob s nejnižším dosaženým vzděláním bude pokračovat až pod hranici 10 % u žen a u mužů se bude postupně blížit hodnotě 5 %.

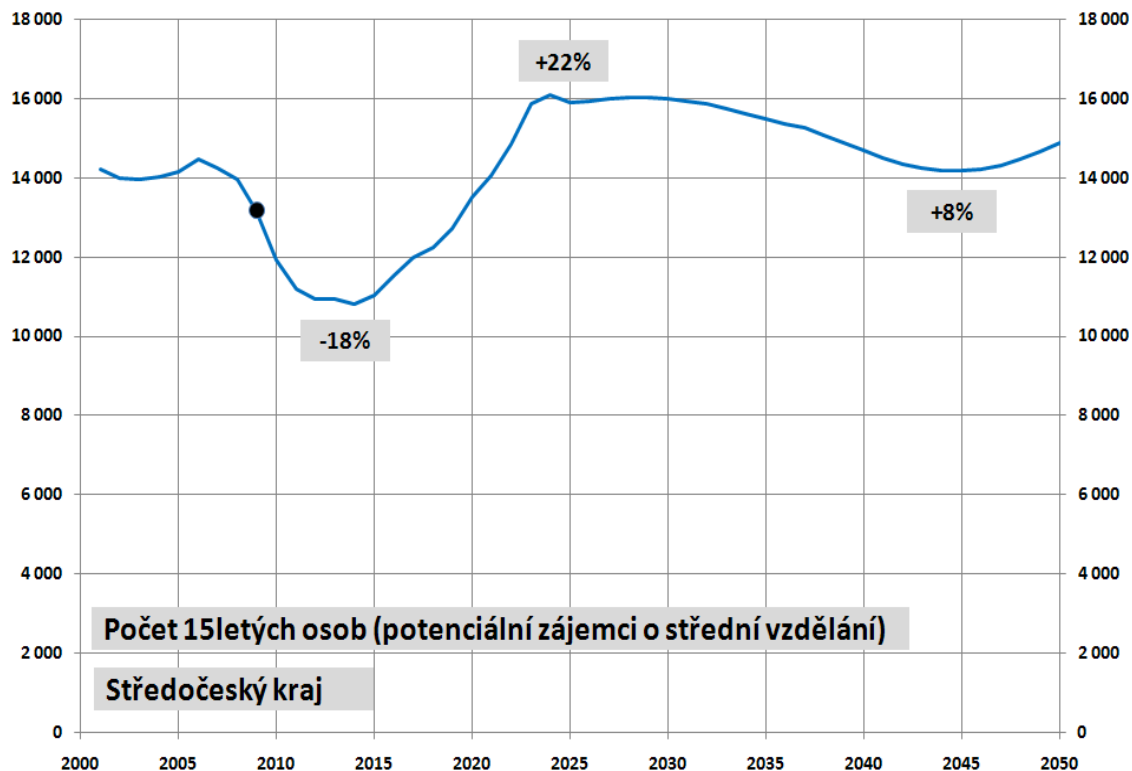
Počty 15letých osob sice poklesnou v nejbližších letech o téměř 20 %, ale později výrazně vzrostou a budou vyšší než současné hodnoty. Počty 19letých poklesnou dokonce o 24 %, ale později lze očekávat opět jejich návrat k současným hodnotám.

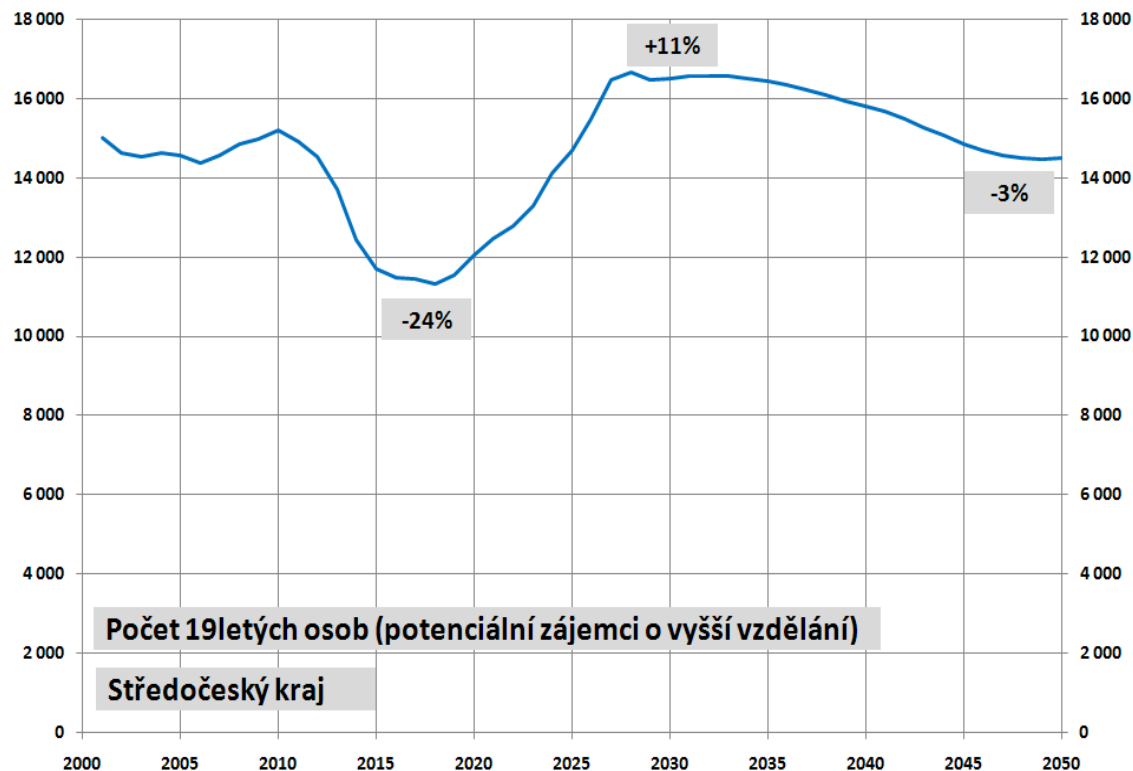
Růst podílu vzdělaných osob bude hlavním zdrojem růstu průměrné délky vzdělávání v regionu, a to ze současné hodnoty 12,6 roku až na hodnotu 15,0 roku v roce 2050.

Takový růst průměrné délky vzdělávání by pro tento region znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl mírně rychleji než v případě celé České republiky, a to v přepočtu na jeden rok o přibližně dvě desetiny procentního bodu, což v celém období až do roku 2050 činí nárůst o více než 10 procentních bodů oproti republikovému průměru.

Cizinci ve Středočeském kraji

Ve Středočeském kraji žilo k 1. 1. 2009 60 164 cizinců, ženy tvořily 37,8 %.

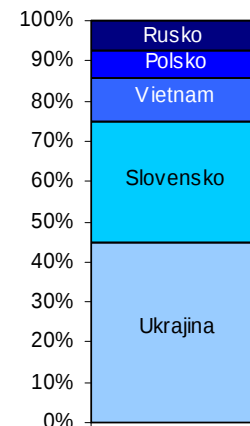
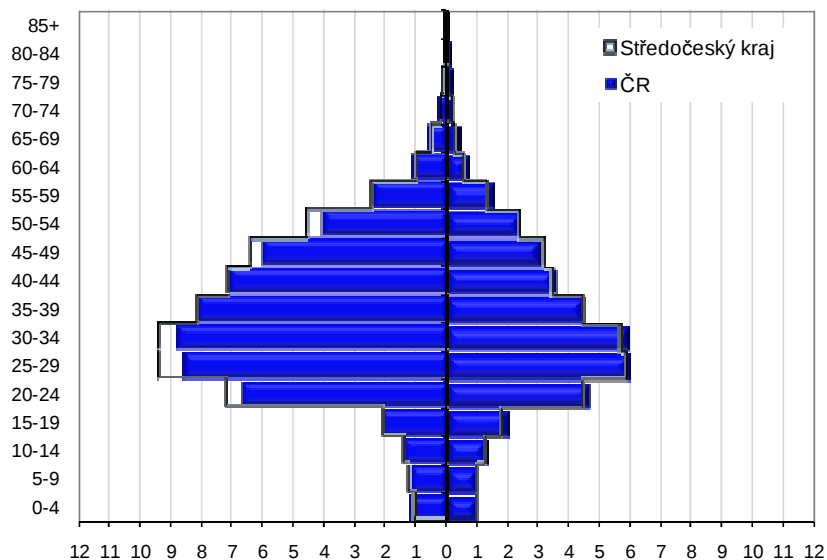
Ekonomicky aktivních cizinců bylo 54 261, z toho bylo 8 689 podnikajících na základě živnostenského oprávnění.

Věková struktura cizinců žijících ve Středočeském kraji se příliš neliší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR. Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 7,2 %, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 90,8 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 2,0 % ze všech cizinců v žijících ve Středočeském kraji.

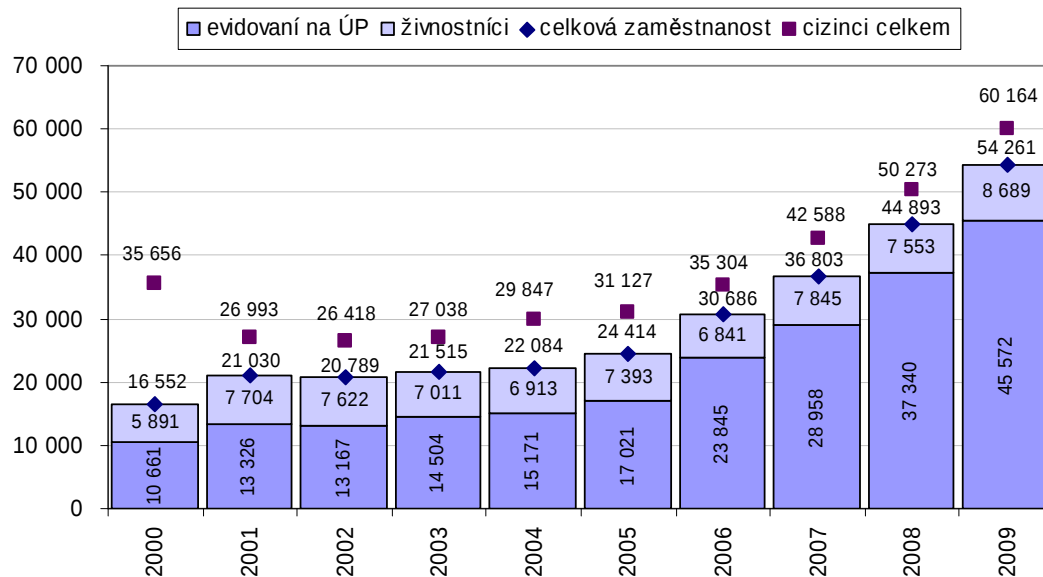
Specifika kraje:

- relativně vysoký podíl cizinců na obyvatelstvu kraje (4,9 %),
- relativně vysoký podíl cizinců, kteří tu jsou za účelem zaměstnání (39,3 %),
- druhý nejvyšší podíl cizinců se státním občanstvím Ukrajiny ze všech bydlících občanů Ukrajiny v ČR (14,3 %),
- druhý nejvyšší podíl cizinců se státním občanstvím Slovenska ze všech bydlících občanů Slovenska v ČR (17,6 %),
- druhý nejvyšší podíl cizinců se státním občanstvím Ruska ze všech bydlících občanů Ruska v ČR (13,0 %),
- třetí nejvyšší podíl cizinců se státním občanstvím Polska ze všech bydlících občanů Polska v ČR (13,1 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců ve Středočeském kraji k 1. 1. 2008

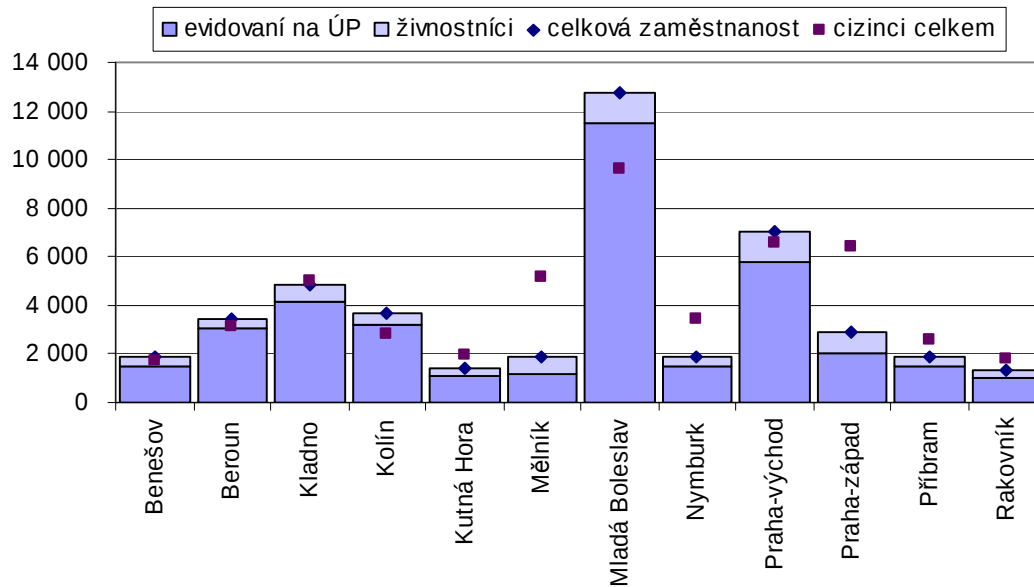

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců ve Středočeském kraji v letech 2000–2009
(stav k 1. 1. daného roku)**

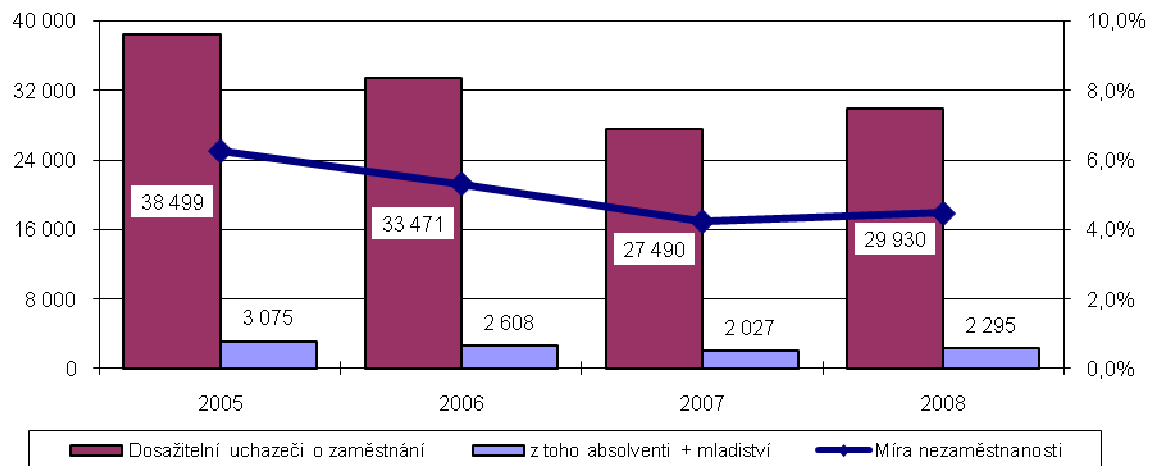

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

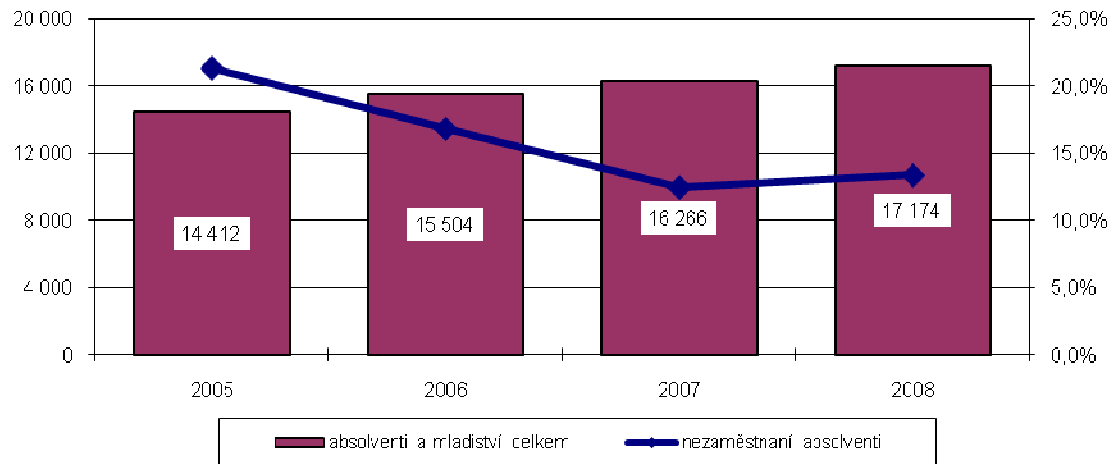
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech Středočeského kraje k 1. 1. 2009

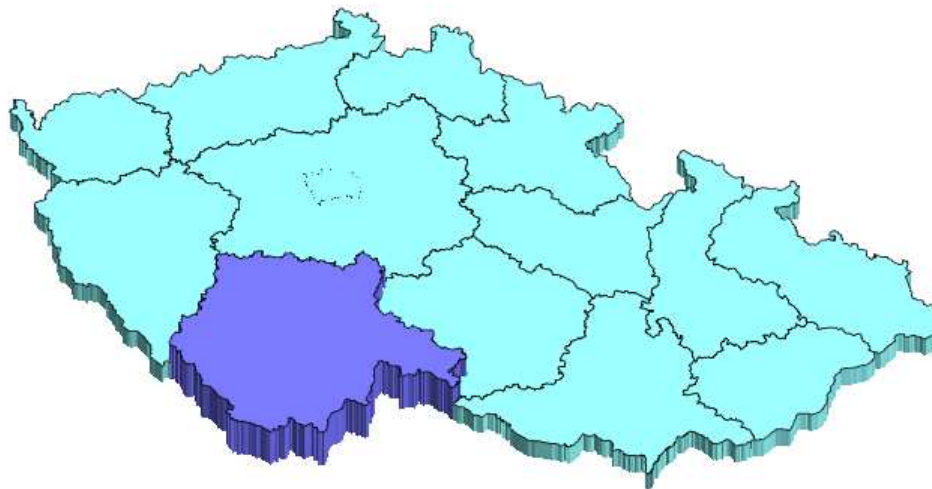
Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti STŘEDOČESKÝ KRAJ

Umístitelnost absolventů a mladistvých STŘEDOČESKÝ KRAJ

Jihočeský kraj

Struktura vzdělanosti v Jihočeském kraji

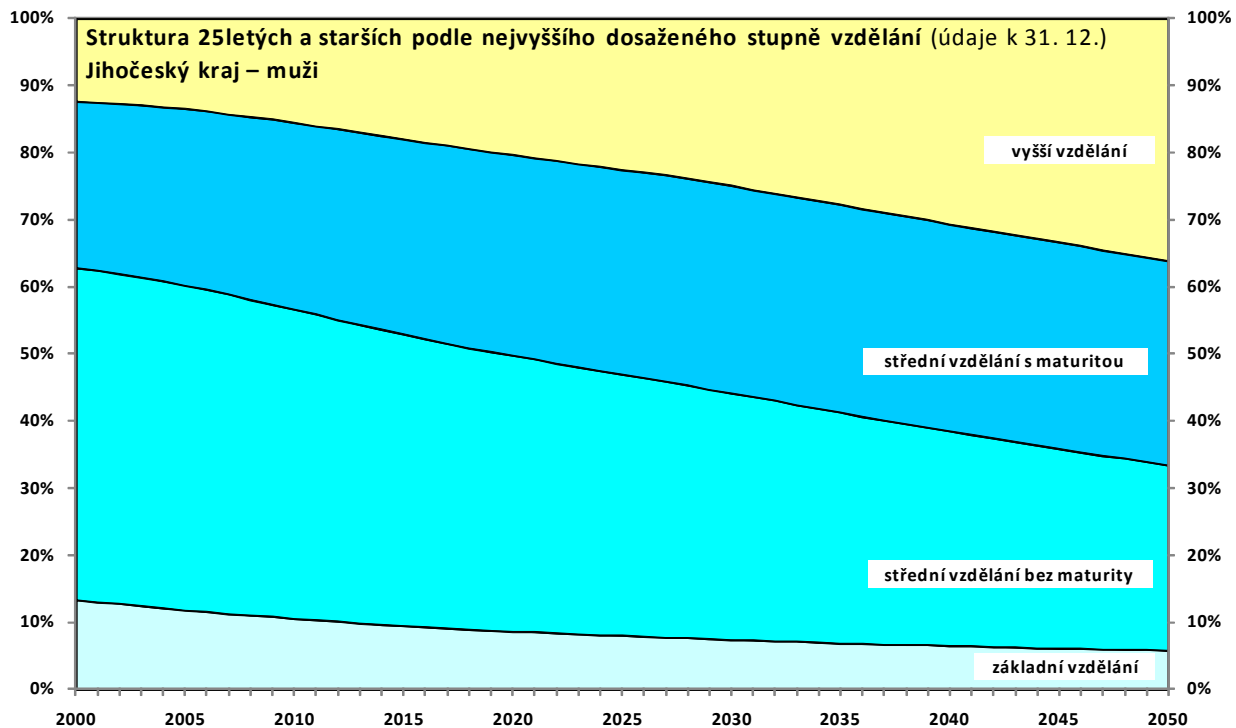
Vzdělanostní struktura osob starších 25 let je v Jihočeském kraji v současné době velmi podobná situaci v České republice. Podíl osob s vyšším vzděláním je na úrovni 15 % u mužů a 12 % u žen. V případě mužů převládají osoby s nejvyšším dosaženým vzděláním středním bez maturity, kterých je mezi muži staršími 25 let více než 45 %. U žen je tato skupina také nejsilnější, ale není tak dominantní – její podíl činí necelých 35 %. Druhou podobně silnou skupinou jsou ženy s nejvyšším dosaženým vzděláním středním s maturitou, kterých je více než 30 %. Vysoký je však i podíl žen pouze se základním vzděláním, který je v porovnání s muži více než dvojnásobný – přes 20 %.

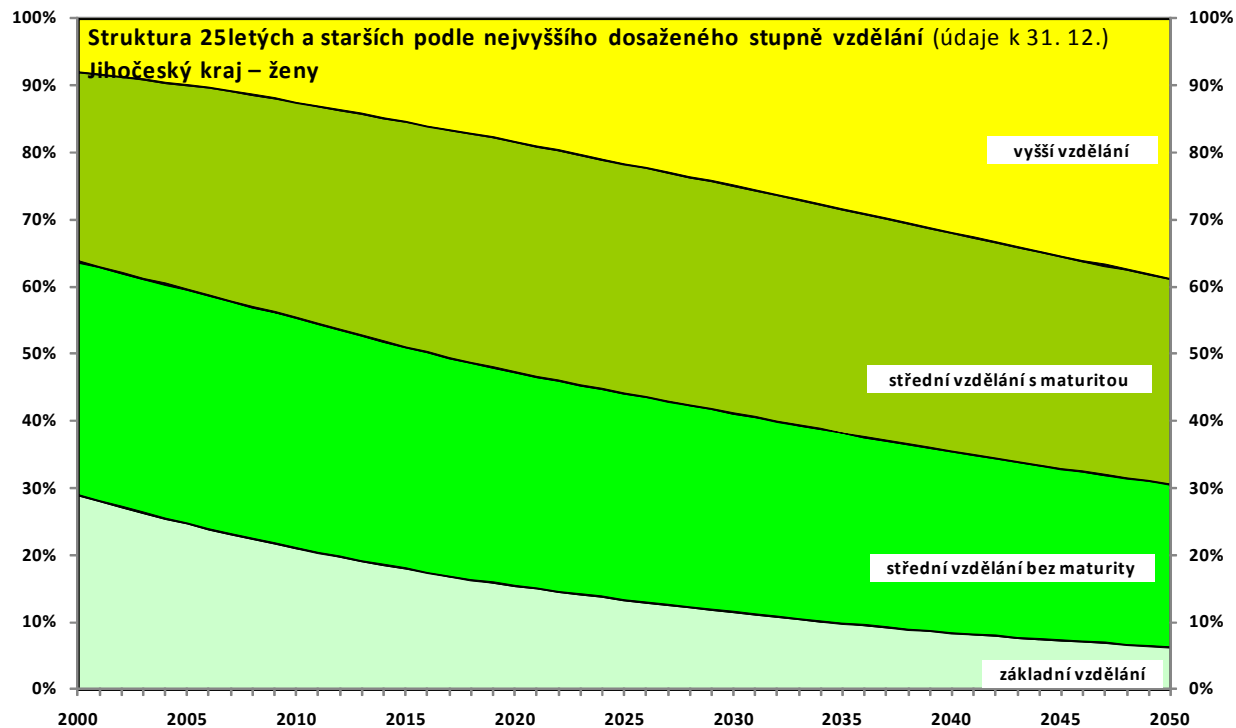
Prognóza vzdělanostní struktury předpokládá nárůst podílu osob s vyšším vzděláním u obou pohlaví na úroveň mezi 35 a 40 %. Nárůst bude v případě mužů způsoben snížením podílu osob s nejvýše středním vzděláním bez maturity a u žen zejména vysokým úbytkem osob s nejnižším vzděláním (nejvýše základní vzdělání mají zejména starší generace, které budou postupně vymírat). Pokles podílu osob s nejnižším vzděláním bude u obou pohlaví pokračovat až k hranici 5 %.

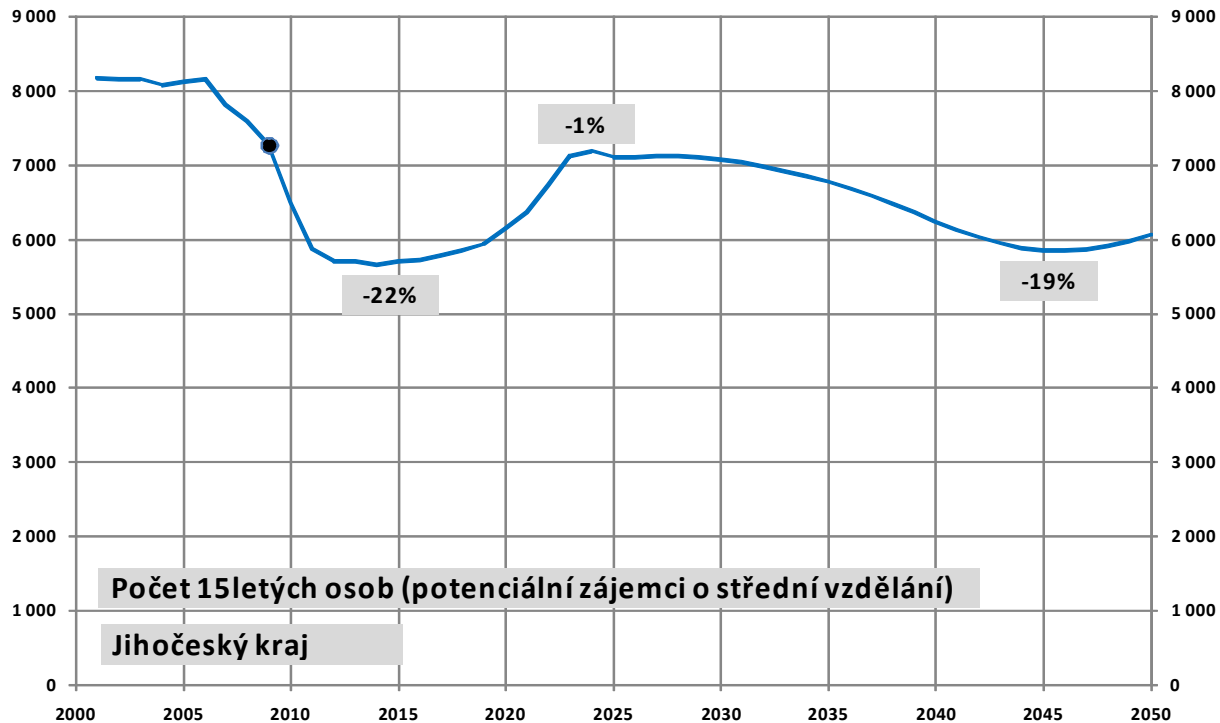
Počty 15letých osob poklesnou v nejbližších letech o více než 20 % a zdá se, že ani při pozdějším nárůstu již nepřekročí současné hodnoty. Počty 19letých poklesnou dokonce o více než 30 % a budou trvale o více než 10 % nižší než v současné době.

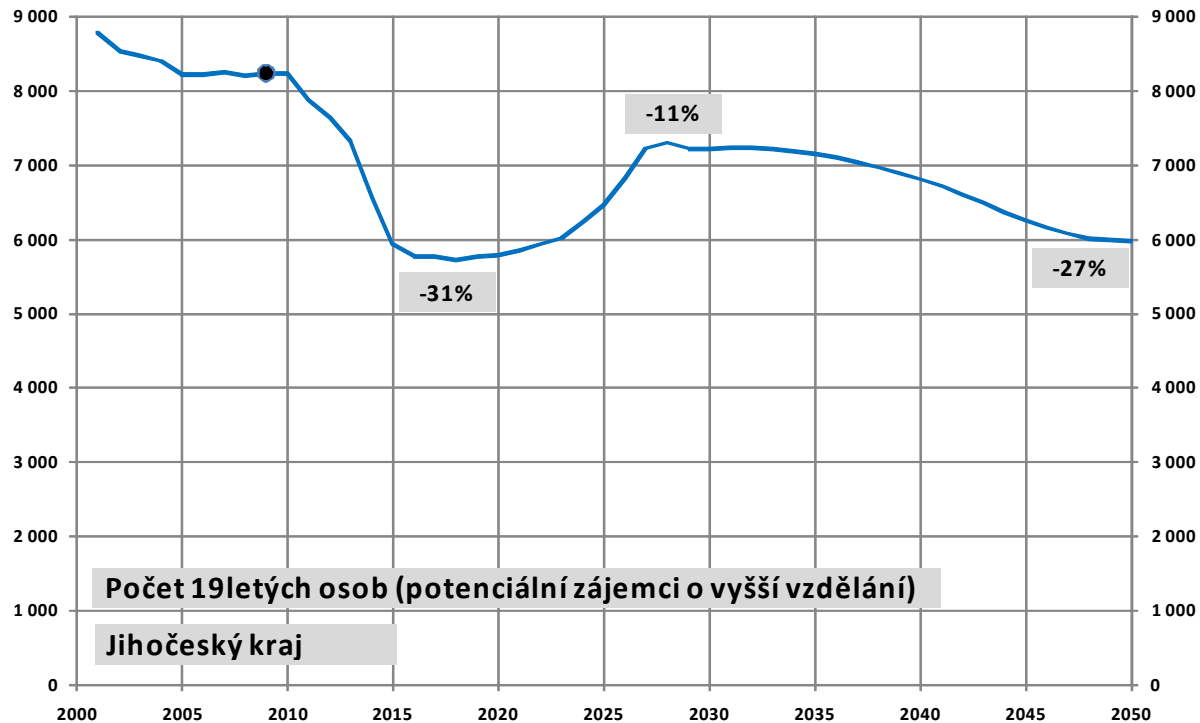
Taková změna vzdělanostní struktury vyvolá nárůst průměrné délky vzdělání ze současné hodnoty 12,7 roku až na hodnotu 14,9 roku v roce 2050. Hodnota tohoto růstu – více než 2 roky – je mírně vyšší než v případě celé České republiky.

Nárůst vzdělanosti by pro tento region znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl velmi podobně jako v celé České republice.

Cizinci v Jihočeském kraji

V Jihočeském kraji žilo k 1. 1. 2009 16 573 cizinců, ženy tvořily 40,2 %.

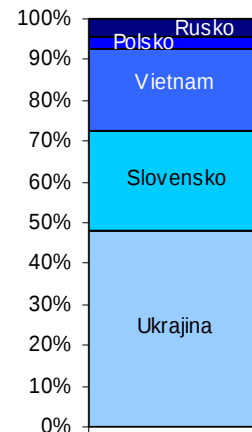
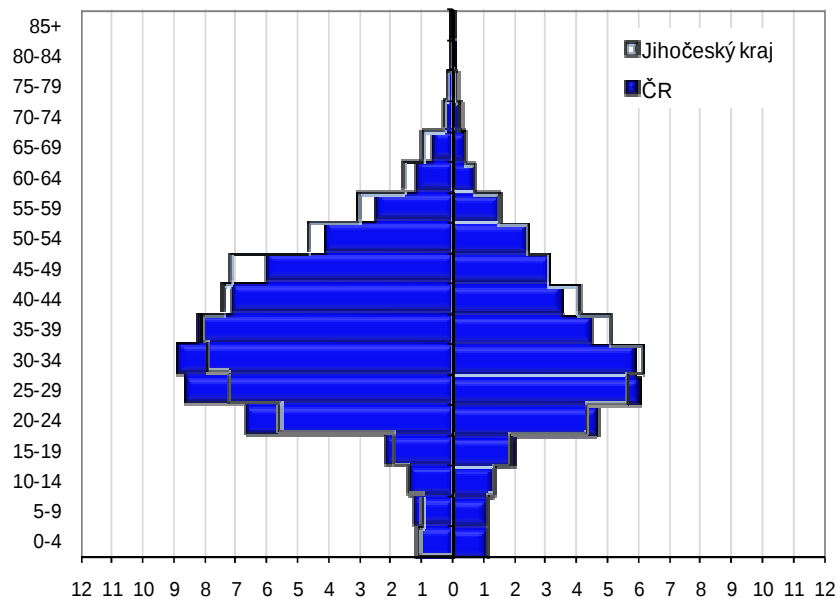
Ekonomicky aktivních cizinců bylo 13 178, z toho bylo 3 269 podnikajících na základě živnostenského oprávnění.

Věková struktura cizinců žijících v Jihočeském kraji se mírně liší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR. Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 7,4 %, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 89,6 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 3,0 % ze všech cizinců v žijících v Jihočeském kraji.

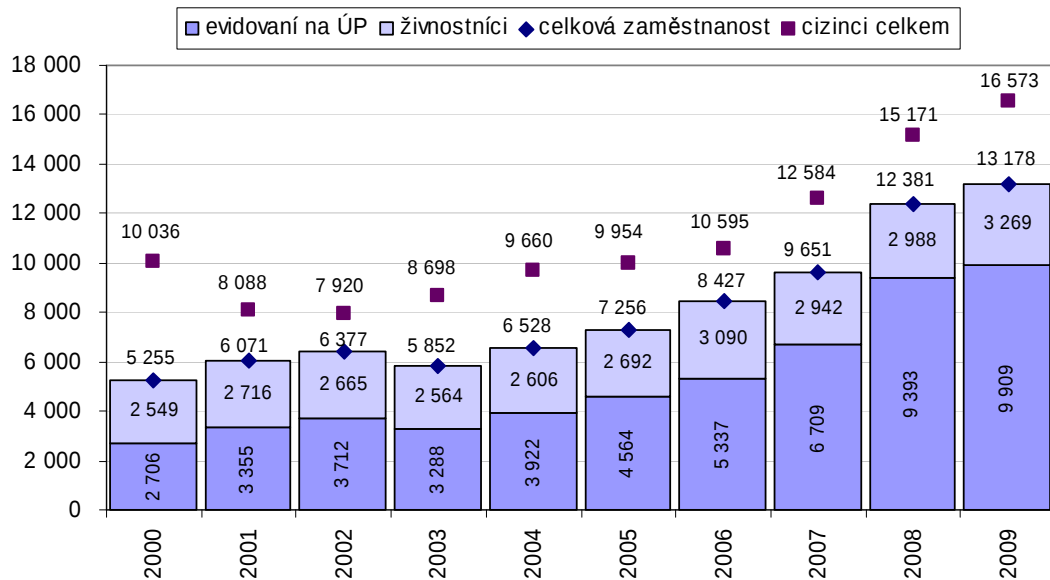
Specifika kraje:

- nejvyšší podíl cizinců, kteří zde jsou za účelem studia či praxe (4,4 %),
- v okrese Tábor byl počet zde bydlících cizinců (1 202) menší, než počet zde pracujících cizinců, kterých bylo 1 359.

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v Jihočeském kraji k 1. 1. 2008

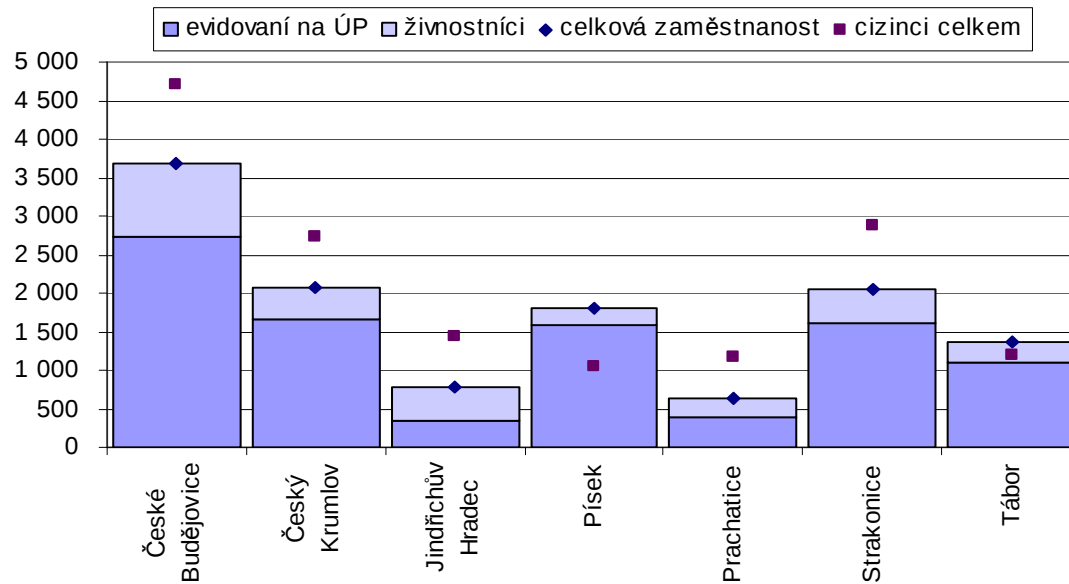

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v Jihočeském kraji v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

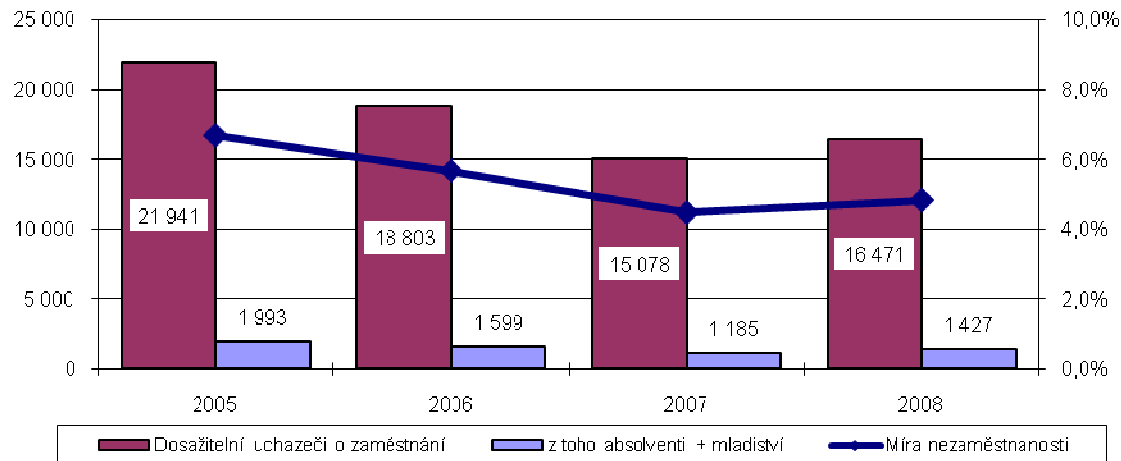

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

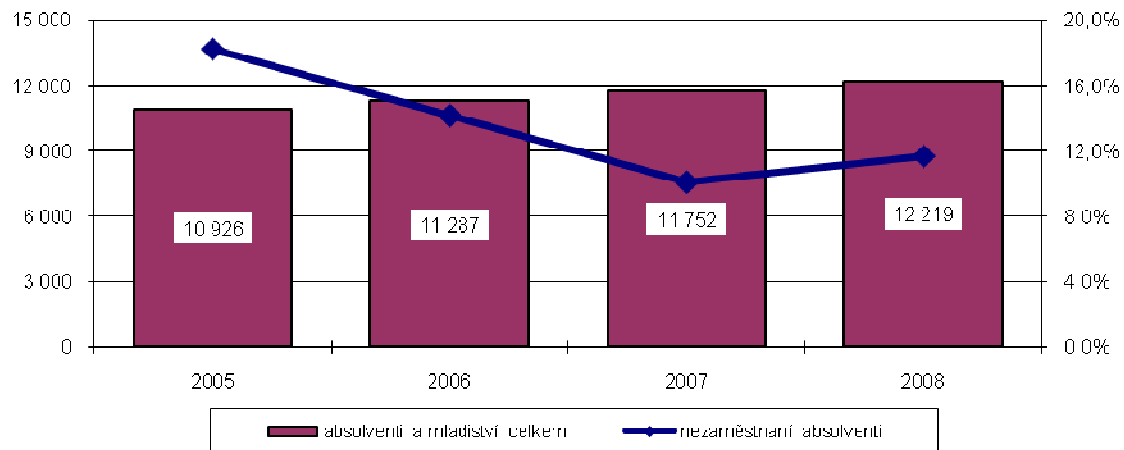
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech Jihočeského kraje k 1. 1. 2009

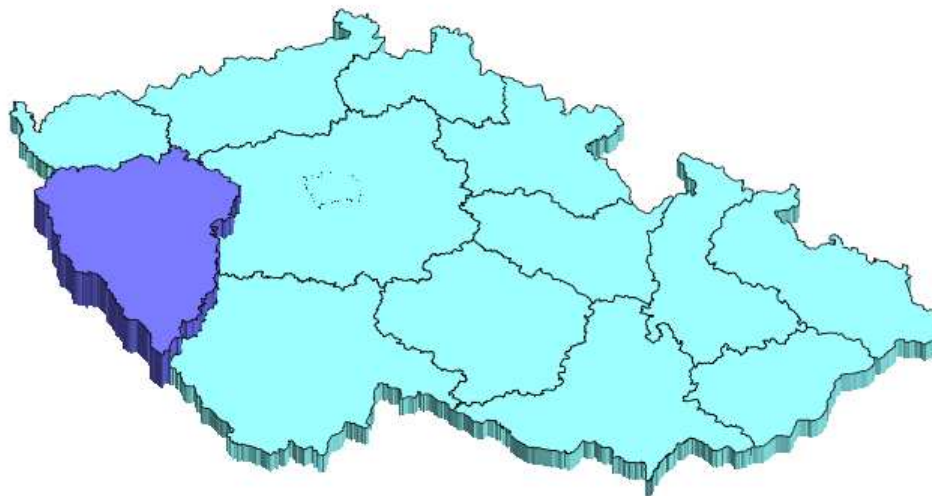
Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti JIHOČESKÝ KRAJ

Umístitelnost absolventů a mladistvých JIHOČESKÝ KRAJ

Plzeňský kraj

Struktura vzdělanosti v Plzeňském kraji

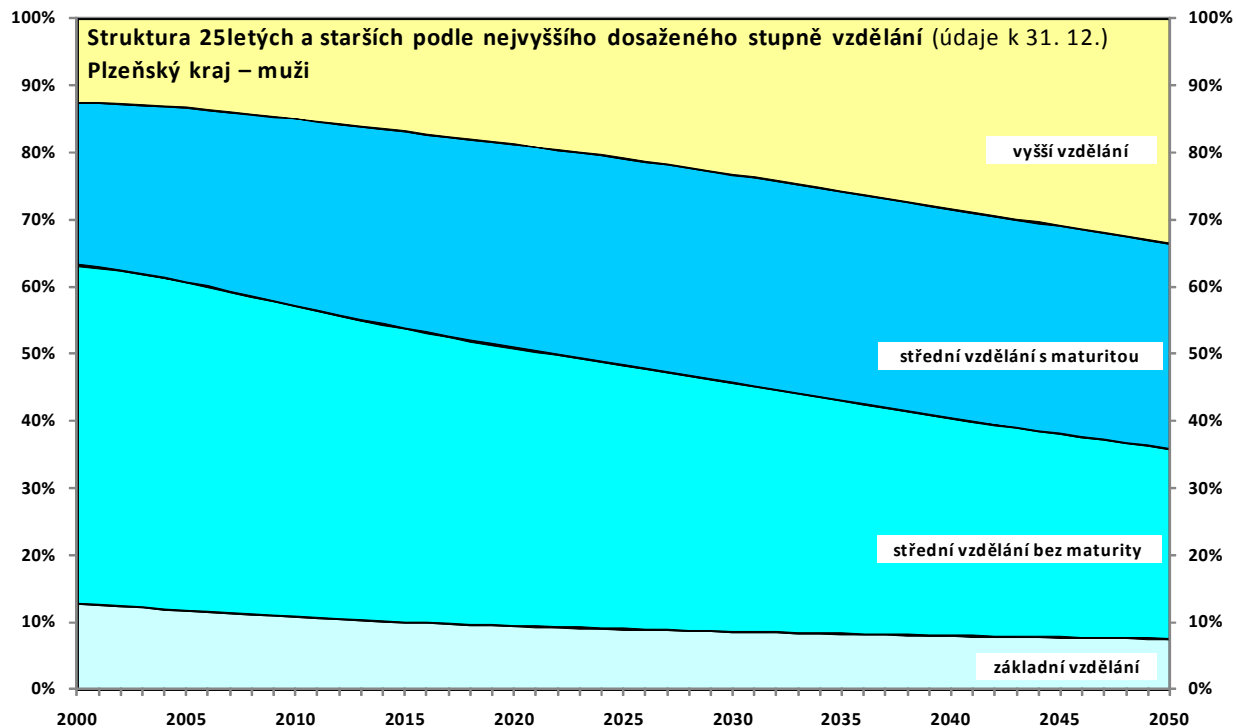
V Plzeňském kraji je vzdělanostní struktura osob starších 25 let velmi podobná Jihočeskému kraji. Podíl osob s vyšším vzděláním je na úrovni téměř 15 % u mužů a více než 10 % u žen. V případě mužů převládají osoby s nejvyšším dosaženým vzděláním středním bez maturity, kterých je mezi muži staršími 25 let stále více než 45 %. U žen je tato skupina téměř stejně zastoupena jako skupina s nejvyšším dosaženým vzděláním středním s maturitou, podíl osob v každé této skupině je kolem 33 %. Vysoký je však i podíl žen pouze se základním vzděláním, který je stále vyšší než 20 % – v porovnání s muži téměř dvojnásobný.

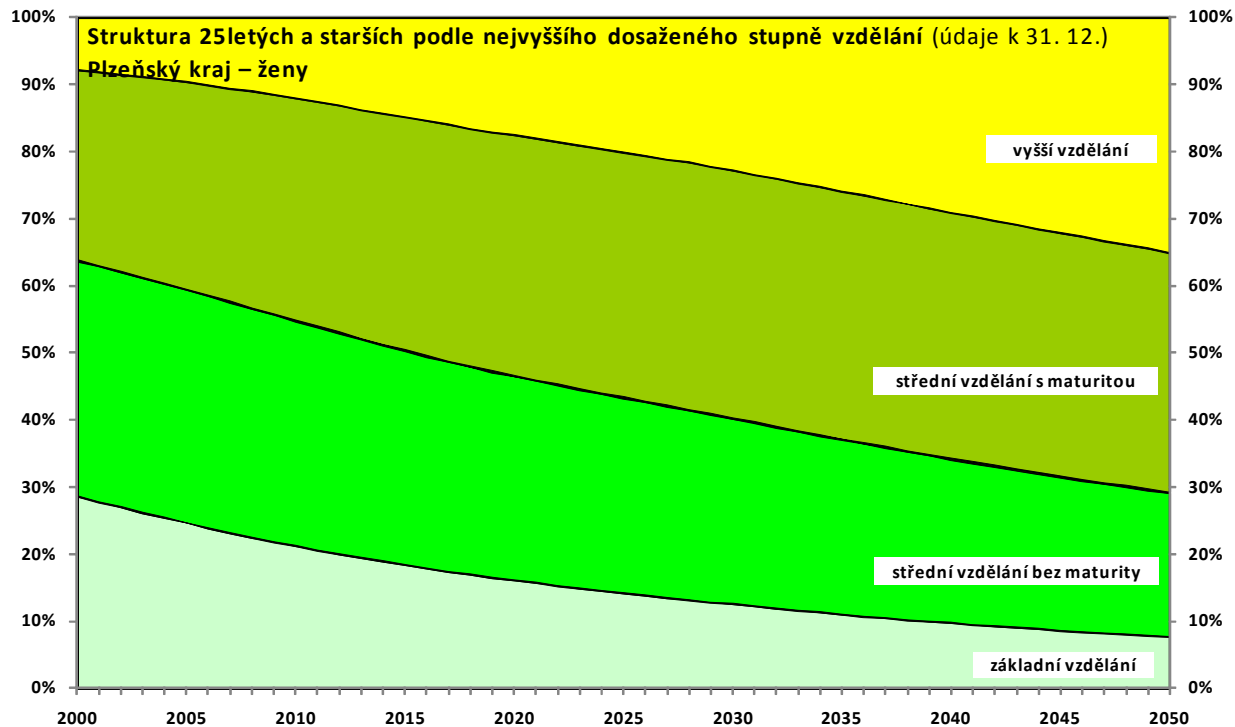
Předpokládaný vývoj vzdělanostní struktury v budoucnu počítá s nárůstem podílu osob s vyšším vzděláním, a to až na úroveň přes 33 % u mužů a ještě o málo více u žen. Růst podílu bude u mužů způsoben zejména snížením podílu osob s nejvyšším vzděláním středním bez maturity, u žen pak zejména vysokým úbytkem osob s nejnižším vzděláním (nejvýše základní vzdělání mají zejména starší generace, které budou postupně vymírat). Pokles podílu osob s nejnižším vzděláním bude pokračovat u žen až k hranici 5 %, u mužů bude jejich podíl jen o málo nižší než dnes.

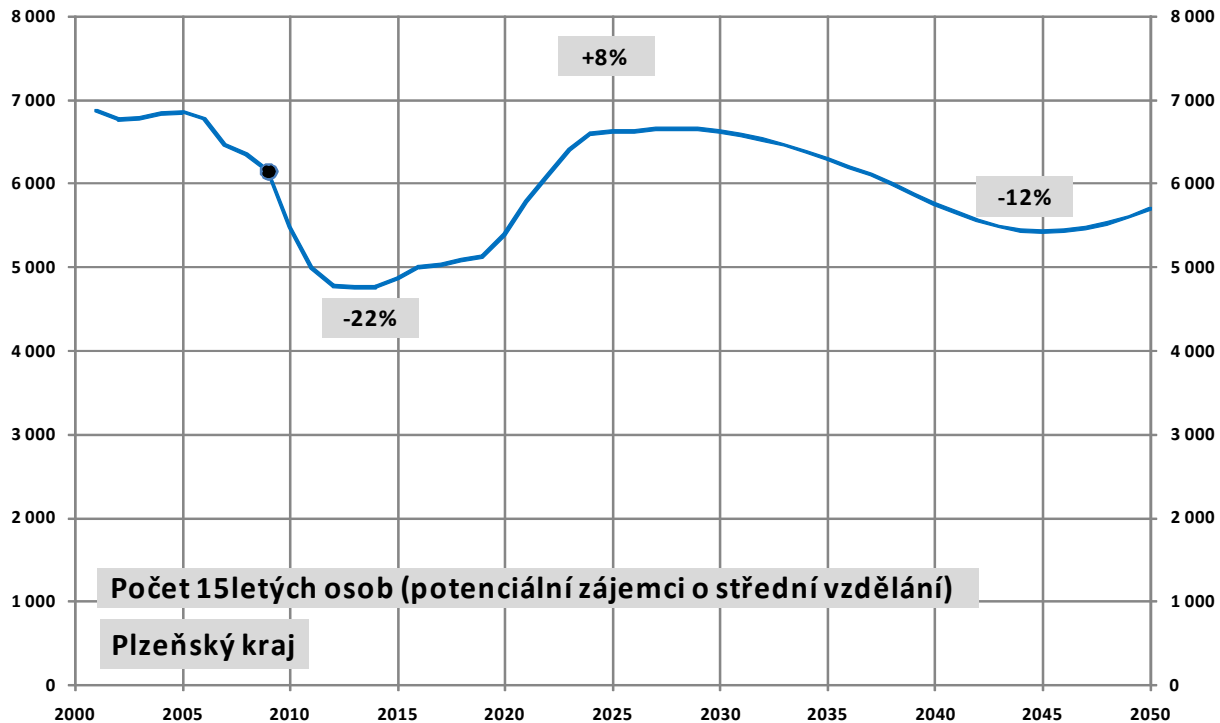
Počty 15letých osob poklesnou v nejbližších letech o více než 20 %, později opět současné hodnoty překročí a další pokles již nebude tak velký. Počty 19letých však klesnou o více než 30 % a na současnou úroveň se již zřejmě nevrátí.

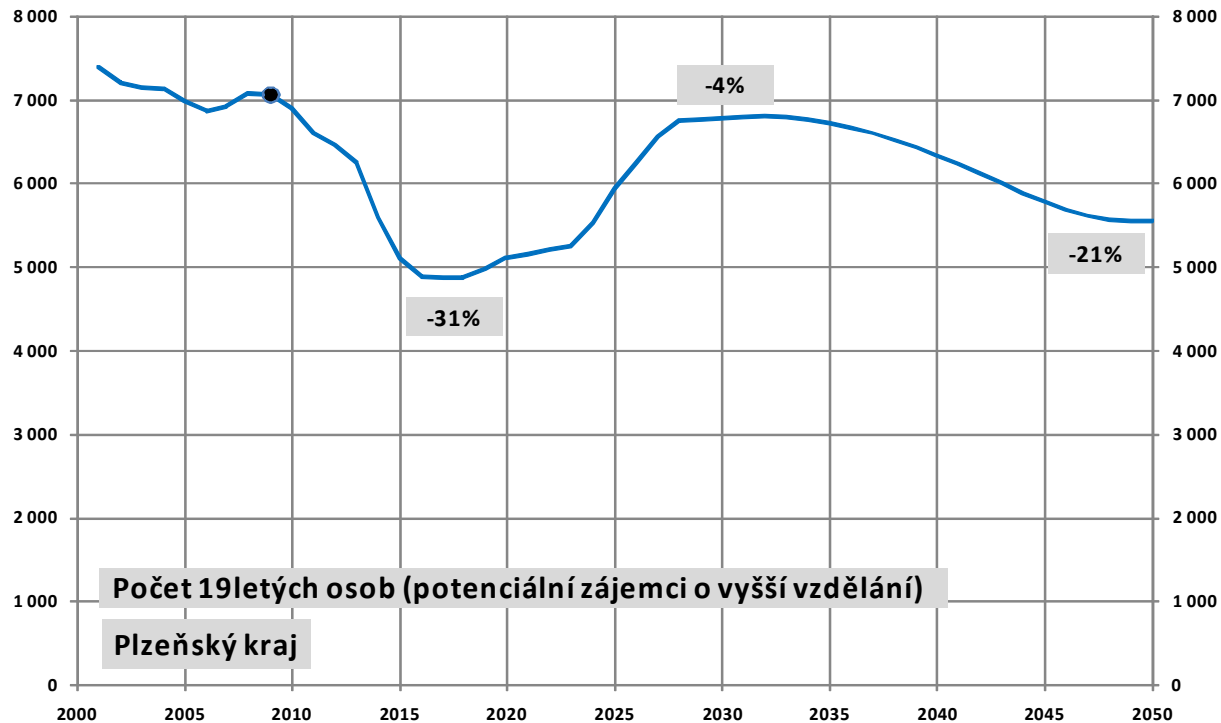
Změny ve struktuře vzdělaných osob budou mít za následek nárůst průměrné délky vzdělání ze současné hodnoty 12,7 roku až na hodnotu 14,8 roku v roce 2050. Hodnota tohoto růstu – 2,1 roku – je v porovnání s celou Českou republikou nižší.

Nárůst vzdělanosti v této výši by znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl pomaleji než v případě celé České republiky, a to v přepočtu na jeden rok o bezmála tři desetiny procentního bodu, což v celém období až do roku 2050 činí pokles o téměř 10 procentních bodů proti republikovému průměru.

Cizinci v Plzeňském kraji

V Plzeňském kraji žilo k 1. 1. 2009 27 656 cizinců, ženy tvořily 40,4 %.

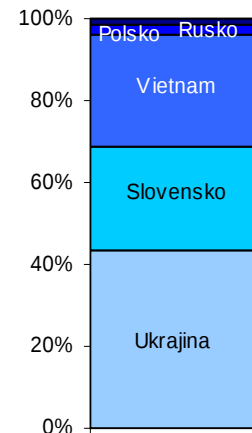
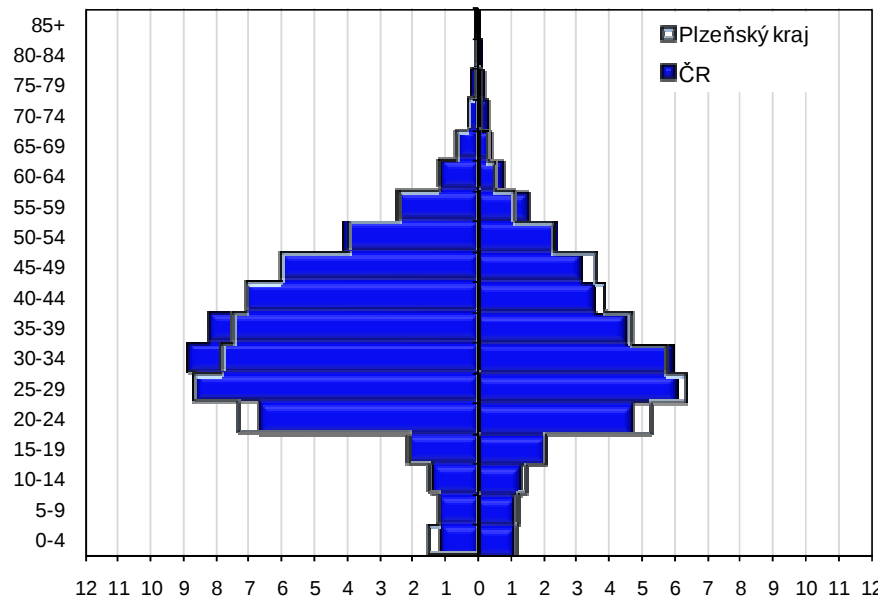
Ekonomicky aktivních cizinců bylo 28 729, z toho bylo 6 534 podnikajících na základě živnostenského oprávnění. Počet ekonomicky aktivních cizinců v Plzeňském kraji převyšuje počet zde bydlících cizinců již od roku 2005.

Věková struktura cizinců žijících v Plzeňském kraji se mírně liší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR. Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 8,3 %, což je druhý nejvyšší podíl dětské složky mezi cizinci v krajích ČR, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 89,5 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 2,2 % ze všech cizinců v žijících v Plzeňském kraji.

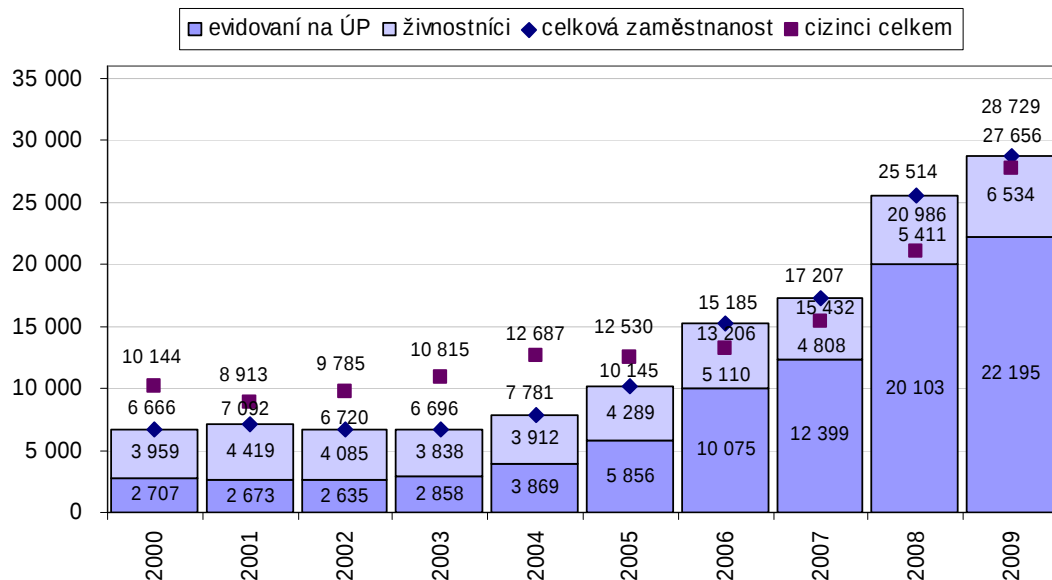
Specifika kraje:

- relativně vysoký podíl cizinců se stáním občanstvím Vietnamu ze všech bydlících občanů Vietnamu v ČR (8,3 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v Plzeňském kraji k 1. 1. 2008

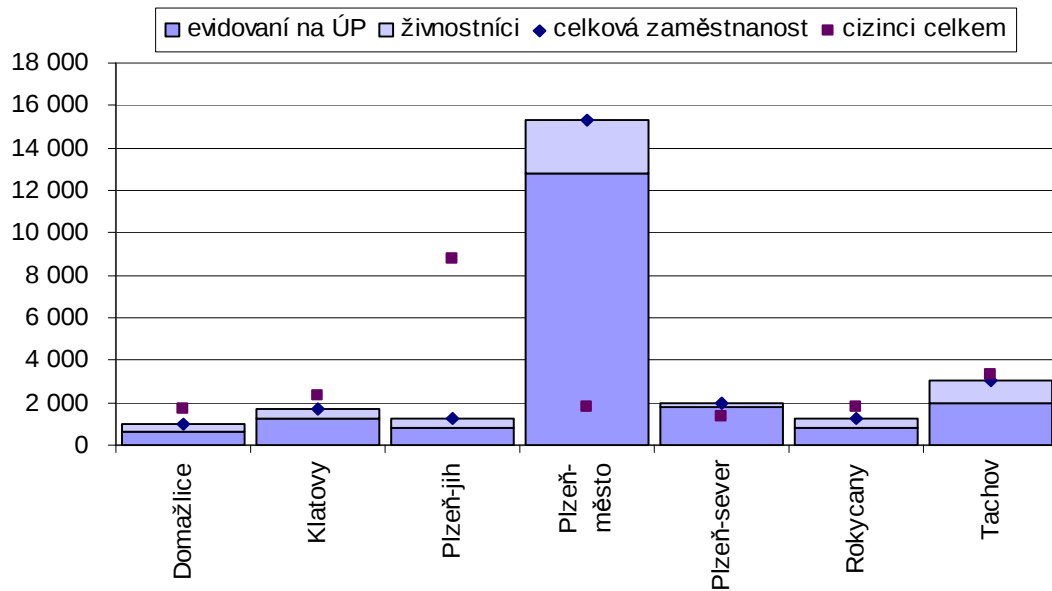

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v Plzeňském kraji v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

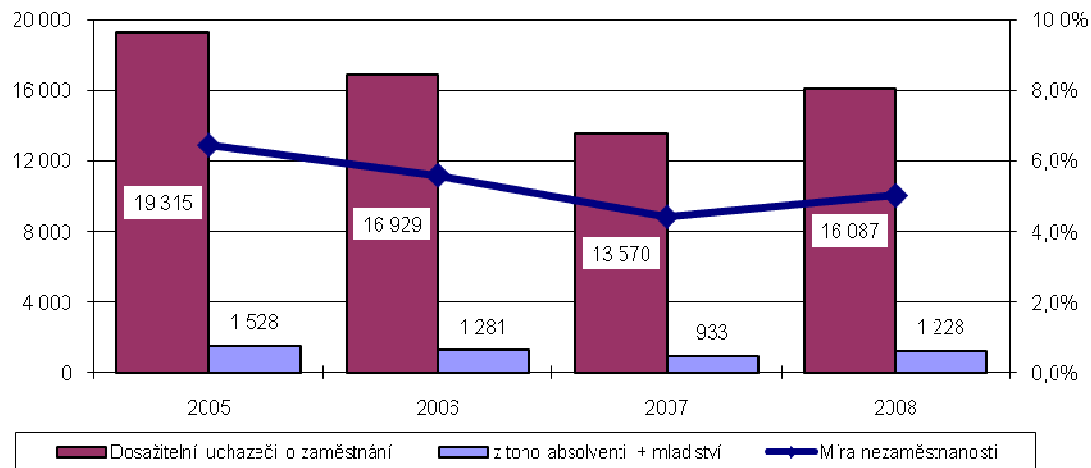

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

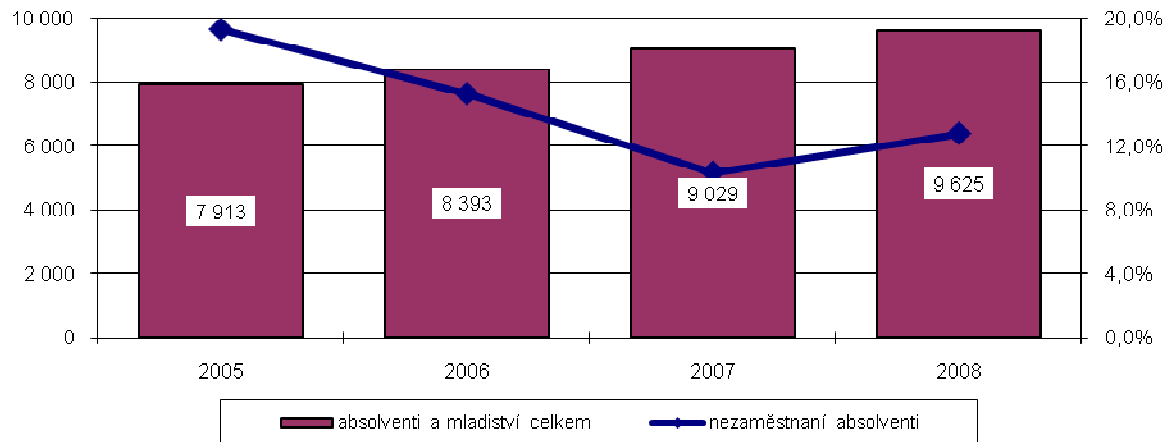
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech Plzeňského kraje k 1. 1. 2009

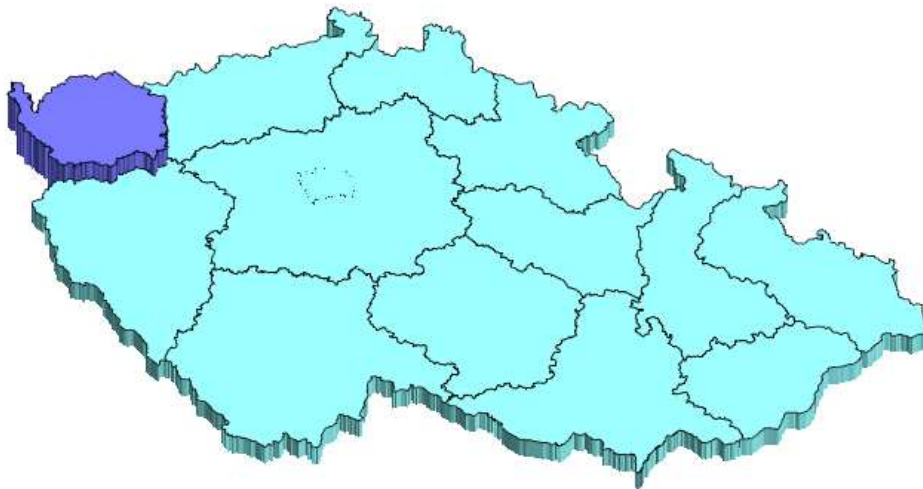
Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti PLZEŇSKÝ KRAJ

Umístitelnost absolventů a mladistvých PLZEŇSKÝ KRAJ

Karlovarský kraj

Struktura vzdělanosti v Karlovarském kraji

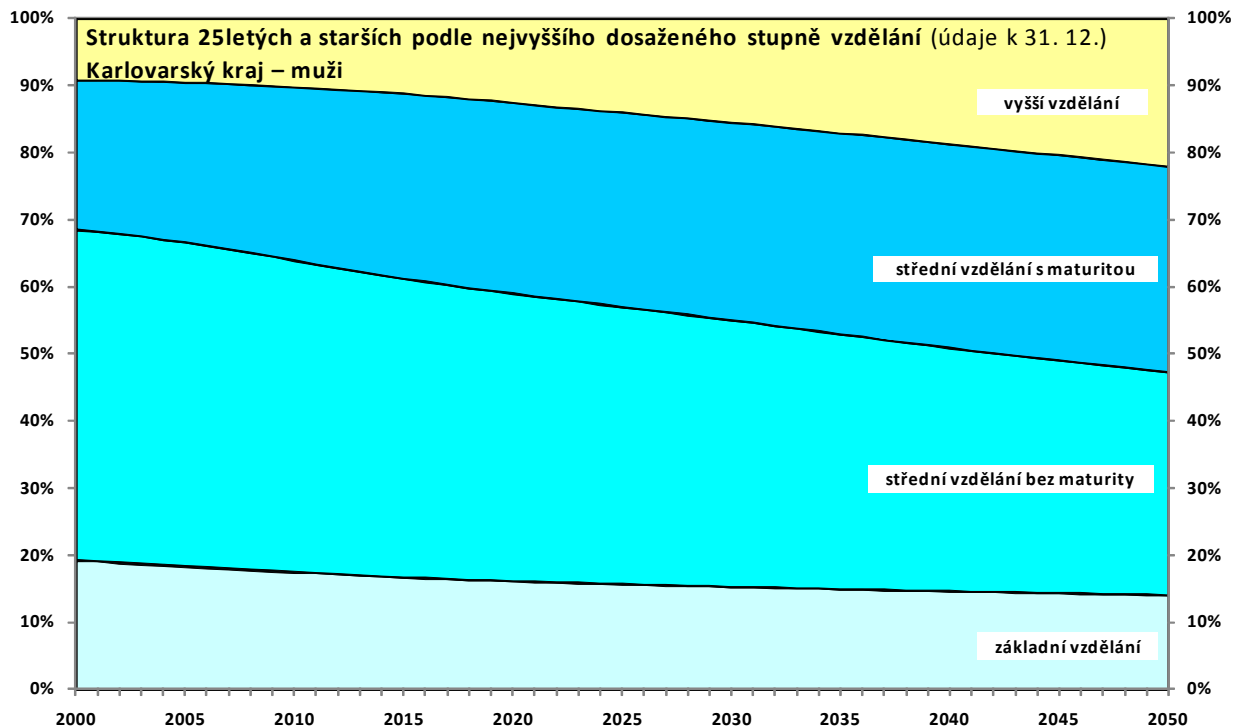
Karlovarský kraj má v porovnání s jinými kraji (s výjimkou Ústeckého, s nímž je srovnatelný) nižší podíl osob s vyšším vzděláním. V případě mužů je to jen o málo více než 10 % a v případě žen dokonce jen asi 8 %. V porovnání s jinými kraji je zde vysoký podíl osob s nejvýše základním vzděláním – u mužů téměř 18 %, u žen více než 27 %. Podíl největší skupiny osob – s nejvýše středním vzděláním bez maturity – činí u mužů více než 45 %, u žen téměř 35 %.

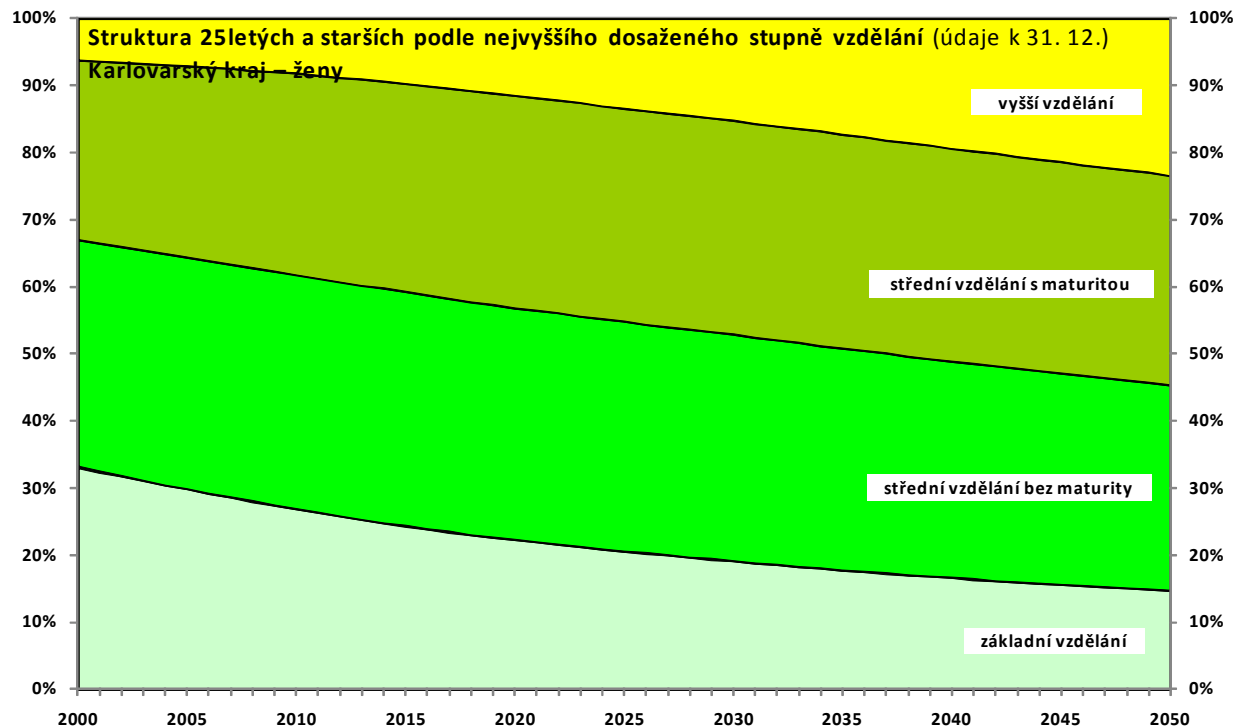
Prognóza vzdělanostní struktury předpokládá nárůst podílu mužů i žen s nejvyšším vzděláním pouze k hodnotě mezi 20 a 25 %. Nárůst bude podobně jako v jiných krajích u mužů zejména na úkor podílu osob ze skupiny středního vzdělání bez maturity, u žen pak na úkor skupiny osob s nejnižším vzděláním, jejíž podíl klesne až k hodnotě 15 %. U mužů se naopak tak výrazná změna podílu těchto osob nepředpokládá.

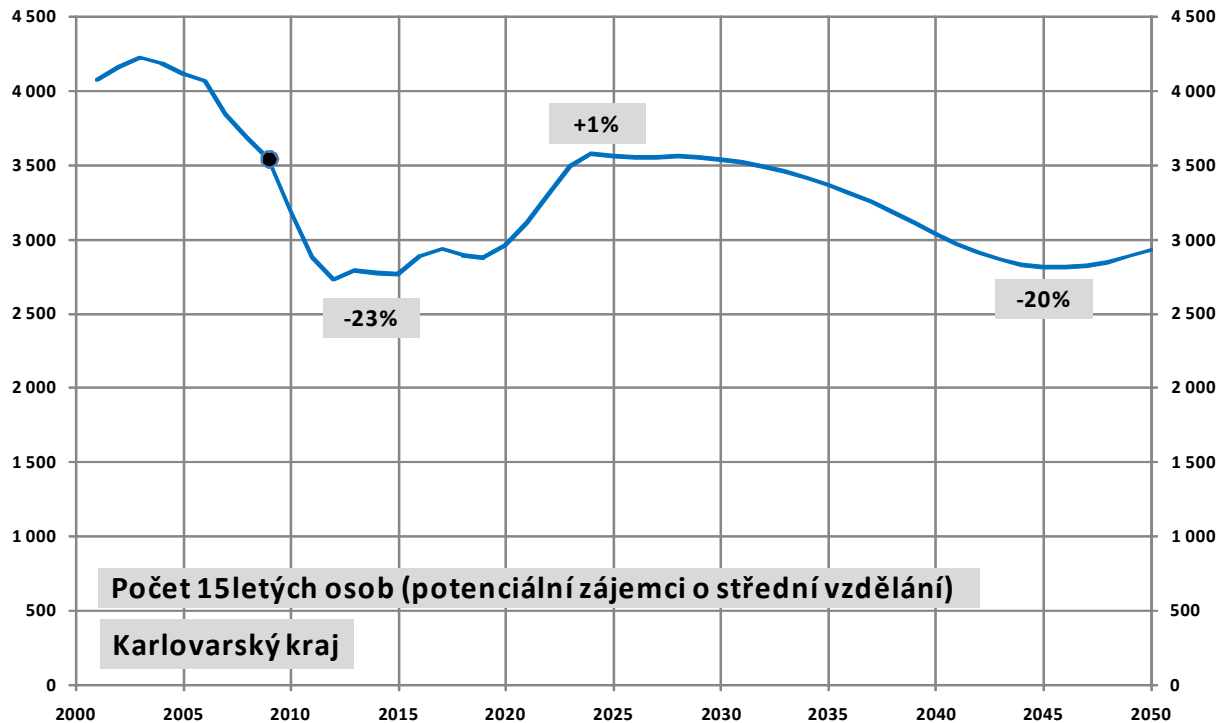
Počty 15letých osob poklesnou v nejbližších letech o více než 20 %. Po pozdějším nárůstu se budou pohybovat kolem současných hodnot a v dalších letech se opět sníží. Počty 19letých poklesnou o téměř 35 % a zůstanou trvale o více než 10 % nižší než v současné době.

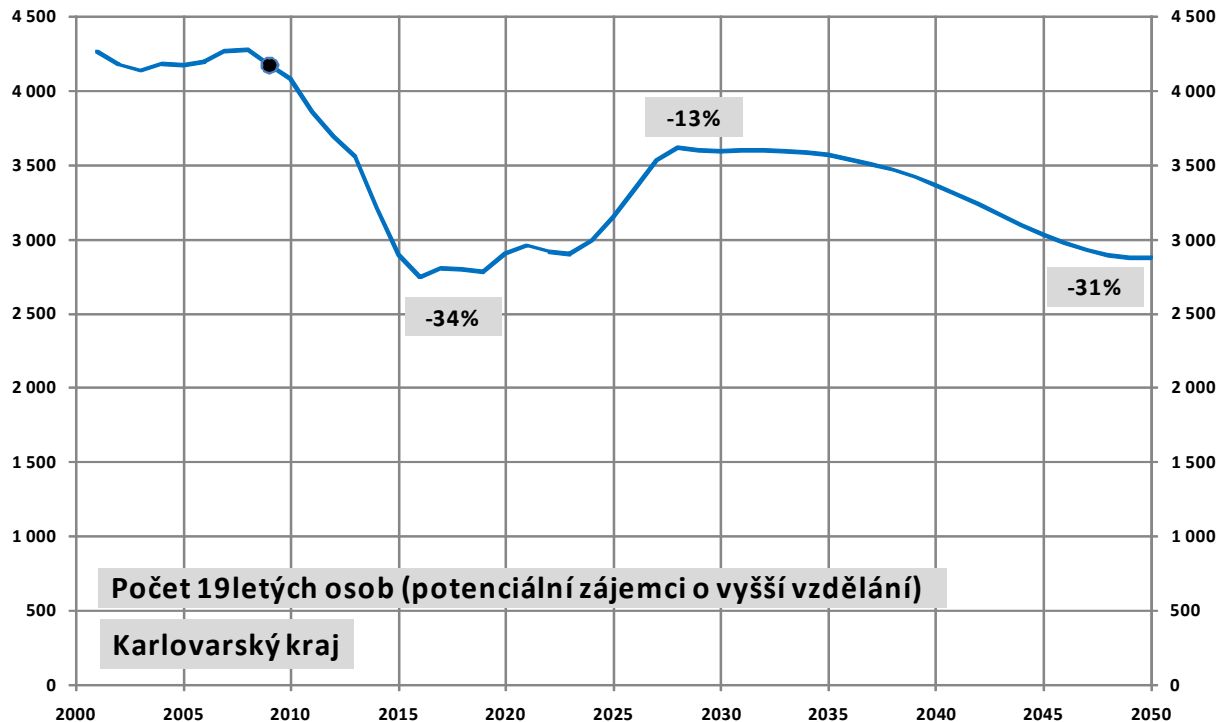
Tyto výrazné změny ve struktuře vzdělaných osob budou mít za následek nárůst průměrné délky vzdělání ze současné velmi nízké hodnoty 12,4 roku na hodnotu 13,8 roku v roce 2050. Hodnota tohoto růstu – 1,4 roku – je v porovnání s celou Českou republikou výrazně nižší.

Nárůst vzdělanosti o tuto hodnotu by znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl výrazně pomaleji než v případě celé České republiky, a to v přepočtu na jeden rok o více než 1,4 procentního bodu, což v celém období až do roku 2050 znamená pokles o téměř 50 procentních bodů oproti republikovému průměru. Jedná se o nejvýraznější propad ve srovnání s ostatními kraji.

Cizinci v Karlovarském kraji

V Karlovarském kraji žilo k 1. 1. 2009 20 326 cizinců, ženy tvořily 43,6 %. Karlovarský kraj má tedy druhý nejvyšší podíl žen mezi bydlícími cizinci.

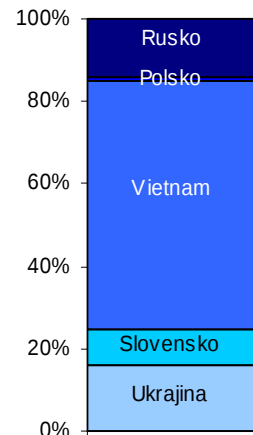
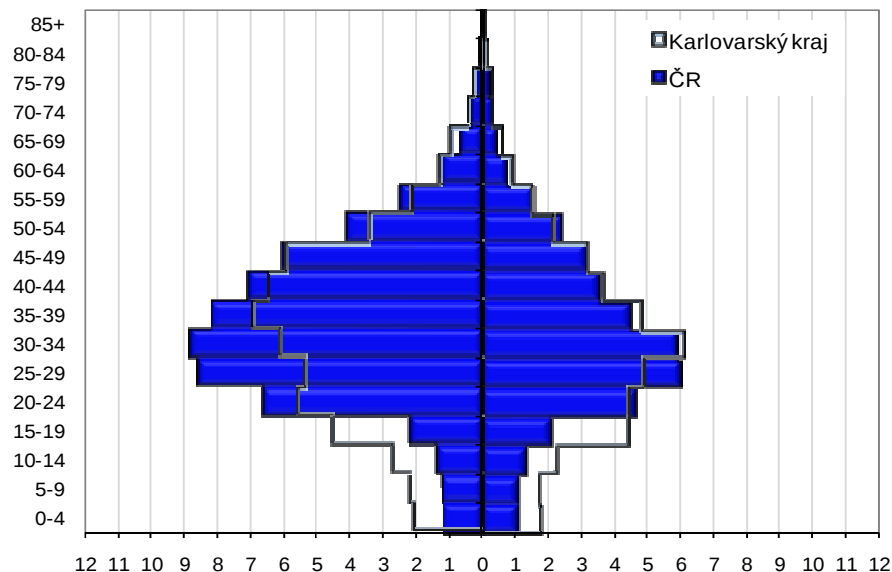
Ekonomicky aktivních cizinců bylo 11 293, z toho bylo 6 574 podnikajících na základě živnostenského oprávnění. Počet cizinců – živnostníků tak v tomto kraji výrazně převyšuje počet cizinců evidovaných na úřadech práce.

Věková struktura cizinců žijících v Karlovarském kraji se značně liší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR. Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 12,8 %, což je nejvyšší podíl dětské složky mezi cizinci v krajích ČR, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 83,8 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 3,4 % ze všech cizinců v žijících v Karlovarském kraji.

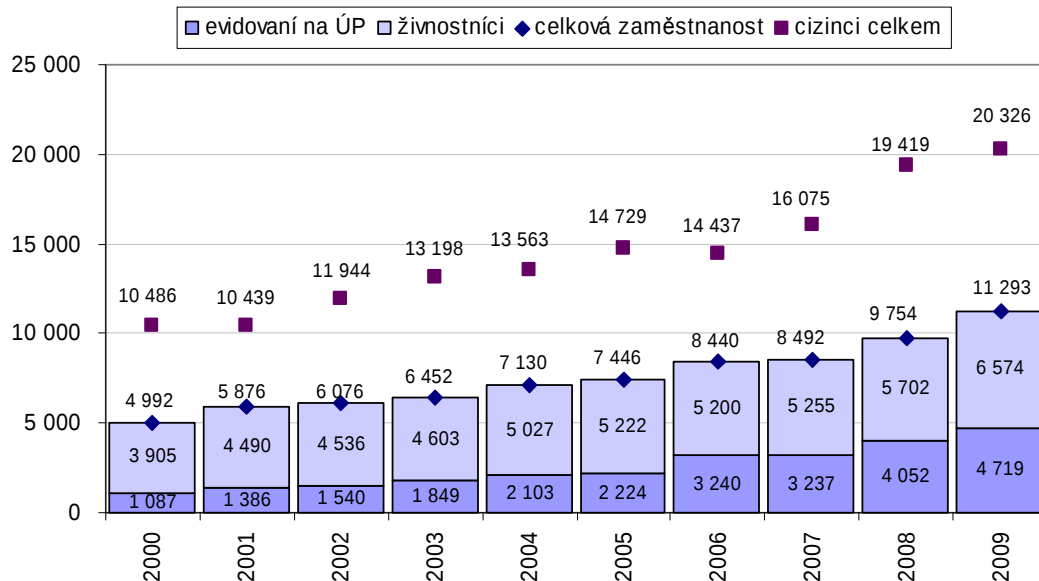
Specifika kraje:

- nejvyšší podíl cizinců se stáním občanstvím Vietnamu ze všech bydlících občanů Vietnamu v ČR (18,1 %),
- třetí nejvyšší podíl cizinců se stáním občanstvím Ruska ze všech bydlících občanů Ruska v ČR (9,3 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v Karlovarském kraji k 1. 1. 2008

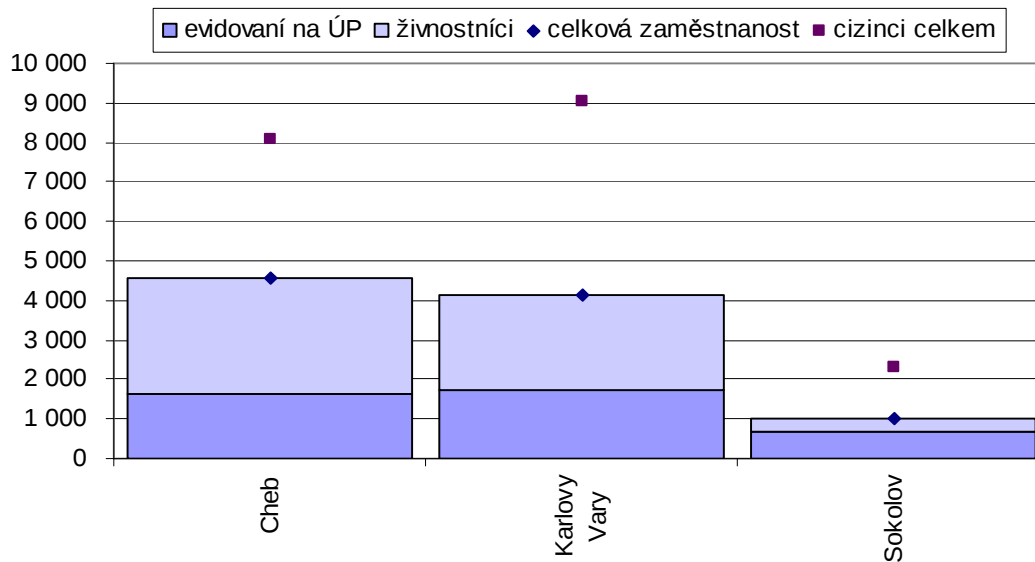

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v Karlovarském kraji v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

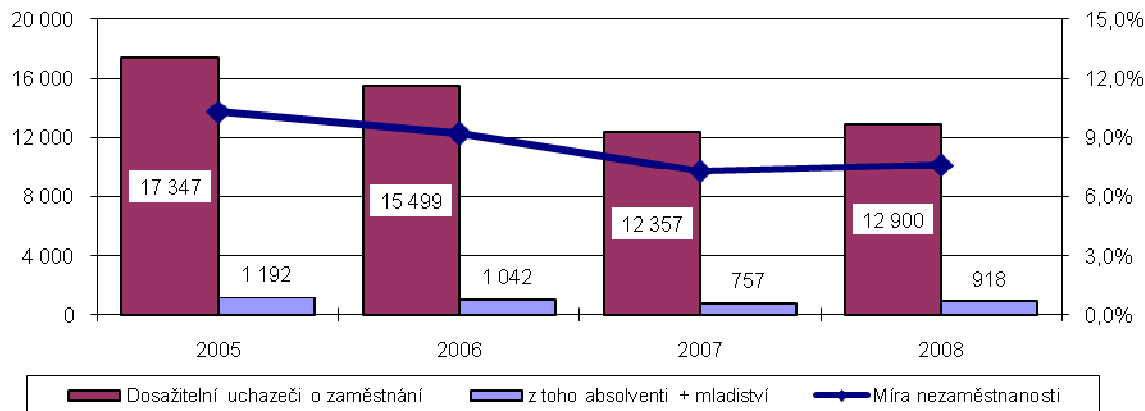

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

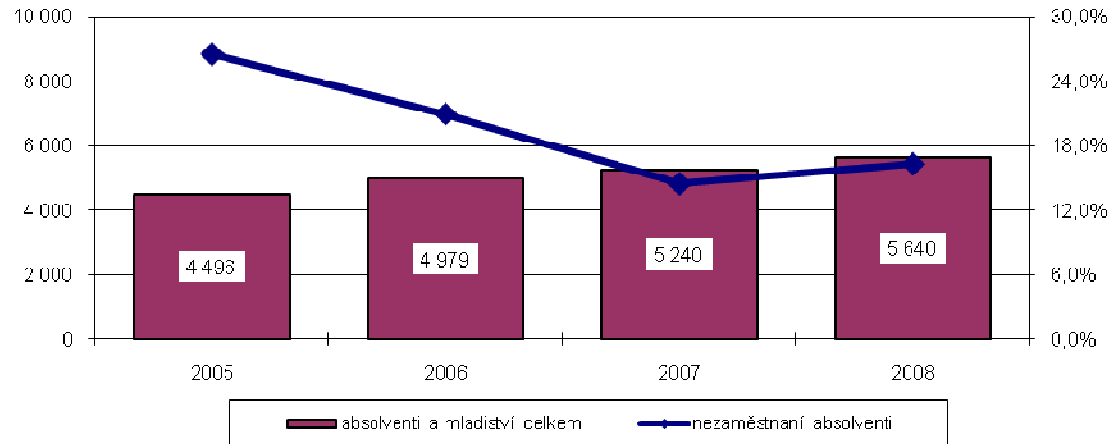
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech Karlovarského kraje k 1. 1. 2009

Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti KARLOVARSKÝ KRAJ

Umístitelnost absolventů a mladistvých KARLOVARSKÝ KRAJ

Ústecký kraj

Struktura vzdělanosti v Ústeckém kraji

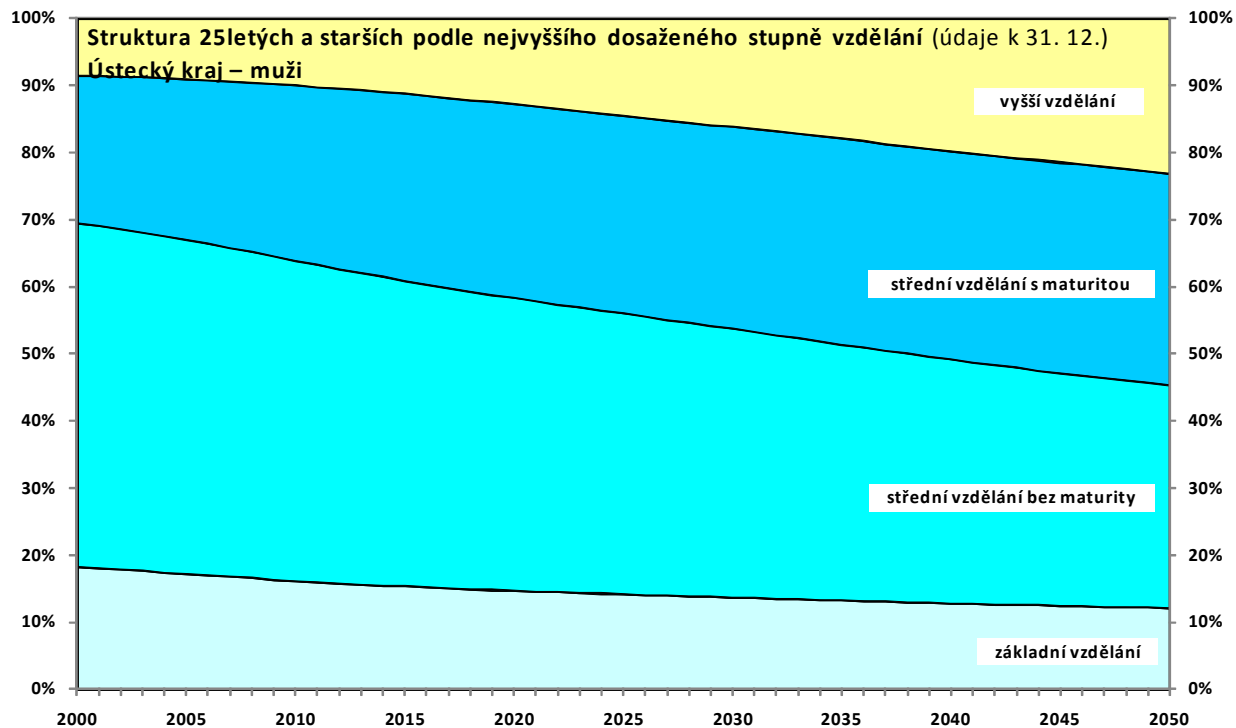
V Ústeckém kraji je vzdělanostní struktura velmi podobná Karlovarskému kraji. Podíly osob s vyšším vzděláním dosahují u obou pohlaví téměř stejných hodnot – necelých 10 % pro muže i pro ženy. Podíl mužů s nejvýše středním vzděláním bez maturity je zde podobný jako v jiných regionech – téměř 50 %, ale podíl osob s nejnižším vzděláním je u mužů v tomto regionu, opět podobně jako je tomu v Karlovarském kraji, vyšší než 16 %. Podíl žen s tímto vzděláním je také velmi vysoký – téměř 28 %.

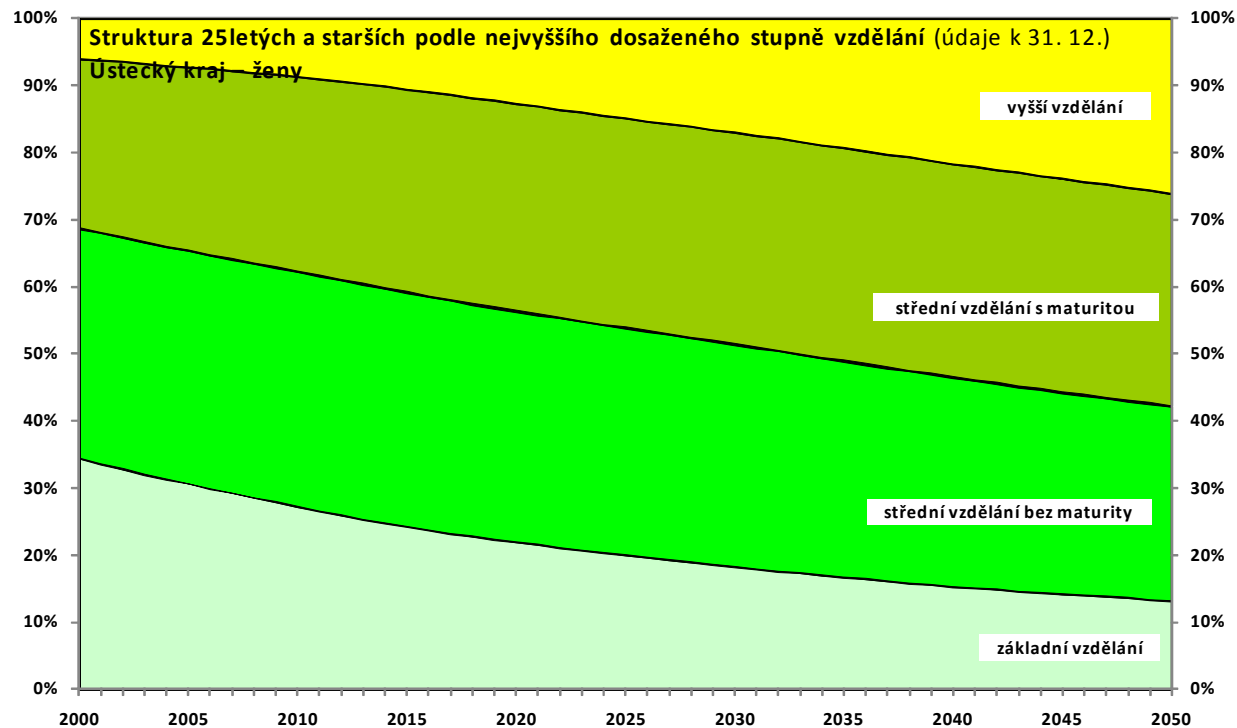
Prognóza vzdělanostní struktury předpokládá nárůst podílu mužů s nejvyšším vzděláním téměř k hodnotě 25 %, u žen pak nárůst o něco málo nad tuto hodnotu. Nárůst bude u mužů zejména na úkor podílu osob ze skupiny středního vzdělání bez maturity a částečně bude vyvolán i úbytkem podílu osob s nejnižším vzděláním, u žen pak na úkor podílu skupiny osob s nejnižším vzděláním, jejíž předpokládaný podíl klesne až k hodnotě kolem 10 %.

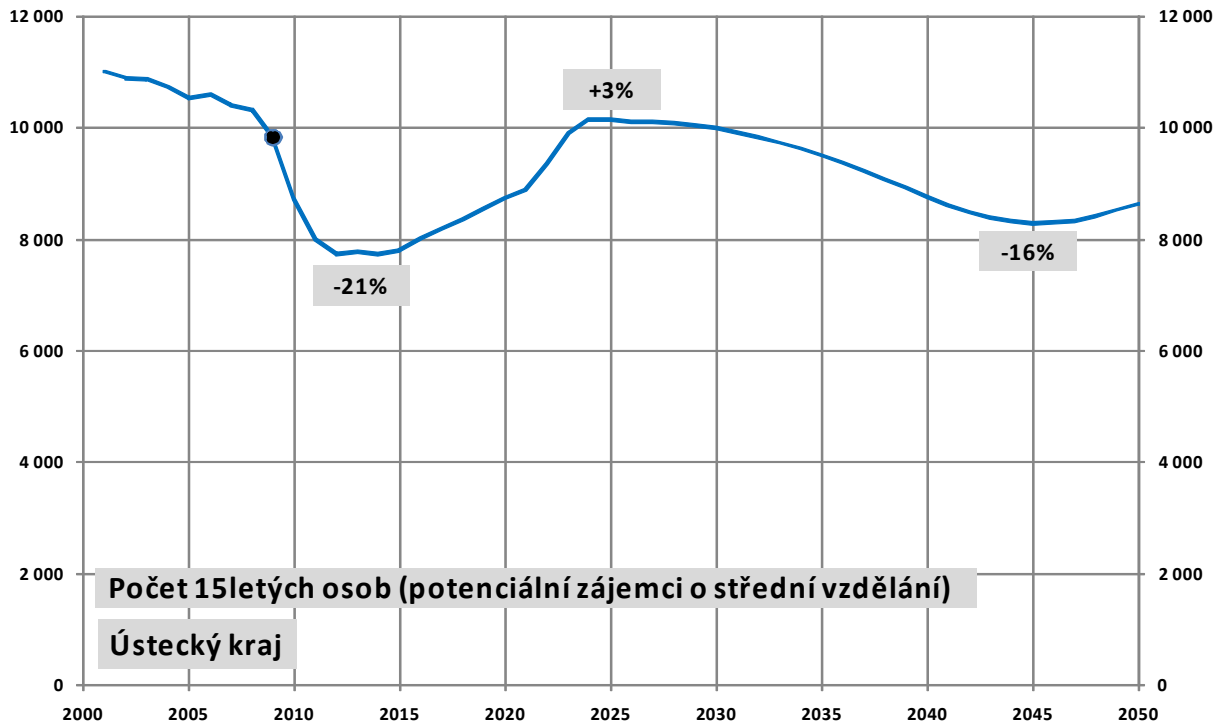
Počty 15letých osob poklesnou v nejbližších letech o více než 20 %, po pozdějším nárůstu budou opět o málo vyšší než současné hodnoty a v dalších letech opět poklesnou. Počty 19letých poklesnou dokonce o zhruba 27 % a zřejmě již zůstanou trvale nižší než v současné době.

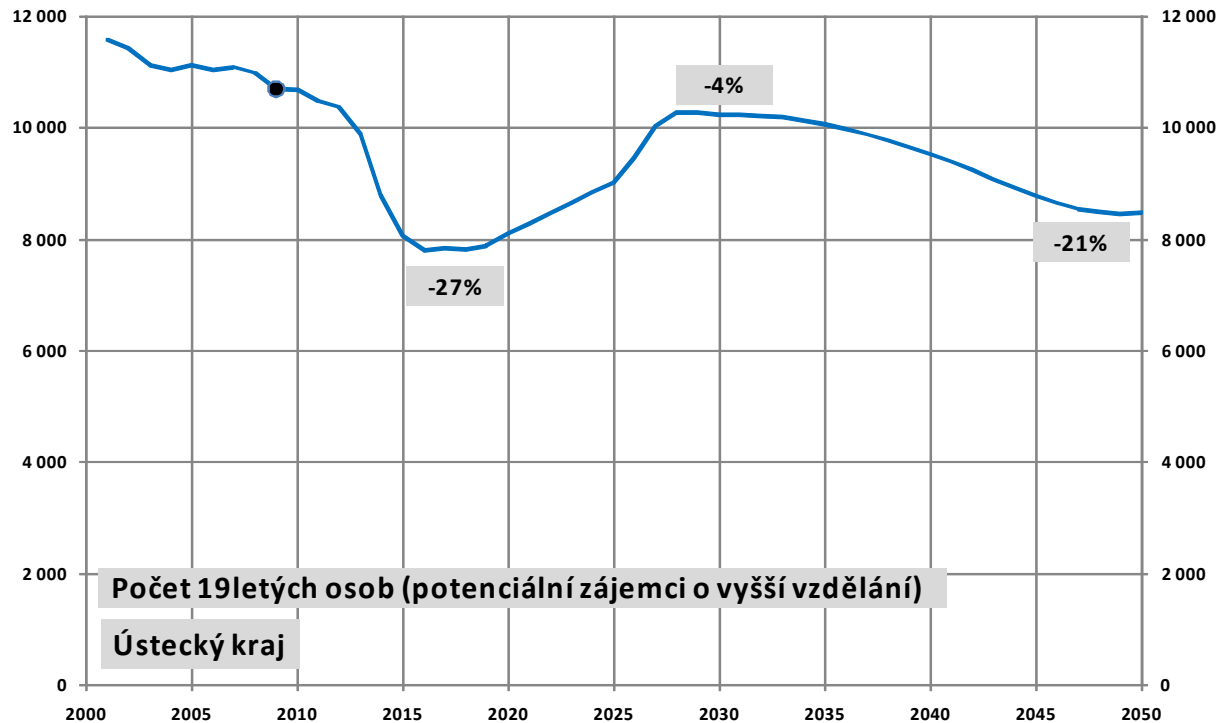
Podobně jako tomu bylo v případě Karlovarského kraje, výrazné změny ve struktuře vzdělaných osob budou mít za následek nárůst průměrné délky vzdělání ze současné velmi nízké hodnoty 12,3 roku – nejnižší v rámci celé ČR na hodnotu 14 let v roce 2050. Hodnota tohoto růstu – 1,7 roku – je v porovnání s celou Českou republikou nižší, téměř o 25 %.

Nárůst vzdělanosti by pro tento region znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl výrazně pomaleji než v případě celé České republiky, a to v přepočtu na jeden rok o téměř jeden a půl procentního bodu, což v celém období až do roku 2050 představuje pokles o více než 35 procentních bodů oproti republikovému průměru. Jedná se tedy o velmi výrazný propad, druhý nejvyšší, ve srovnání s ostatními kraji.

Cizinci v Ústeckém kraji

V Ústeckém kraji žilo k 1. 1. 2009 35 535 cizinců, ženy tvořily 35,8 %.

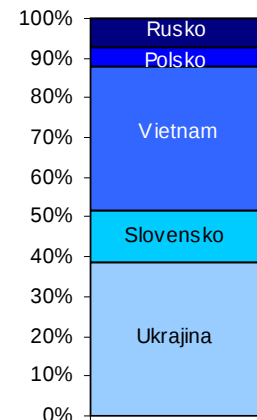
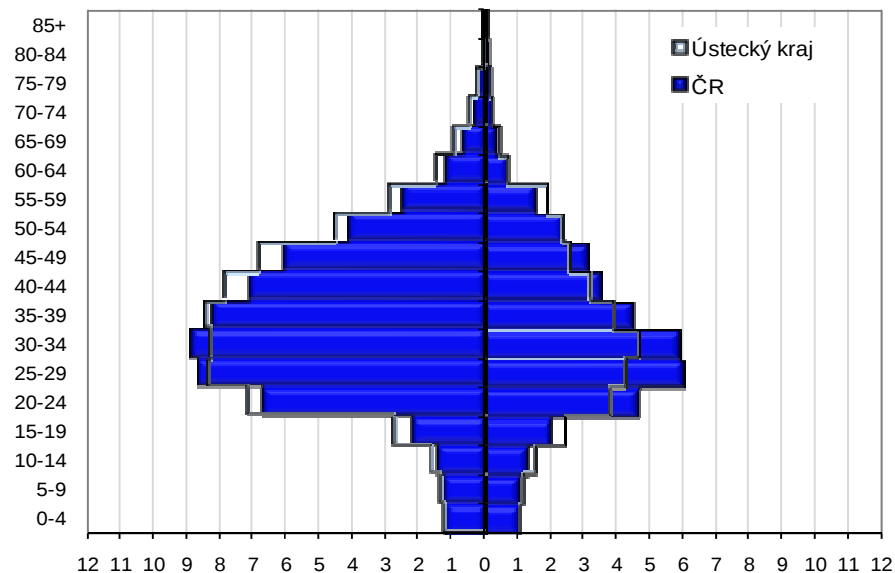
Ekonomicky aktivních cizinců bylo 15 649, z toho bylo 8 013 podnikajících na základě živnostenského oprávnění. Počet cizinců – živnostníků tak v tomto kraji převyšuje počet cizinců evidovaných na úřadech práce.

Věková struktura cizinců žijících v Ústeckém kraji se liší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR především nižším zastoupením žen a nejvyšším zastoupením poproduktivní složky mezi všemi populacemi cizinců v jednotlivých krajích ČR. Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 8,2 %, což je nejvyšší podíl dětské složky mezi cizinci v krajích ČR, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 88,3 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 3,5 % ze všech cizinců v žijících v Ústeckém kraji.

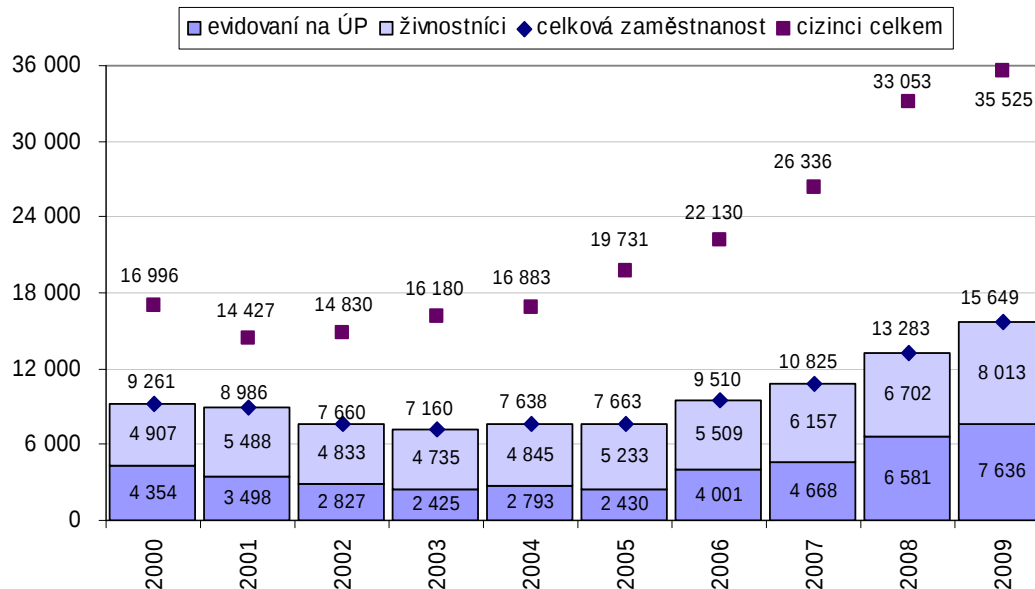
Specifika kraje:

- druhý nejvyšší podíl cizinců se stáním občanstvím Vietnamu ze všech bydlících občanů Vietnamu v ČR (16,5 %),
- relativně vysoký podíl cizinců se stáním občanstvím Ruska ze všech bydlících občanů Ruska v ČR (7,0 %),
- relativně vysoký podíl cizinců se stáním občanstvím Polska ze všech bydlících občanů Polska v ČR (5,8 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v Ústeckém kraji k 1. 1. 2008

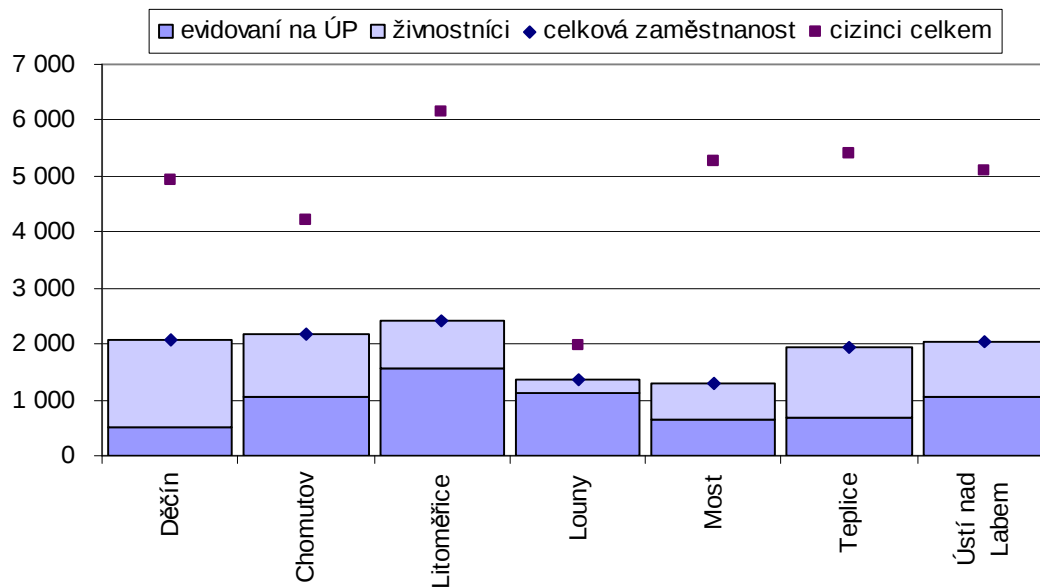

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v Ústeckém kraji v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

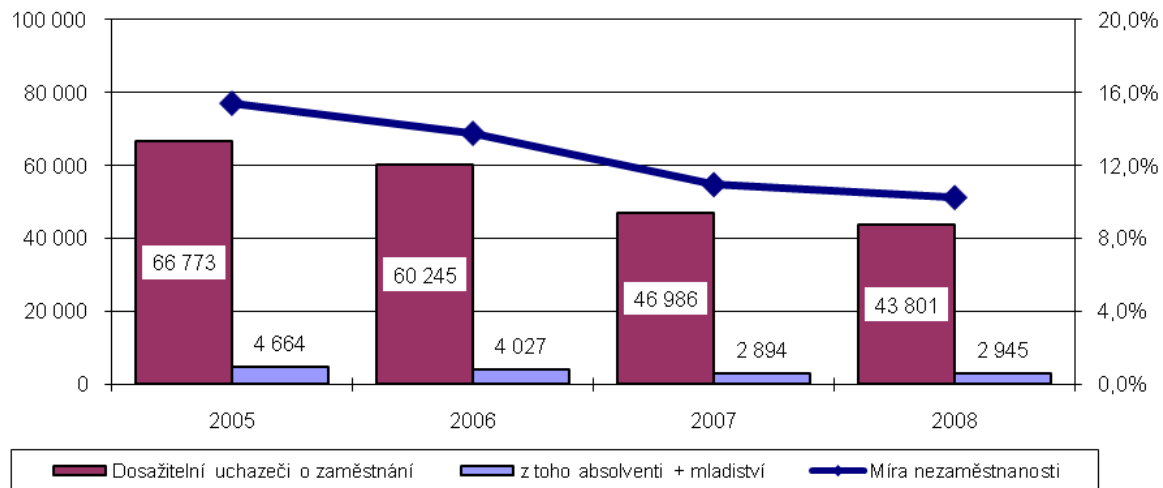

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

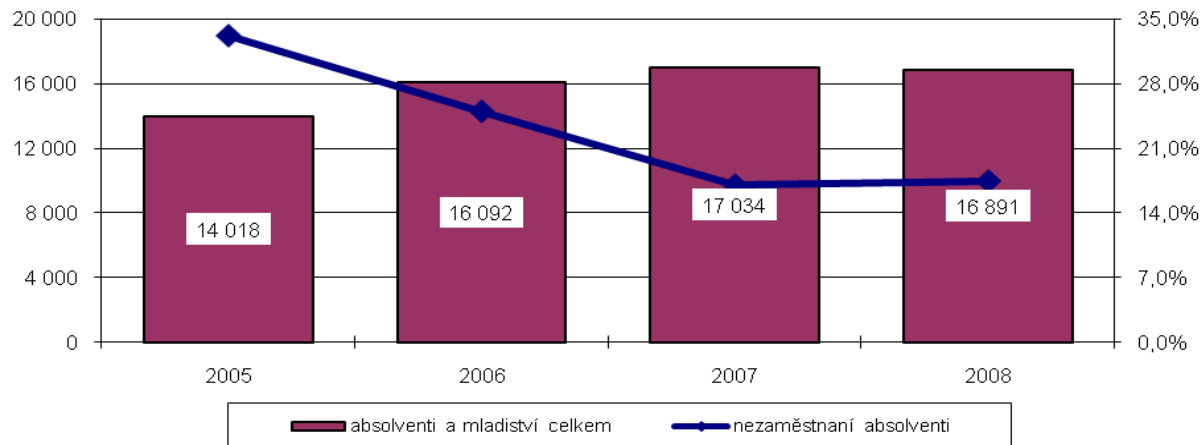
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech Ústeckého kraje k 1. 1. 2009

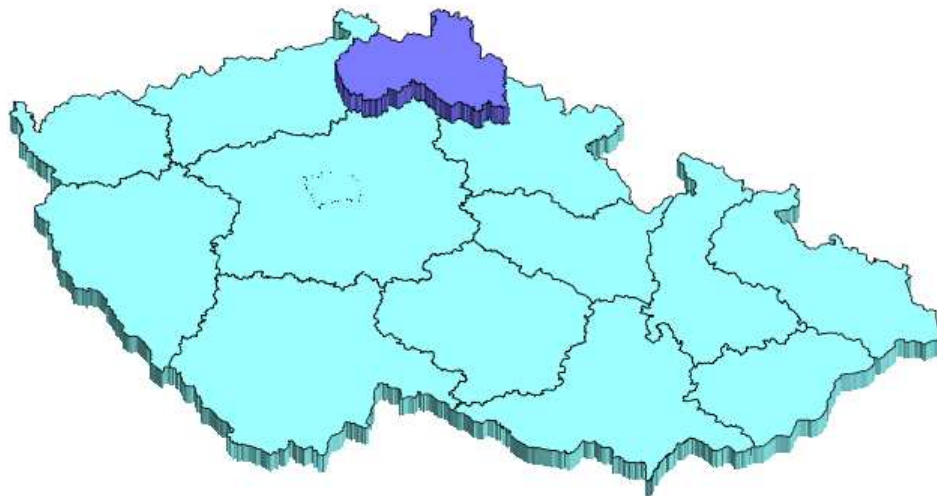
Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti ÚSTECKÝ KRAJ

Umístitelnost absolventů a mladistvých ÚSTECKÝ KRAJ

Liberecký kraj

Struktura vzdělanosti v Libereckém kraji

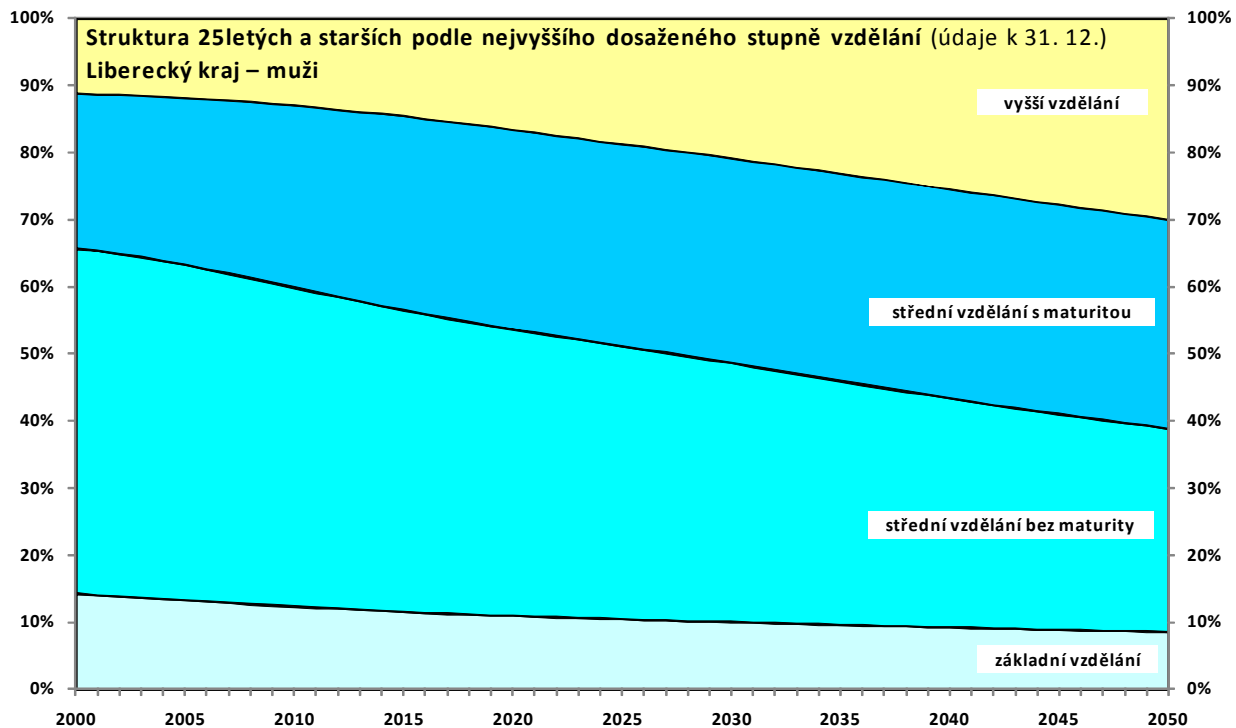
Vzdělanostní struktura v Libereckém kraji je v současnosti velmi podobná průměrné vzdělanostní struktuře v České republice. Podíl mužů s vyšším vzděláním činí přes 12 %, středoškolsky vzdělaných mužů bez maturity je téměř 50 % a mužů se základním vzděláním přibližně 12 %. Žen s vyšším vzděláním je přibližně 10 %, se středoškolským vzděláním s maturitou přes 30 % a se základním vzděláním více než 22 %.

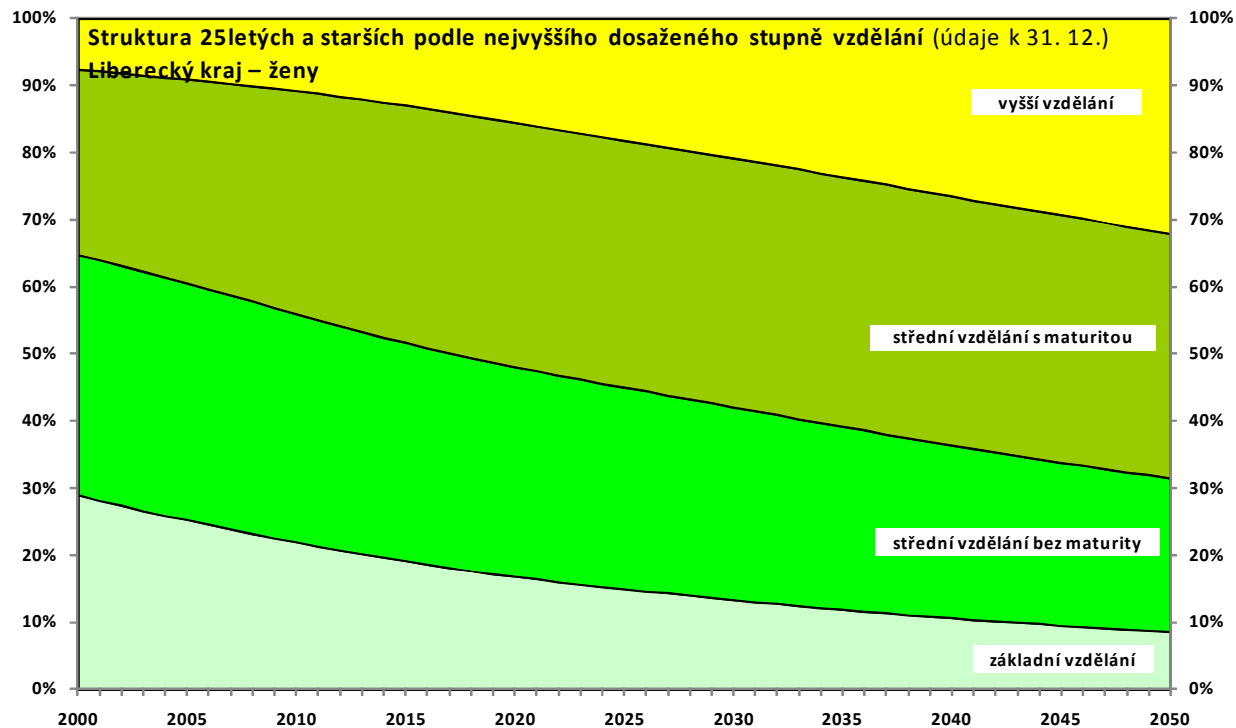
Předpokládaný vývoj vzdělanostní struktury směřuje, podobně jako v ostatních krajích České republiky, k růstu podílu osob s nejvyšším vzděláním. V případě mužů to bude přibližně 30 % a jen mírně více to bude u žen. Nárůst bude u mužů zejména důsledkem poklesu podílu osob s nejvýše středoškolským vzděláním bez maturity. U žen je to kombinace klesajícího podílu také této skupiny plus klesající podíl skupiny žen se základním vzděláním. Její podíl bude u žen klesat z již zmíněných více než 22 % na méně než 10 %, v případě mužů se předpokládá jen mírný pokles hodnot úroveň okolo 10 %.

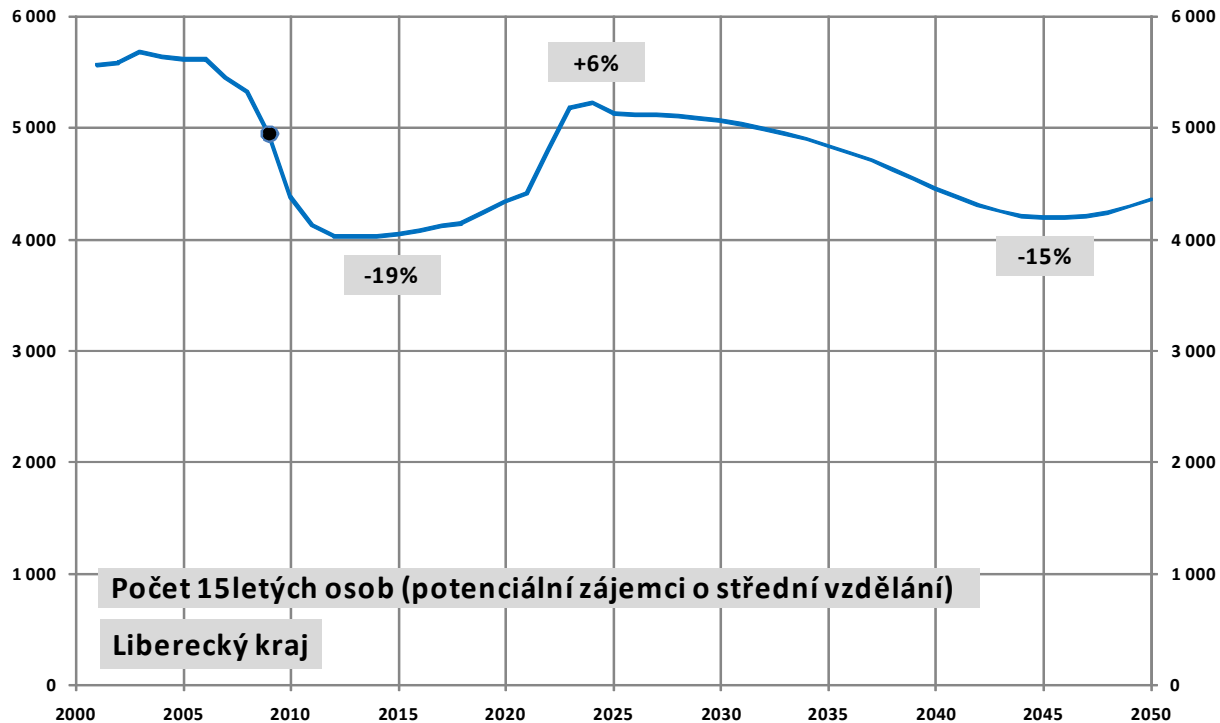
Počty 15letých osob poklesnou v nejbližších letech "jen" o necelých 20 % a při pozdějším nárůstu budou opět o něco vyšší než současné hodnoty, v dalších letech se však opět o něco sníží. Počty 19letých poklesnou téměř o 30 % a i po opětovném nárůstu zůstanou nižší než v současné době.

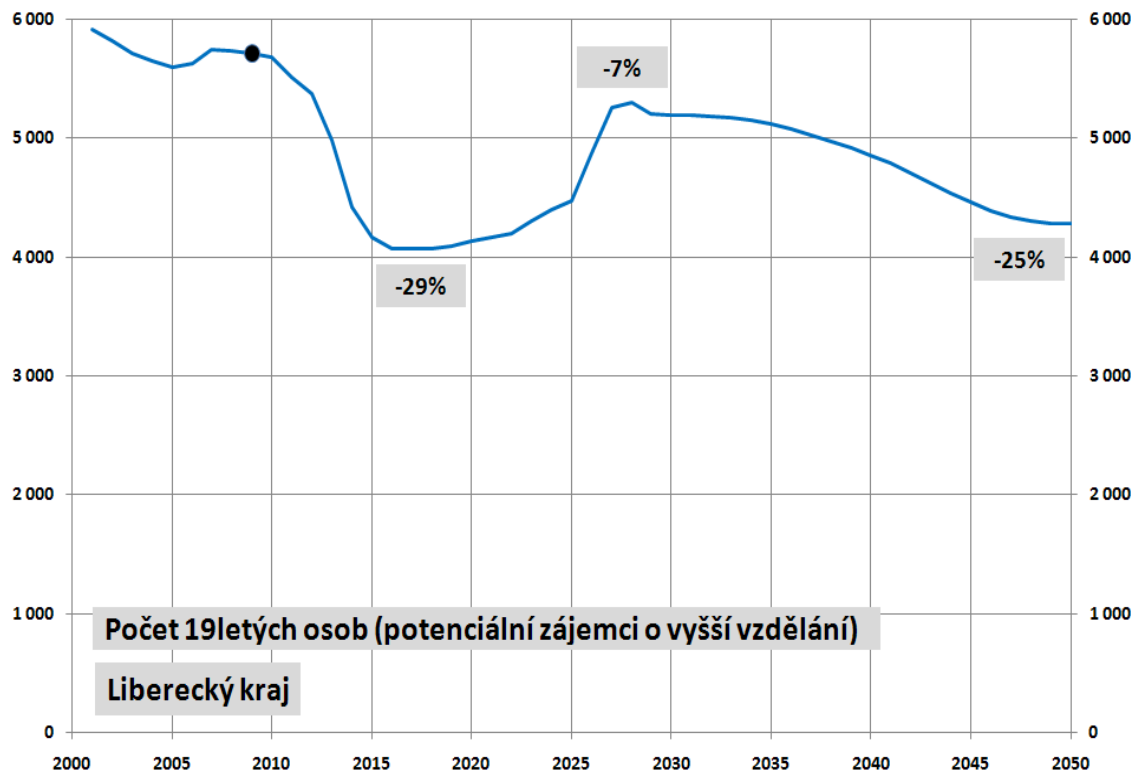
Pokud se uvedené změny ve vzdělanostní struktuře osob budou realizovat, pak se prodlouží průměrná délka vzdělávání ze současné hodnoty 12,6 roku až na hodnotu 14,6 roku v roce 2050. Hodnota tohoto růstu – 2 roky – je v porovnání s celou Českou republikou nižší o přibližně 10 %.

Takový růst vzdělanosti by znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl pomaleji než v případě celé České republiky, a to v přepočtu na jeden rok o více než 0,4 procentního bodu, což v celém období až do roku 2050 činí pokles o více než 15 procentních bodů proti republikovému průměru.

Cizinci v Libereckém kraji

V Libereckém kraji žilo k 1. 1. 2009 17 404 cizinců, ženy tvořily 45,4 %.

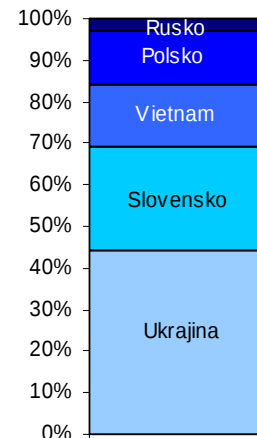
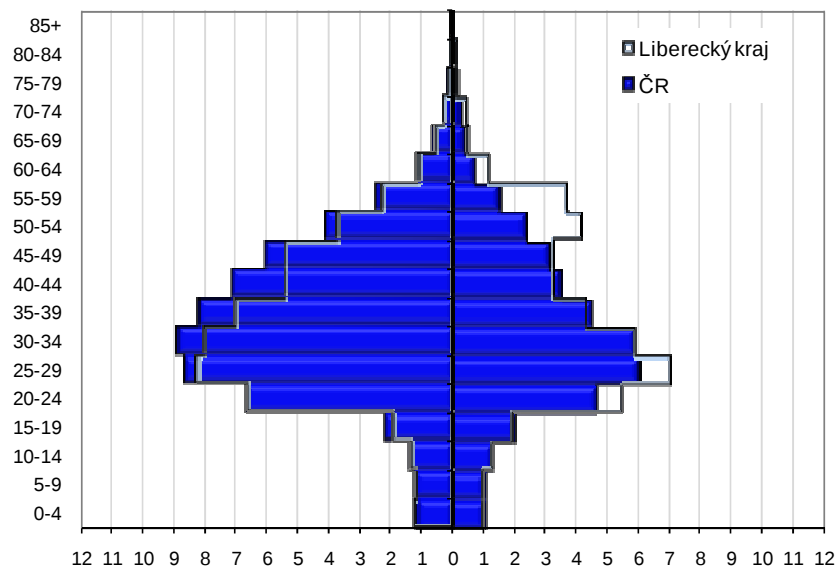
Ekonomicky aktivních cizinců bylo 12 515, z toho bylo 3 124 podnikajících na základě živnostenského oprávnění.

Věková a pohlavní struktura cizinců žijících v Libereckém kraji se liší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR především nejvyšším podílem žen mezi cizinci žijícími v daném kraji. Další výraznou odlišností je relativně vysoké zastoupení žen ve vyšších věkových skupinách. Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 7,1 %, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 90,1 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 2,8 % ze všech cizinců v žijících v Libereckém kraji.

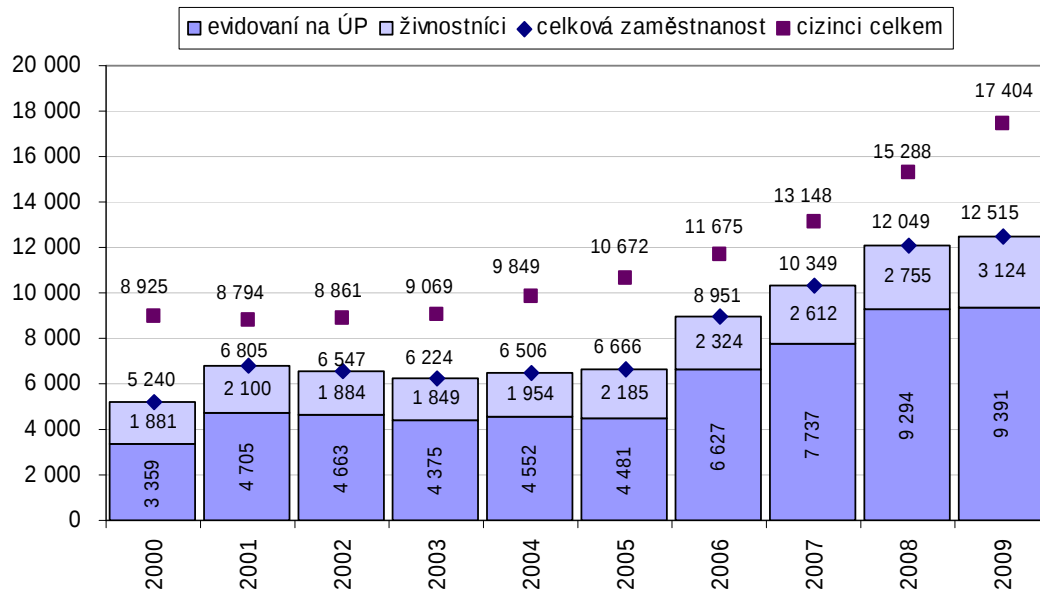
Specifika kraje:

- relativně vysoký podíl cizinců se stáním občanstvím Polska ze všech bydlících občanů Polska v ČR (7,6 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v Libereckém kraji k 1. 1. 2008

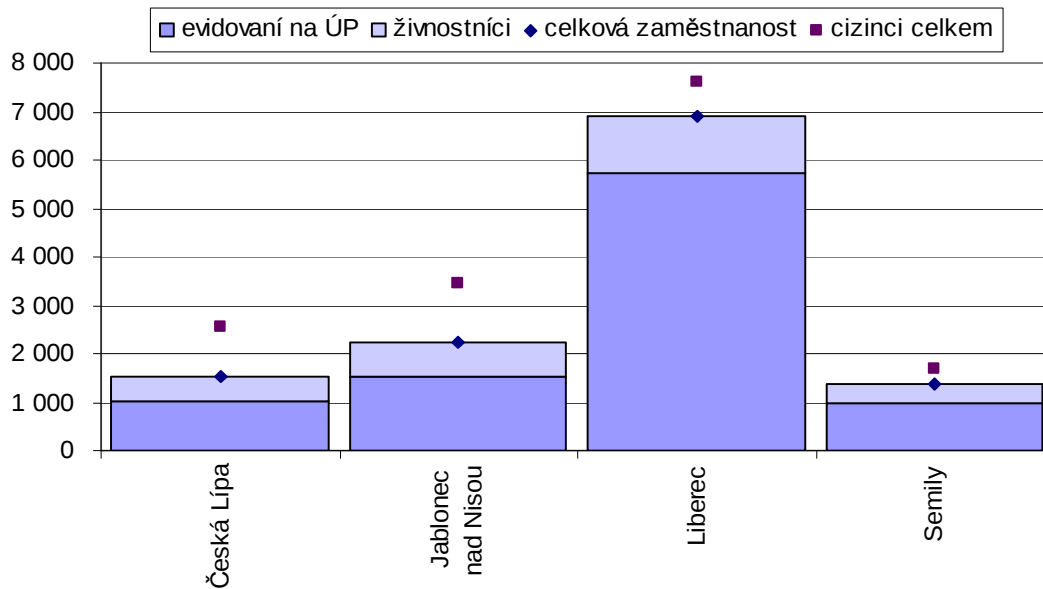

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v Libereckém kraji v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

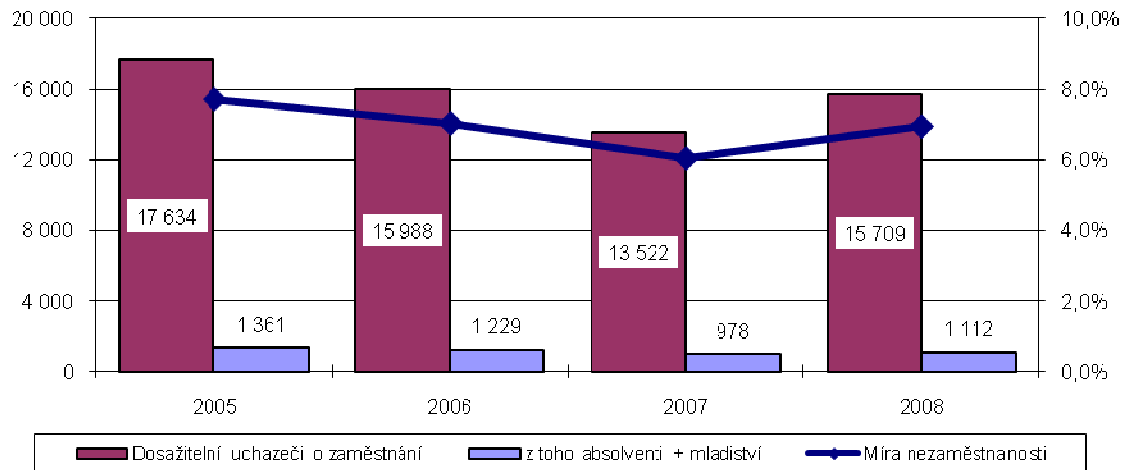

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

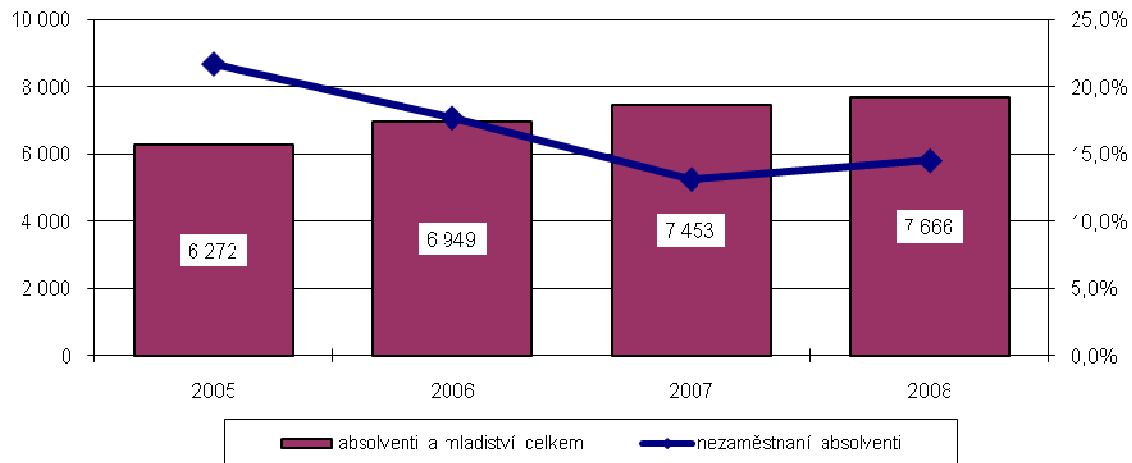
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech Libereckého kraje k 1. 1. 2009

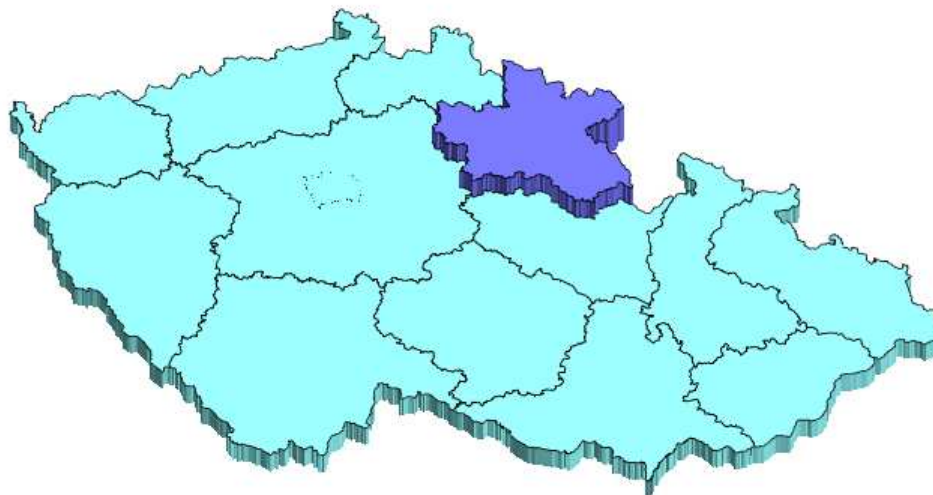
Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti LIBERECKÝ KRAJ

Umístitelnost absolventů a mladistvých LIBERECKÝ KRAJ

Královéhradecký kraj

Struktura vzdělanosti v Královéhradeckém kraji

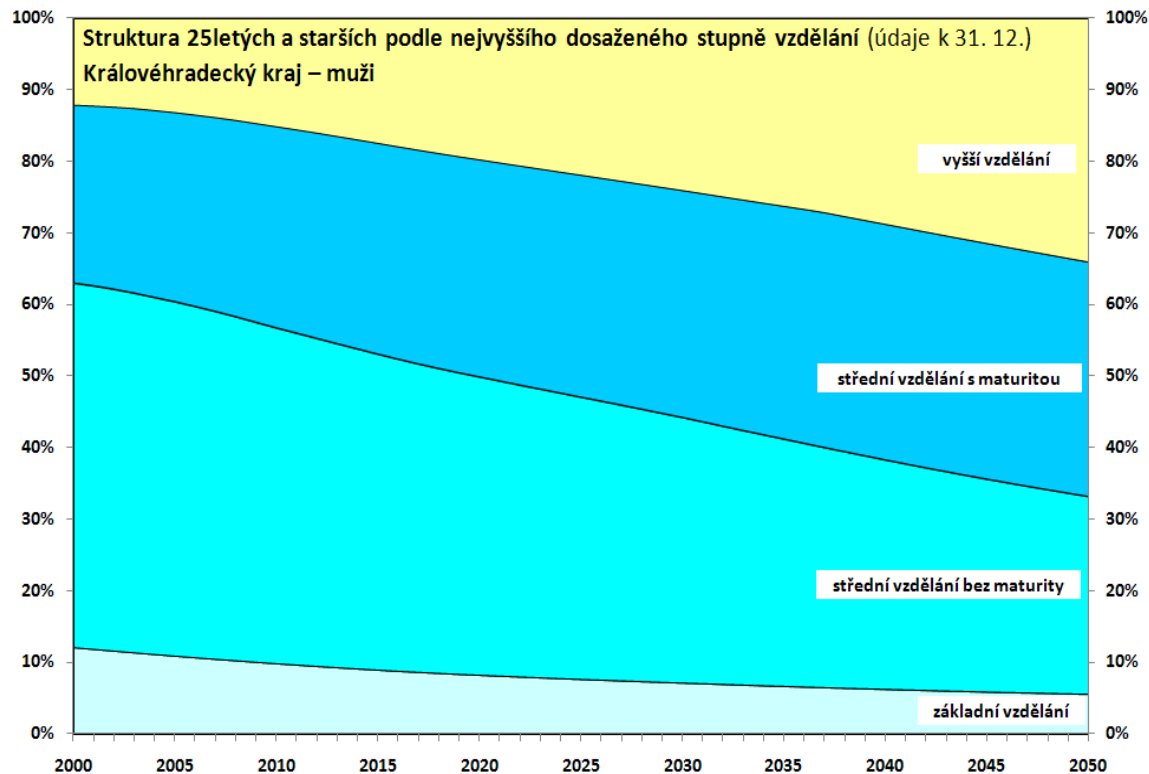
V Královéhradeckém kraji je struktura obyvatelstva podle vzdělání velmi blízká Libereckému kraji. Podíl mužů s vyšším vzděláním se blíží 15 % a podíl osob s nejvyšším dosaženým vzděláním středním bez maturity je shodný jako v jiných regionech – téměř 50 %, ale podíl osob se základním vzděláním je nižší – 10 %. U žen se podíl osob s vyšším vzděláním pohybuje pod úrovní 12 % a i zde lze pozorovat nižší podíl žen se základním vzděláním – mírně přes 20 % – než jak tomu je v jiných regionech.

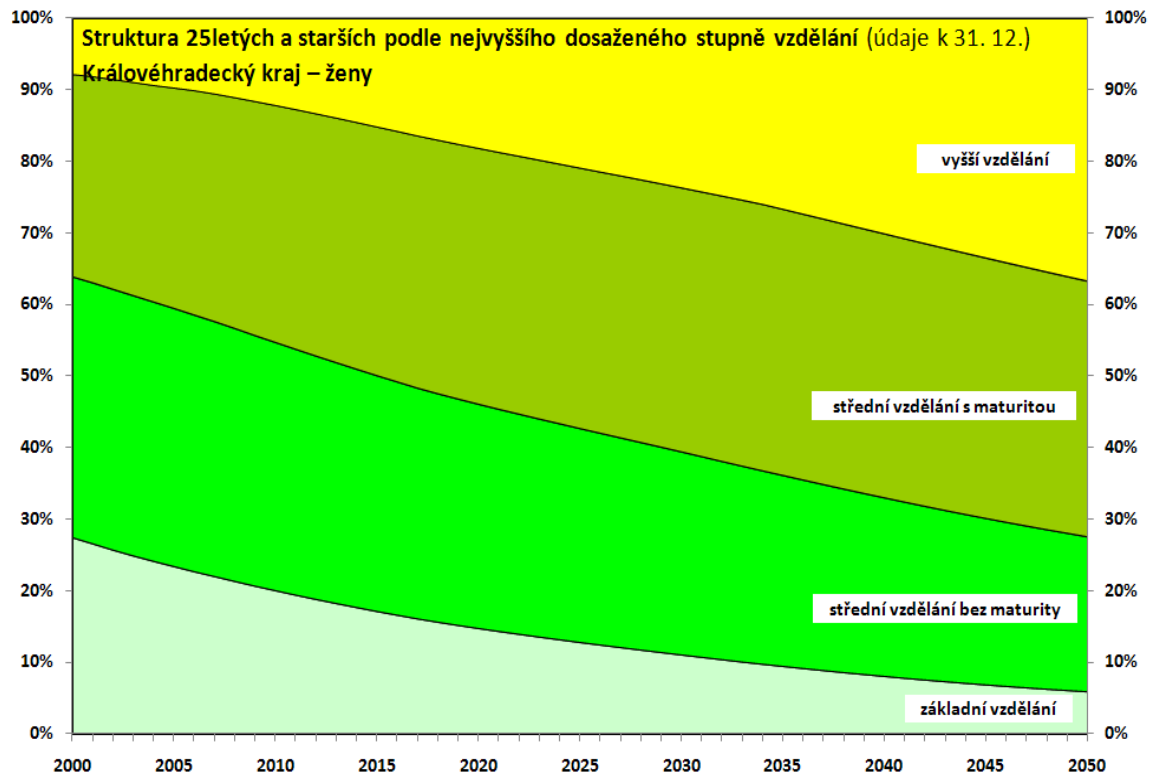
Prognóza vzdělanostní struktury předpokládá nárůst osob s vyšším vzděláním na úroveň kolem 35 % v případě mužů o něco více než v případě žen. Růst v případě žen bude vyvolán zejména vysokým úbytkem osob s nejnižším vzděláním (jedná se o starší generace, které budou postupně vymírat). Pokles jejich podílu bude pokračovat až pod hranici 10 % u žen a podobně tomu bude i v případě mužů, kde ale pokles nebude tak dramatický.

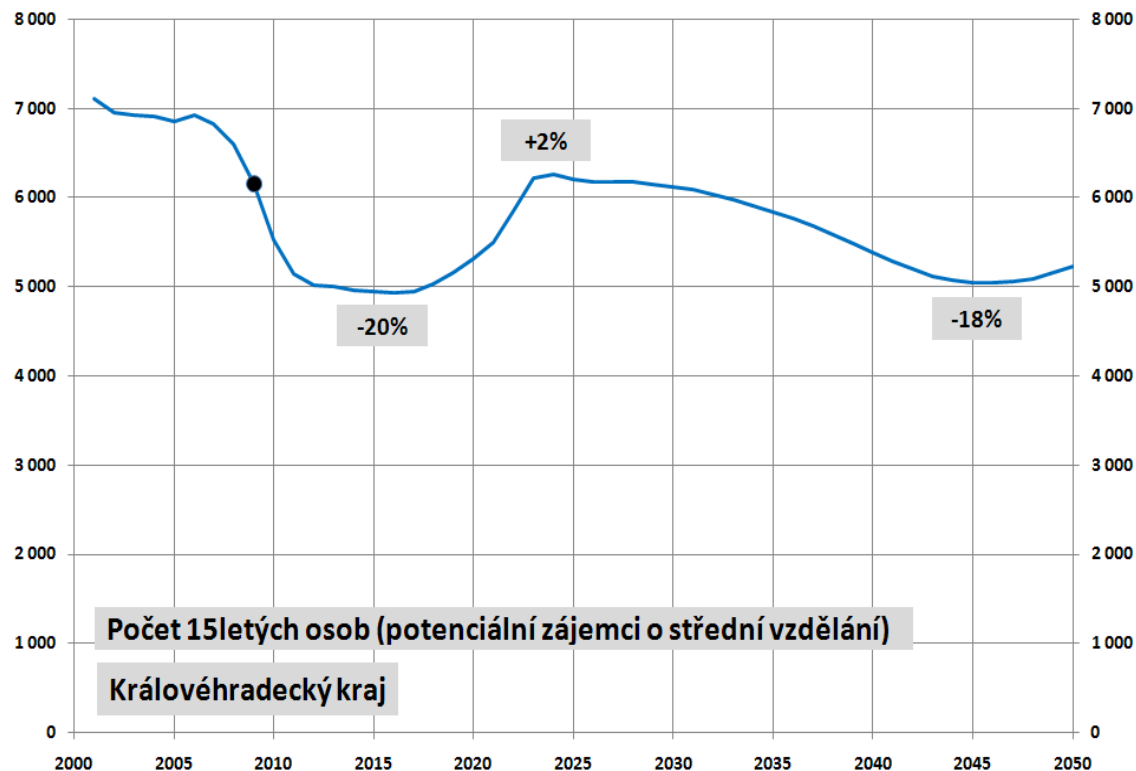
Počty 15letých osob se sníží v nejbližších letech o zhruba 20 %, při pozdějším nárůstu se vrátí zhruba na současné hodnoty. Počty 19letých poklesnou téměř o 30 % a zůstanou již trvale nižší než v současné době.

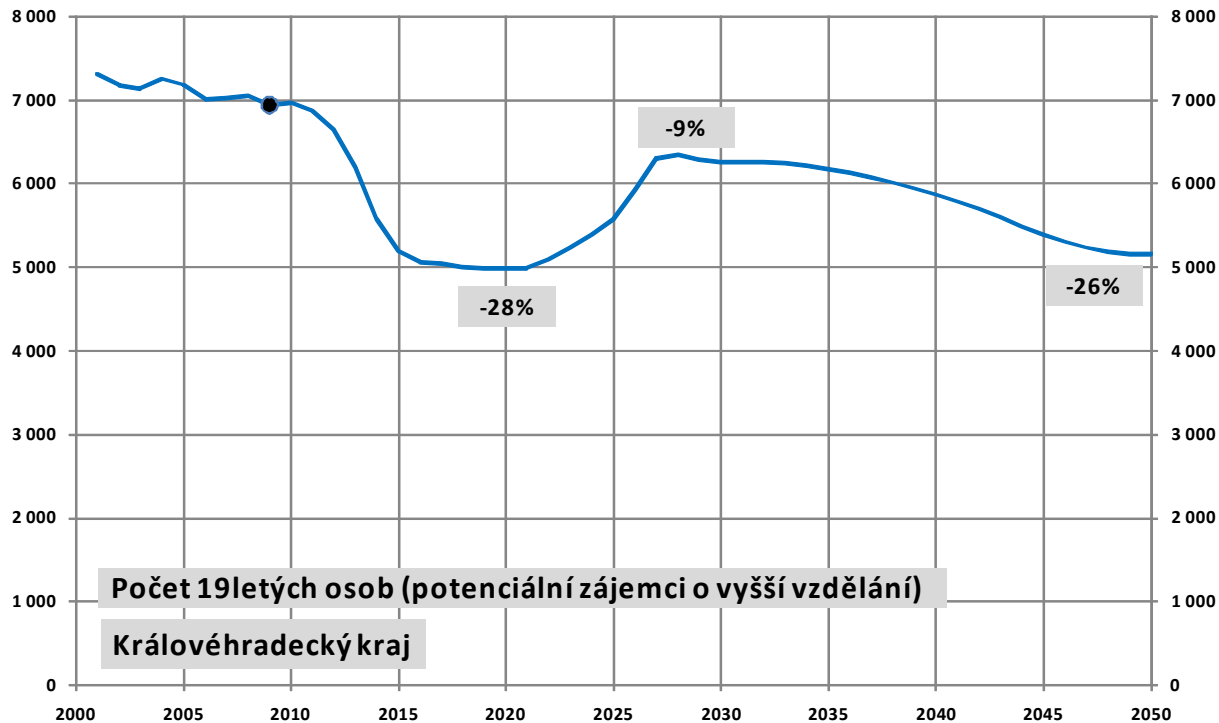
Takové změny ve struktuře vzdělaných osob budou mít za následek nárůst průměrné délky vzdělání ze současné hodnoty 12,7 roku až na hodnotu 15 let v roce 2050. Hodnota tohoto růstu – 2,3 roku – je v porovnání s celou Českou republikou vyšší, téměř o 5 %.

Nárůst vzdělanosti by znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl rychleji než v případě celé České republiky, ale jen velmi mírně.

Cizinci v Královéhradeckém kraji

V Královéhradeckém kraji žilo k 1. 1. 2009 16 600 cizinců, ženy tvořily 41,9 %.

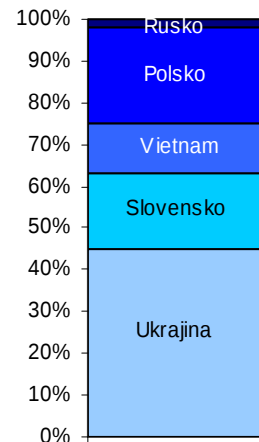
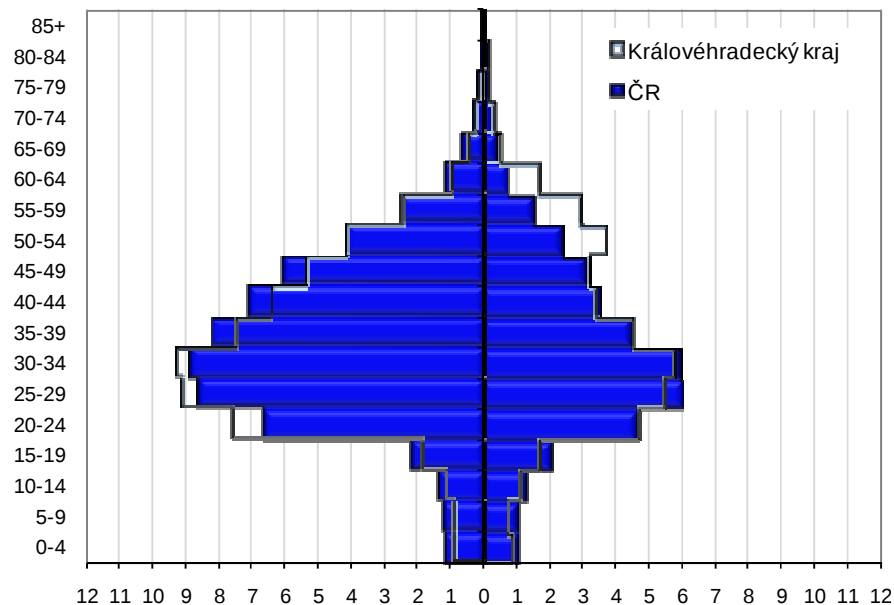
Ekonomicky aktivních cizinců bylo 14 723, z toho bylo 2 607 podnikajících na základě živnostenského oprávnění.

Věková struktura cizinců žijících v Královéhradeckém kraji se liší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR především relativně vysoké zastoupení žen ve vyšších věkových skupinách. Cizinci v tomto kraji ve věku 0–14 let představovali 5,9 %, což představuje druhé nejnižší zastoupení dětí – cizinců v populaci cizinců v kraji, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 91,7 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 2,4 % ze všech cizinců v žijících v Královéhradeckém kraji.

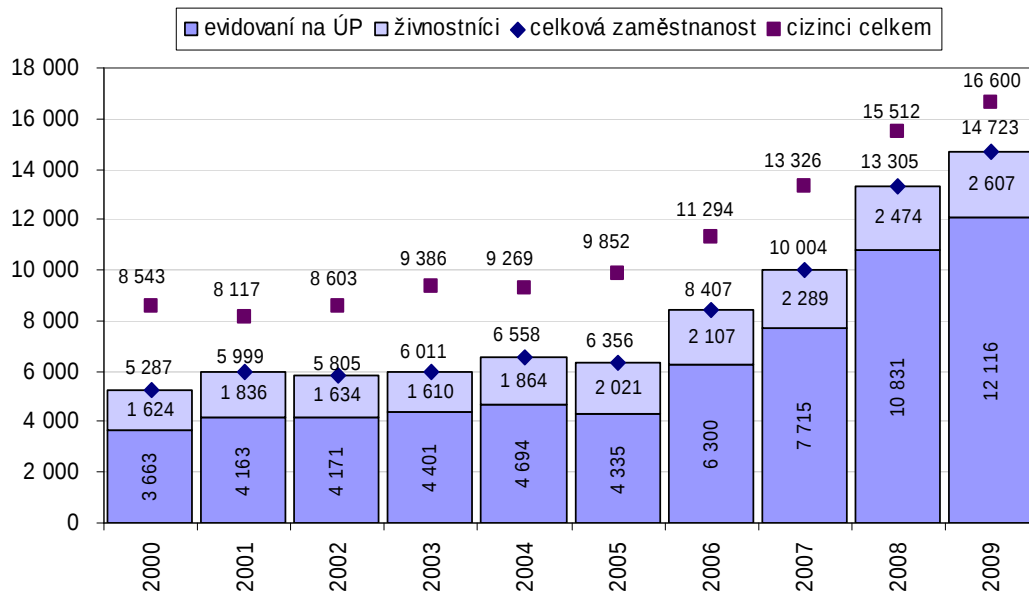
Specifika kraje:

- druhý nejvyšší podíl cizinců se stáním občanstvím Polska ze všech bydlících občanů Polska v ČR (14,0 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v Královéhradeckém kraji k 1. 1. 2008

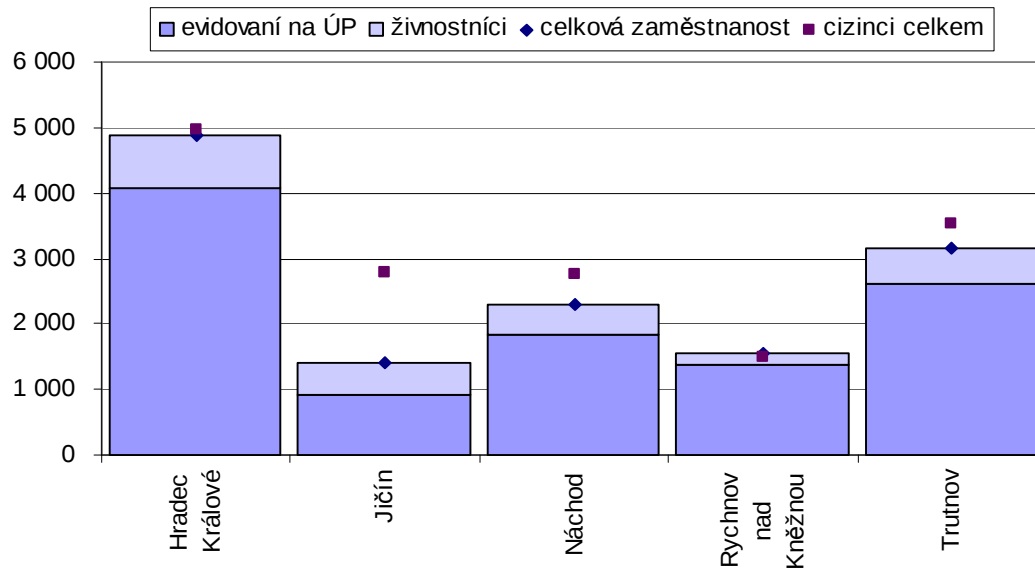

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v Královéhradeckém kraji v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

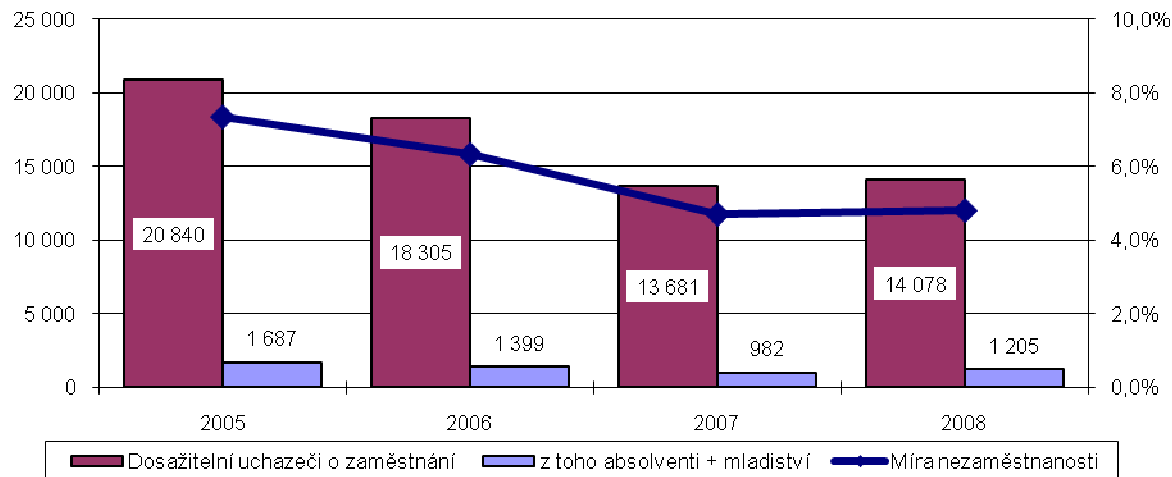

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

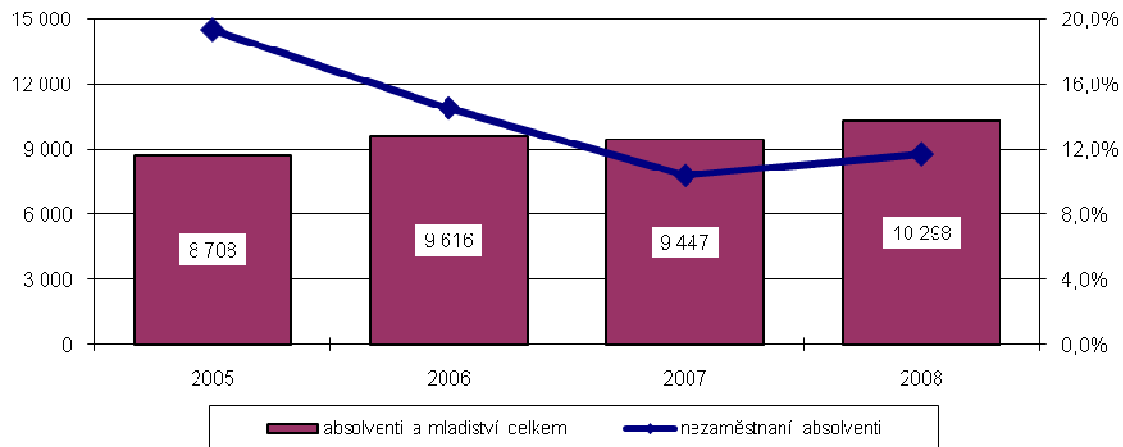
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech Královéhradeckého kraje k 1. 1. 2009

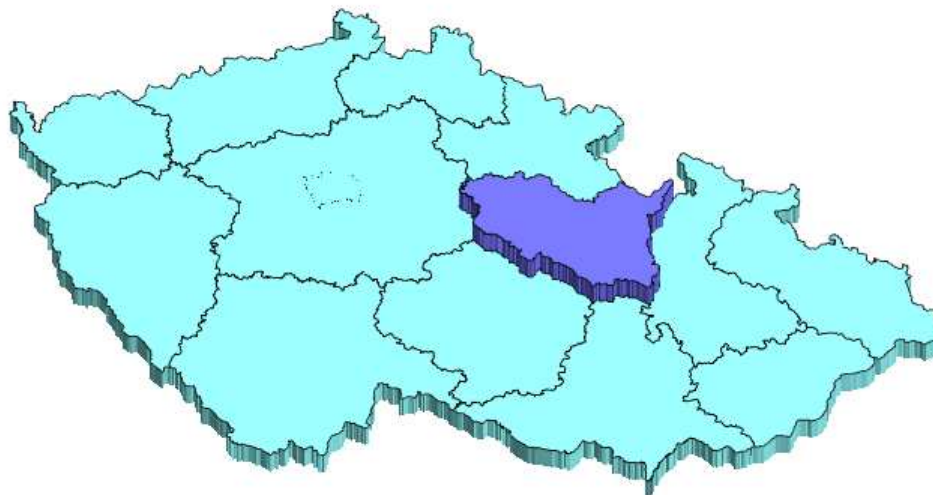
Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Umístitelnost absolventů a mladistvých KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Pardubický kraj

Struktura vzdělanosti v Pardubickém kraji

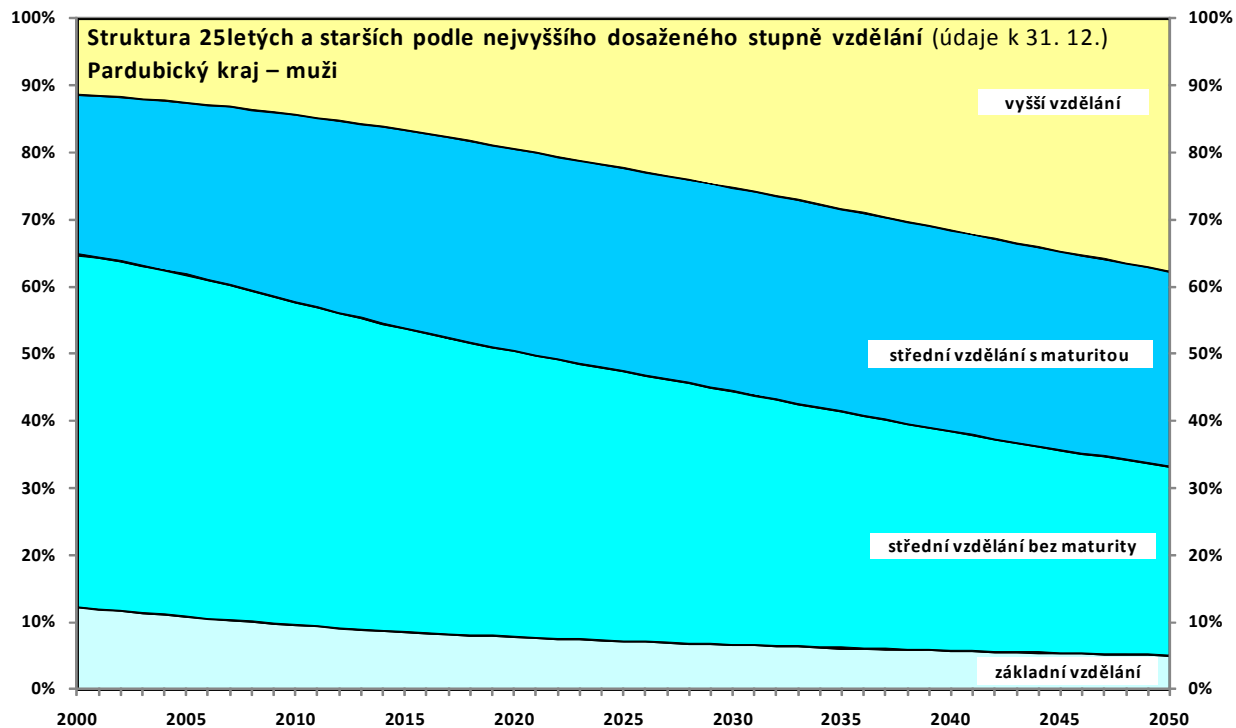
Stávající vzdělanostní struktura Pardubického kraje je do značné míry podobná sousednímu kraji Královéhradeckému. Podíl mužů s vyšším vzděláním je na úrovni blížící se 15 %. U mužů je podíl osob s nejvyšším dosaženým vzděláním středním bez maturity shodný jako v jiných regionech – téměř 50 %, ale podíl osob se základním vzděláním je nižší než v jiných regionech – necelých 10 %. U žen se podíl osob s vyšším vzděláním pohybuje kolem 11 %, žen se základním vzděláním je více než 20 %.

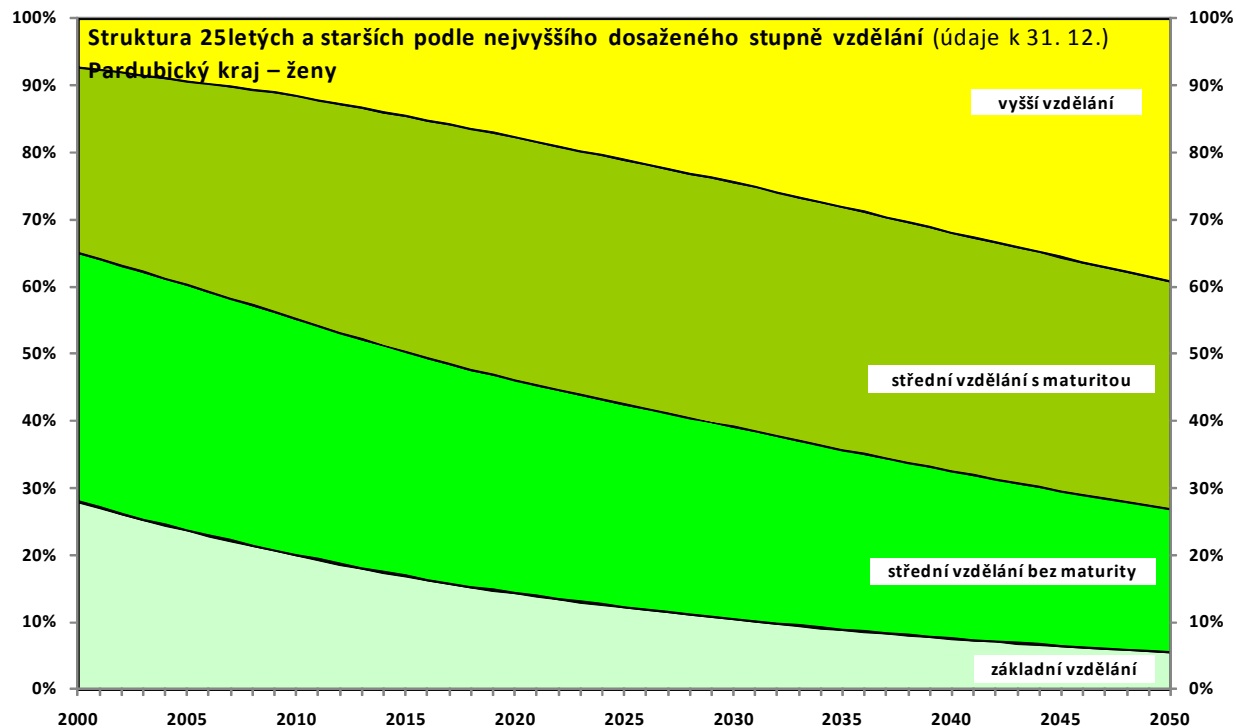
Prognóza vývoje vzdělanostní struktury je v tomto případě, zejména s důrazem na osoby s vyšším vzděláním, dynamická. Podíl mužů i žen s vyšším vzděláním vzroste do roku 2050 k hodnotě téměř 40 %. U žen se opět velmi výrazně sníží podíl osob se základním vzděláním až k hodnotě pod jen o málo vyšší než 5 %. U mužů bude pokles pozvolnější, ale také směřuje k podobným hodnotám jako v případě žen.

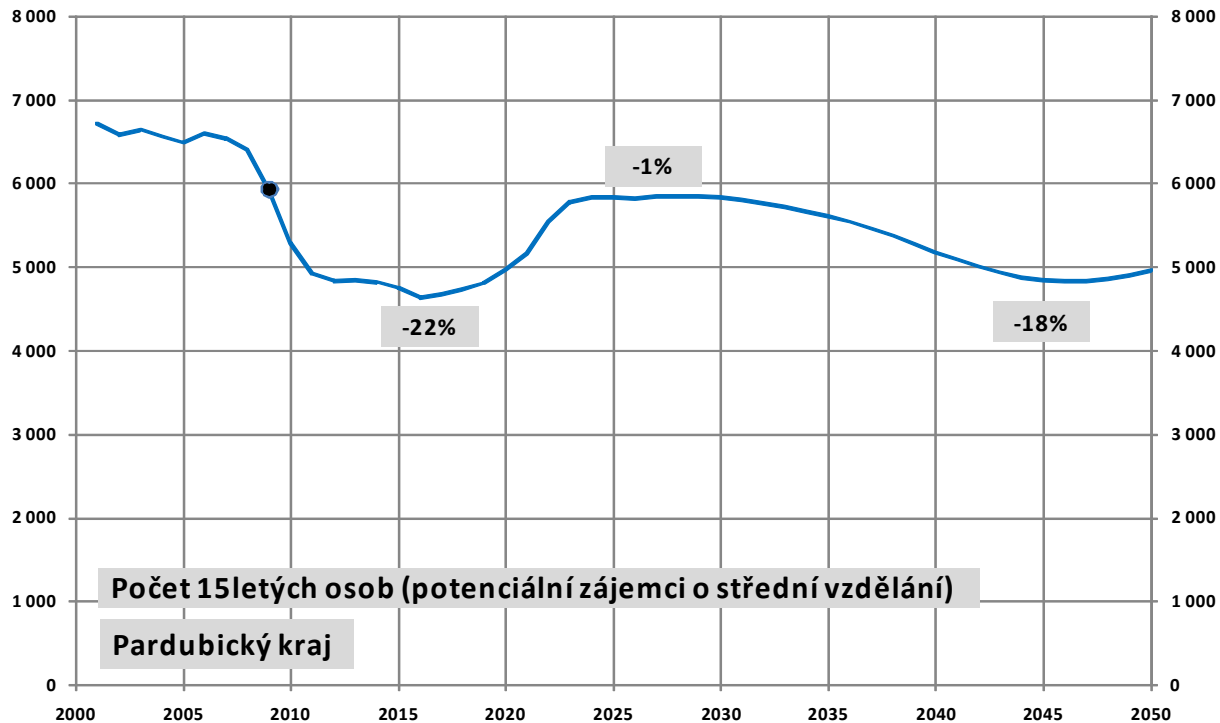
Počty 15letých osob poklesnou v nejbližších letech o více než 20 %, při pozdějším nárůstu se vrátí zhruba na současné hodnoty, v dalších letech se opět sníží. Počty 19letých poklesnou téměř o 30 % a zůstanou již trvale nejméně o 10 % nižší než v současné době.

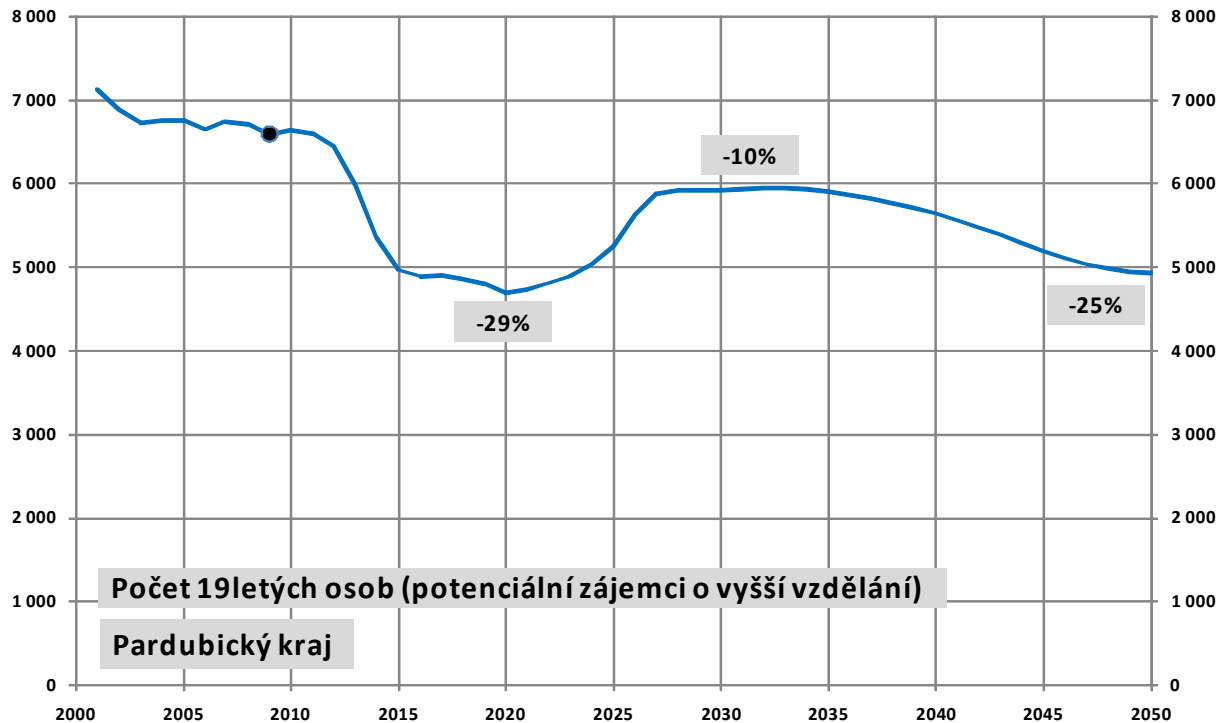
V případě realizace těchto změn ve vzdělanostní struktuře je možné očekávat nárůst hodnoty průměrné délky vzdělávání ze současné hodnoty 12,6 roku až na hodnotu 14,9 roku v roce 2050. Hodnota tohoto růstu – 2,3 roku – je mírně vyšší, než v celé České republice, odchyluje se o 7 %.

Nárůst vzdělanosti o uvedenou hodnotu by znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl přibližně stejně jako v případě celé České republiky (odchylka by byla pouze o 0,1 procentního bodu).

Cizinci v Pardubickém kraji

V Pardubickém kraji žilo k 1. 1. 2009 12 592 cizinců, ženy tvořily 41,8 %.

Ekonomicky aktivních cizinců bylo 18 604, z toho bylo 1 808 podnikajících na základě živnostenského oprávnění.

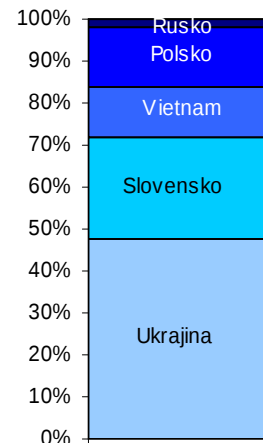
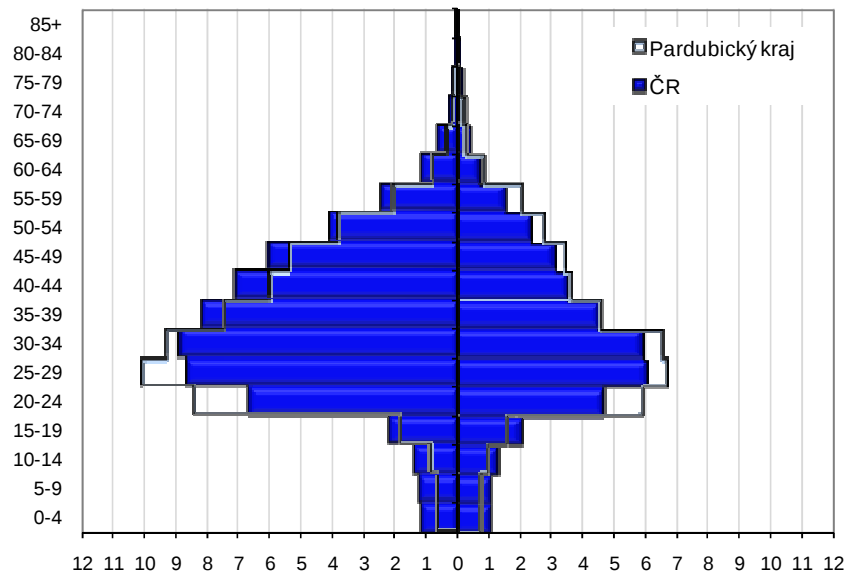
Počet ekonomicky aktivních cizinců v Pardubickém kraji převyšuje počet cizinců zde bydlících již od roku 2006, přičemž od roku 2007 je počet cizinců evidovaných úřady práce vyšší než počet cizinců zde bydlících. V Pardubickém kraji tak cizinci častěji než v jiných krajích za prací dojíždějí. Z dat, která jsou k dispozici, však nelze zjistit, zda-li se jedná o denní dojížděku či má-li tato delší periodu (což je pravděpodobné).

Věková struktura cizinců žijících v Pardubickém kraji se liší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR především relativně vyšším podílem osob v mladším produktivním věku a nejnižším zastoupením dětské a poproduktivní složky. Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 4,8 %, což představuje druhé nejnižší zastoupení dětí – cizinců v populaci cizinců v kraji, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 93,3 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 1,9 % ze všech cizinců v žijících v Pardubickém kraji.

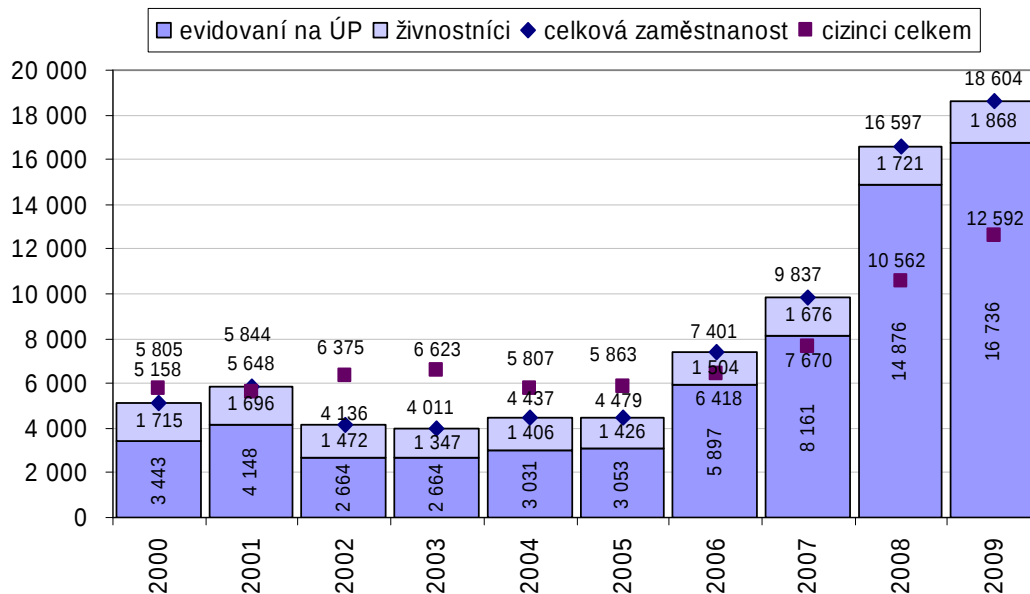
Specifika kraje:

- relativně nízký podíl cizinců na obyvatelstvu (2,4 %),
- nejvyšší podíl cizinců pobývajících v daném kraji za účelem zaměstnání z celkového počtu cizinců žijících v kraji (45,5 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v Pardubickém kraji k 1. 1. 2008

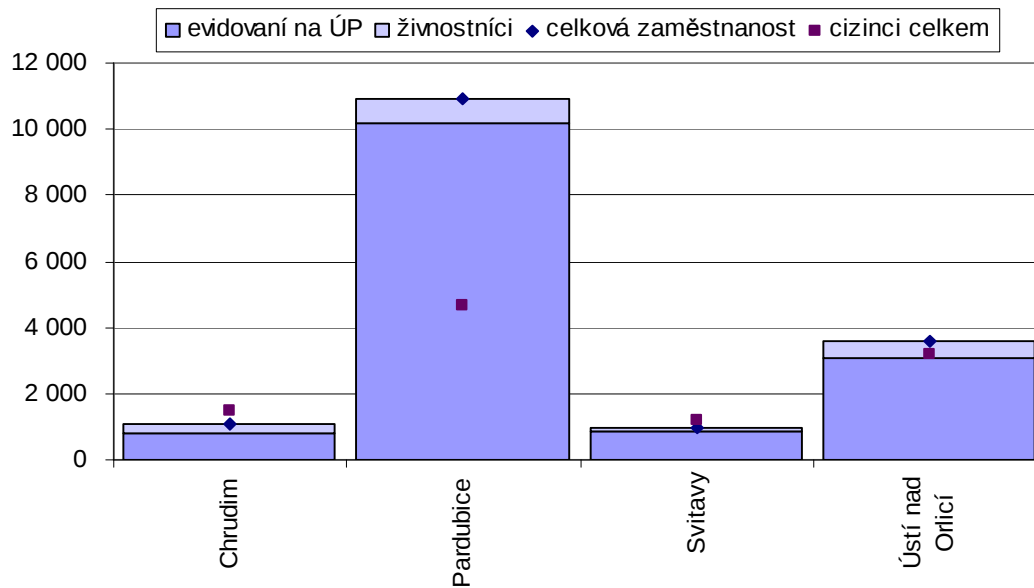

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v Pardubickém kraji v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

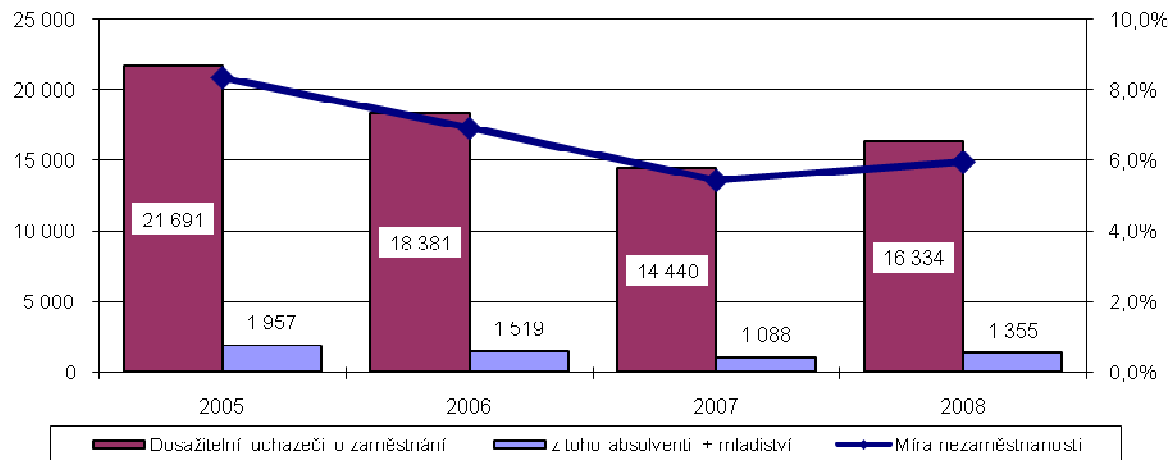

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

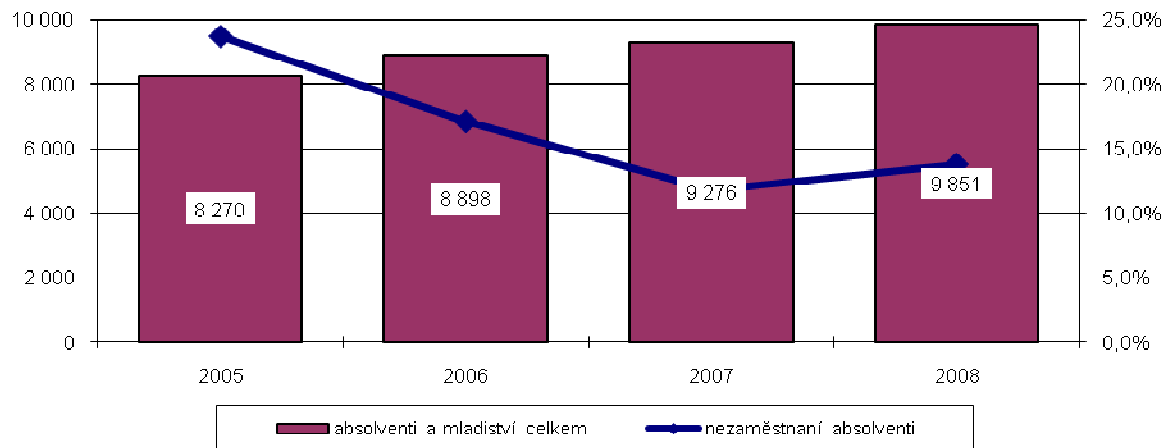
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech Pardubického kraje k 1. 1. 2009

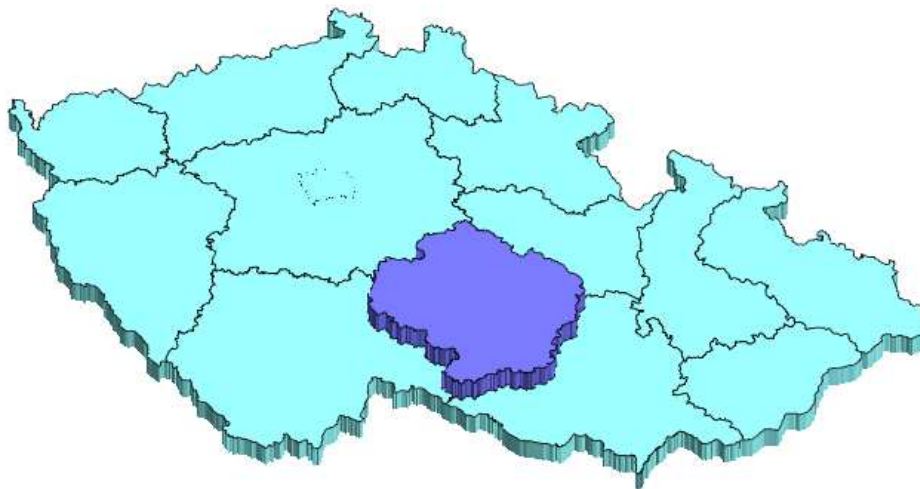
Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti PARDUBICKÝ KRAJ

Umístitelnost absolventů a mladistvých PARDUBICKÝ KRAJ

Kraj Vysočina

Struktura vzdělanosti v kraji Vysočina

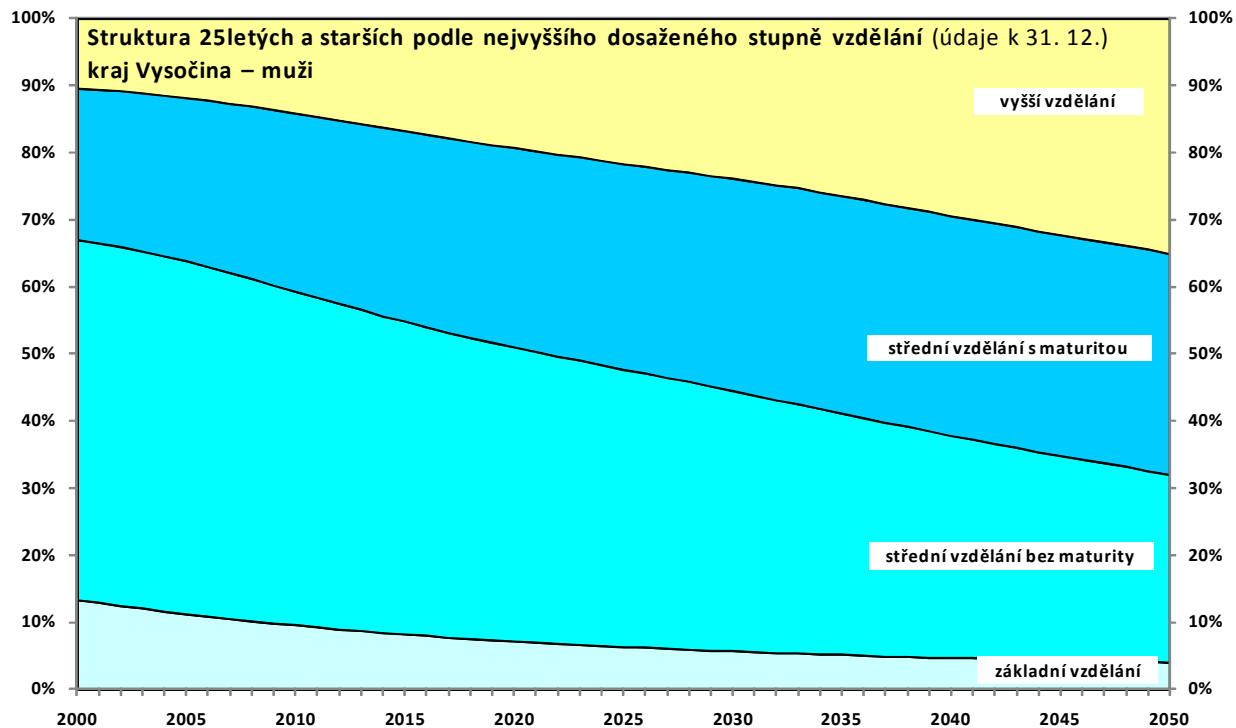
Stávajícího vzdělanostní struktura obyvatelstva kraje Vysočina vypadá následovně: podíl mužů s vyšším vzděláním je vyšší než 13 %, podíl mužů s nejvyšším dosaženým vzděláním středním bez maturity přes 50 % a podíl mužů s nejvýše základním vzděláním téměř 10 %. U žen je situace mírně odlišná, podíl žen s vyšším vzděláním něco přes 11 %, se středoškolským vzděláním s maturitou kolem 32 % a se základním vzděláním téměř 22 %.

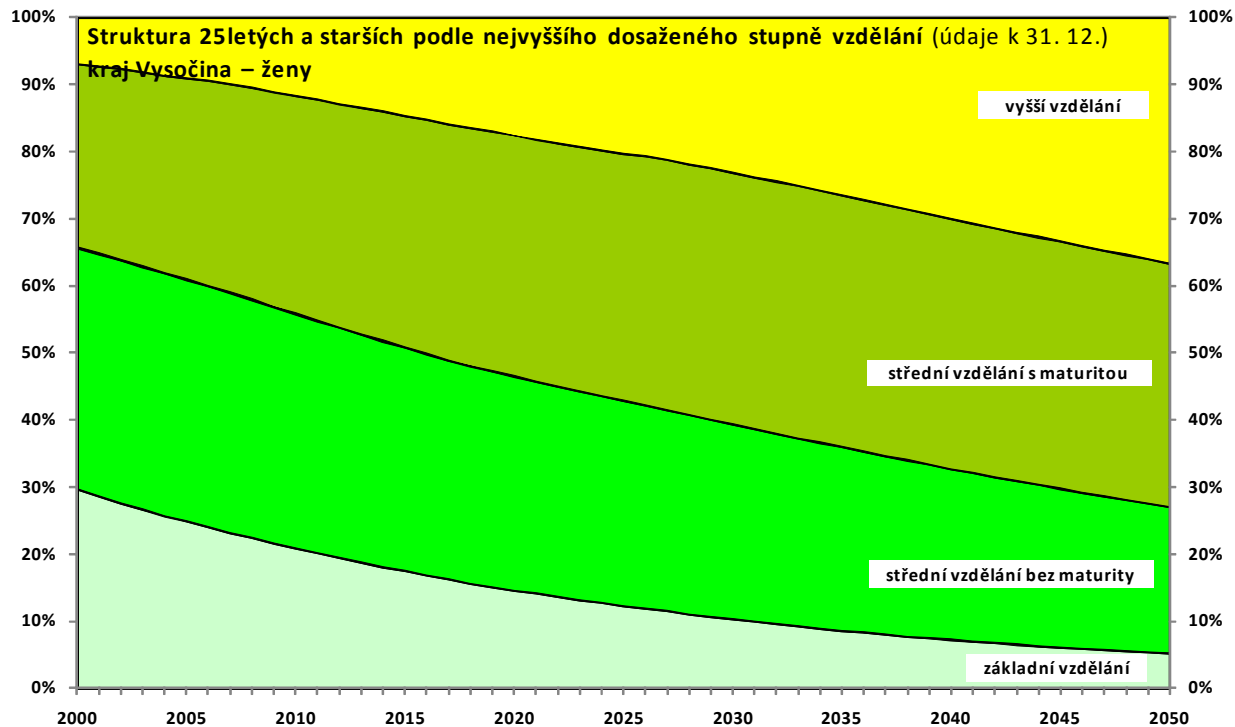
Podle prognózy vzroste podíl mužů s vyšším vzděláním do roku 2050 přibližně na hodnotu kolem 35 %, o málo vyšší růst lze čekat u žen. U žen se opět velmi výrazně snižuje podíl osob se základním vzděláním, až k hodnotě kolem 5 %. U mužů je pokles pozvolnější, ale směřuje k podobným hodnotám jako v případě žen. Nejvyšší pokles vykazují muži se středním vzděláním bez maturity.

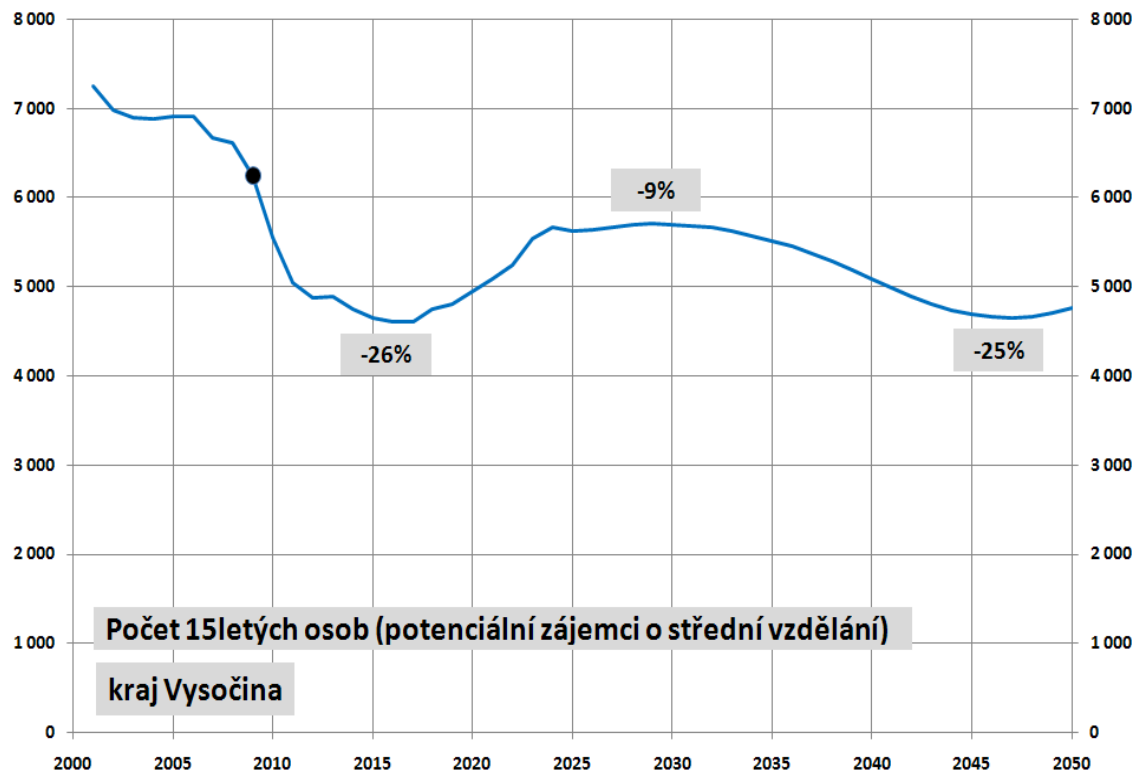
Počty 15letých osob se sníží v nejbližších letech o více než 25 %. Na rozdíl od většiny jiných krajů zůstanou i při pozdějším nárůstu nižší než současné hodnoty. Počty 19letých poklesnou o více než 30 % a zůstanou již trvale výrazně nižší než v současné době.

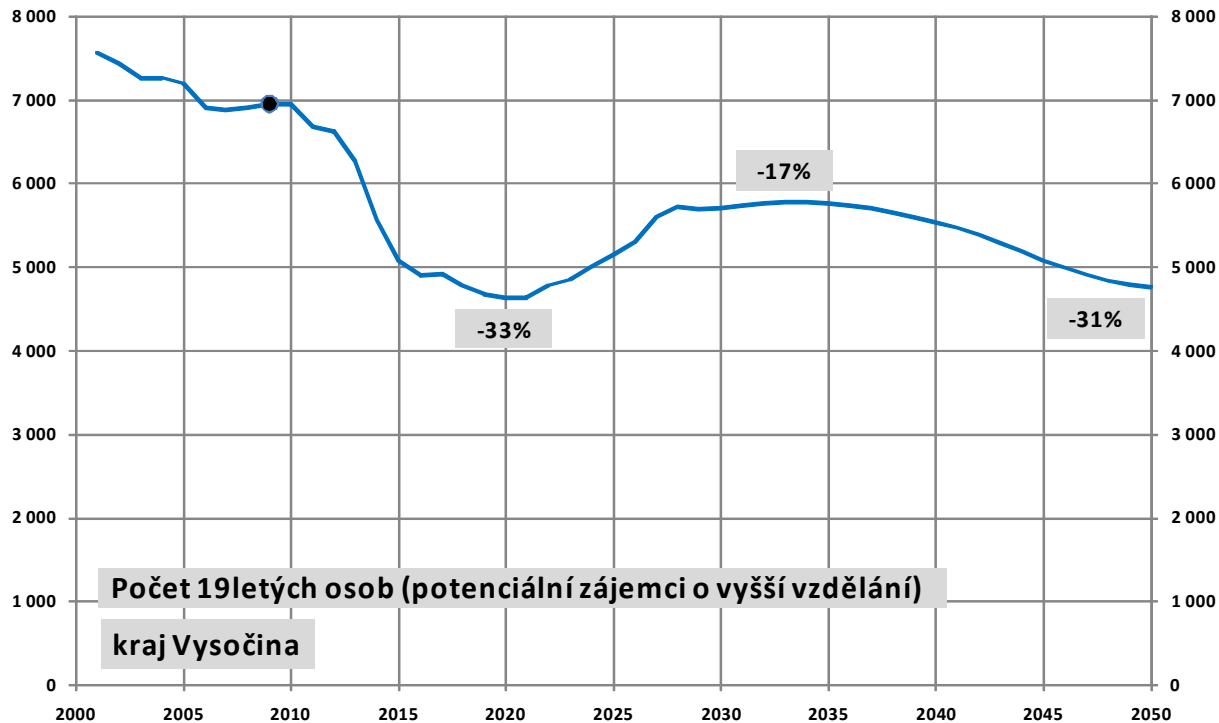
Změny ve vzdělanostní struktuře osob způsobí nárůst průměrné délky vzdělávání ze současné hodnoty 12,5 roku až na hodnotu 14,9 roku v roce 2050. Hodnota tohoto růstu – 2,4 roku – je v porovnání s celou Českou republikou vyšší, téměř o 10 %.

Nárůst vzdělanosti by znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl rychleji než v případě celé České republiky, a to v přepočtu na jeden rok o téměř dvě desetiny procentního bodu, což v celém období až do roku 2050 představuje nárůst o téměř 10 procentních bodů oproti republikovému průměru.

Cizinci v kraji Vysočina

V kraji Vysočina žilo k 1. 1. 2009 9 780 cizinců, ženy tvořily 41,3 %.

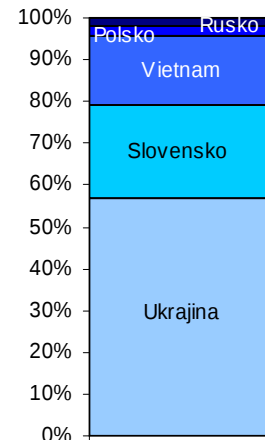
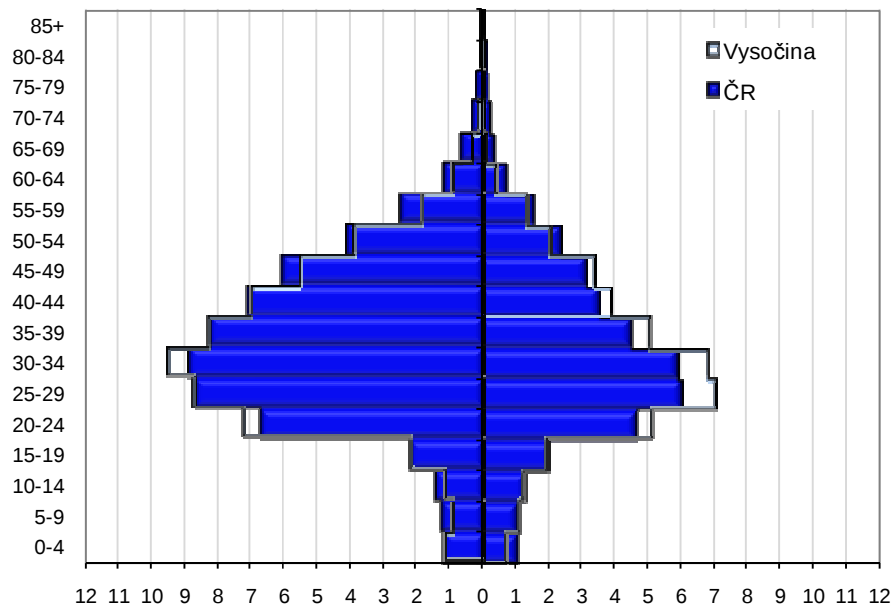
Ekonomicky aktivních cizinců bylo 9 157, z toho bylo 1 794 podnikajících na základě živnostenského oprávnění.

Věková struktura cizinců žijících v kraji Vysočina se liší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR především relativně vyšším zastoupením žen v mladším produktivním věku. Na Vysočině je nejnižší zastoupení poproduktivní složky ve věkové struktuře cizinců. Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 6,4 %, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 92,2 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 1,4 % ze všech cizinců v žijících v kraji Vysočina.

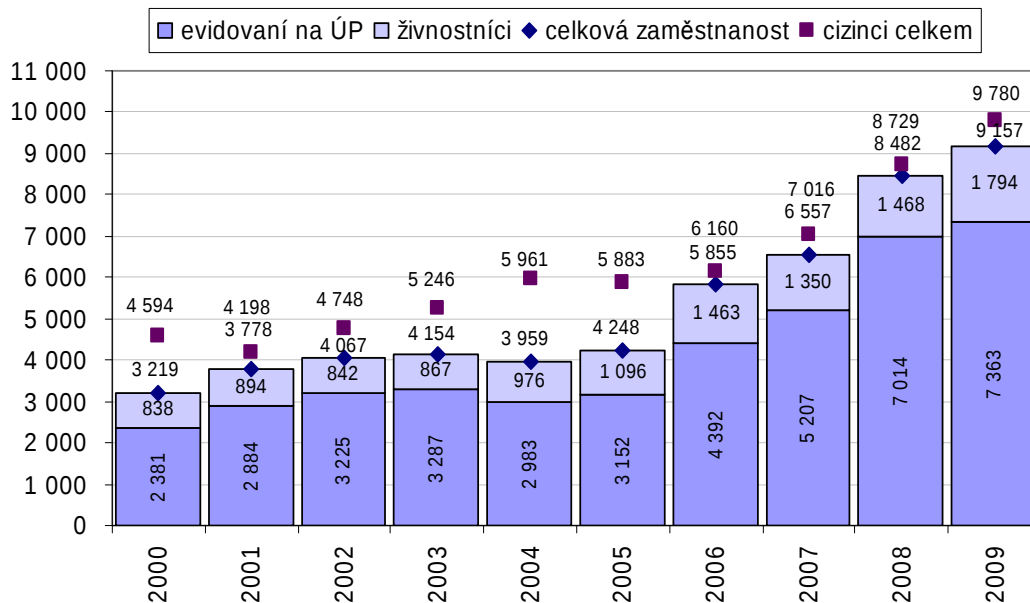
Specifika kraje:

- relativně nízký podíl cizinců na obyvatelstvu (1,9 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v kraji Vysočina k 1. 1. 2008

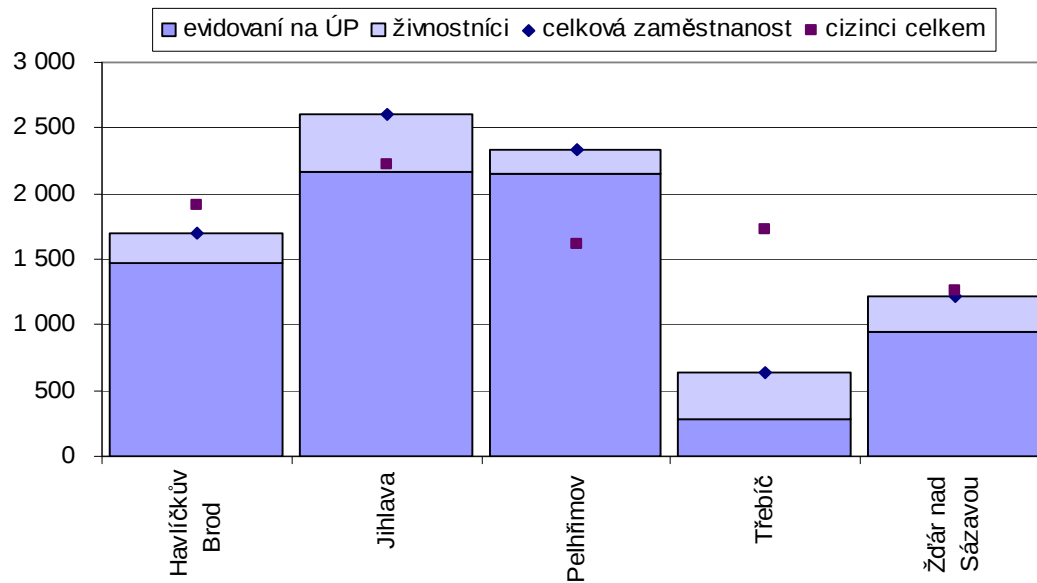

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v kraji Vysočina v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

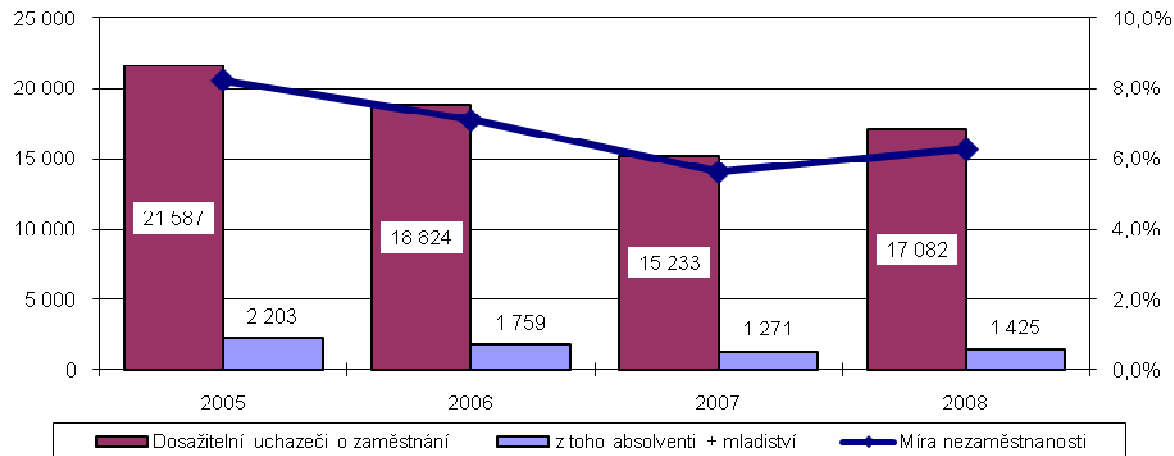

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

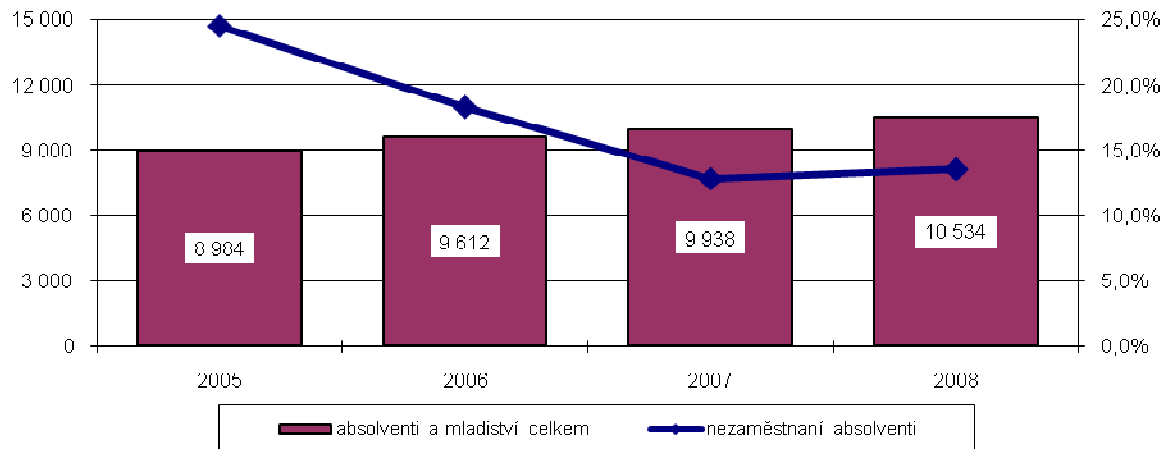
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech kraje Vysočina k 1. 1. 2009

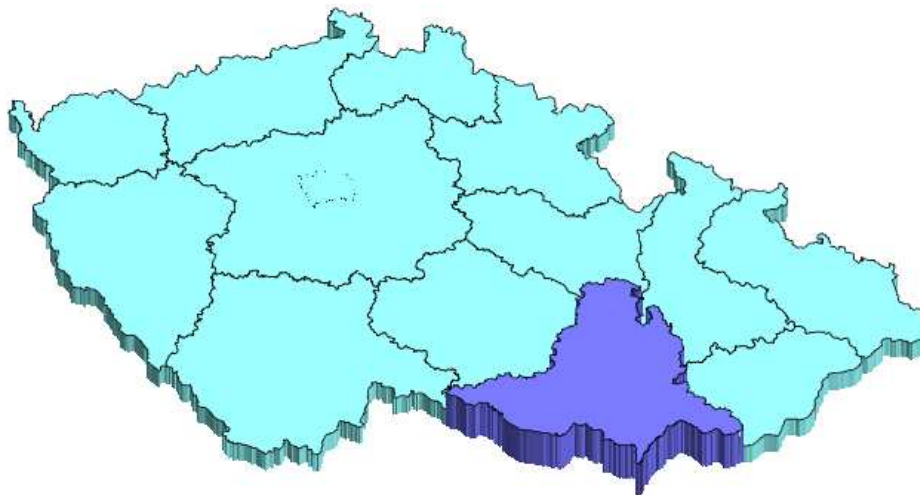
Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti KRAJ VYSOČINA

Umístitelnost absolventů a mladistvých KRAJ VYSOČINA

Jihomoravský kraj

Struktura vzdělanosti v Jihomoravském kraji

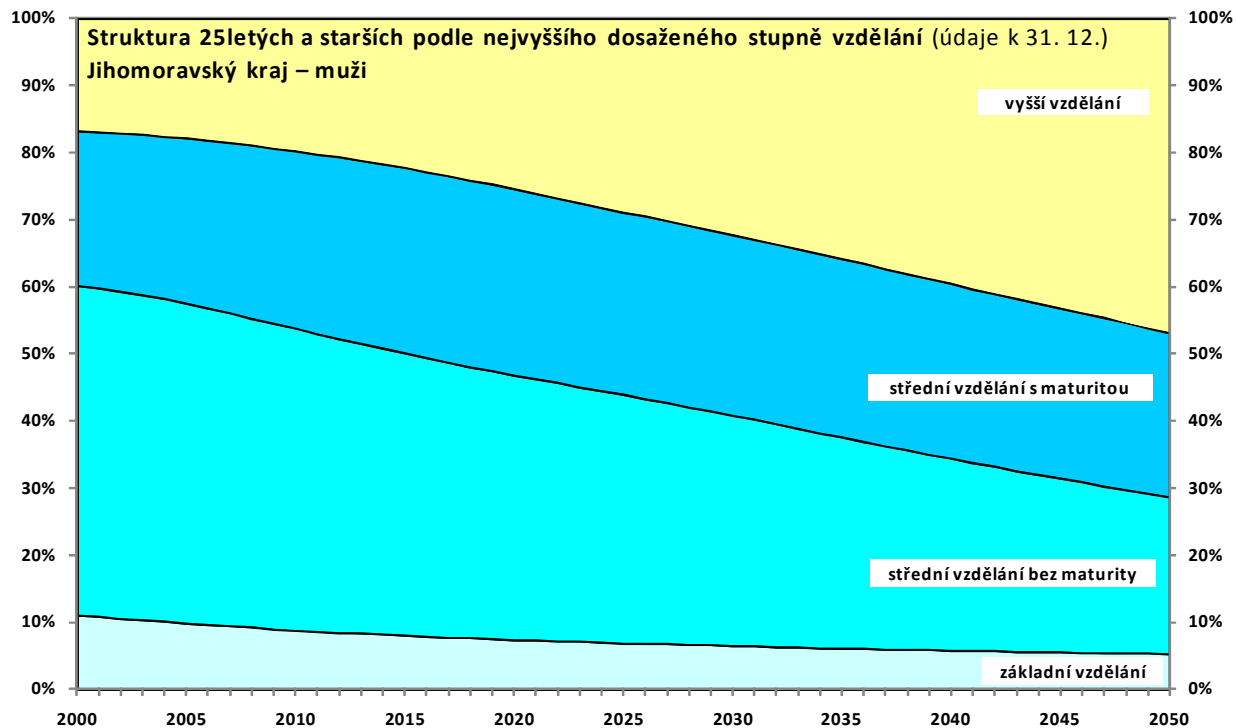
Jihomoravský kraj má mírně příznivější vzdělanostní strukturu než ostatní kraje. Podíl mužů s vyšším vzděláním činí téměř 20 %, u i více než 14 %. Také podíl mužů se středním vzděláním bez maturity je mírně nižší než v jiných regionech – jen mírně nad 45 %, což vede ke zvýšení podílu mužů se středním vzděláním s maturitou (26 %). Také podíl žen v této skupině je o něco vyšší než běžných 30 % v jiných regionech.

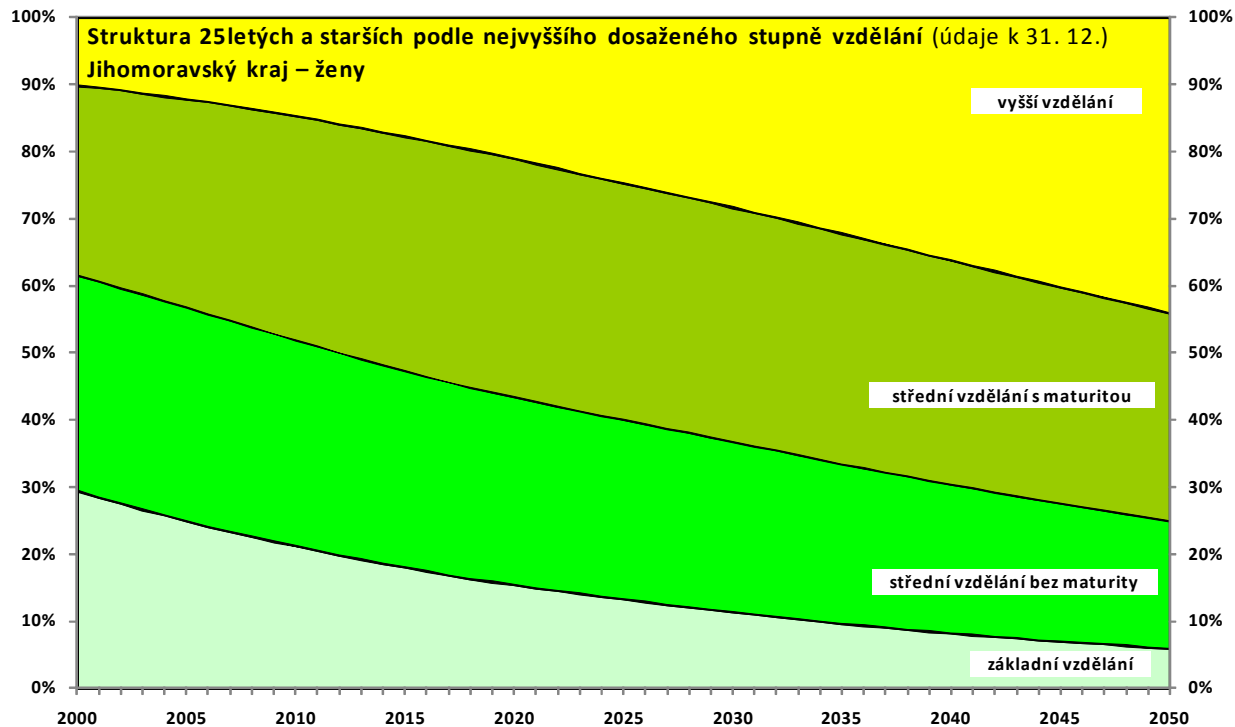
Z prognózy vzdělanostní struktury i v tomto případě, podobně jako tomu bylo u ostatních krajů, je patrný nárůstu podílu osob s nejvyšším vzděláním. V případě mužů téměř ke 47 %, u žen ke 44 %. Patrný je i pokles podílů osob se základním vzděláním. U mužů z hodnoty kolem 9 % až na hodnotu blížící se 5 %; u žen je situace obdobná, pouze s tím rozdílem, že pokles začíná na současné hodnotě nad 20 %.

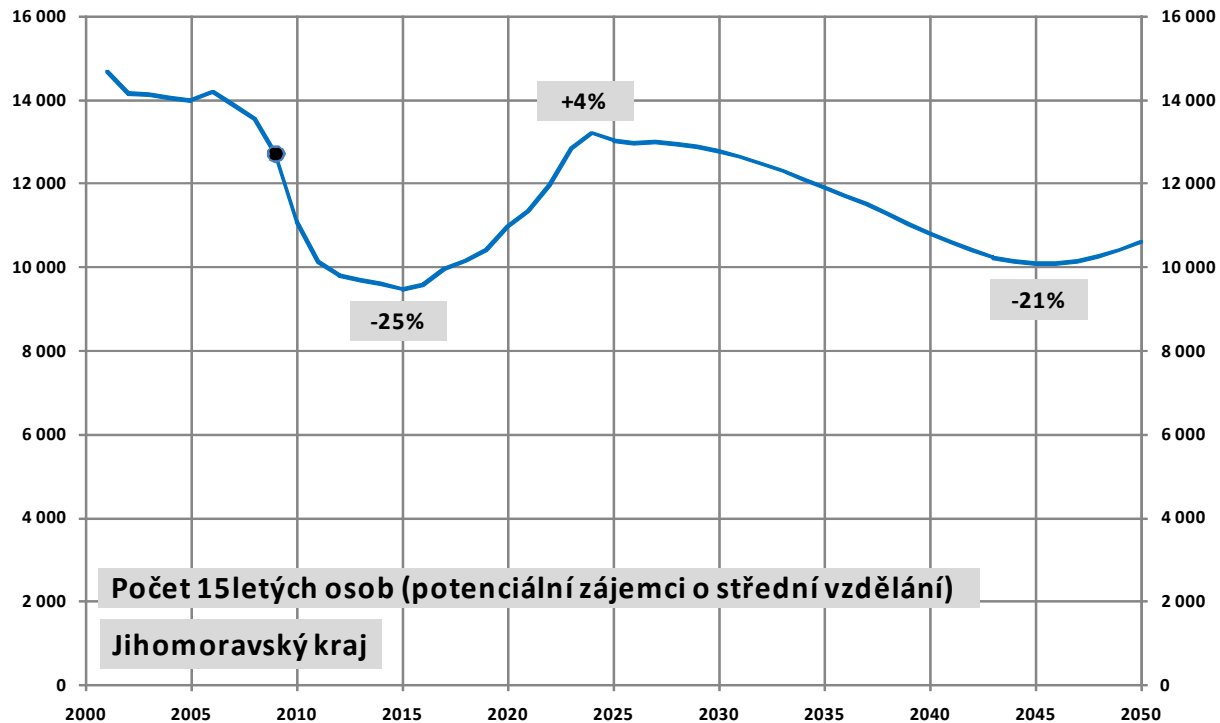
Počty 15letých osob se sice sníží v nejbližších letech o zhruba 25 %, při pozdějším nárůstu opět o něco překročí současné hodnoty, poté však dojde k dalšímu poklesu. Počty 19letých poklesnou o více než 30 % a zůstanou již trvale nižší než v současné době.

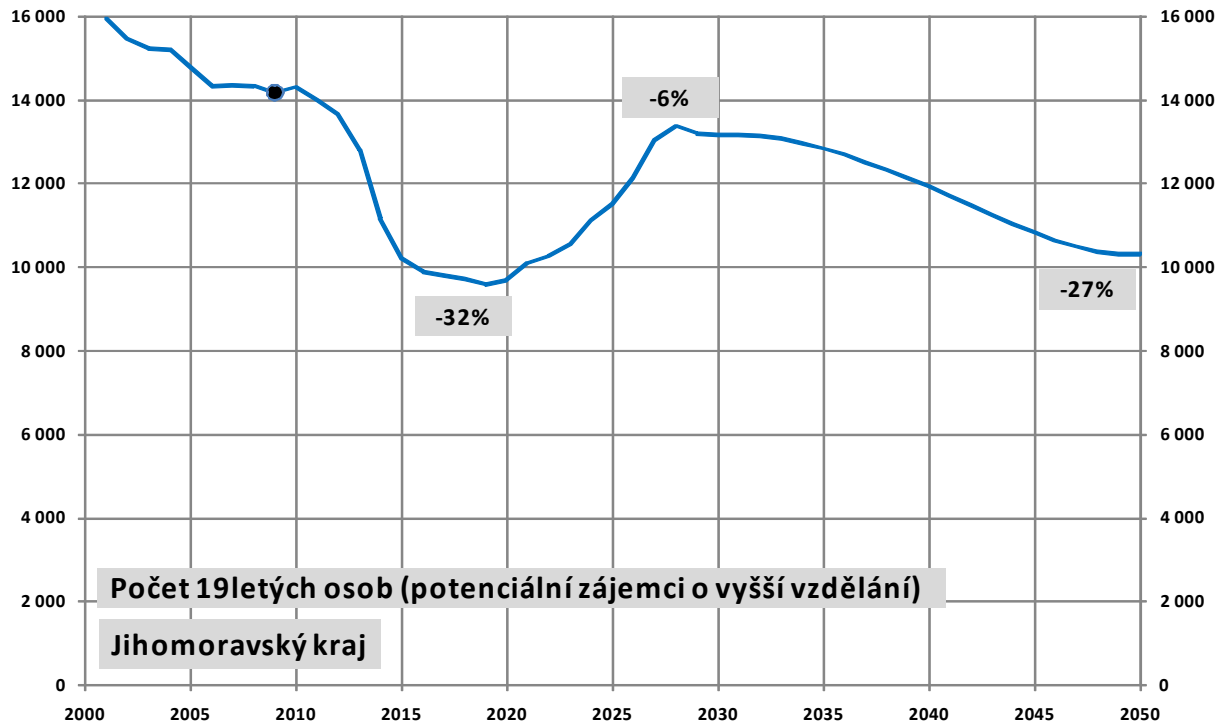
Dojde-li k uvedeným změnám ve vzdělanostní struktuře, je možné očekávat nárůst hodnoty průměrné délky vzdělávání ze současné hodnoty 12,9 roku až na hodnotu 15,3 roku v roce 2050. Hodnota tohoto růstu – 2,4 roku – je v porovnání s celou Českou republikou vyšší, téměř o 11 %.

Nárůst vzdělanosti by znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl rychleji než v případě celé České republiky, a to v přepočtu na jeden rok o více než dvě desetiny procentního bodu, což v celém období až do roku 2050 představuje růst o téměř 10 procentních bodů oproti republikovému průměru.

Cizinci v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji žilo k 1. 1. 2009 35 720 cizinců, ženy tvořily 37,5 %.

Ekonomicky aktivních cizinců bylo 35 609, z toho bylo 6 089 podnikajících na základě živnostenského oprávnění.

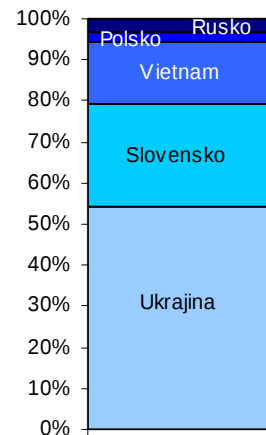
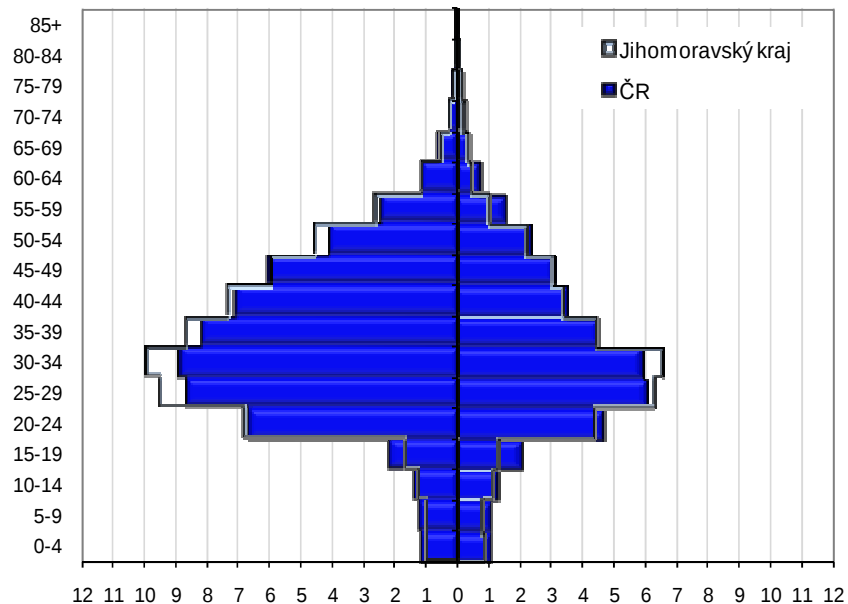
Věková struktura cizinců žijících v Jihomoravském kraji se příliš neliší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR.

Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 6,2 %, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 91,5 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 2,3 % ze všech cizinců v žijících v Jihomoravském kraji.

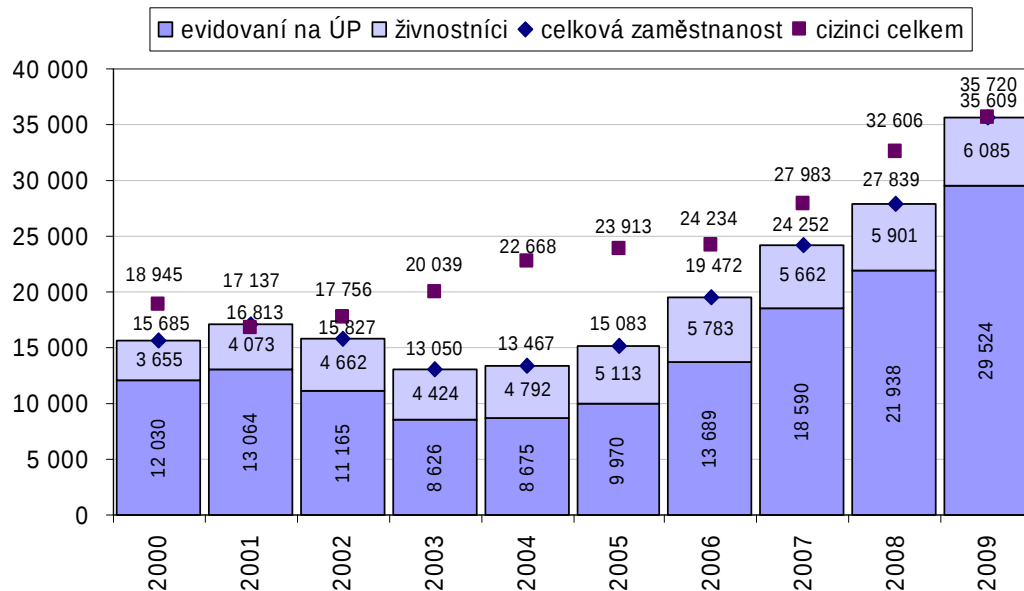
Specifika kraje:

- třetí nejvyšší podíl cizinců se stáním občanstvím Ukrajiny ze všech bydlících občanů Ukrajiny v ČR (10,4 %),
- relativně vysoký podíl cizinců se stáním občanstvím Slovenska ze všech bydlících občanů Slovenska v ČR (8,9 %),
- relativně vysoký podíl cizinců se stáním občanstvím Vietnamu ze všech bydlících občanů Vietnamu v ČR (7,3 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v Jihomoravském kraji k 1. 1. 2008

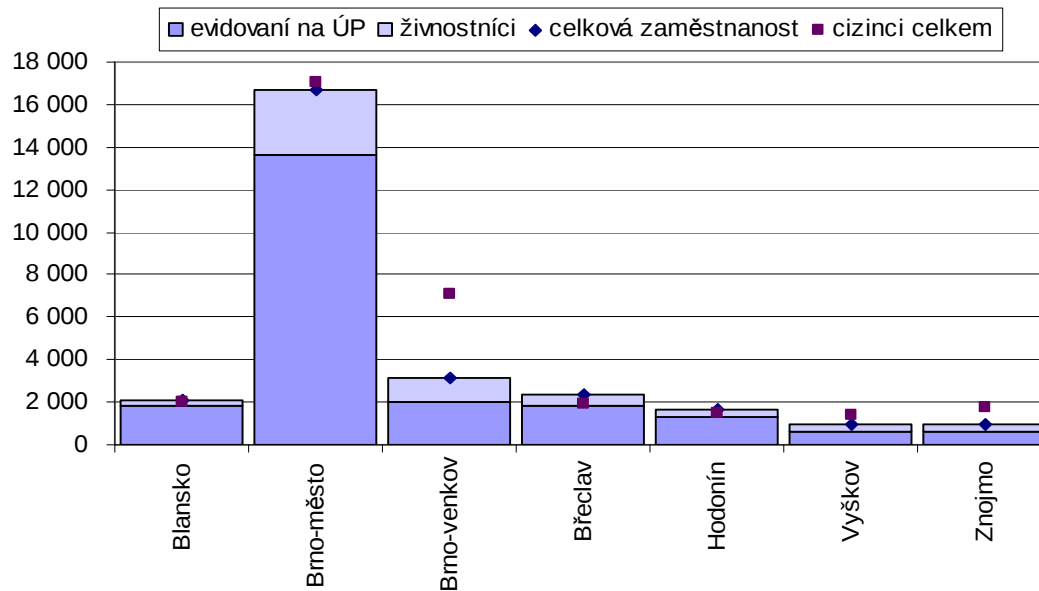

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v Jihomoravském kraji v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

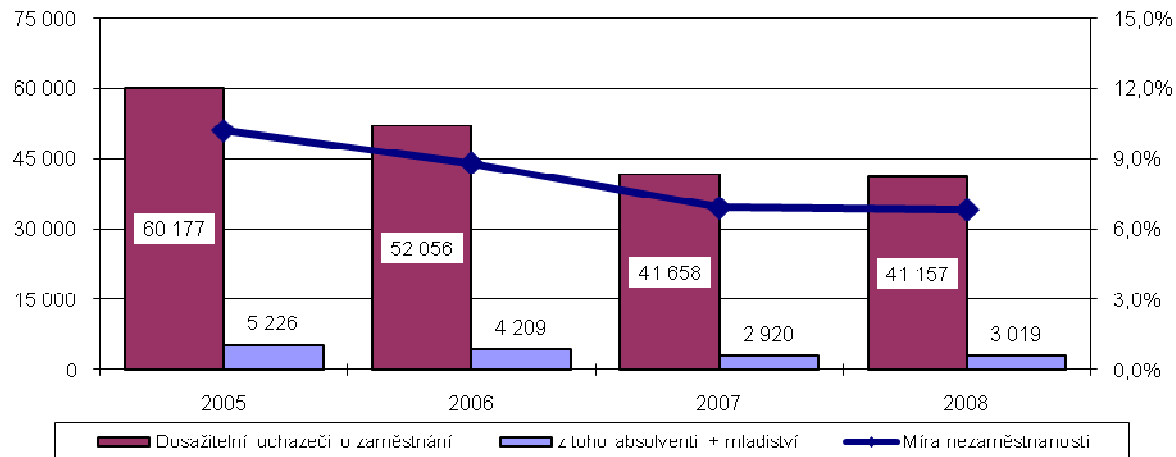

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

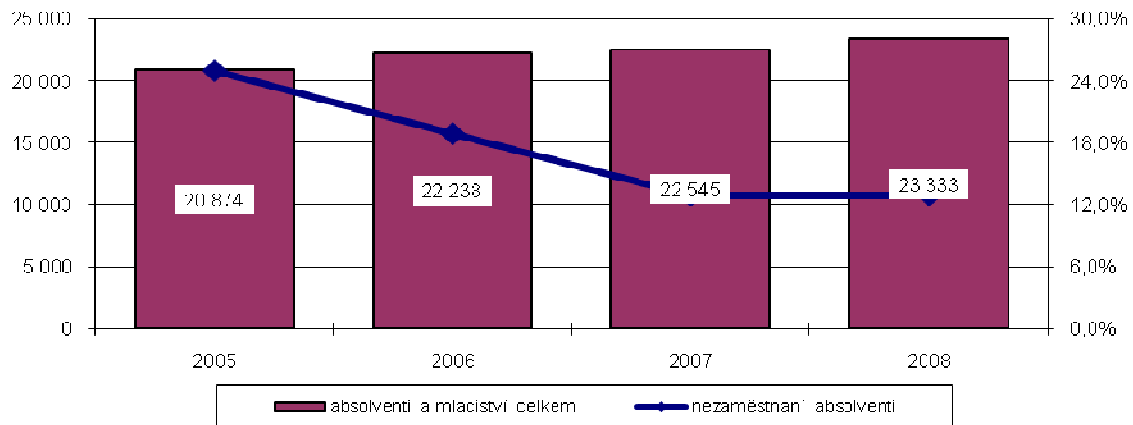
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech Jihomoravského kraje k 1. 1. 2009

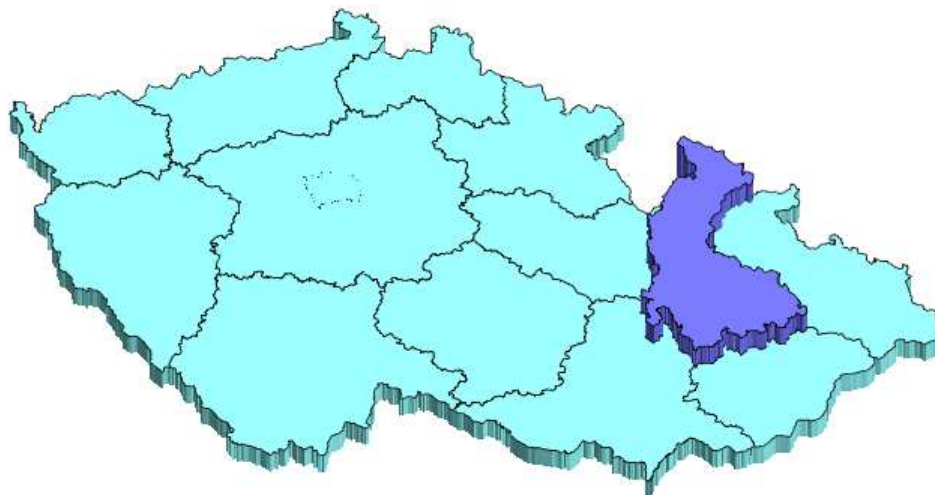
Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Umístitelnost absolventů a mladistvých JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Olomoucký kraj

Struktura vzdělanosti v Olomouckém kraji

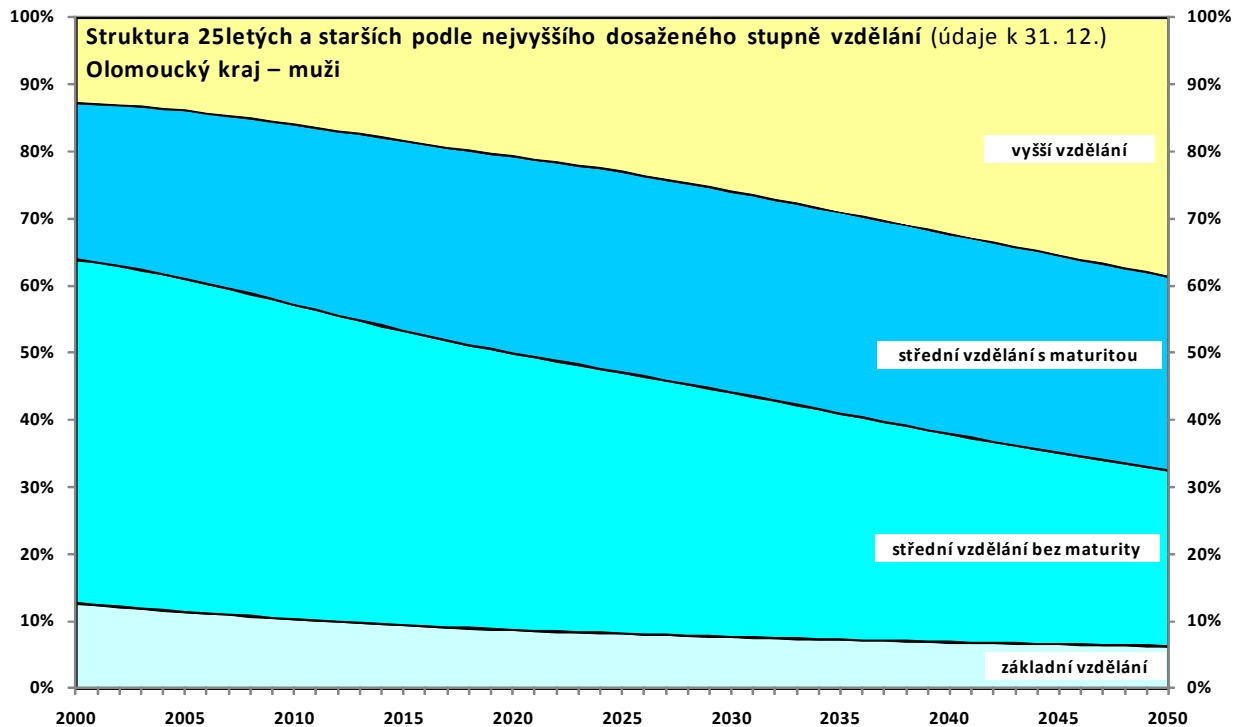
Olomoucký kraj se v současné době vyznačuje relativně vysokým podílem mužů s vyšším vzděláním – více než 15 %. U žen je tento podíl vyšší než 12 %. Mužů se středním vzděláním bez maturity je mírně pod 50 % a podíl osob se základním vzděláním je na úrovni o málo vyšší než 10 %. U žen je vyšší podíl osob se středním vzděláním s maturitou kolem 31 % a osob s nejvýše základním vzděláním přes 22 %.

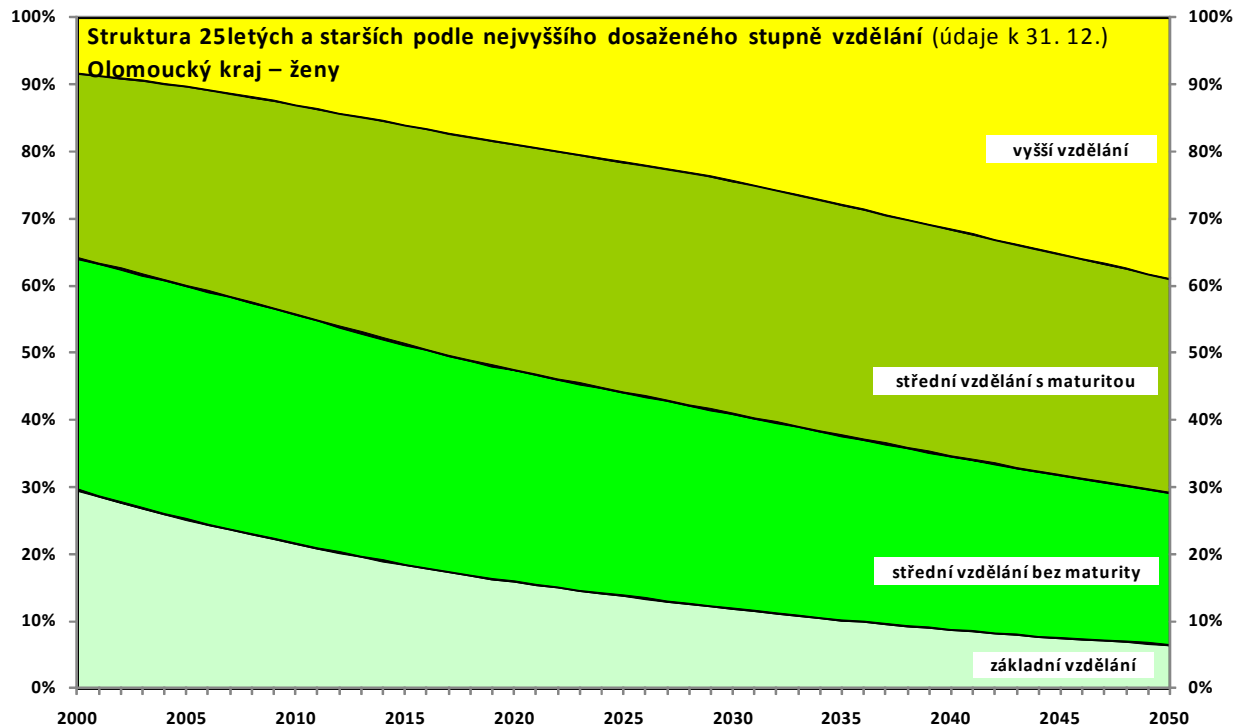
Z prognózy vychází následující vzdělanostní struktura: podíl mužů s vyšším vzděláním vzroste do roku 2050 na hodnotu kolem 40 % a podobně tomu bude i u podílu žen s vyšším vzděláním. U žen se opět velmi výrazně snižuje podíl osob se základním vzděláním, až k hodnotě pod úrovní 7 %. U mužů je pokles pozvolnější a konečná hodnota je přibližně 6 %. Nejvyšší pokles má v případě mužů skupina osob se středním vzděláním bez maturity, u žen pak skupina osob se základním vzděláním.

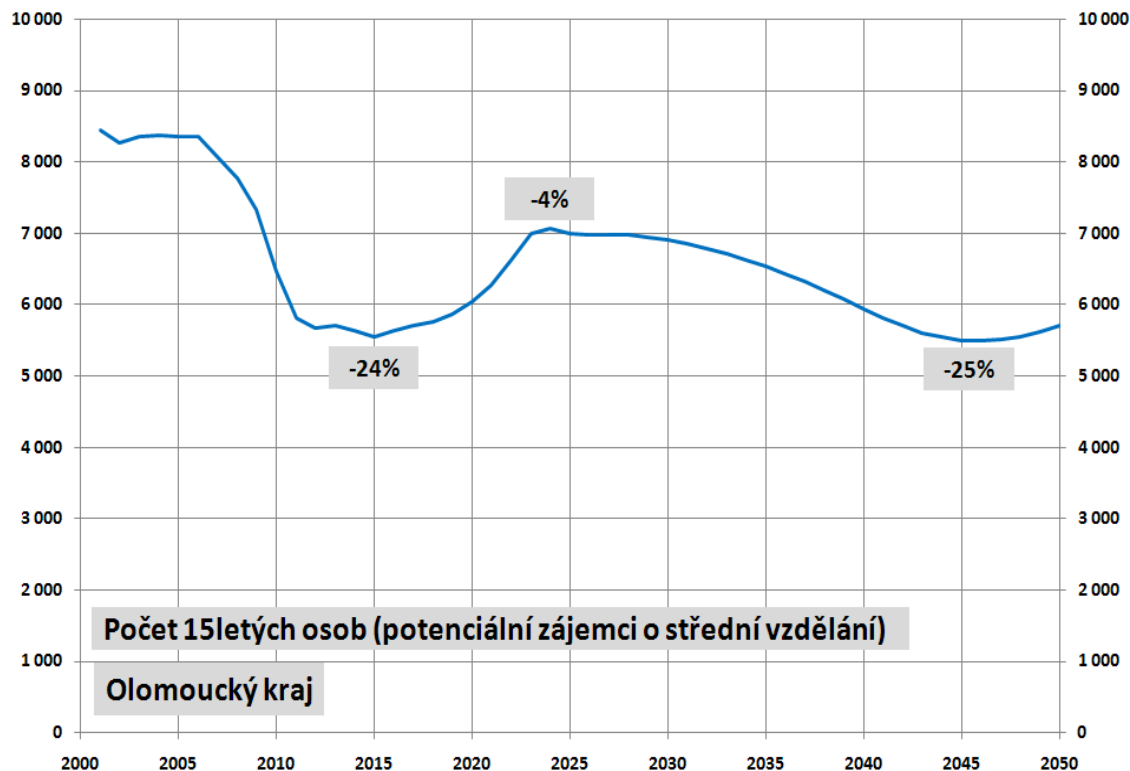
Počty 15letých osob se sníží v nejbližších letech o téměř 25 %, na rozdíl od jiných krajů ani při pozdějším nárůstu již pravděpodobně nedosáhnou současných hodnot. Počty 19letých poklesnou téměř o 35 % a zůstanou již trvale o více než 15 % nižší než v současné době.

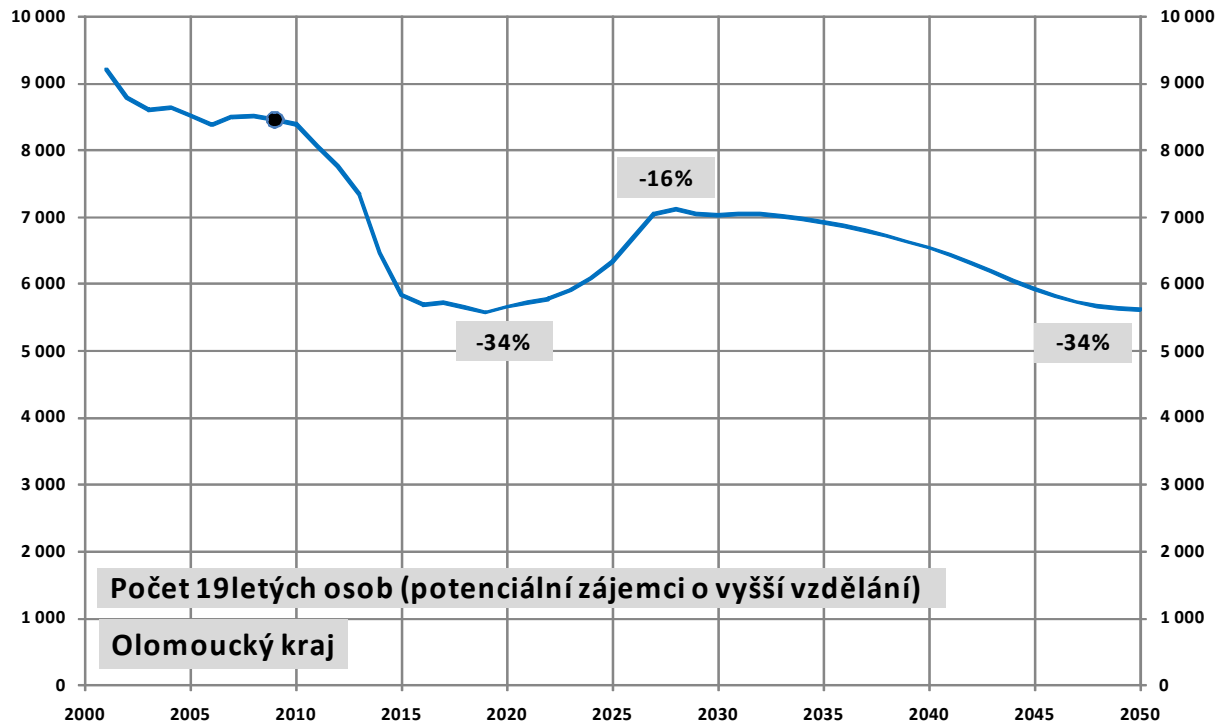
Změny ve vzdělanostní struktuře budou mít za následek nárůst průměrné délky vzdělávání ze současných 12,7 roku až na hodnotu 15 let v roce 2050. Hodnota tohoto růstu – 2,3 roku – je v porovnání s celou Českou republikou vyšší, téměř o 8 %.

Nárůst vzdělanosti by znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl rychleji než v případě celé České republiky, a to v přepočtu na jeden rok o více než desetinu procentního bodu, což v celém období až do roku 2050 činí růst o téměř 6 procentních bodů proti republikovému průměru.

Cizinci v Olomouckém kraji

V Olomouckém kraji žilo k 1.lednu 2009 9 719 cizinců, ženy tvořily 40 %.

Ekonomicky aktivních cizinců bylo 6 575, z toho bylo 1 802 podnikajících na základě živnostenského oprávnění. Přestože počet ekonomicky aktivních cizinců v roce 2009 vzrostl oproti roku 2008, počet bydlících cizinců v Olomouckém kraji (v jediném ze všech krajů ČR) v témže období poklesl.

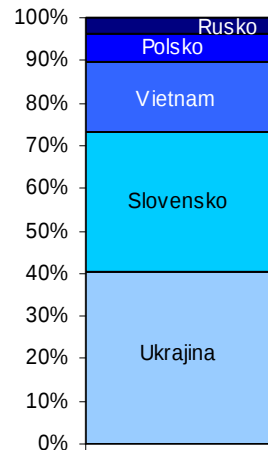
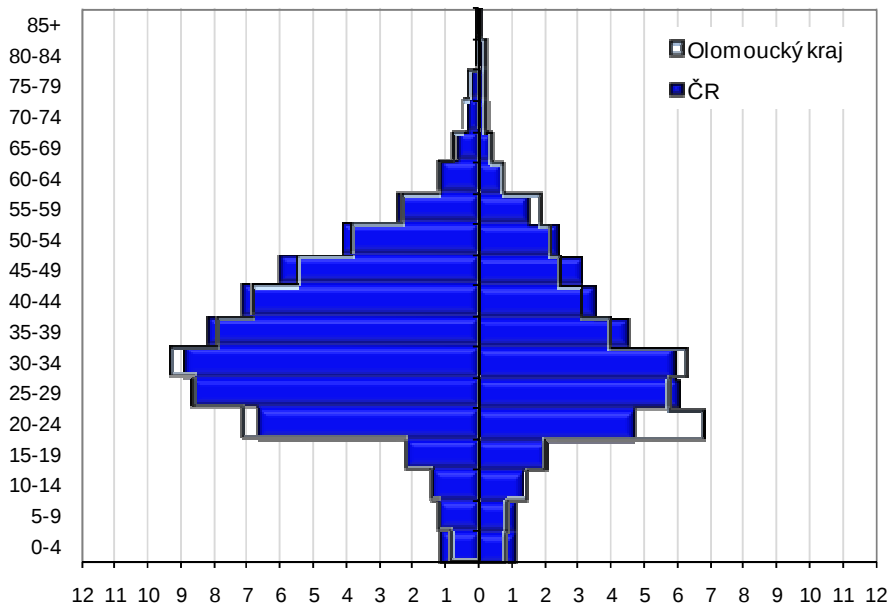
Věková struktura cizinců žijících v Olomouckém kraji se liší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR zejména vyšším podílem žen ve věku 20–24 let.

Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 6,8 %, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 89,9 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 3,3 % ze všech cizinců v žijících v Olomouckém kraji.

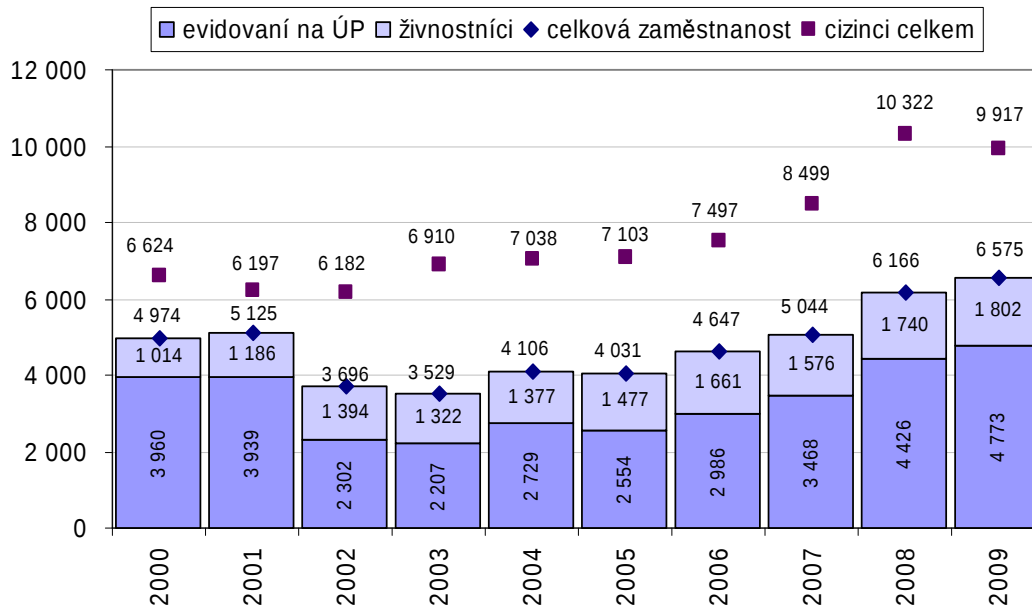
Specifika kraje:

- nejvyšší podíl cizinců pobývajících v daném kraji za účelem studia a praxe z celkového počtu cizinců žijících v kraji (6 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v Olomouckém kraji k 1. 1. 2008

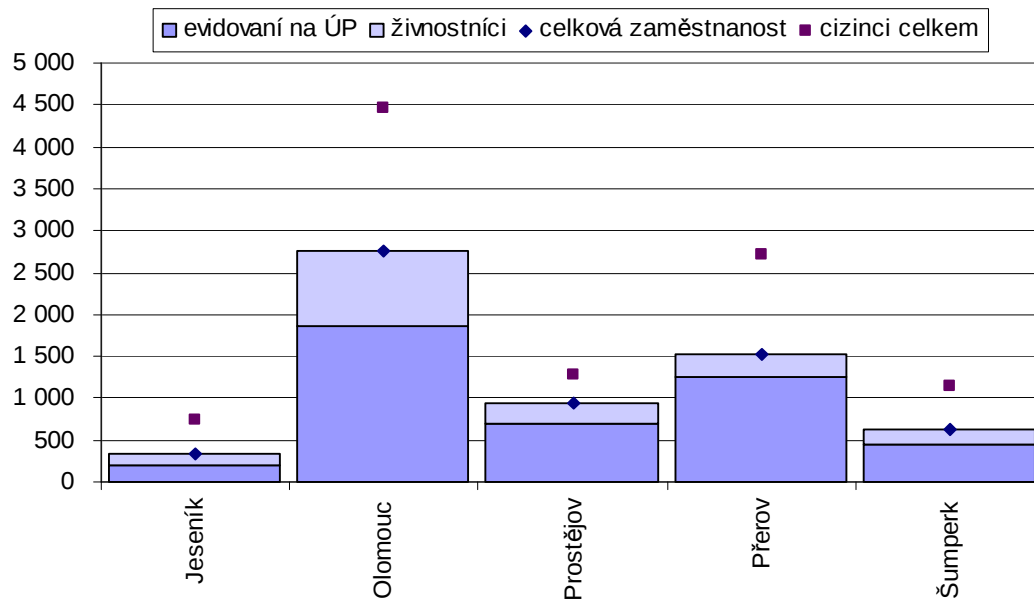

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v Olomouckém kraji v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

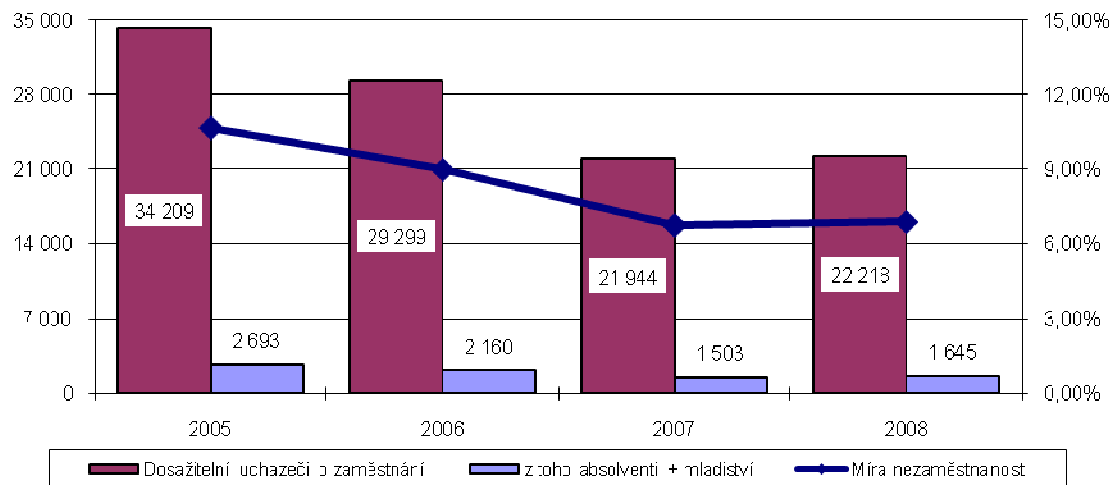

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

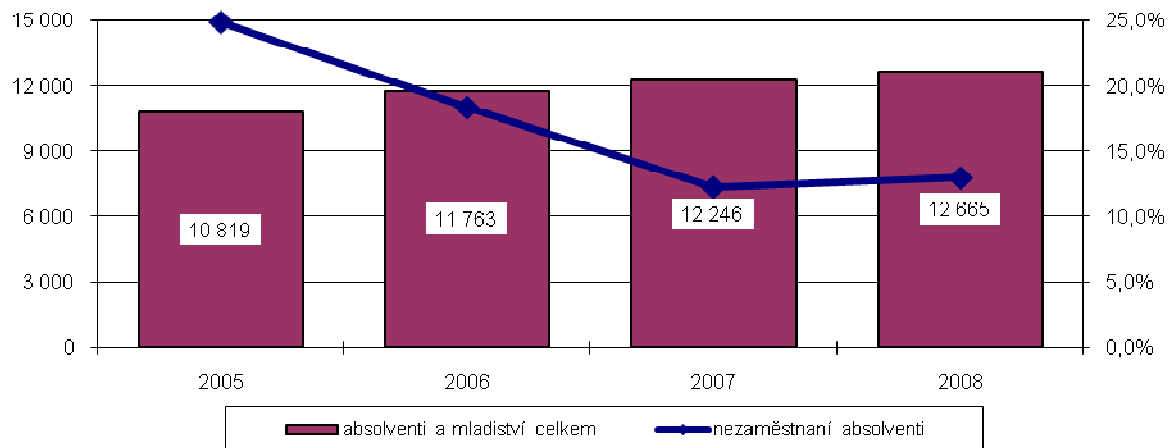
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech Olomouckého kraje k 1. 1. 2009

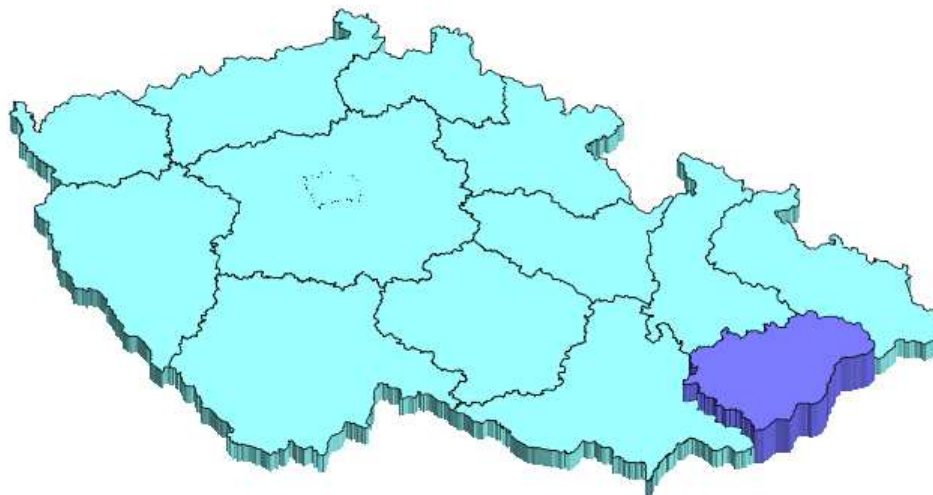
Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti OLOMOUCKÝ KRAJ

Umístitelnost absolventů a mladistvých OLOMOUCKÝ KRAJ

Zlínský kraj

Struktura vzdělanosti ve Zlínském kraji

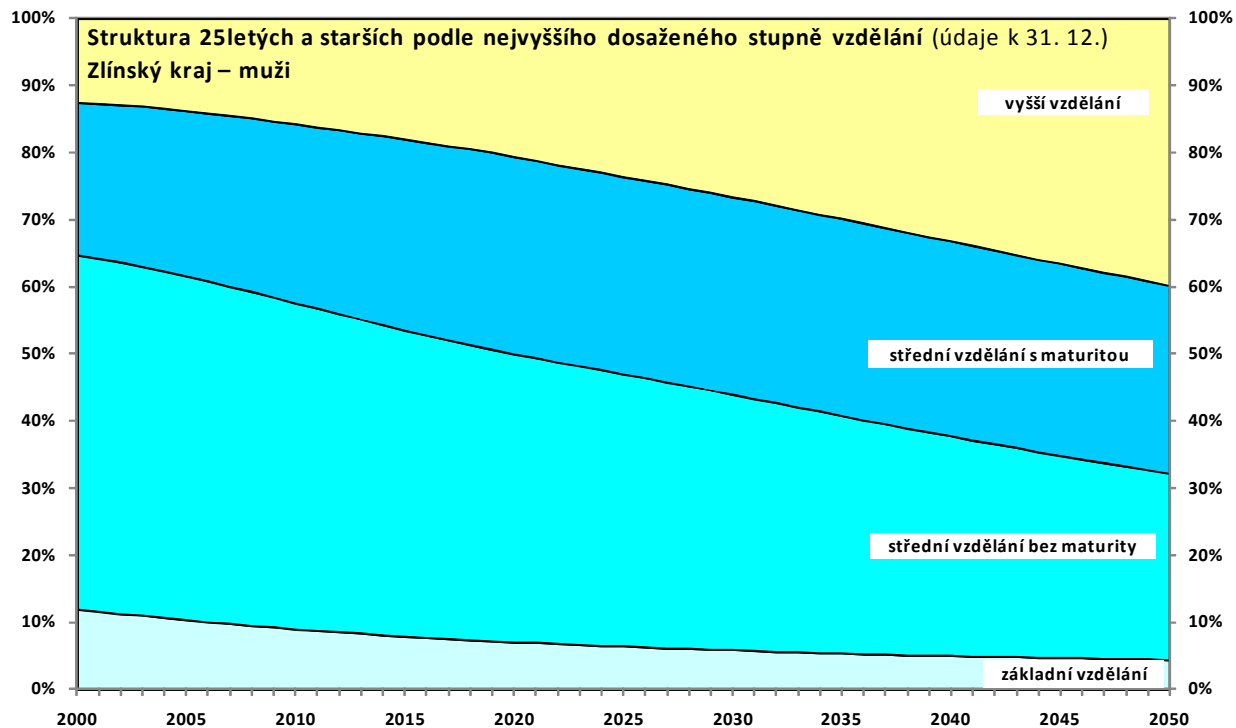
Současná vzdělanostní struktura Zlínského kraje je do značné míry podobná sousednímu kraji Olomouckému. Podíl mužů s vyšším vzděláním přesahuje 15 %, podíl mužů s nejvyšším dosaženým vzděláním středním bez maturity je shodný jako v jiných regionech – téměř 50 % a podíl mužů se základním vzděláním je nižší než 10 %. U žen se podíl osob s vyšším vzděláním pohybuje těsně pod úrovní 12 % a žen se základním vzděláním je v tomto kraji o něco více než v jiných regionech – přes 24 %.

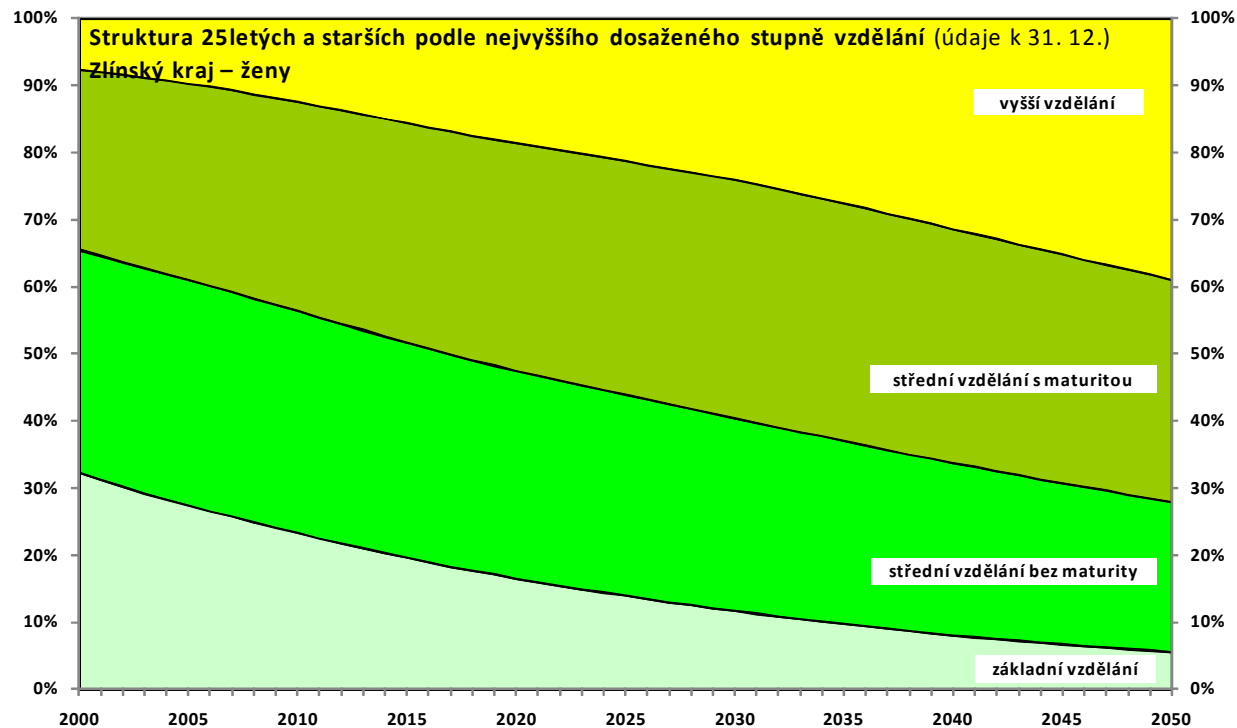
Prognóza vzdělanostní struktury předpokládá nárůst osob s vyšším vzděláním až na úroveň téměř 40 % v případě mužů i žen. Tento nárůst v případě žen bude opět zapříčiněn zejména vysokým úbytkem osob s nejnižším vzděláním (jedná se o starší generace, které budou postupně vymírat). Pokles podílu těchto osob bude pokračovat až k hranici 5 % u žen a podobně tomu bude i v případě mužů, kde se pokles podílu zastaví dokonce až pod touto hodnotou.

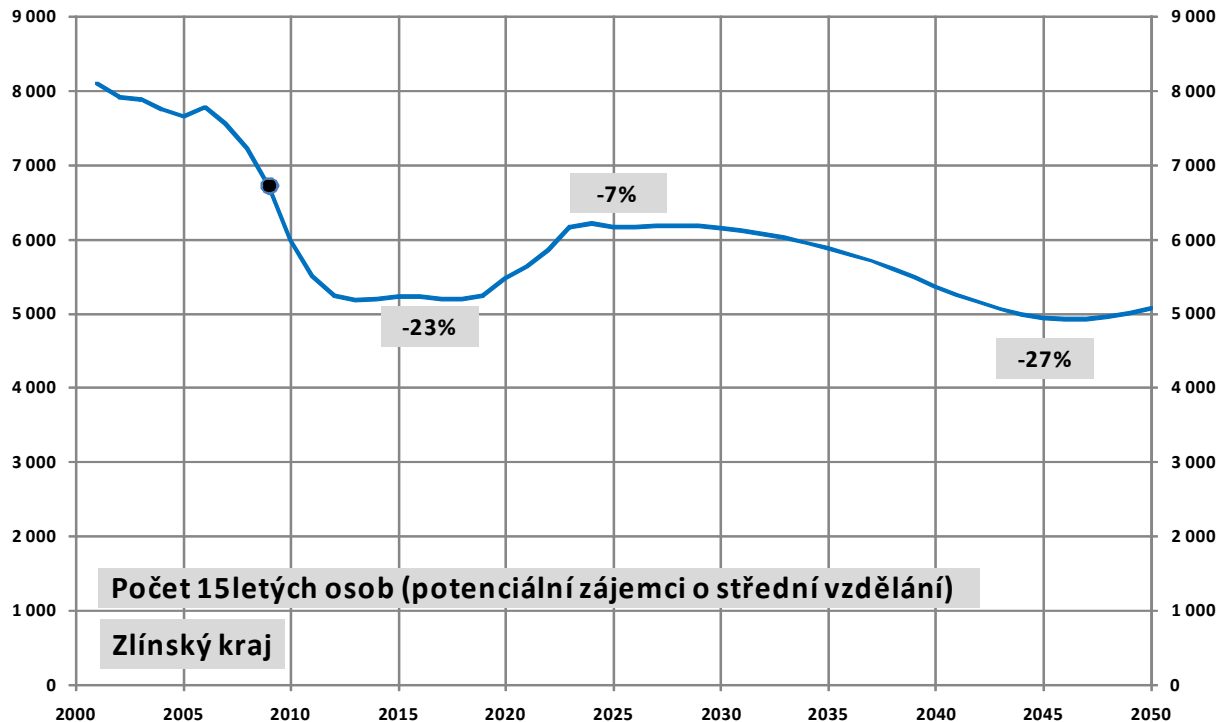
Počty 15letých osob se sníží v nejbližších letech o zhruba 23 % a ani při pozdějším nárůstu již pravděpodobně nedosáhnou současných hodnot. Počty 19letých poklesnou o více než 30 % a i po opětovném nárůstu zůstanou téměř o 20 % nižší než v současné době.

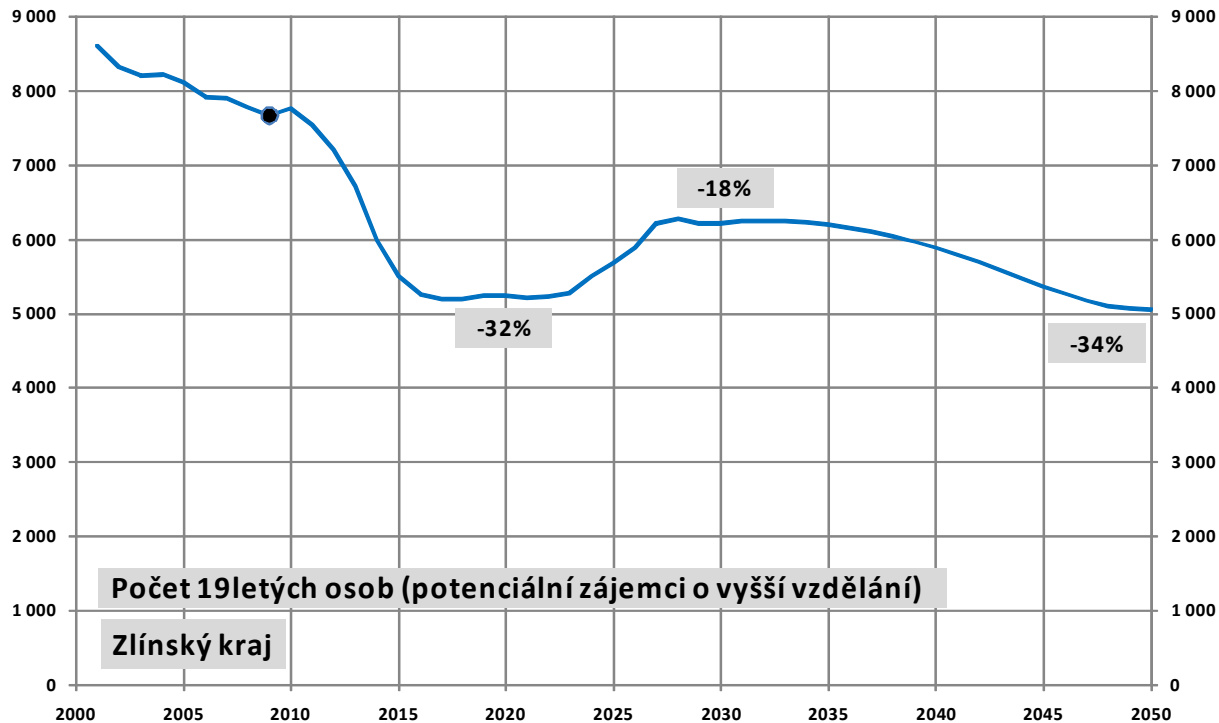
Pokud dojde k uvedeným změnám ve vzdělanostní struktuře, je možné očekávat nárůst hodnoty průměrné délky vzdělání ze současné hodnoty 12,6 roku až na hodnotu 14,9 roku v roce 2050. Hodnota tohoto růstu – 2,3 roku je v porovnání s celou Českou republikou nadprůměrný, odchylka činí téměř 9 %.

Nárůst vzdělanosti o tuto hodnotu, by znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl rychleji, než v případě celé České republiky, a to v přepočtu na jeden rok o více než jednu desetinu procentního bodu, což v celém období až do roku 2050 činí nárůst o téměř 7 procentních bodů proti republikovému průměru.

Cizinci ve Zlínském kraji

Ve Zlínském kraji žilo k 1. 1. 2009 8 418 cizinců, ženy tvořily 39,8 %.

Ekonomicky aktivních cizinců bylo 7 957, z toho bylo 1 623 podnikajících na základě živnostenského oprávnění.

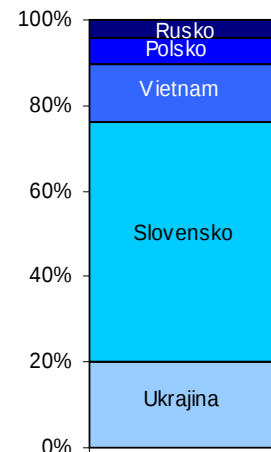
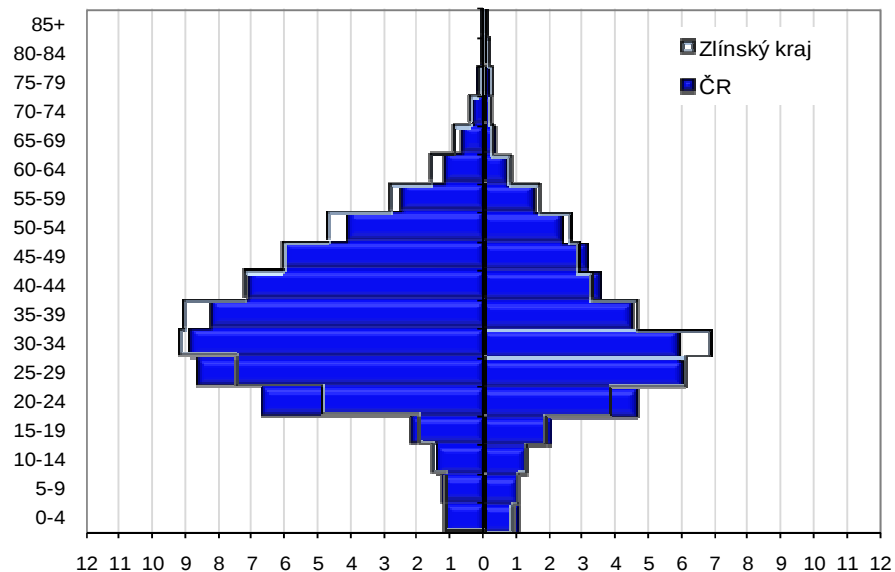
Věková struktura cizinců žijících ve Zlínském kraji se liší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR zejména nižším podílem mužů ve věku 20–29 let.

Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 7,3 %, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 89,6 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 3,1 % ze všech cizinců v žijících ve Zlínském kraji.

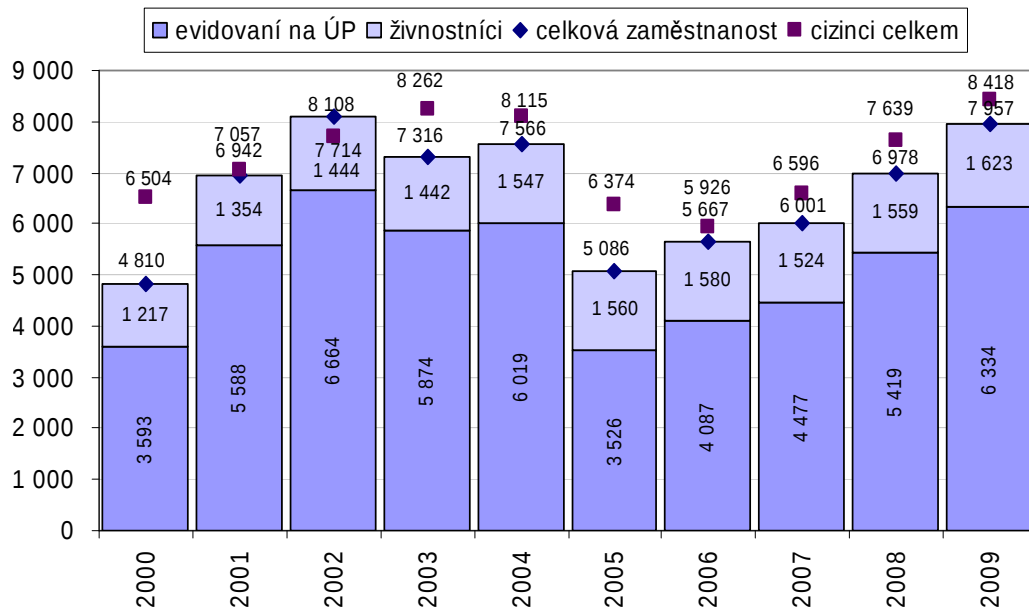
Specifika kraje:

- nejnižší podíl cizinců na obyvatelstvu kraje (1,4 %),
- nejvyšší podíl cizinců pobývajících v daném kraji za účelem sloučení rodiny a následování rodinného příslušníka z celkového počtu cizinců žijících v kraji (43,3 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců ve Zlínském kraji k 1. 1. 2008

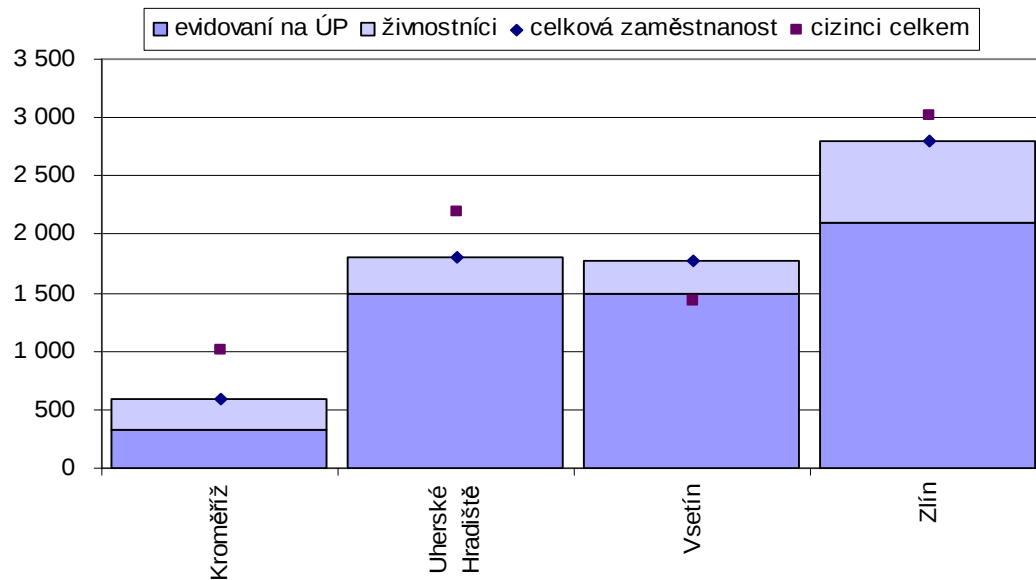

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců ve Zlínském kraji v letech 2000–2009
(stavy k 1. 1. daného roku)**

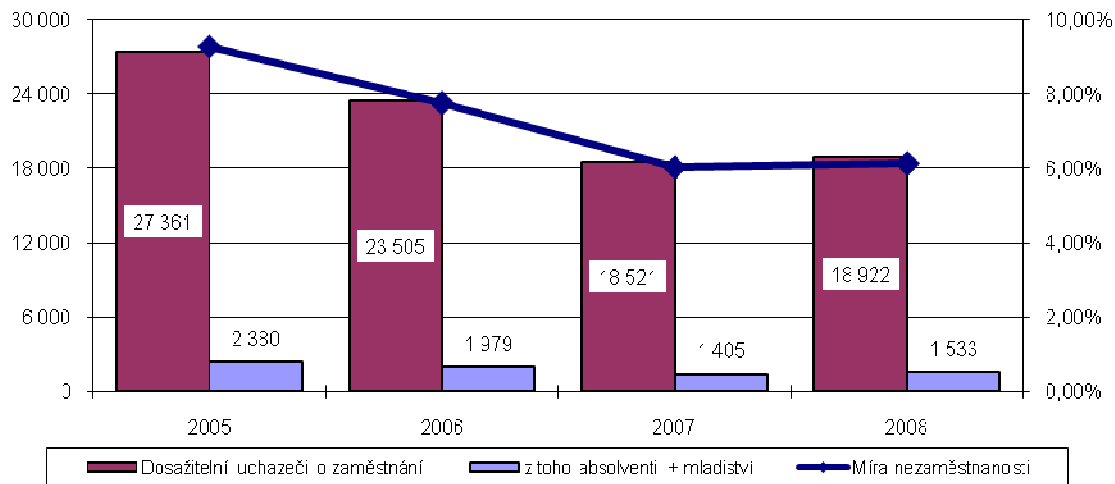

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

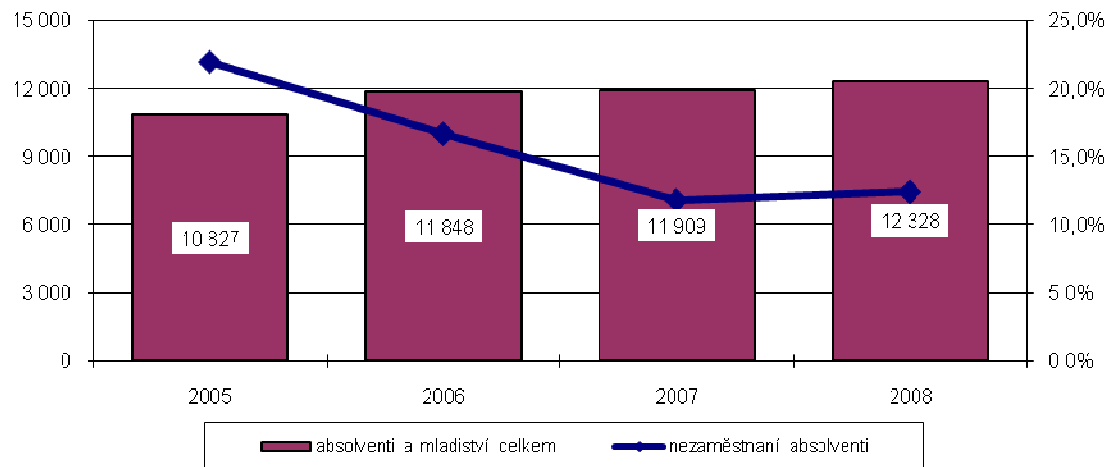
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech Zlínského kraje k 1. 1. 2009

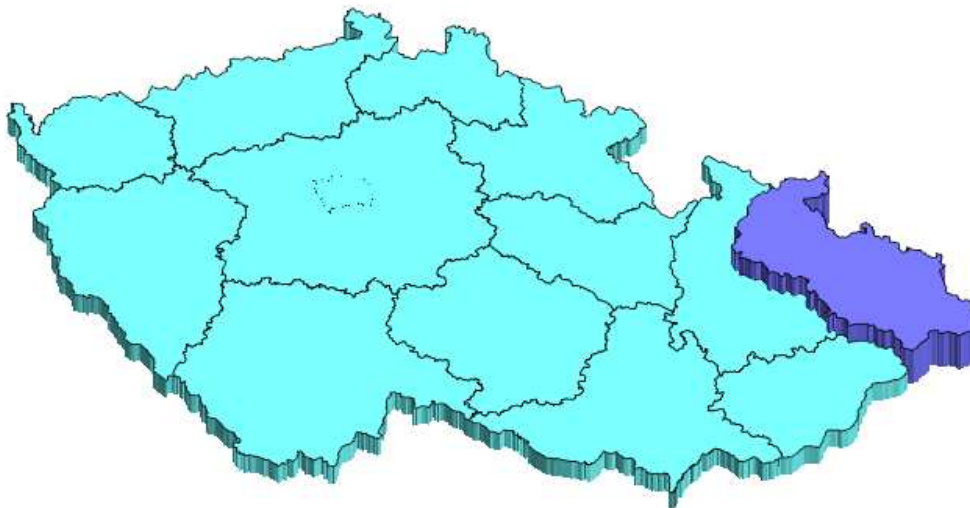
Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti ZLÍNSKÝ KRAJ

Umístitelnost absolventů a mladistvých ZLÍNSKÝ KRAJ

Moravskoslezský kraj

Struktura vzdělanosti v Moravskoslezském kraji

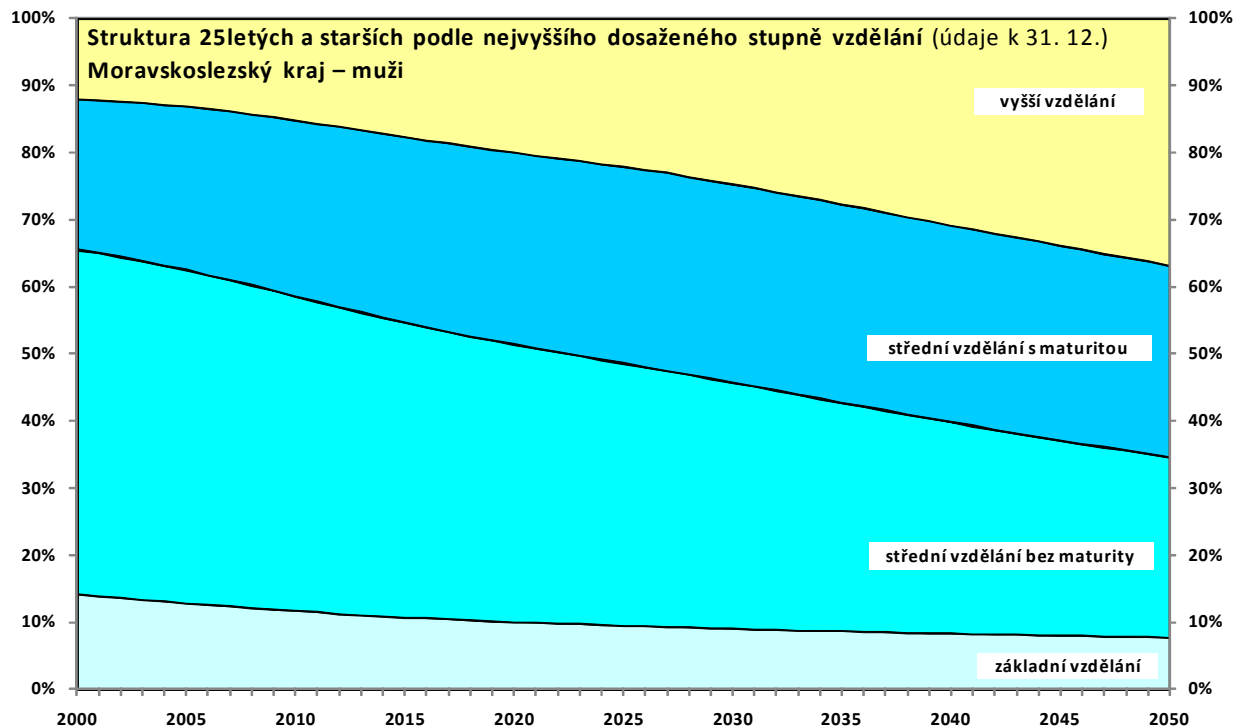
V případě Moravskoslezského kraje lze pozorovat podobnost se sousedními kraji v regionu, tedy Zlínským a Olomouckým. Současná vzdělanostní struktura se v případě mužů žádným zásadním způsobem neodlišuje od struktury celé České republiky. Mužů s vyšším vzděláním je v tomto kraji téměř 15 %, mužů se středním vzděláním bez maturity necelých 50 %. U žen je podíl osob s vyšším vzděláním 12 %, podíl žen se středním vzděláním s maturitou je okolo obvyklých 30 % a podíl žen se základním vzděláním dosahuje téměř 25 %.

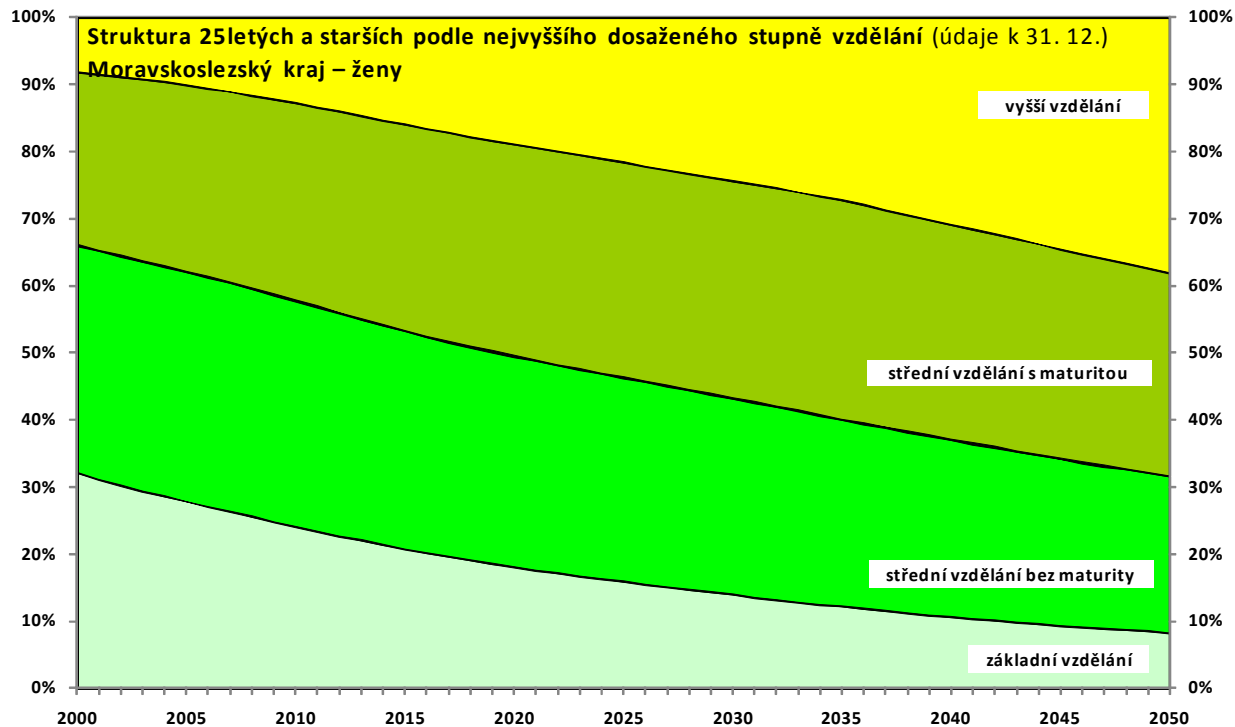
Prognóza vzdělanostní struktury do roku 2050 předpokládá nárůst podílu osob s vyšším vzděláním až k hodnotě 35–40 % v případě mužů i žen. U mužů bud tento růst kompenzován poklesem podílu osob s nejvýše středním vzděláním bez maturity na méně než 30 % v roce 2050, u žen zejména poklesem podílu skupiny s nejnižším vzděláním ze současných téměř 25 % až na hodnotu kolem 8 %.

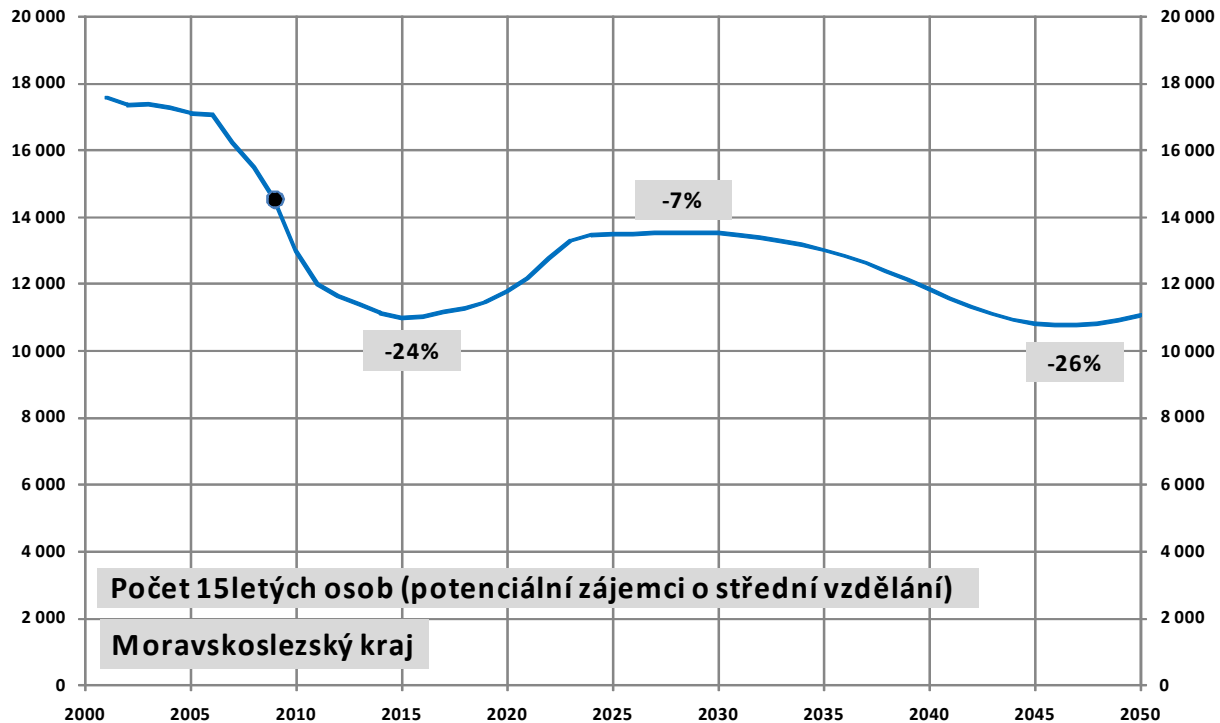
Počty 15letých osob se sníží v nejbližších letech o téměř 25 %, ani při pozdějším nárůstu se již pravděpodobně nevrátí k současným hodnotám. Počty 19letých poklesnou dokonce o více než 35 % a i při pozdějším nárůstu budou trvale minimálně o 20 % nižší než v současné době.

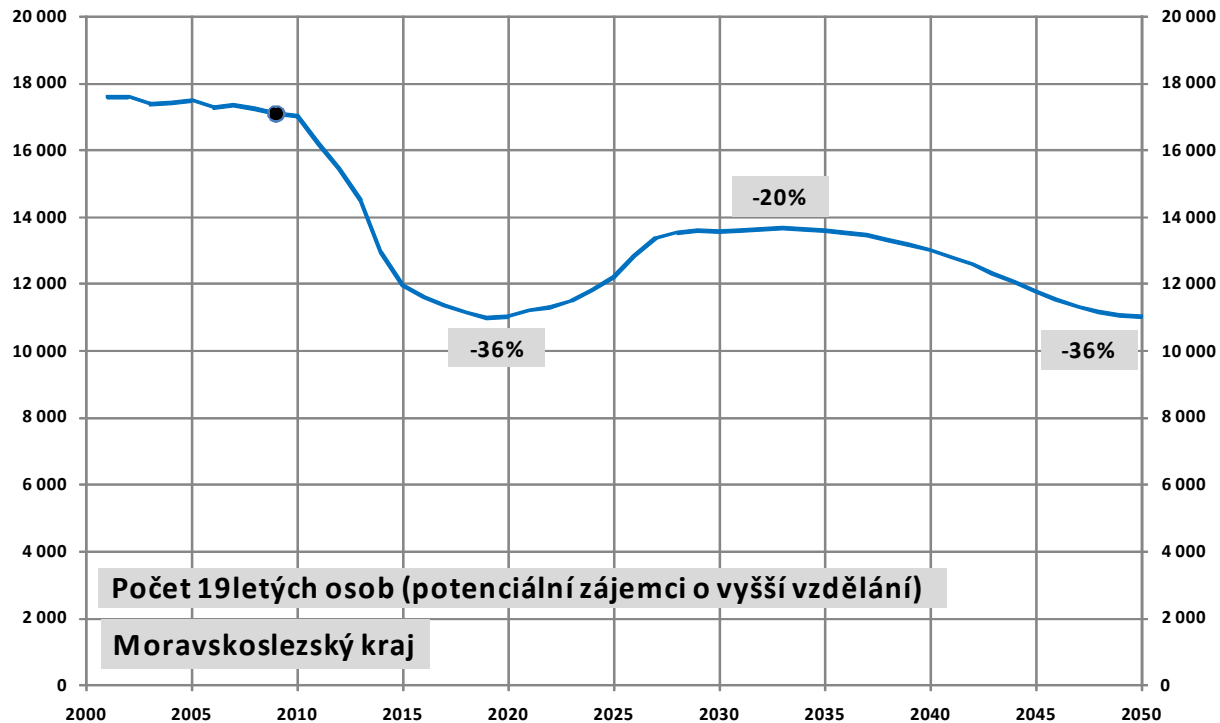
Takové změny ve vzdělanostní struktuře budou mít za následek nárůst průměrné délky vzdělávání ze současné hodnoty 12,6 roku až na hodnotu 15 let v roce 2050. Hodnota tohoto růstu – 2,4 roku – je v porovnání s celou Českou republikou vyšší o více než o 10 %.

Nárůst vzdělanosti by znamenal, že za jinak nezměněných podmínek by regionální hrubý domácí produkt rostl rychleji než v případě celé České republiky, a to v přepočtu na jeden rok o téměř dvě desetiny procentního bodu, což v celém období, až do roku 2050 činí růst o téměř 10 procentních bodů oproti republikovému průměru.

Cizinci v Moravskoslezském kraji

V Moravskoslezském kraji žilo k 1. 1. 2009 25 531 cizinců, ženy tvořily 38,2 %.

Ekonomicky aktivních cizinců bylo 18 675, z toho bylo 4 494 podnikajících na základě živnostenského oprávnění.

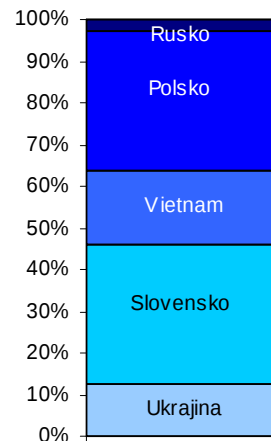
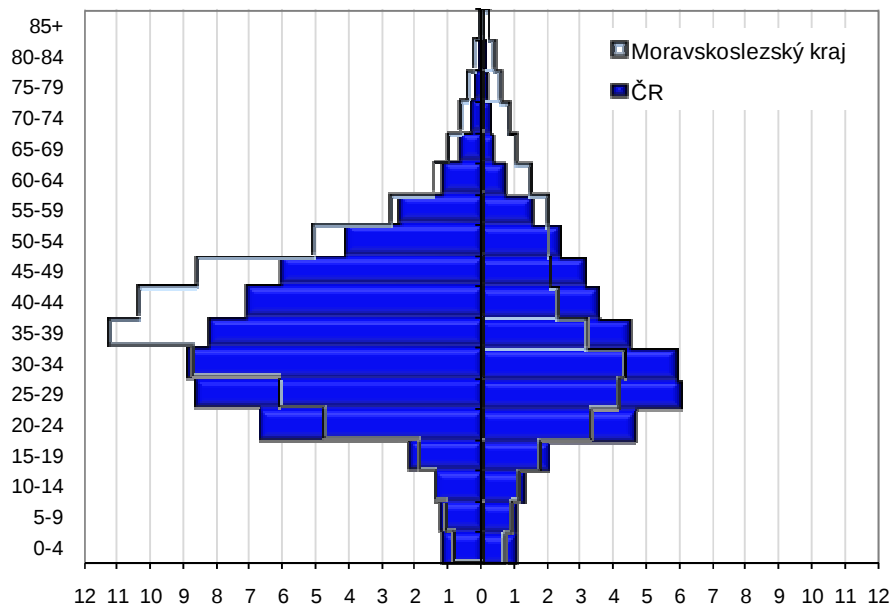
Věková a pohlavní struktura cizinců žijících ve Moravskoslezském kraji se podstatně liší od věkové struktury všech cizinců pobývajících na území ČR zejména vyšším podílem mužů ve věku 35–54 let a relativně nižším zastoupením žen.

Cizinci v kraji ve věku 0–14 let představovali 6,3 %, cizinci v produktivním věku 15–64 let tvořili 87,7 % a cizinců v poproduktivním věku bylo 6,0 % ze všech cizinců v žijících v Moravskoslezském kraji. Zastoupení cizinců starších 65 let je tak v tomto kraji nejvyšší ze všech krajů ČR.

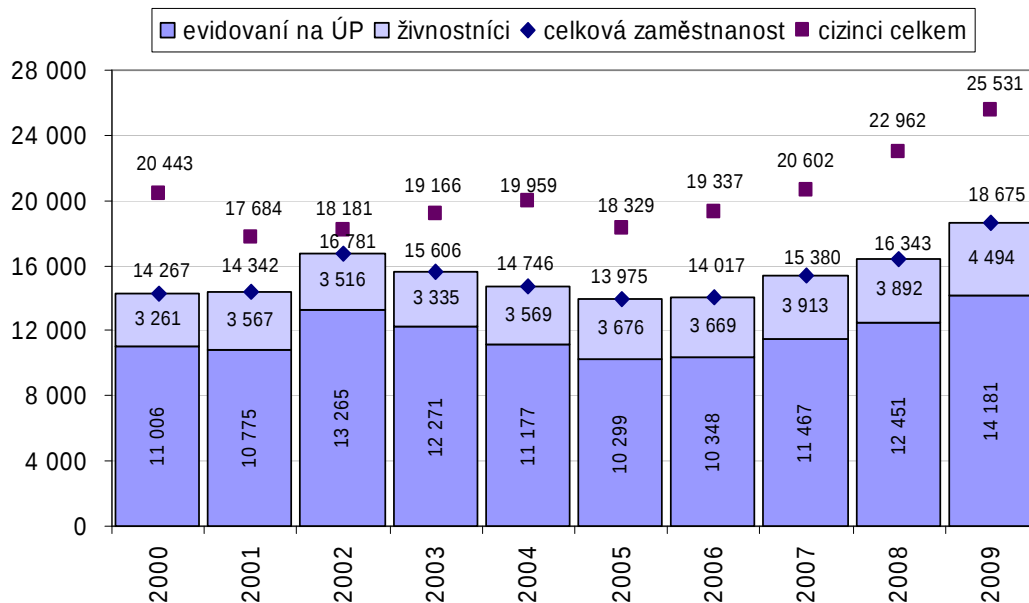
Specifika kraje:

- nejvyšší podíl cizinců s občanstvím Polska ze všech bydlících občanů Polska v ČR (31,6 %).

Porovnání relativní věkové struktury cizinců, relativní četnost pěti nejčastějších státních občanství cizinců v Moravskoslezském kraji k 1. 1. 2008

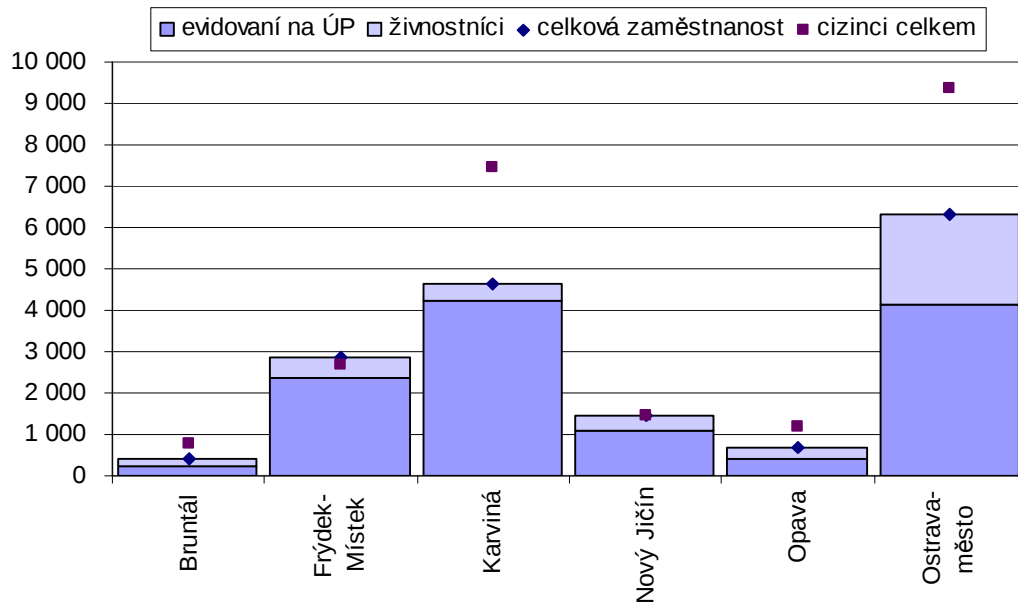

**Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v Moravskoslezském kraji v letech 2000–2009
(stav k 1. 1. daného roku)**

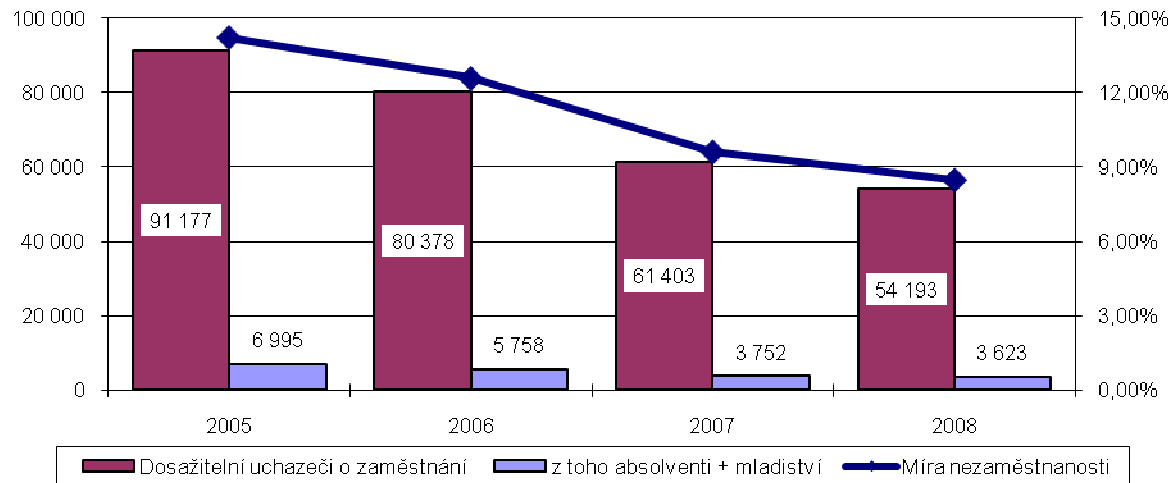

Pozn.: Evidovaní na ÚP znamená, že mají od úřadu práce povolení pracovat v pozici zaměstnanců.

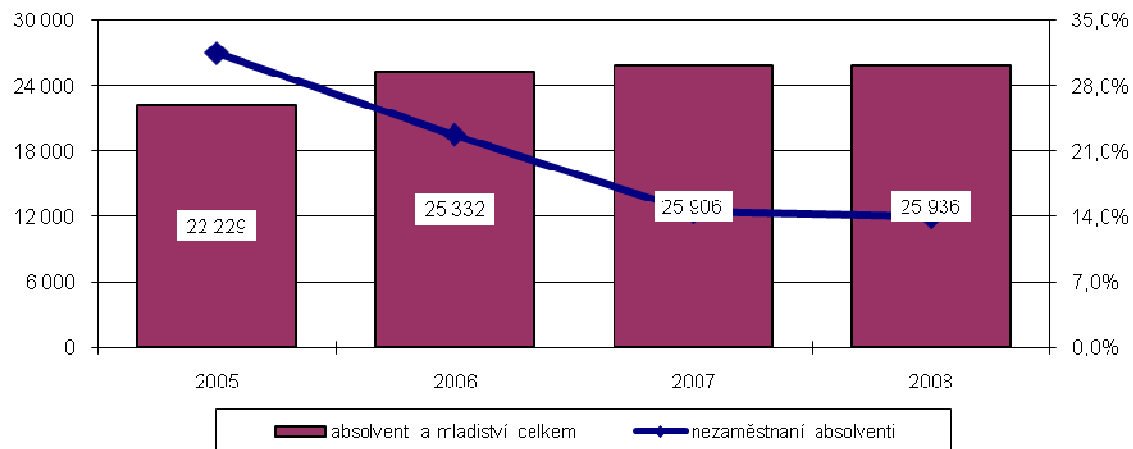
Počty ekonomicky aktivních a bydlících cizinců v okresech Moravskoslezského kraje k 1. 1. 2009

Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Umístitelnost absolventů a mladistvých MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Prognóza demografického vývoje – podrobnosti

Populační prognóza byla vypočtena ve dvou variantách. První varianta vychází ze střední varianty prognózy ČSÚ z roku 2009. (Tuto variantu budeme nazývat varianta ČSÚ.)

Druhá varianta vychází z předpokladu, že demografické chování české populace bude – s jistým zpožděním – kopírovat demografické chování populace Nizozemska. Nizozemsko bylo vybráno proto, že se jedná o populaci, kde již byla dokončena transformace plodnosti žen do vyššího věku a navíc plodnost a úmrtnost se zde zdá být poměrně stabilní. Současně se jedná o populaci geograficky nepříliš vzdálenou a co do velikosti v jistém smyslu srovnatelnou s obyvatelstvem České republiky. (Tuto variantu budeme nazývat varianta NL.)

Vstupní data pro výpočty týkající se obyvatelstva ČR byla získána z internetových stránek ČSÚ, zdrojem dat o obyvatelstvu Nizozemska byl Eurostat. Výchozí demografickou strukturou bylo pro obě varianty složení obyvatelstva České republiky podle pohlaví a jednotek věku k 1. 1. 2009.

Populační prognóza pro Českou republiku - varianta ČSÚ

Plodnost

Předpokládá se, že úhrnná plodnost do roku 2020 plynule vzroste na 1,60, v posledních 30 letech postupně poroste již jen na 1,72. Nejvyšší specifické plodnosti budou mít ženy ve věku 28–30 let, tzn. že se struktura plodnosti již prakticky nebude měnit.

Rok	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Úhrnná plodnost	1,28	1,50	1,50	1,55	1,60	1,63	1,66	1,68	1,69	1,71	1,72

Úmrtnost

Předpokládá se, že střední délka života se bude i nadále prodlužovat po celé období prognózy. Do roku 2030 bude roční nárůst zhruba stejný jako v současné době, po roce 2030 předpokládáme zpomalení růstu střední délky života. Jako výchozí byla použita průměrná struktura pravděpodobností úmrtí za léta 2006–2008, předpokládá se, že bude po celou dobu prognózy stejná.

Rok	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Střední délka života mužů	72,9	74,0	74,5	75,8	77,0	78,3	79,5	80,5	81,5	82,5	83,5
Střední délka života žen	79,1	80,1	80,6	81,7	82,8	84,0	85,1	85,9	86,8	87,6	88,4

Migrace

Migrační saldo se po celé období prognózy předpokládá konstantní ve výši 25 000 osob ročně. Co se týče demografické struktury migrantů, předpokládalo se, že v roce 2009 bude odpovídat váženému průměru za období 2004–2007. V dalších letech do roku 2030 se předpokládalo postupné přibližování této struktury struktuře migračního salda EU (pro kterou je charakteristický především vyrovnaný poměr mužů a žen), po roce 2030 se předpokládala trvale struktura EU.

Populační prognóza pro Českou republiku - varianta NL

Plodnost

Odhad vývoje plodnosti byl proveden na základě odhadu vývoje plodnosti jednotlivých „pseudokohort“ (tj. zájemně se překrývajících kohort žen dvou sousedních ročníků narození), přičemž se předpokládá, že plodnost kohort českých žen bude s určitým zpožděním kopírovat plodnost žen Nizozemska, kde již byl ukončen přesun plodnosti do vyššího věku a kohortní plodnost se zde zdá být poměrně stabilní.

České kohorty 1965–1977 již dosáhly vrcholu své plodnosti. Pro každou z nich byla na základě hodnot posledních známých specifických měř plodnosti a vývoje trendu plodnosti nalezena „podobná“ kohorta nizozemská. Při odhadu neznámých specifických měř plodnosti těchto českých kohort ve vyšším věku se předpokládá, že jejich specifické míry plodnosti budou odpovídat specifickým mírám plodnosti „podobných“ kohort nizozemských – buď budou přímo rovny mírám nějaké kohorty, nebo průměrné plodnosti dvou či více sousedních kohort. Pro české kohorty 1978 a mladší se předpokládá, že jejich specifické míry plodnosti ve věku 30 a více let budou (podobně jako předchozí kohorty) „kopírovat“ míry plodnosti starších kohort nizozemských. Teprve české kohorty roku 1991 a mladší budou mít stejné tempo vývoje jako Nizozemsko. Pokud pro mladší nizozemské kohorty již nebyla známa plodnost pro nejvyšší jednotky věku, uvažuje se proto, že tato plodnost bude rovna poslední známé plodnosti v daném věku, tj. že plodnost v nejvyšším věku již dále neporoste. O plodnosti výše uvedených českých kohort ve věku do 30 let se předpokládá, že bude postupně klesat na úroveň poslední známé plodnosti nizozemských kohort v daném věku.

Věk nejvyšší plodnosti českých kohort roste. Zatímco kohorty narozené na přelomu 50. a 60. let dosahovaly nejvyšší plodnosti již v 21 letech, plodnost kohorty 1977 vrcholila ve 30 letech a pro mladší kohorty předpokládáme vrchol plodnosti až ve 31 letech věku. Na základě odhadnuté plodnosti českých kohort a předpokladu postupného růstu úhrnné plodnosti až na 1,90 byla zpětně určena průřezová plodnost pro výpočet demografické projekce:

Rok	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Úhrnná plodnost	1,28	1,50	1,51	1,66	1,70	1,75	1,80	1,83	1,85	1,88	1,90

Úmrtnost

V České republice byl od roku 2001 průměrný roční nárůst střední délky života mužů 0,33 roku, u žen pak 0,28 roku. Projekce v této variantě předpokládá, že střední délka života mužů i žen poroste stejným tempem i v dalších letech. Vývoj střední délky života zachycuje následující tabulka

Rok	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Střední délka života mužů	72,9	74,0	74,7	76,3	78,0	79,6	81,3	82,9	84,6	86,2	87,9
Střední délka života žen	79,1	80,1	80,7	82,1	83,5	84,9	86,3	87,7	89,1	90,5	91,9

Migrace

Ze složek populačního vývoje je migrace tou nejobtížněji prognózovatelnou. Závisí totiž nejen na případných změnách v legislativě přijímající země, ale, a to snad především, na politické, hospodářské a osobní situaci v zemi, z níž se osoba vystěhovává.

Navzdory hospodářské krizi lze i nadále předpokládat, že Česká republika zůstane zemí imigrační, roční migrační saldo však předpokládáme výrazně nižší než v předchozích letech 2007 a 2008. Zdrojem kladného migračního salda budou zejména přistěhovalí ze Slovenska, Ukrajiny, Ruska a Vietnamu. Kvůli velké geografické vzdálenosti mezi Českou republikou a oblastmi, z nichž nyní pochází nejvíce uprchlíků (tj. z Afghánistánu, Iráku, Súdánu a Somálska), a také s ohledem na skutečnost, že Česká republika nikdy nebyla tradiční cílovou zemí migrantů z těchto oblastí, neočekává se odtud téměř žádný příliv.

Věková struktura imigrantů se i nadále bude lišit od věkové struktury osob s občanstvím České republiky (a zároveň s trvalým pobytem na jejím území). Česká republika bude i v budoucnu cílem spíše pracovní migrace, a tak mezi imigranty bude výrazně zastoupena produktivní generace.

V letech 2009–2016 se i nadále počítá zejména s pracovní migrací mužů a s velmi pozvolným nárůstem ročního počtu imigrantů. O ženách se lze domnívat, že budou muže následovat s odstupem dvou let, neboť

standardní doba, po které lze získat trvalý pobyt, je u občanů třetích zemí (mimo EU) obecně deset let nepřetržitého pobytu na vízum nad 90 dní nebo povolení k dlouhodobému pobytu v České republice bez dalších podmínek, nebo po osmi letech pobytu, pokud cizinec žádá o trvalý pobyt za účelem společného soužití se svým rodinným příslušníkem, který již povolený trvalý pobyt v České republice má; dále po pěti letech pobytu, pokud v České republice neúspěšně žádal o azyl a pochází ze země, která není na seznamu tzv. bezpečných zemí nebo byl zařazen do projektu „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“. Samozřejmě s oním dvouletým odstupem neprijdou všechny ženy a děti mužů, kteří se do České republiky přestěhovali, protože nelze předpokládat postupnou migraci celých rodin. V tomto období se předpokládá migrační saldo kolem 35 000 osob ročně a věková a pohlavní struktura migrantů bude mírně pozměněna vzhledem k migraci žen a dětí, které budou následovat své manžele (partnery) resp. otce.

V letech 2017–2021 se předpokládá stejné věkové a pohlavní složení migračního salda jako v předchozím období a každým rokem tohoto pětiletého období se saldo migrace zvýší o 1 000 osob.

Počínaje rokem 2022 by mohli migranti, kteří přišli do České republiky na počátku prognózovaného období, mít nárok na získání českého občanství. Tato skutečnost by mohla posílit migraci za účelem slučování rodin. Tedy za muže, kteří odešli ze země původu z ekonomických důvodů, by postupně přicházely jejich ženy a děti. To by mělo vliv nejen na věkovou a pohlavní strukturu migračního salda, ale i na jeho výši, a tak se od roku 2022 předpokládá migrační saldo ve výši 40 000 osob ročně. Předpokládaný vývoj migračního salda je tedy následující:

Rok	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Saldo migrace	36 229	71 790	31 000	35 000	38 000	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000

Scénáře demografické prognózy krajů České republiky

Demografická prognóza jednotlivých krajů byla vypočtena rovněž ve dvou variantách a scénáře vývoje plodnosti, úmrtnosti i migrace vycházely z výše uvedených scénářů pro Českou republiku. Výchozí demografickou strukturou bylo pro obě varianty složení obyvatelstva příslušného kraje podle pohlaví a jednotek věku k 1. 1. 2009.

Plodnost a úmrtnost

Předpokládá se, že během prognózovaného období bude struktura plodnosti i úmrtnosti ve všech krajích stejná jako v České republice, úhrnné plodnosti a střední délky života se ale budou v jednotlivých krajích lišit. Na počátku budou indexy těchto charakteristik vzhledem k hodnotě za Českou republiku na úrovni průměrných indexů za období 2005–2008 a během prognózovaného období se budou rozdíly mezi kraji postupně snižovat tak, že v roce 2050 bude plodnost i úmrtnost ve všech krajích stejná jako v České republice (tj. hodnoty všech indexů budou rovny jedné).

Migrace

Předpokládá se, že během prognózovaného období bude struktura migračního salda ve všech krajích stejná jako v České republice. Na počátku bude podíl imigrantů (z celkového migračního přírůstku České republiky) do každého kraje roven průměrnému podílu migračního salda příslušného kraje (včetně vnitřní migrace v rámci České republiky) k migračnímu saldu celé České republiky za období 2004–2008 a během prognózovaného období se rozdělení migračního salda do jednotlivých krajů bude postupně měnit tak, že v roce 2050 bude podíl imigrantů do každého kraje zhruba úměrný počtu jeho obyvatel.

Podrobnější předpoklady týkající se vývoje plodnosti, úmrtnosti a migrace v jednotlivých krajích jsou uvedeny v tabulkách na dalších stránkách.

Tabulka 6: Předpokládaný vývoj úhrnné plodnosti – varianta ČSÚ

Kraj	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Česká republika	1,28	1,50	1,50	1,55	1,60	1,63	1,66	1,68	1,69	1,71	1,72
Hlavní město Praha	1,24	1,37	1,41	1,47	1,53	1,57	1,61	1,64	1,66	1,69	1,72
Středočeský kraj	1,34	1,60	1,58	1,62	1,66	1,68	1,70	1,71	1,71	1,72	1,72
Jihočeský kraj	1,26	1,50	1,49	1,54	1,59	1,62	1,65	1,67	1,69	1,70	1,72
Plzeňský kraj	1,29	1,50	1,51	1,56	1,61	1,64	1,67	1,68	1,69	1,71	1,72
Karlovarský kraj	1,28	1,53	1,53	1,57	1,62	1,65	1,68	1,69	1,70	1,71	1,72
Ústecký kraj	1,38	1,61	1,61	1,65	1,69	1,71	1,72	1,72	1,72	1,72	1,72
Liberecký kraj	1,27	1,56	1,53	1,58	1,63	1,65	1,68	1,69	1,70	1,71	1,72
Královéhradecký kraj	1,30	1,53	1,52	1,57	1,62	1,65	1,67	1,69	1,70	1,71	1,72
Pardubický kraj	1,26	1,49	1,51	1,56	1,61	1,63	1,66	1,68	1,69	1,71	1,72
Vysočina	1,29	1,48	1,48	1,54	1,59	1,62	1,65	1,67	1,69	1,70	1,72
Jihomoravský kraj	1,26	1,49	1,47	1,52	1,58	1,61	1,64	1,66	1,68	1,70	1,72
Olomoucký kraj	1,23	1,46	1,46	1,51	1,56	1,60	1,64	1,66	1,68	1,70	1,72
Zlínský kraj	1,23	1,40	1,41	1,47	1,53	1,57	1,61	1,64	1,67	1,69	1,72
Moravskoslezský kraj	1,28	1,46	1,49	1,54	1,59	1,62	1,65	1,67	1,69	1,70	1,72

Tabulka 7: Předpokládaný vývoj střední délky života mužů – varianta ČSÚ

Kraj	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Česká republika	72,9	74,0	74,5	75,8	77,0	78,3	79,5	80,5	81,5	82,5	83,5
Hlavní město Praha	74,9	76,0	76,5	77,5	78,6	79,6	80,6	81,3	82,1	82,8	83,5
Středočeský kraj	72,7	73,9	74,3	75,6	76,9	78,2	79,4	80,4	81,5	82,5	83,5
Jihočeský kraj	73,4	74,4	75,0	76,2	77,4	78,6	79,8	80,7	81,6	82,6	83,5
Plzeňský kraj	73,2	74,4	74,9	76,1	77,3	78,5	79,7	80,6	81,6	82,6	83,5
Karlovarský kraj	72,1	73,0	73,6	74,9	76,3	77,7	79,0	80,1	81,2	82,4	83,5
Ústecký kraj	71,0	71,9	72,5	73,9	75,4	76,9	78,4	79,7	80,9	82,2	83,5
Liberecký kraj	72,8	73,5	74,2	75,5	76,8	78,1	79,3	80,4	81,4	82,5	83,5
Královéhradecký kraj	74,1	75,2	75,7	76,8	77,9	79,0	80,1	81,0	81,8	82,7	83,5
Pardubický kraj	73,3	74,4	74,8	76,1	77,3	78,5	79,7	80,6	81,6	82,5	83,5
Vysočina	73,8	74,7	75,3	76,5	77,6	78,8	79,9	80,8	81,7	82,6	83,5
Jihomoravský kraj	73,1	74,2	74,6	75,9	77,1	78,4	79,6	80,6	81,5	82,5	83,5
Olomoucký kraj	73,1	73,7	74,4	75,7	76,9	78,2	79,5	80,5	81,5	82,5	83,5
Zlínský kraj	72,3	73,5	74,0	75,3	76,6	77,9	79,2	80,3	81,4	82,4	83,5
Moravskoslezský kraj	71,6	72,5	73,1	74,6	76,0	77,4	78,8	80,0	81,1	82,3	83,5

Tabulka 8: Předpokládaný vývoj střední délky života žen – varianta ČSÚ

Kraj	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Česká republika	79,1	80,1	80,6	81,7	82,8	84,0	85,1	85,9	86,8	87,6	88,4
Hlavní město Praha	80,2	81,0	81,5	82,5	83,5	84,5	85,6	86,3	87,0	87,7	88,4
Středočeský kraj	78,8	79,9	80,3	81,4	82,5	83,7	84,9	85,8	86,7	87,6	88,4
Jihočeský kraj	79,4	80,2	80,7	81,8	82,9	84,0	85,2	86,0	86,8	87,6	88,4
Plzeňský kraj	79,0	80,2	80,5	81,6	82,7	83,9	85,0	85,9	86,8	87,6	88,4
Karlovarský kraj	78,2	79,1	79,6	80,8	82,0	83,3	84,6	85,6	86,5	87,5	88,4
Ústecký kraj	77,4	78,5	78,9	80,2	81,5	82,8	84,2	85,3	86,3	87,4	88,4
Liberecký kraj	79,2	79,9	80,4	81,6	82,7	83,8	85,0	85,9	86,8	87,6	88,4
Královéhradecký kraj	80,0	80,6	81,2	82,2	83,2	84,3	85,4	86,2	86,9	87,7	88,4
Pardubický kraj	79,6	80,1	80,7	81,8	82,9	84,0	85,2	86,0	86,8	87,6	88,4
Vysočina	79,8	81,1	81,4	82,4	83,4	84,5	85,5	86,3	87,0	87,7	88,4
Jihomoravský kraj	79,8	80,7	81,2	82,2	83,2	84,3	85,4	86,2	87,0	87,7	88,4
Olomoucký kraj	79,6	80,1	80,8	81,9	82,9	84,1	85,2	86,0	86,8	87,6	88,4
Zlínský kraj	79,7	80,5	81,0	82,1	83,1	84,2	85,3	86,1	86,9	87,7	88,4
Moravskoslezský kraj	78,7	79,5	80,1	81,2	82,4	83,6	84,8	85,7	86,6	87,5	88,4

**Tabulka 9: Předpokládaný vývoj podílu imigrantů (v %) z celkového migračního přírůstku ČR
varianta ČSÚ**

Kraj	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Česká republika	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Hlavní město Praha	32,5	26,5	26,5	24,7	22,8	21,0	19,1	17,3	15,5	13,6	11,8
Středočeský kraj	40,8	36,0	38,2	34,9	31,6	28,3	25,0	21,7	18,4	15,1	11,8
Jihočeský kraj	6,4	3,1	4,2	4,5	4,7	4,9	5,2	5,4	5,6	5,9	6,1
Plzeňský kraj	6,4	11,1	8,1	7,7	7,4	7,1	6,8	6,4	6,1	5,8	5,4
Karlovarský kraj	-1,0	0,6	1,1	1,3	1,5	1,8	2,0	2,2	2,5	2,7	2,9
Ústecký kraj	3,5	4,9	4,9	5,3	5,7	6,1	6,4	6,8	7,2	7,6	8,0
Liberecký kraj	3,9	3,4	3,1	3,2	3,4	3,5	3,6	3,8	3,9	4,0	4,2
Královéhradecký kraj	3,8	2,2	2,9	3,2	3,5	3,8	4,1	4,4	4,7	5,0	5,3
Pardubický kraj	2,8	4,3	3,7	3,9	4,0	4,2	4,3	4,5	4,6	4,8	4,9
Vysočina	2,5	1,3	1,6	2,0	2,4	2,8	3,3	3,7	4,1	4,5	4,9
Jihomoravský kraj	2,8	6,5	6,9	7,4	7,9	8,4	8,9	9,4	9,9	10,4	11,0
Olomoucký kraj	0,1	-0,5	0,4	1,1	1,8	2,5	3,3	4,0	4,7	5,4	6,1
Zlínský kraj	0,1	0,5	0,3	1,0	1,7	2,3	3,0	3,7	4,3	5,0	5,6
Moravskoslezský kraj	-4,6	-0,1	-1,9	-0,2	1,6	3,3	5,0	6,8	8,5	10,2	11,9

Tabulka 10: Předpokládaný vývoj úhrnné plodnosti – varianta NL

Kraj	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Česká republika	1,28	1,50	1,51	1,66	1,70	1,75	1,80	1,83	1,85	1,88	1,90
Hlavní město Praha	1,24	1,37	1,41	1,57	1,62	1,68	1,75	1,78	1,82	1,86	1,90
Středočeský kraj	1,34	1,60	1,59	1,73	1,77	1,81	1,85	1,86	1,87	1,89	1,90
Jihočeský kraj	1,26	1,50	1,50	1,65	1,69	1,74	1,79	1,82	1,85	1,87	1,90
Plzeňský kraj	1,29	1,50	1,52	1,67	1,71	1,76	1,81	1,83	1,85	1,88	1,90
Karlovarský kraj	1,28	1,53	1,53	1,68	1,72	1,77	1,82	1,84	1,86	1,88	1,90
Ústecký kraj	1,38	1,61	1,62	1,77	1,80	1,83	1,87	1,88	1,88	1,89	1,90
Liberecký kraj	1,27	1,56	1,54	1,69	1,73	1,77	1,82	1,84	1,86	1,88	1,90
Královéhradecký kraj	1,30	1,53	1,53	1,68	1,72	1,77	1,81	1,84	1,86	1,88	1,90
Pardubický kraj	1,26	1,49	1,51	1,66	1,71	1,76	1,80	1,83	1,85	1,88	1,90
Vysočina	1,29	1,48	1,49	1,64	1,69	1,74	1,79	1,82	1,85	1,87	1,90
Jihomoravský kraj	1,26	1,49	1,48	1,63	1,68	1,73	1,78	1,81	1,84	1,87	1,90
Olomoucký kraj	1,23	1,46	1,46	1,62	1,66	1,72	1,77	1,80	1,84	1,87	1,90
Zlínský kraj	1,23	1,40	1,42	1,57	1,63	1,69	1,75	1,78	1,82	1,86	1,90
Moravskoslezský kraj	1,28	1,46	1,50	1,65	1,69	1,74	1,79	1,82	1,85	1,87	1,90

Tabulka 11: Předpokládaný vývoj střední délky života mužů – varianta NL

Kraj	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Česká republika	72,9	74,0	74,7	76,3	78,0	79,6	81,3	82,9	84,6	86,2	87,9
Hlavní město Praha	74,9	76,1	76,7	78,1	79,5	81,0	82,4	83,8	85,2	86,5	87,9
Středočeský kraj	72,7	73,9	74,5	76,2	77,8	79,5	81,2	82,9	84,5	86,2	87,9
Jihočeský kraj	73,4	74,5	75,1	76,8	78,3	79,9	81,5	83,1	84,7	86,3	87,9
Plzeňský kraj	73,2	74,5	75,0	76,6	78,2	79,9	81,5	83,1	84,7	86,3	87,9
Karlovarský kraj	72,1	73,0	73,7	75,5	77,2	79,0	80,8	82,5	84,3	86,1	87,9
Ústecký kraj	71,0	71,9	72,6	74,5	76,4	78,3	80,2	82,1	84,0	85,9	87,9
Liberecký kraj	72,8	73,5	74,4	76,0	77,7	79,4	81,1	82,8	84,5	86,2	87,9
Královéhradecký kraj	74,1	75,2	75,8	77,4	78,9	80,4	81,9	83,4	84,9	86,4	87,9
Pardubický kraj	73,3	74,4	75,0	76,6	78,2	79,9	81,5	83,1	84,7	86,3	87,9
Vysočina	73,8	74,7	75,4	77,0	78,6	80,1	81,7	83,3	84,8	86,3	87,9
Jihomoravský kraj	73,1	74,2	74,8	76,4	78,1	79,7	81,3	83,0	84,6	86,3	87,9
Olomoucký kraj	73,1	73,8	74,6	76,3	77,9	79,6	81,2	82,9	84,6	86,2	87,9
Zlínský kraj	72,3	73,5	74,2	75,9	77,6	79,3	81,0	82,7	84,4	86,2	87,9
Moravskoslezský kraj	71,6	72,5	73,3	75,1	76,9	78,7	80,5	82,4	84,2	86,0	87,9

Tabulka 12: Předpokládaný vývoj střední délky života žen – varianta NL

Kraj	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Česká republika	79,1	80,1	80,7	82,1	83,5	84,9	86,3	87,7	89,1	90,5	91,9
Hlavní město Praha	80,2	81,0	81,6	82,9	84,2	85,5	86,8	88,1	89,4	90,6	91,9
Středočeský kraj	78,8	79,9	80,4	81,9	83,3	84,7	86,2	87,6	89,0	90,5	91,9
Jihočeský kraj	79,4	80,2	80,8	82,2	83,6	85,0	86,4	87,8	89,1	90,5	91,9
Plzeňský kraj	79,0	80,2	80,6	82,0	83,4	84,8	86,3	87,7	89,1	90,5	91,9
Karlovarský kraj	78,2	79,2	79,8	81,3	82,8	84,3	85,8	87,3	88,8	90,4	91,9
Ústecký kraj	77,4	78,6	79,0	80,6	82,2	83,8	85,4	87,0	88,6	90,3	91,9
Liberecký kraj	79,2	79,9	80,6	82,0	83,4	84,8	86,2	87,7	89,1	90,5	91,9
Královéhradecký kraj	80,0	80,6	81,3	82,6	84,0	85,3	86,6	88,0	89,3	90,6	91,9
Pardubický kraj	79,6	80,2	80,8	82,2	83,6	85,0	86,4	87,8	89,1	90,5	91,9
Vysočina	79,8	81,1	81,6	82,9	84,2	85,5	86,8	88,1	89,3	90,6	91,9
Jihomoravský kraj	79,8	80,8	81,3	82,7	84,0	85,3	86,6	88,0	89,3	90,6	91,9
Olomoucký kraj	79,6	80,2	80,9	82,3	83,7	85,0	86,4	87,8	89,2	90,5	91,9
Zlínský kraj	79,7	80,5	81,2	82,5	83,9	85,2	86,5	87,9	89,2	90,6	91,9
Moravskoslezský kraj	78,7	79,6	80,2	81,7	83,1	84,6	86,0	87,5	89,0	90,4	91,9

Tabulka 13: Předpokládaný vývoj podílu imigrantů (v %) z celkového migračního přírůstku ČR
– varianta NL

Kraj	2005	2008	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Česká republika	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Hlavní město Praha	32,5	26,5	26,5	24,7	22,8	21,0	19,1	17,3	15,5	13,6	11,8
Středočeský kraj	40,8	36,0	38,2	34,9	31,6	28,3	25,0	21,7	18,4	15,1	11,8
Jihočeský kraj	6,4	3,1	4,2	4,5	4,7	4,9	5,2	5,4	5,6	5,9	6,1
Plzeňský kraj	6,4	11,1	8,1	7,7	7,4	7,1	6,8	6,4	6,1	5,8	5,4
Karlovarský kraj	-1,0	0,6	1,1	1,3	1,5	1,8	2,0	2,2	2,5	2,7	2,9
Ústecký kraj	3,5	4,9	4,9	5,3	5,7	6,1	6,4	6,8	7,2	7,6	8,0
Liberecký kraj	3,9	3,4	3,1	3,2	3,4	3,5	3,6	3,8	3,9	4,0	4,2
Královéhradecký kraj	3,8	2,2	2,9	3,2	3,5	3,8	4,1	4,4	4,7	5,0	5,3
Pardubický kraj	2,8	4,3	3,7	3,9	4,0	4,2	4,3	4,5	4,6	4,8	4,9
Vysočina	2,5	1,3	1,6	2,0	2,4	2,8	3,3	3,7	4,1	4,5	4,9
Jihomoravský kraj	2,8	6,5	6,9	7,4	7,9	8,4	8,9	9,4	9,9	10,4	11,0
Olomoucký kraj	0,1	-0,5	0,4	1,1	1,8	2,5	3,3	4,0	4,7	5,4	6,1
Zlínský kraj	0,1	0,5	0,3	1,0	1,7	2,3	3,0	3,7	4,3	5,0	5,6
Moravskoslezský kraj	-4,6	-0,1	-1,9	-0,2	1,6	3,3	5,0	6,8	8,5	10,2	11,9

Prognóza výkonů vzdělávací soustavy – podrobnosti

Prognóza výkonů vzdělávací soustavy vychází z analýzy vzdělávací soustavy od roku 1999 (od zavedení klasifikace KKO), mapuje a zachovává krajské rozdíly ve struktuře vzdělávací soustavy, zatím však nemá ambice prognózovat její změny nebo legislativní změny v budoucnosti. Je počítána na regionální úrovni pro všechny stupně vzdělávacího systému a do výpočtu byli zařazeni i žáci škol zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením, u kterých výpočet probíhá odlišně od „běžných“ škol. Dále byly rozlišeny i denní a ostatní formy vzdělávání.

Při prognóze výkonů vzdělávací soustavy byly kombinovány dvě metody – metoda kvocientů přechodu mezi jednotlivými ročníky (určují se pravděpodobnosti přechodu mezi jednotlivými ročníky dané úrovně vzdělávání) a metoda měr účasti na vzdělávání (určují se podíly žáků či studentů konkrétní úrovně vzdělávání na odpovídající věkové skupině obyvatelstva).

Uvedeným způsobem byli postupně určeni žáci základního a středního vzdělávání, vzdělávání v konzervatořích, vyššího odborného a vysokoškolského vzdělávání. Výstupem jsou pak počty absolventů jednotlivých vzdělávacích úrovní – v české praxi tedy osob s úrovní

- základního vzdělání,
- středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem („středního vzdělání bez maturity“),
- středního vzdělání s maturitní zkouškou („středního vzdělání s maturitou“)
- terciárního vzdělání („vyššího vzdělání“, tj. vzdělání v konzervatoři, vyšší odborné škole a vysokoškolského).

Prognóza byla vypočtena standardní komponentní metodou pro čtyři výše uvedené skupiny. Plodnost byla pro všechny skupiny stejná a rovná plodnosti v příslušném kraji bez rozlišení vzdělání, úmrtnost ale byla podle dosaženého stupně vzdělání rozlišena. Co se týče vnější migrace, předpokládá se, že struktura imigrantů daného věku podle vzdělání je stejná jako struktura obyvatelstva daného věku v daném kraji podle vzdělání.

Ve chvíli, kdy se absolvent ocitá na trhu práce, je dán jeho základní lidský kapitál, který může být samozřejmě v průběhu života zvyšován (v rámci celoživotního učení). Zvyšování lidského kapitálu v průběhu života jedince je zmapováno zatím pouze na úrovni tzv. formálního vzdělávání (tj. vzdělávání v rámci oficiální školské soustavy), pro odhad neformálního vzdělávání není dosud dostatek datových podkladů pro podobnou analýzu.

Základní vzdělávání

Žáci nově přijatí do základních škol jsou určeni na základě míry účasti podle jednotlivých věkových ročníků (5-, 6- a 7letých). Míry účasti jsou odhadovány podle analýzy minulého vývoje a nemění se po celou délku prognózovaného období.

Od prvního ročníku až po absolventy je potom použita metoda koeficientů přechodu mezi jednotlivými ročníky, a protože jsou k dispozici poměrně podrobné údaje, je bráno v úvahu i opakování ročníku a odchod do víceletých oborů vzdělávání na středních školách. Absolventi základních škol jsou vykazováni za 1.–7., 8., 9. a 10. ročník, koeficienty jsou tedy aplikovány na počet žáků v těchto ročnících.

Protože je v České republice zavedena povinná 9letá školní docházka, kopíruje počet žáků na základních školách výrazně demografické změny (v zásadě nelze systém opustit před dokončením povinné školní docházky). Koeficienty přechodu mezi jednotlivými ročníky, pro opakující žáky a pro výpočet absolventů jsou založeny na analýze minulého vývoje a nemění se po celou dobu prognózovaného období. Koeficienty přechodu na víceleté střední školy se snaží udržet stabilní absolutní počty žáků odcházejících ze základních škol do víceletých středních škol do roku 2015, po tomto roce jsou fixovány a nemění se do konce prognózovaného období.

Střední vzdělávání

Ve vývoji počtu žáků, potažmo absolventů na této úrovni se poprvé setkáváme s výraznými odlišnostmi od vývoje demografického. Zcela specifická je situace krajů Hlavní město Praha a Středočeský. Praha svojí vzdělávací nabídkou stahuje absolventy základních škol ze Středočeského kraje a podíl přijímaných do středních škol vzhledem k věkové skupině 15letých je výrazně vyšší než 100 % (podle šetření magistrátu hl. m. Prahy z roku 2004 dojíždí do pražských středních škol asi 22 % žáků z jiných krajů a z nich je více než 80 % z kraje Středočeského).

Počty nově přijatých jsou založeny na počtech absolventů základních škol, minimalizují se tak vlivy odkladů povinné školní docházky. Koeficient se snaží zachovat konstantní poměr nově přijatých do oborů středních škol k absolventům základních škol do roku 2015, potom jsou koeficienty nově přijatých do jednotlivých oborů středního vzdělávání (obory dle nařízení vlády 689/2004 Sb.) až do roku 2050 konstantní.

Je nutné také zmínit víceleté střední školy (6- a 8letá gymnázia), na která nastupují žáci z 5., resp. 7. ročníků základních škol – podíl přijatých žáků je vztažen k těmto ročníkům. Tito žáci částečně plní povinnou školní docházku na střední škole (dva nebo čtyři ročníky) a jako absolventi jsou potom stejně staří jako absolventi 4letých oborů středních škol.

Počet žáků a absolventů je konstruován stejně jako v případě základních škol – tedy pomocí koeficientů přechodu mezi jednotlivými ročníky (tentokrát nejsou součástí výpočtu odhady žáků opakujících jednotlivé ročníky, protože nejsou vykazované po oborech, tyto počty jsou v podstatě spolu s předčasnými odchody ze vzdělávání zahrnuty přímo do koeficientu přechodu) a koeficientu absolventů k počtu žáků v posledním roce dané skupiny oborů středního vzdělávání. Koeficienty jsou odhadovány z analýzy minulého vývoje a jsou zatím konstantní pro celou délku prognózovaného období.

Druhou možností je založit strukturu nově přijímaných na mírách účasti jednotlivých populačních ročníků, což by pravděpodobně lépe mapovalo a respektovalo věkovou strukturu přijímaných do středních škol. Vhodnost použití tohoto způsobu bude prověřena postupně při další práci na projektu, problematice se to ale jeví z výše zmíněných důvodů pro Prahu a Středočeský kraj.

Vzdělávání v konzervatoři

Školský zákon z roku 2004 definuje konzervatoř jako samostatný druh školy, počty nově přijatých, žáků a absolventů jsou tedy prognózované samostatně (před rokem 2005 se konzervatoře považovaly za typ střední odborné školy). Konzervatoře jsou ukončené absolutoriem, jejich úspěšní absolventi dosahují terciárního vzdělání.

Počty nově přijatých jsou prognózovány jako podíl z počtu absolventů základních škol (pro 6- a 7leté obory konzervatoří), resp. jako podíl z počtu žáků 5. ročníků základních škol (pro 8leté obory). Počet žáků a absolventů je konstruován stejně jako v případě základních a středních škol pomocí koeficientů přechodu mezi jednotlivými ročníky (součástí výpočtu nejsou odhady žáků opakujících jednotlivé ročníky, protože nejsou vykazované) a koeficientu absolventů k počtu žáků v posledním roce. Koeficienty jsou odhadovány z analýzy minulého vývoje a jsou zatím konstantní pro celou délku prognózovaného období.

Vyšší odborné vzdělávání

Počty nově přijímaných do vyšších odborných škol (VOŠ) jsou založeny na odhadu jejich podílu z absolventů se středním vzděláním s maturitní zkouškou z předchozího roku.

Vyšší odborné školy již mají nadregionální charakter, proto bude vhodné co nejdříve využít údajů z nově vznikající *Matriky studentů* VOŠ, aby se dala zmapovat věková struktura nově přijímaných a to, z kterého kraje na danou VOŠ přicházejí. Nynější projekční model takto podrobně vstupy na VOŠ nemapuje.

Počet žáků a absolventů je konstruován stejně jako u předchozích vzdělávacích úrovní pomocí koeficientů přechodu mezi jednotlivými ročníky a koeficientu absolventů k počtu žáků v posledním roce. Koeficienty jsou odhadovány z analýzy minulého vývoje a jsou zatím konstantní pro celou délku prognózovaného období.

Vysokoškolské vzdělávání

Prognóza počtu nově zapsaných studentů českého státního občanství do prezenčního studia vysokých škol je založena na analýze čisté míry vstupu do terciární úrovně vzdělávání a na míře vstupu do terciárního vzdělávání založené na kohortní analýze. Předpokladem vstupu na terciární úroveň je v České republice úspěšné absolvování středního vzdělání s maturitní zkouškou. Prognóza počtu nově zapsaných studentů - cizinců potom vychází z počtu nově zapsaných studentů státního občanství České republiky v daném roce.

Pro mapování přístupu k terciárnímu vzdělávání můžeme použít mnoho ukazatelů. Pro lepší možnost mezinárodního srovnání byly preferovány ukazatele, které jsou publikovány v *Education at a Glance* (každoročně vydávaná publikace OECD zaměřená na porovnávání vzdělávacích systémů jednotlivých zemí pomocí obsáhlé sady indikátorů). Jejich metodikou se detailně zabývala Kleňhová⁴ v podkladové analýze pro Bílou knihu terciárního vzdělávání (Kleňhová, 2007). Z tohoto systému byly vybrány dva indikátory, které mapují přístup k terciárnímu vzdělávání. Výběr ukazatelů je závislý na dostupnosti dat.

4 Kleňhová, M. 2007. Ukazatele hodnotící přístup, účast a výstupy z terciárního vzdělávání aneb Kolik vlastně máme studentů – hodně nebo málo?. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2007.

Míra vstupu založená na kohortní analýze (Entry Rate Based on Cohort Analysis)

Tento indikátor je klíčový pro zařazení systému terciárního vzdělávání do Trowovy koncepce elitního, masového a univerzálního systému. Výhodou tohoto ukazatele je, že mapuje skutečný populační ročník v souvislosti s prvním vstupem do systému terciárního vzdělávání. Nevýhodou pak je to, že pro výpočet ukazatele je potřeba velice dlouhých časových řad a že ukazatel popisuje situaci s několikaletým odstupem (Kleňhová, 2007).

Míra vstupu založená na kohortní analýze se počítá podle vzorce

$$\sum_{i=0}^{y-z} \frac{ENTR(y-i)t-i}{POP(y-i)t-i} \cdot 100 \%$$

kde $ENTR(y-i)t-i$ je počet poprvé zapsaných ve věku $y-i$ v roce $t-i$,
 $POP(y-i)t-i$ je velikost populace ve věku $y-i$ v roce $t-i$,
 y je horní hranice věkové skupiny vstupující do ukazatele,
 z je dolní hranice věkové skupiny vstupující do ukazatele,
 t je čas. (Kleňhová, 2007: 17).

Čistá míra vstupu do terciárního vzdělávání (Net Entry Rate)

Čistá míra vstupu reprezentuje podíl osob, které by – při zachování současného zájmu o terciární vzdělávání – někdy během svého života vstoupily do terciárního vzdělávání. Není ovlivněna ani rozdíly ve věkové struktuře, ani rozdíly typického věku pro vstup do terciárního vzdělávání v jednotlivých porovnávaných zemích. (Kleňhová, 2007: 15).

Čistá míra vstupu do terciárního vzdělávání se počítá podle vzorce

$$\sum \frac{NENTa}{POPa} \cdot 100 \%,$$

kde $NENTa$ je počet poprvé zapsaných ve věku a do terciárního vzdělávání,
 $POPa$ je počet obyvatel ve věku a . (Kleňhová, 2007: 15).

Prognóza vychází z přechodu na třístupňový systém studia: bakalářské – navazující magisterské – doktorské (v duchu Boloňského procesu). Všechny programy ale na třístupňový systém převést nejdou, „dlouhé“ magisterské obory zůstanou i nadále pro studium zakončené tituly MUDr., MVDr. a Ing. Arch.

Student získá vysokoškolské vzdělání již po absolvování prvního stupně terciárního vzdělávání, pro prognózu vzdělanosti tedy nepovažujeme za nutné prognózovat počty absolventů navazujícího magisterského a doktorského studia. V případě, že by byla dostupná použitelná data pro analýzu neformálního vzdělávání, bude nutné tyto stupně do prognózy zahrnout, neboť jejich absolvováním si jedinec samozřejmě zvyšuje kvalifikaci (a jejím prostřednictvím i pozici na trhu práce).

Nakladatelství Oeconomica neručí za technickou a obsahovou kvalitu díla.

Za použité materiály a citace odpovídá autor.

© Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica

ISBN 978-80-245-1576-2